

anförts i dess förut omförmälda skrivelse den 31 augusti 1927, framhållit följande.

Av Stockholms station tilldelade, under byggnad varande undervattensbåtar, vilka bestyckades med 53 cm. torpedtuber, hade under augusti månad 1928 undervattensbåten Draken färdigställets, och beräknades undervattensbåten Gripen färdig under december månad samma år. Härmed föreläge ett omedelbart behov vid Stockholms station av anordningar för handhavande av 53 cm. torpeder. Efter förslag av Kungl. Maj:t hade 1928 års riksdag anvisat medel för förrådsförvaring och underhåll vid nämnda station av 53 cm. torpeder. Men i avsaknad av därför användbar inskjutningsstation kunde stationen icke klargöra dessa torpeder för utlämning till fartygen, utan måste de dessförinnan sändas till Karlskrona station för inskjutning. Förutom den högst allvarliga situation detta medförde vid krigstillfälle, då dylika sändningar icke ens låte sig göra, bleve detta förfaringssätt redan i fredstid ohållbart på grund av därigenom orsakad tidsspillan i förening med det ringa antal torpeder, dessa mera kontinuerligt rustade fartyg förfogade över. Därjämte vållade dessa transporter betydande kostnader. Marinförvaltningen finge därför ånyo framhålla nödvändigheten av att den planerade inskjutningsstationen snarast komme till stånd, och kunde hela anläggningen, därest anslag beviljades, färdigställas till sommaren 1930. I anslutning härtill hade ämbetsverket hemställt om anvisande av 210,000 kronor för ifrågavarande ändamål att utgå under budgetåret 1929/1930.

Kungl. Maj:t hade framlagt behovet för riksdagen men ansett, att anslagsbeloppet kunde fördelas på de två närmast följande budgetåren med hälften på vardera. Framställningen hade emellertid ej bifallits av riksdagen, som ansett, att tillräckliga skäl ej blivit anförda för uppförande för det dåvarande av ifrågavarande torpedinskjutningsstation.

Undervattensbåtarna Draken och Gripen hade numera trätt i tjänst och erhållit var sin utredning 53 cm. torpeder. Redan nu hade inskjutningsstationen alltså bort vara färdig, för att Stockholms varv skolat kunna omhändervä dessa torpeder. Under första hälften av år 1931 beräknades undervattensbåten Ulven bliva färdig. Intill denna tidpunkt hade ytterligare ett antal 53 cm. torpeder tillkommit dels som andra utredning till förstnämnda två undervattensbåtar och dels för sistnämnda undervattensbåt. Behovet av inskjutningsstation vore alltså trängande.

Ämbetsverket hemställde med stöd av det anförda, att för uppförande av en torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett belopp av 210,000 kronor.

I anledning av marinförvaltningens framställning äskade Kungl. Maj:t i 1930 års statsverksproposition medel för berörda ändamål. Riksdagen ansåg emellertid icke tillräckliga skäl vara anförda för anordnande av ifrågavarande torpedinskjutningsstation och anvisade till följd härav icke några medel för ändamålet.

På skäl, som anförts i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår, har marinförvaltningen nu åter hemställt om anvisande av medel för uppförande av en torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård.

Frågan om uppförande av en fast inskjutningsstation för torpeder i Stockholms skärgård har länge stått på dagordningen. Behovet av en dylik anläggning har under de senaste åren ytterligare ökat, efter det flottans

station i Stockholm tilldelats undervattensbåtar, utrustade med 53 cm. torpeder, för vilkas inskjutning de hittillsvarande provisoriska anordningarna vid nämnda station visat sig vara fullständigt otillräckliga. På grund härav kunna dessa torpeder icke klargöras för utlämning till fartygen utan att dessförinnan sändas till Karlskrona för inskjutning. Dessa transporter av torpederna mellan Stockholm och Karlskrona medföra emellertid betydande extra kostnader, vartill kommer, att berörda förhållande är ur krigsberedskapssynpunkt otillfredsställande.

Numera har bristen på en torpedinsjunktionsstation i Stockholms skärgård även i andra hänseenden börjat göra sig gällande. Sålunda hava, enligt vad som inhämtas av marinförvaltningens senaste framställning i ämnet, svårigheter uppstått att vid insjunktionsstationen i Karlskrona kunna medhinna inskjutning i erforderlig omfattning av det på grund av den pågående nytillverkningen alltmera ökade antalet 53 cm. torpeder. Risk kommer därför att föreligga för att en del av de redan tillverkade torpederna icke i händelse av behov omedelbart kunna tagas i bruk. Vidare har anhopningen av torpeder i Karlskrona medfört, att det därstädes förefintliga lokalutrymmet för torpedernas förvaring blivit otillräckligt, varför det redan under den närmaste tiden torde bliva nödvändigt att där uppföra nya lokaler för nämnda ändamål, såvida icke en mera avsevärd del av torpedförrådet kan förflyttas till Stockholms station, varest lokaler för dess förvaring finnas tillgängliga.

Med hänsyn särskilt till sistnämnda omständigheter synes iordningställandet av den planerade torpedinsjunktionsstationen i Stockholms skärgård icke längre böra uppskjutas. Frågan härom torde därför ånyo böra underställas riksdagen.

Enligt av marinförvaltningen framlagd kostnadsberäkning, emot vilken jag icke har något att erinra, skulle kostnaderna för insjunktionsstationens utbyggande uppgå till sammanlagt 210,000 kronor. Detta belopp torde emellertid kunna fördelas på två budgetår med hälften på vardera. För nästkommande budgetår skulle alltså för ifrågavarande ändamål erfordras ett belopp av 105,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för uppförande av en *torpedinsjunktionsstation i Stockholms skärgård* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

9. Tillbyggnads- och ändringsarbeten för skeppsgossekårens i Marstrand förläggning i Karlstens fästning.

[96.] På förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1928 års riksdag (skrivelse nr 297), att den till Marstrand förlagda skeppsgossekåren skulle kvarbliva på sin förläggningssort och, sedan erforderliga omändringsarbeten blivit verkställda, förläggas i land i Karlstens fästning. Härjämte medgav riksdagen, att av de utav 1925 års riksdag för omändring av f. d. pansarskeppen Göta och Thule till logementsfartyg till förfogande ställda medel finge tagas i anspråk ett belopp av

77,000 kronor för verkställande av vissa för skeppsgosseförläggningen i Karlstens fästning erforderliga tillbyggnads- och ändringsarbeten.

Vidare har 1930 års riksdag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1930/1931 anvisat ett belopp av 100,000 kronor.

För nästkommande budgetår torde ytterligare medelsanvisning bli för ändamålet erforderlig, och har marinförvaltningen härför preliminärt beräknat ett belopp av 179,000 kronor. Som emellertid ifrågavarande ärende ännu icke föreligger i sådant skick, att det kan göras till föremål för slutgiltig prövning, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition i ämnet, som kan komma att till riksdagen avlätas, tillsvidare för vissa *tillbyggnads- och ändringsarbeten för skeppsgosseförläggningen i Marstrand* för budgetåret 1931/1932 beräkna ett extra reservationsanslag av 179,000 kronor.

10. Koncentrering av verkstadsdriften inom Vaxholms fästning.

[97.] I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 framlade marinförvaltningen förslag till koncentrering av driften vid de under tygförvaltningen vid Vaxholms fästning hörande verkstäderna. Förslaget i fråga innebar, att omförmälda verkstäder skulle sammanföras i två grupper, av vilka den ena, omfattande verkstäder för alla grövre arbeten, skulle förläggas till tygförvaltningens verkstadsområde vid Störvass på Rindö västra del, och den andra, omfattande verkstäder för elektriska och finmekaniska arbeten, inom nedre verket av Oscar-Fredriksborgs fort.

Å området vid Störvass skulle enligt förslaget uppföras en ny verkstadsbyggnad, inrymmande lokaler för smedja, maskinverkstad, plåtslagar- och svetsarverkstad, filar- och maskinuppsättningsverkstad ävensom kontor och erforderliga förrådsrum m. m. Byggnaden skulle genom rälsspår sättas i bekväm förbindelse med närliggande lastbrygga.

För att vid Störvass erhålla förvaringsplats för fästningens samtliga båtar i omedelbar närhet av verkstadsbyggnaden avsågs även att dit förflytta en vid Oscar-Fredriksborg befintlig plåtförrådsbyggnad, innehållande båtskjul jämte tygförvaltningens snickar- och målarverkstäder.

Kostnaderna för verkstadsbyggnadernas uppförande och inredande samt flyttning av maskiner m. m. beräknades till 106,000 kronor, varjämte förflyttningen av plåtförrådsbyggnaden beräknades draga en kostnad av 9,300 kronor.

Den verkstadsgrupp, som avsågs att förläggas till Oscar-Fredriksborg, skulle omfatta elektrisk verkstad samt telefon- och minverkstäder. För dessa verkstäder skulle disponeras de lokaler, som hittills inom fortet begagnats till smedja och mekanisk verkstad, jämte en del andra närbelägna rum. Kostnaderna för dessa lokalers iordningställande beräknades till 9,700 kronor.

Den ifrågasatta verkstadskoncentreringen, vilken beräknades medföra en årlig kostnadsbesparing för driften av omkring 20,000 kronor, skulle sålunda i sin helhet komma att draga en kostnad av tillhoppa (106,000 + 9,300 +

9,700 ==) 125,000 kronor, varav 50,000 kronor borde ställas till förfogande under budgetåret 1930/1931.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 3 januari 1930 anförde föredragande departementschefen, att han i likhet med myndigheterna ansåge, att frågan om ett mera rationellt ordnande av verkstadslokalerna inom Vaxholms fästning vore i behov av en snar lösning. De rådande förhållandena med verkstädernas inrymmande i från varandra delvis vitt skilda lokaler, av vilka en del dessutom vore föga tjänliga för sitt ändamål, måste ur flera synpunkter anses otillfredsställande. Verkstadslokalernas belägenhet nödvändiggjorde ofta tidsödande och kostsamma förflyttningar av materialier, som behövde bearbetas å flera verkstäder, varjämte erforderlig ledning av och tillsyn över arbetet försvårades. Vid en koncentrerings av verkstadsdriften, på sätt marinförvaltningen föreslagit, torde man kunna påräkna, att berörda olägenheter i huvudsak komme att bortfalla. En dylik åtgärd skulle även medföra en icke oväsentlig årlig kostnadsbesparing. Då det föreliggande förslaget syntes ändamålsenligt och intet vore att erinra mot den av marinförvaltningen i ärendet framlagda kostnadsberäkningen, tillstyrkte föredragande departementschefen, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna förslag blev av riksdagen bifallet.

Marinförvaltningen har nu beträffande medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932 anført följande.

I sina medelsaskanden för nästkommande budgetår hade kommandanten i Vaxholms fästning begärt ytterligare 50,000 kronor för koncentrerings av verkstadsdriften i fästningen. Detta äskande hade biträts av chefen för kustartilleriet.

Med hänsyn till den betydande besparing, som genom koncentrerings genomförande ställts i utsikt och som av kommandanten tidigare beräknats uppgå till inemot 20,000 kronor per år, syntes det dock marinförvaltningen i hög grad önskvärdt, att ifrågavarande koncentrerings kunde snarast möjligt bliva genomförd för att giva det förväntade utbytet. Återstoden av det beräknade beloppet borde därför på en gång anvisas.

Emedan den nya verkstadsbyggnaden med inredning samt uppmontering i densamma av befintliga maskiner vore det primära i anläggningen, och dessa arbeten beräknades draga en kostnad av 106,000 kronor, skulle ej ens omförämda arbeten kunna slutföras under nästkommande budgetår, därest endast 50,000 kronor bleve beviljade. Det syntes marinförvaltningen därför obetingat mest välbetänkt, att hela det återstående beloppet bleve för nästkommande budgetår disponibelt.

I överensstämmelse härmed hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för koncentrerings av verkstadsdriften inom Vaxholms fästning för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

Såsom marinförvaltningen framhållit, har koncentrerings av verkstadsdriften inom Vaxholms fästning beräknats medföra en icke oväsentlig årlig

kostnadsbesparing. Med hänsyn härtill och för att möjliggöra en omläggning av verkstadsdriften redan under nästkommande budgetår finner jag mig böra tillstyrka, att, i enlighet med marinförvaltningens förslag, hela det för ifrågasvarande ändamål ytterligare erforderliga beloppet, 75,000 kronor, anvisas för nämnda budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *koncentrering av verkstadsdriften inom Vaxholms fästning* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

11. Centraluppvärmning i vissa fort inom Vaxholms fästning.

[98.] I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1931/1932 har marinförvaltningen hemställt, att för centraluppvärmning i vissa fort inom Vaxholms fästning måtte för nästkommande budgetår anvisas ett belopp av 29,300 kronor.

Jag finner mig böra tillstyrka, att medel för ifrågasvarande ändamål äskas av riksdagen. Beträffande förslaget närmare innebörd torde riksdagens vederbörande utskott erhålla kännedom genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *centraluppvärmning i vissa fort inom Vaxholms fästning* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 29,300 kronor.

Vissa anläggningar å Stora Fjäderholmen.

[99.] På skäl, som anförts i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1931/1932, har marinförvaltningen hemställt, att för vissa anläggningar å Stora Fjäderholmen måtte få disponeras ett belopp av 11,300 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

Jag tillstyrker marinförvaltningens förevarande framställning. Rörande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för *vissa anläggningar å Stora Fjäderholmen* må disponeras ett belopp av 11,300 kronor ur Stockholms varvs byggnadsfond.

Konservering av Ny Älvsborgs fästning.

[100.] På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar anvisade riksdagen för vartdera av budgetåren 1925/1926 och 1926/1927 ett extra reservationsanslag av 16,000 kronor för konservering av Ny Älvsborgs fästning. Kostnaderna för de ifrågasvarande konserveringsåtgärderna hade beräknats till sammanlagt 47,400 kronor, vilket belopp ansetts böra utgå under loppet av tre år.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1927/1928

anförde marinförvaltningen, att kommandanten i Älvsborgs fästning anmält, att, sedan konserveringsarbetena å fästningen påbörjats, vid en mera ingående undersökning av murverket upptäckts en del förut icke kända bristfälligheter, vilka lämpligen borde avhjälpas i samband med de pågående arbetena. Kostnaderna för dessa ytterligare erforderliga arbeten uppskattades till sammanlagt 36,300 kronor. Marinförvaltningen funne det önskvärt, att det belopp av 15,400 kronor, som ännu ej anvisats av den ursprungligen beräknade kostnaden — 47,400 kronor — för ifrågavarande arbeten, utökades med det av kommandanten beräknade tilläggsanslaget å 36,300 kronor till 51,700 kronor, vilket belopp borde fördelas på två år med 25,000 kronor under det ena och 26,700 kronor under det andra. Ämbetsverket hemställde därför, att för budgetåret 1927/1928 måtte för konservering av Ny Älvsborgs fästning anvisas ett belopp av 25,000 kronor.

Såväl byggnadsstyrelsen som riksantikvariens tillstyrkte förslaget om äskande av tilläggsanslag för restaureringsarbetenas fullbordande. Enligt av byggnadsstyrelsen verkställd utredning skulle vissa ytterligare kostnader tillkomma, i följd varav det av marinförvaltningen för budgetåret 1927/1928 begärda anslaget borde höjas till 26,975 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1927 anförde föredragande departementschefen, att de ytterligare konserveringsarbeten, som kunde vara erforderliga, syntes böra anstå till ett senare år, varför medelsanvisningen för budgetåret 1927/1928 borde begränsas till det belopp av 15,400 kronor, som enligt den ursprungliga planen avsetts att utgå under nämnda budgetår. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna förslag blev av riksdagen bifallet.

Marinförvaltningen har nu i ämnet anført följande.

I sina medelsäskanden för budgetåret 1928/1929 hade kommandanten i Älvsborgs fästning anmält, att den kostnadsberäkning å 36,300 kronor, som afgivits med hans skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1927/1928, behövde efter erfarenheter från andra årets konserveringsarbeten kompletteras med ytterligare arbeten för skyddande av vissa tegelvalv. Kostnaden härför hade beräknats till 3,500 kronor, varigenom totalkostnaden behövde höjas från 36,300 till 39,800 kronor eller avrundat 40,000 kronor.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1928/1929 hade marinförvaltningen erinrat om att byggnadsstyrelsen påyrkat höjning av det av marinförvaltningen för budgetåret 1927/1928 begärda anslaget och att ämbetsverket fortfarande ansåge konserveringsarbetenas snara slutförande vara önskvärt. Emellertid hade ämbetsverket med hänsyn till de många krav, som föreläge inom sjöförsvaret och som framför detta borde tillgodoses, funnit, att det begärda anslaget, 40,000 kronor, borde fördelas på två budgetår med hälften på vardera, och i enlighet härmed hade marinförvaltningen hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1928/1929 anvisas ett belopp av 20,000 kronor.

Denna hemställan hade emellertid icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, lika litet som av ämbetsverket för budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 framförda liknande framställningar.

I skrivelse den 8 juli 1930 hade kommandanten i Älvsborgs fästning återupptagit sin tidigare gjorda framställning i ämnet med yrkande, att hela det

för konservering av Ny Älvsborgs fästning ytterligare erforderliga beloppet, 40,000 kronor, måtte anvisas att utgå under budgetåret 1931/1932. Denna framställning hade tillstyrkts av chefen för kustartilleriet samt biträdades ävenledes av marinförvaltningen. En möjlighet till fortsättande och avslutande av konserveringen syntes nu föreligga, genom att man för ändamålet kunde taga i anspråk en del av den av statskontoret förvaltade En per mille fonden.

I överensstämmelse med vad marinförvaltningen i berörda hänseende anförut uti ett av ämbetsverket den 30 augusti 1930 avgivet utlåtande i anledning av 1930 års riksdags i skrivelse nr 175 gjorda framställning rörande användning av förefintlig behållning å nämnda fond, hemställde därför marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att för konservering av Ny Älvsborgs fästning finge från En per mille fonden disponeras ett belopp av 40,000 kronor.

Under hänvisning till vad i det föregående under punkten 90 anförts rörande användningen av förefintlig behållning å En per mille fonden biträder jag marinförvaltningens förslag om att för ifrågavarande konserveringsarbeten må disponeras erforderligt belopp, 40,000 kronor, från nämnda fond.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva.

att till *konservering av Ny Älvsborgs fästning* må disponeras ett belopp av 40,000 kronor från En per mille fonden.

H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.

Av de under denna rubrik upptagna anslagsfrågorna äro åtskilliga av sådan natur, att det icke synes mig lämpligt att till statsrådsprotokollet närmare redogöra för ärendenas innebörd. Riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

1. Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner, *oförändrat ordinarie reservationsanslag*..... kronor 50,000: —

2. Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg.

[101.] På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen för budgetåren 1927/1928—1930/1931 till anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg anvisat tillhoppa 1,705,000 kronor, varav för innevarande budgetår 290,000 kronor. Därjämte har 1927 års riksdag medgivit, att för samma ändamål finge användas vissa reservationer å sammanlagt 75,614 kronor 99 öre, vilka avsetts att tagas i anspråk för engångskostnader för flottan.

Marinförvaltningen har nu framlagt förslag angående fortsatt anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg och därvid meddelat, att den totala återstående kostnaden härför uppginge till 1,140,000 kronor. I an-

slutning härtill har ämbetsverket hemställt, att en tredjedel av nämnda belopp eller 380,000 kronor måtte anvisas för nästkommande budgetår.

Ehuru jag icke nu är beredd att taga ståndpunkt till hela den av marinförvaltningen sålunda framlagda planen för ytterligare anskaffning av luftvärnsmateriel m. m., finner jag mig dock böra tillstyrka, att medel för ifrågasvarande ändamål ställas till förfogande även för nästkommande budgetår. Anslagsbeloppet synes emellertid för nämnda budgetår kunna begränsas till 80,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

3. Luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna.

[102.] I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1928/1929 gjorde marinförvaltningen framställning om anvisande av medel för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna. Kostnaderna för hela den avsedda materielanskaffningen beräknades uppgå till 630,000 kronor, vilket belopp av marinförvaltningen ansågs böra fördelas på tre budgetår. Ämbetsverket hemställde därför, att för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna måtte för budgetåret 1928/1929 anvisas ett extra reservationsanslag av 210,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne sig allenast i så måtto böra biträda marinförvaltningens berörda framställning, att han tillstyrkte anvisande för nyssnämnda budgetår av ett anslag å 100,000 kronor. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna förslag blev av riksdagen bifallet.

På framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen vidare för varterdera av budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 för ifrågasvarande ändamål anvisat 130,000 kronor.

Under återopande av vad marinförvaltningen i ämnet anført i särskild skrivelse den 30 augusti 1930 har ämbetsverket nu hemställt, att för anskaffning av luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna måtte för nästkommande budgetår anvisas 135,000 kronor, motsvarande hälften av det belopp, som beräknats ytterligare erforderligt för ifrågasvarande ändamål, eller (630,000 — 100,000 — 130,000 — 130,000 =) 270,000 kronor.

Jag tillstyrker marinförvaltningens förevarande framställning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 135,000 kronor.

4. Nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser.

[103.] I skrivelse den 31 augusti 1928 gjorde marinförvaltningen framställning om anvisande av medel för isättande av nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser. Kostnaderna härför beräknades för treårsperioden 1 juli 1929—30 juni 1932 uppgå till sammanlagt 90,000 kronor, av vilket belopp ämbetsverket för budgetåret 1929/1930 äskade en tredjedel eller 30,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag avlätna förslag anvisade riksdagen för ifrågavarande ändamål för sistnämnda budgetår ett anslag av 30,000 kronor.

Även för budgetåret 1930/1931 har riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för samma ändamål anvisat ett belopp av 30,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att det för berörda ändamål ytterligare erforderliga beloppet, 30,000 kronor, måtte anvisas för nästkommande budgetår.

Med tillstyrkan av denna marinförvaltningens framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till isättande av *nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

5. Modern artilleriammunition för kustfästningarna.

[104.] I särskild skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1928/1929 avgav marinförvaltningen förslag rörande anskaffning av modern artilleriammunition för kustfästningarna. Den ifrågasatta anskaffningen, som beräknades draga en kostnad av omkring 300,000 kronor, avsågs att fördelas på tre budgetår, och marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1928/1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne sig böra tillstyrka, att medel för berörda ändamål äskades av riksdagen. Emellertid syntes anslagsbeloppet för budgetåret 1928/1929 kunna begränsas till 60,000 kronor. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlätna förslag blev av riksdagen bifallet.

På framställning av Kungl. Maj:t har riksdagen vidare för vartdera av budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 för ifrågavarande ändamål anvisat 60,000 kronor.

Marinförvaltningen hemställer nu, att för anskaffning av modern artilleriammunition för kustfästningarna måtte för nästkommande budgetår anvisas ett anslag å 60,000 kronor, motsvarande hälften av det härför ytterligare erforderliga beloppet, 120,000 kronor.

I enlighet med marinförvaltningens framställning, mot vilken jag icke har något att erinra, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *modern artilleriammunition för kustfästningarna* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

6. Eldledningsmateriel för nya sjöfrontsbatterier.

[105.] I särskild skrivelse den 31 augusti 1929 gjorde marinförvaltningen framställning om anskaffning av eldledningsmateriel för vissa nyanlagda sjöfrontsbatterier. Kostnaderna för denna materielanskaffning beräknades uppgå till 80,000 kronor, vilket belopp av ämbetsverket avsågs att fördelas på två budgetår med 40,000 kronor på vardera.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t i statsrådet anförde föredragande departementschefen, att han, med hänsyn till vikten av att de nya sjöfrontsbatterierna försåges med eldledningsanordningar, som möjliggjorde deras fulla utnyttjande, funne sig böra tillstyrka, att medel för berörda ändamål äskades av riksdagen. Emellertid syntes anslagsbeloppet för budgetåret 1930/1931 kunna begränsas till 20,000 kronor. Kungl. Maj:ts i överensstämmelse härmed till riksdagen avlåtna förslag bifölls av riksdagen.

På skäl, som anförts i särskild skrivelse den 30 augusti 1930, har marinförvaltningen nu hemställt, att för anskaffning av eldledningsmateriel för nya sjöfrontsbatterier måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett belopp av 30,000 kronor.

Medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål synes mig även för nästkommande budgetår böra begränsas till 20,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *eldledningsmateriel för nya sjöfrontsbatterier* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

7. Minmateriel för marinen.

[106.] Under de senaste åren har riksdagen till anskaffning av minmateriel för marinen anvisat ett årligt belopp av 75,000 kronor.

Under åberopande av vad marinförvaltningen anfört i särskild skrivelse den 30 augusti 1930 har ämbetsverket hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett belopp av 225,000 kronor.

Någon ökad medelsanvisning för anskaffning av minmateriel finner jag mig icke kunna tillstyrka, utan synes mig jämväl för nästkommande budgetår böra för sådant ändamål avses ett belopp av 75,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anskaffning av *minmateriel för marinen* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

8. Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m.

[107.] Från och med år 1922 hava, med undantag för budgetåret 1927/1928, särskilda medel årligen anvisats för vissa undersökningar och prövningar av brisanta sprängämnen. För budgetåret 1930/1931 har för ifrågavarande ändamål ävensom för utbyte av kasserade sprängämnen anvisats ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att ett anslag å samma belopp måtte för nästkommande budgetår anvisas för prövning och undersökning av brisanta sprängämnen ävensom för utbyte av kasserade sprängämnen.

Med tillstyrkan av marinförvaltningens förevarande framställning hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m.* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

9. Motmedel mot undervattensbåtar.

[108.] Från och med budgetåret 1927/1928 har riksdagen på framställning av Kungl. Maj:t anvisat ett årligt anslag av 75,000 kronor till anskaffning av motmedel mot undervattensbåtar.

Marinförvaltningen har nu, under åberopande av vad ämbetsverket i ämnet anfört uti särskild skrivelse den 30 augusti 1930, hemställt, att för anskaffning av motmedel mot undervattensbåtar måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett belopp av 270,000 kronor.

Även för nästkommande budgetår torde medel för berörda ändamål böra äskas av riksdagen. Någon ökning av medelsanvisningen utöver det för innevarande budgetår anvisade beloppet anser jag mig emellertid icke kunna tillstyrka, utan torde anslaget jämväl för budgetåret 1931/1932 böra bestämmas till 75,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *motmedel mot undervattensbåtar* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

10. Radiopejlstationer.

[109.] I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 framlade marinförvaltningen förslag till anskaffning av radiopejl-

stationer för marinen. Kostnaderna för de anläggningar, som närmast avsetts att komma till utförande, beräknades uppgå till 57,000 kronor, av vilket belopp marinförvaltningen för budgetåret 1930/1931 äskade hälften eller 28,500 kronor. I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag, att för anskaffning av radiopejlstationer måtte för budgetåret 1930/1931 anvisas ett extra reservationsanslag av 28,500 kronor. I skrivelse den 5 juni 1930 (nr 4, punkten 108) anmälde riksdagen, att riksdagen icke funnit annan anledning till erinran mot berörda förslag, än att kostnaderna för här avsedda ändamål borde fördelas på tre budgetår, varför anslagsbeloppet för budgetåret 1930/1931 bestämts till 19,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för anskaffning av radiopejlstationer måtte för nästkommande budgetår anvisas ett anslag av 19,000 kronor.

Marinförvaltningens förevarande framställning finner jag mig böra tillstyrka. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *radiopejlstationer* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 19,000 kronor.

11. Gasskyddsmateriel för flottan.

[110.] I särskild skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 avgav marinförvaltningen förslag rörande anskaffning av gasskyddsmateriel för flottans fartyg. Kostnaderna för hela den avsedda materielanskaffningen beräknades uppgå till 150,000 kronor, vilket belopp emellertid ansågs kunna fördelas på tre budgetår. Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna förslag blev av riksdagen bifallet.

Även för budgetåret 1930/1931 har riksdagen på förslag av Kungl. Maj:t för samma ändamål anvisat ett belopp av 50,000 kronor.

Marinförvaltningen hemställer nu, att för anskaffning av gasskyddsmateriel för flottan måtte för nästkommande budgetår anvisas ett anslag av 50,000 kronor.

Jag tillstyrker marinförvaltningens förevarande framställning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *gasskyddsmateriel för flottan* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

12. Gasskyddsmateriel för kustfästningarna.

[111.] I särskild skrivelse angående sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 gjorde marinförvaltningen framställning om anskaffande av gasskyddsmateriel för kustfästningarna. Den avsedda materielanskaffningen beräknades draga en kostnad av 240,000 kronor, vilket belopp emellertid ansågs böra fördelas på tre budgetår. Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han funne sig böra tillstyrka, att medel för ifrågavarande ändamål äskades av riksdagen. Emellertid syntes den för materielanskaffningen i dess helhet erforderliga medelsanvisningen, 240,000 kronor, kunna fördelas på fyra budgetår och anslagsbeloppet för budgetåret 1930/1931 alltså begränsas till 60,000 kronor. Kungl. Maj:ts i enlighet härmed till riksdagen avlåtna förslag bifölls av riksdagen.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för gasskyddsmateriel för kustfästningarna måtte även för budgetåret 1931/1932 anvisas ett belopp av 60,000 kronor.

Emot marinförvaltningens ifrågavarande framställning har jag icke något att erinra och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *gasskyddsmateriel för kustfästningarna* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

13. Försök med teknisk materiel.

[112.] Alltsedan år 1923 har riksdagen årligen anvisat medel för försök med teknisk materiel. I riksstaten för nu löpande budgetår är för ifrågavarande ändamål upptaget ett belopp av 50,000 kronor.

Vidare hava för vissa försök med och undersökningar av minmateriel från och med år 1919 anvisats anslag, beräknade efter ett årsbehov av 25,000 kronor.

I skrivelse den 5 juni 1930, nr 4, angående regleringen för budgetåret 1930/1931 av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel anförde riksdagen beträffande anslaget till försök med minmateriel, att riksdagen, som icke velat vidtaga någon förändring i anslagets belopp, ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke nämnda anslag lämpligen borde framdeles sammanföras med anslaget till försök med teknisk materiel.

I särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår har marinförvaltningen anført, att ämbetsverket ansett sig böra följa den sålunda givna anvisningen beträffande sammanförandet av medlen

Fjärde huvudtiteln.

för försök med minmateriel med medlen för försök med annan teknisk materiel. På i nämnda skrivelse anförda skäl har marinförvaltningen hemställt, att för berörda försök måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett anslag av tillhoppa 125,000 kronor.

Marinförvaltningens förevarande anslagsäskande finner jag mig endast så till vida kunna biträda, att jag förordar, att för försök med teknisk materiel — vari jämväl inbegripas försök med minmateriel — för nästkommande budgetår anvisas tillhoppa 75,000 kronor eller samma belopp, som för innevarande budgetår ställts till förfogande för ifrågavarande ändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försök med teknisk materiel* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 75,000 kronor.

14. Luftvärnsstrålkastare för Vaxholms fästning.

[113.] På skäl, som anförts i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1931/1932, har marinförvaltningen hemställt, att till anskaffning av luftvärnsstrålkastare för Vaxholms fästning måtte för nämnda budgetår anvisas ett anslag av 70,000 kronor.

Jag biträder marinförvaltningens förevarande framställning och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *luftvärnsstrålkastare för Vaxholms fästning* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

15. Åtgärder för industriens krigsorganisation.

[114.] På förslag av Kungl. Maj:t har riksdagen till åtgärder för industriens krigsorganisation anvisat för vardera av budgetåren 1926/1927 och 1927/1928 10,000 kronor samt för vart och ett av budgetåren 1928/1929—1930/1931 25,000 kronor.

Marinförvaltningen har nu, under åberopande av vad ämbetsverket i ämnet anført i särskild skrivelse den 30 augusti 1930, bland sina medelsäskanden för nästkommande budgetår för berörda ändamål upptagit ett belopp av 75,000 kronor.

Jag finner mig icke kunna i vidare mån tillstyrka marinförvaltningens ifrågavarande förslag, än att jag för budgetåret 1931/1932 förordar medelsanvisning med samma belopp som för innevarande budgetår. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *åtgärder för industriens krigsorganisation* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Ökning av skottvidden för vissa kanoner inom Älvsborgs fästning.

[115.] På skäl, som anförts i särskild skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1931/1932, har marinförvaltningen hemställt, att för ökning av skottvidden för vissa kanoner inom Älvsborgs fästning måtte få disponeras ett belopp av 18,000 kronor från En per mille fonden.

Under åberopande härav och med hänvisning till vad under punkten 90 anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att för *ökning av skottvidden för vissa kanoner inom Älvsborgs fästning* må disponeras ett belopp av 18,000 kronor från En per mille fonden.

I. Sjökarteverket.

Genom brev den 6 juni 1929 förordnade Kungl. Maj:t, att överinseendet över sjökarteverket skulle från och med den 1 juli samma år tillsvidare utövas av en för ändamålet tillsatt styrelse, vilken det, bland annat, skulle åligga att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag rörande sjökarteverkets medelsbehov, som styrelsen funne böra göras hos nästföljande års riksdag. Genom nämnda brev anbefalldes styrelsen vidare att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande planläggningen av sjökarteverkets framtida arbete ävensom beträffande verkets organisation och därmed sammanhängande frågor. Styrelsen har den 25 oktober 1930 avgivit betänkande och förslag i ämnet.

Över styrelsens ifrågavarande betänkande och förslag hava utlåtanden avgivits av chefen för marinstaben, marinförvaltningen, statskontoret, kommissionen för de allmänna kartarbetena, Sveriges geologiska undersökning, kommerskollegium och lotsstyrelsen. Vid kommerskollegii utlåtande hava fogats av kollegium infortrade yttranden i ärendet från vissa sjöfartssammanslutningar.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 19 december 1930 uppdragit åt statens organisationsnämnd att verkställa utredning angående möjligheterna för och lämpligheten av en sammanslagning av sjökarteverket med lotsverket. I samband härmed har styrelsens för sjökarteverket förut omförmälda betänkande och förslag rörande planläggningen av sjökarteverkets framtida arbete ävensom verkets organisation m. m. överlämnats till organisationsnämnden för att tagas i övervägande vid fullgörande av det åt nämnden lämnade uppdraget. I avvaktan på resultatet av ifrågavarande utredning, vilket förut sättes komma att kunna föreläggas 1932 års riksdag, torde sjökarteverkets

organisation böra förbli oförändrad och verksamheten inom detsamma alltså bedrivs i enahanda omfattning som under det nu löpande budgetåret.

1. **Avlöning till sjökarteverkets personal, oförändrat ordinarie förslagsanslag**..... kronor 182,050: —

2. **Omkostnader för sjömättningsväsendet, oförändrat ordinarie reservationsanslag**..... kronor 340,400: —

3. **Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet, oförändrat ordinarie reservationsanslag** kronor 15,000: —

4. Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande».

[116.] Till redigering och utgivning av tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», vilket bestyr genom beslut vid 1920 års riksdag överflyttats till sjökarteverket, har årligen från och med år 1921 anvisats ett extra reservationsanslag. För budgetåret 1930/1931 är anslaget upptaget med ett belopp av 38,000 kronor.

I enlighet med styrelsens för sjökarteverket förslag torde medelsbehovet för ifrågavarande ändamål böra för nästkommande budgetår beräknas till samma belopp som för det nu löpande budgetåret. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till redigering och utgivning av tidskriften »Underrättelser för sjöfarande» för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 38,000 kronor.

5. Internationella hydrografiska byrån.

[117.] Till beredande av bidrag till internationella hydrografiska byrån torde, i enlighet med styrelsens för sjökarteverket förslag, böra anvisas ett förslagsanslag å samma belopp som för innevarande budgetår eller 8,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till beredande av bidrag till internationella hydrografiska byrån för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 8,500 kronor.

J. Diverse.

1. **Utgivande av läroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., oförändrat ordinarie reservationsanslag** kronor 15,000: —

2. **Extra utgifter, oförändrat ordinarie reservationsanslag**..... kronor 70,000: —

3. Ersättning för rustning och rotering.

[118.] Ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rustning och rotering har under en följd av år i riksstaten upptagits med 1,480 kronor. Med hänsyn till den minskade utgiftsbelastningen å anslaget torde detsamma kunna ned-sättas till 500 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att minska ordinarie förslagsanslaget till ersättning för rust-	
ning och rotering,	
nu.....	kronor 1,480: —
med.....	» 980: —
till	kronor 500: —

4. Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare,
 oförändrat ordinarie förslagsanslag kronor 150,000: —

5. Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret.

[119.] Under åberopande av vad statsrådet och chefen för finansdepartementet förut denna dag därom anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av kostnaderna för *dyrtidstillägg åt be-fattningshavare vid sjöförsvaret* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,500,000 kronor.

IV. FLYGVAPNET.

Enligt det år 1925 fattade beslutet angående försvarsväsendets ordnande skulle flygvapnets uppsättning taga sin början under budgetåret 1926/1927, och vapnets organisation skulle vara fullt genomförd under budgetåret 1930/1931.

De årliga organisationskostnaderna för flygvapnet efter fullbordad uppsättning — d. v. s. från och med budgetåret 1930/1931 — beräknades till 6,000,000 kronor. Under övergångsåren borde, med hänsyn till materielbeståndets avvägning, organisationen erhålla en sådan omfattning, att första årets årskostnader uppginge till omkring 60 %, andra årets till 70 %, tredje årets till 80 % och fjärde årets till 90 % av femte årets årskostnader.

Enligt i försvarspropositionen framlagda beräkningar, mot vilka från riksdagens sida icke gjordes någon erinran, upptogos såsom *engångskostnader* för materielanskaffning, byggnader m. m. för flygvapnet tillhopa 18,000,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgav riksdagen, att av nämnda belopp finge för utförandet av för flygvapnets nyorganisation erforderliga nybyggnader m. m. redan under budgetåret 1925/1926 tagas i anspråk 4,000,000 kronor, att bestridas av vissa för bygg-

Fjärde huvudtiteln.

nadsföretag vid armén reserverade medel, vilka befunnits obehövligen för därmed ursprungligen avsedda ändamål. Av återstående 14,000,000 kronor beräknades 9,000,000 kronor komma att utgå under budgetåren 1926/1927—1930/1931 och 5,000,000 kronor under budgetåren 1931/1932—1935/1936.

Huru de på förstnämnda femårsperiod belöpande engångskostnaderna avsågos bliva fördelade framgår av följande tablå, som även upptager fördelningen av de beräknade årliga organisationskostnaderna under samma period.

	Organisations- kostnader.	Engångs- kostnader.	Summa.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1. Året (1926/1927)	3,600,000	2,600,000	6,200,000
2. » (1927/1928)	4,200,000	2,400,000	6,600,000
3. » (1928/1929)	4,800,000	1,800,000	6,600,000
4. » (1929/1930)	5,400,000	1,200,000	6,600,000
5. » (1930/1931)	6,000,000	1,000,000	7,000,000
Summa	24,000,000	9,000,000	33,000,000

I överensstämmelse med den för 1925 års riksdag framlagda planen erhöi flygvapnets organisation under budgetåret 1926/1927 en omfattning ungefär motsvarande 60 % av organisationens storlek efter fullbordad uppsättning av vapnet. Sedermera har emellertid avvikelser från nyssnämnda plan skett i så måtto, att organisationen under budgetåret 1927/1928 bibehållits i huvudsak oförändrad, samt att utökningen av densamma under budgetåren 1928/1929, 1929/1930 och 1930/1931 i stort sett begränsats till att stanna vid respektive omkring 70 %, 80 % och 90 % av den omfattning, vapnet efter fullbordad uppsättning avses att erhålla.

Summan av för flygvapnet anvisade ordinarie anslag, anslag till engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. samt övriga extra anslag under vart och ett av budgetåren 1926/1927—1930/1931 framgår av följande sammanställning:

B u d g e t å r.	Ordinarie anslag.	Extra anslag.		Summa.
		Anslag till engångskost- nader för anskaffning av flygmateriel m. m.	Övriga extra anslag.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
1926/1927	3,672,700	1,800,000	853,900	6,326,600
1927/1928	3,883,142	2,000,000	842,900	6,726,042
1928/1929	4,952,277	2,340,000	751,000	8,043,277
1929/1930	5,407,964	2,225,000	1,534,800	9,167,764
1930/1931	6,256,462	1,700,000	754,200	8,710,662
Tillhopa	24,172,545	10,065,000	4,736,800	38,974,345

Vad först angår de ordinarie anslagen, uppgår summan av dessa anslag för budgetåren 1926/1927—1930/1931 till ungefär det belopp, vartill organisationskostnaderna för samma tid beräknades år 1925. Att märka är emellertid, att nämnda anslagssumma skulle hava varit betydligt större, därest flygvapnets uppsättning kommit att ske i full överensstämmelse med den ursprungligen uppgjorda planen.

Vidkommande härefter de till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. anvisade anslagen, överskrider sammanlagda beloppet av dessa anslag med mer än 1,000,000 kronor den enligt 1925 års kostnadsberäkningar för ändamålet avsedda summan. Flygvapnet har dock icke ens tillnärmelsevis kunnat utrustas med flygmateriel i den omfattning, som förutsattes vid fattandet av beslutet om vapnets organisation. Detta förhållande beror, bland annat, på följande omständigheter, nämligen dels att priserna å ny flygmateriel visat sig avsevärt överstiga dem, som lades till grund för kostnadsberäkningarna år 1925, dels att förlusterna av materiel till följd av haverier blivit betydligt större än då beräknades och att de beviljade underhållsanslagen endast delvis lämnat tillgång till materieförlusternas ersättande, dels ock att värdet av vid tidpunkten för beslutet om flygvapnets uppsättning befintlig materiel hastigare förminskats än vad då kunnat beräknas.

De i förestående sammanställning upptagna summorna av »övriga extra anslag», tillhoppa 4,736,800 kronor, hava disponerats för sådana extra anslagsbehov, vilka icke varit beaktade vid de ursprungliga kostnadsberäkningarnas uppgörande.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har flygstyrelsen framlagt förslag till beräkande av utgifterna för flygvapnet under budgetåret 1931/1932. Styrelsen har vid uppskattandet av medelsbehovet förutsatt, att den år 1925 beslutade organisationen av flygvapnet skall vara fullt genomförd under nästkommande budgetår.

Summan av de utav flygstyrelsen äskade anslagen under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932 utgör 17,320,300 kronor. De ordinarie anslagen belöpa sig enligt flygstyrelsens förslag till 7,534,000 kronor, anslaget för bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. till 5,415,000 kronor och övriga extra anslag till 4,371,300 kronor.

Det synes vara nödvändigt att högst väsentligt reducera den av flygstyrelsen beräknade kostnadssumman för flygvapnet under nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill och då, såsom förut omnämnts, flygmaterielbeståndet hittills icke på långt när uppnått den planenliga omfattningen, finner jag mig böra förorda ett uppskov med utökningen av flygvapnets personalorganisation, varigenom för materielanskaffning kan avses ett större belopp än som eljest skulle bliva fallet.

A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.**1. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.**

[120.] Ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. har för innevarande budgetår i riksstaten uppförts med 1,230,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater, förslagsvis	kronor 1,087,658: —
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	» 17,740: —
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården	» 325: —
D. Felräkningspenningar, förslagsvis	» 1,000: —
E. Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis	» 1,800: —
F. Anställningspenningar, förslagsvis	» 1,250: —
G. Gottgörelse för tjänstehäst	» 250: —
H. Ekiperingshjälp, förslagsvis	» 2,700: —
I. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	» 12,970: —
J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis	» 7,000: —
K. Rekryteringskostnader, förslagsvis	» 4,500: —
L. Flygvapnets reservpersonal, förslagsvis	» 28,432: —
M. Avlöning till reservofficerare vid armén och marinen under tjänstgöring vid flygvapnet, förslagsvis	» 7,104: —
N. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	» 40,000: —
O. Flyttningersättning, förslagsvis	» 20,000: —
P. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	» 18,000: —
Q. Dagarvoden till officerare, tjänstgörande i för intendenturpersonal avsedda befattningar, förslagsvis ..	» 700: —
Summa kronor 1,251,429: —	

Från nyssnämnda summa, 1,251,429 kronor, har dragits ett belopp av 20,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder. Återstoden, 1,231,429 kronor, har avrundats till 1,230,000 kronor.

För nästkommande budgetår torde böra tillkomma en ny anslagsrubrik:
R. Inkvarteringersättning åt manskap i Karlskrona.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater. Under denna rubrik upptagas dels staten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet, dels ock manskapsstaterna för de särskilda flygtruppförbanden.

Å den nu gällande staten för *officerare och underofficerare m. fl.* vid flygvapnet har upptagits följande personal:

Officerare.

- 1 generalsperson (flaggman),
- 1 överste (kommendör),
- 1 överste eller överstelöjtnant (kommendör eller kommendörkapten av 1. graden),
- 5 majorer (kommendörkapten av 2. graden),
- 21 kaptenar och
- 27 löjtnanter.

Intendenturpersonal.

- 1 överstelöjtnant eller major ur intendenturkåren (förste marinintendent av 1. eller 2. löneklassen),
- 4 kaptenar ur intendenturkåren (marinintendenter av 1. graden) och
- 1 löjtnant ur intendenturkåren (marinintendent av 2. graden).

Underofficerare.

- 9 förrådsförvaltare,
- 14 fanjunkare och
- 20 sergeanter.

Civilmilitär personal m. fl.

1 flygöveringenjör,	5 verkmästare av 1. klassen,
2 förste flygingenjörer,	5 verkmästare av 2. klassen,
2 flygingenjörer av 1. graden,	7 tyghantverkare,
4 flygingenjörer av 2. graden,	5 vapenhantverkare,
2 flygingenjörer av 3. graden,	5 maskinister,
1 regementsläkare,	5 eldare av 1. klassen och
1 bataljonsläkare,	6 förrådsvaktmästare.

Civil personal.

- 1 sekreterare och kamrerare samt
- 1 expeditionsvakt.

Pensionerad personal.

- 1 officer, registrator och bibliotekarie hos flygstyrelsen,
- 1 officer, intendenturutbildad, samt
- 16 underofficerare.

Å *manskapsstaterna* för innevarande budgetår äro upptagna följande be-
ställningar:

1. flygkåren:

2 furirer av 1. klassen,	1 vapenhantverkarfurir av 2. klassen,
2 furirer av 2. klassen,	1 vapenhantverkarvicekorpral,
4 korpraler,	1 hantverksfurir av 2. klassen,
8 vicekorpraler,	1 hantverkskorpral,
20 volontärer,	2 hantverksvicekorpraler och
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,	6 hantverkssoldater.
1 sjukvårdskorpral,	

Fjärde huvudtiteln.*2. flygkåren:*

2 furirer av 1. klassen,	1 vapenhantverkarkfurir av 2. klassen,
4 furirer av 2. klassen,	1 vapenhantverkarkorporal,
4 korporaler,	1 hantverksfurir av 1. klassen,
8 vicekorporaler,	1 hantverksfurir av 2. klassen,
18 volontärer,	2 hantverksskorporaler,
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,	3 hantverksvicekorporaler och
1 sjukvårdskorporal,	9 hantverkssoldater.

3. flygkåren:

2 furirer av 1. klassen,	2 vapenhantverkarkorporaler,
3 furirer av 2. klassen,	1 vapenhantverkarkvicekorporal,
6 korporaler,	1 hantverksfurir av 1. klassen,
7 vicekorporaler,	2 hantverksfurirer av 2. klassen,
22 volontärer,	3 hantverksskorporaler,
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,	5 hantverksvicekorporaler och
1 sjukvårdskorporal,	12 hantverkssoldater.
1 vapenhantverkarkfurir av 2. klassen,	

4. flygkåren:

2 furirer av 1. klassen,	1 sjukvårdskorporal,
2 furirer av 2. klassen,	1 vapenhantverkarkfurir av 2. klassen,
4 korporaler,	1 hantverksfurir av 1. klassen,
4 vicekorporaler,	1 hantverksskorporal,
8 volontärer,	1 hantverksvicekorporal och
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,	3 hantverkssoldater.

Flygskolkåren:

2 furirer av 1. klassen,	1 vapenhantverkarkorporal,
3 furirer av 2. klassen,	1 hantverksfurir av 1. klassen,
5 korporaler,	1 hantverksskorporal,
8 vicekorporaler,	2 hantverksvicekorporaler och
15 volontärer,	5 hantverkssoldater.
1 sjukvårdsfurir av 2. klassen,	

Vid beräkningen av flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1931/1932 har flygstyrelsen utgått ifrån, att den år 1925 beslutade organisationen av flygvapnet skulle vara fullt genomförd under nämnda budgetår. Såsom i det föregående omformäls, har jag emellertid ansett mig böra förorda ett uppskov med utökningen av flygvapnets personalorganisation.

Beträffande av flygstyrelsen i övrigt föreslagna ändringar i flygvapnets stater m. m. får jag anföra följande.

I fråga om *staten för officerare och underofficerare m. fl.* har flygstyrelsen erinrat om, att styrelsen i sina medelsäskanden för de senaste budgetåren

gjort framställningar om uppförande å nämnda stat av en majorsbeställning, vars innehavare avsetts att placeras såsom flygattaché. Dessa framställningar hava emellertid icke föranlett några åtgärder från Kungl. Maj:ts sida. Styrelsen har av denna anledning nu ansett sig böra avstå från kravet på en majorsbeställning för ifrågavarande ändamål. Utgående ifrån att för attachébefattningen i fråga skulle få disponeras en av de redan nu å stat uppförda officersbeställningarna har flygstyrelsen allenast hemställt, att ett ortstillägg av 12,000 kronor måtte anvisas för en flygattaché.

Då jag anser, att man genom lämpligt personval vid tillsättande av militär- och marinattachéer för framtiden bör kunna tillse, att flygvapnets intressen i förevarande hänseende bliva på ett nöjaktigt sätt tillgodosedda, har jag icke funnit skäl föreligga att tillstyrka flygstyrelsens ifrågavarande förslag.

Vid flygvapnet finnas för närvarande 5 beställningar för majorer (kommandörkapteners av 2. graden). Enligt 1925 års försvarsbeslut skola samtliga ifrågavarande beställningar vid fullt genomförd organisation vara uppförda såsom överstelöjtnants- eller majorsbeställningar (kommandörkaptenersbeställningar av 1. eller 2. graden). För beredande av vederbörliga befordringsmöjligheter torde i enlighet med flygstyrelsens förslag två av beställningarna i staten för nästkommande budgetår böra uppföras såsom beställningar för överstelöjtnanter (kommandörkapteners av 1. graden) eller majorer (kommandörkapteners av 2. graden).

En av flygstyrelsen gjord framställning om utbyte av den å staten under rubriken intendenturpersonal uppförda löjtnantsbeställningen mot en kaptenbeställning finner jag icke anledning biträda.

Flygstyrelsen har hemställt, att å staten måtte uppföras nya beställningar för en flygingenjör av 2. graden samt för en äldre av 1. klass. Ej heller dessa framställningar anser jag mig kunna tillstyrka.

Under rubriken civil personal är å staten upptagen en expeditionsvaktsbefattning, för vilken avlönning utgår enligt 5:e lönegraden i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Under framhållande av att flygstyrelsen funnit denna löneställning icke svara mot de arbetsuppgifter, som ålåg innehavaren av nämnda befattning, har styrelsen nu hemställt, att befattningen i fråga måtte från och med budgetåret 1931/1932 uppföras såsom förste expeditionsvaktsbefattning med avlönning enligt 7:e lönegraden i nyssnämnda avlöningsreglemente. Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som den 25 september 1930 avgivit utlåtande i ärendet, har anfört, att tillräckliga skäl icke syntes föreligga för bifall till den sålunda av flygstyrelsen gjorda framställningen. Då jag delar lönenämndens uppfattning, finner jag mig icke kunna tillstyrka förevarande förslag.

Beträffande den civila personalen har flygstyrelsen vidare gjort framställning om uppförande å staten av beställningar för viss hos styrelsen anställd kvinnlig personal samt därvid anfört i huvudsak följande.

Särskilda medel funnes icke avsedda för avlönande av skrivpersonal hos flygstyrelsen. Styrelsen hade för den skull hitintills sett sig nödsakad att för avlönande av för styrelsens räkning erforderlig dylik personal anlita tillgängliga underhållsmedel. Emellertid ansåge styrelsen denna utväg icke lämpligen böra användas i fortsättningen utan hölle före, att personalen i fråga framdeles borde åtnjuta avlöning från avlöningsanslaget i likhet med motsvarande personal inom centrala ämbetsverk, samt att medel härför borde beräknas under detta anslag.

För närvarande funnes vid flygstyrelsen anställda tre kvinnliga biträden, ett å vardera av styrelsens byråer. Dessutom vore ett kvinnligt biträde avsett för stabspersonalens räkning. Sagda fyra biträden utgjorde minsta möjliga antal förutom de värnpliktiga skrivbiträden, som stode till förfogande. Dessa senares användbarhet vore dock i allmänhet begränsad till göromål, som icke krävde större erfarenhet i maskinskrivning. Av två av de kvinnliga biträdena (tjänstgörande å militärbyrån och tekniska byrån) krävdes sådana språkkunskaper, att de vore kompetenta att sköta utländsk korrespondens. Dessa åtnjöte därför högre avlöning än dylika biträden i allmänhet.

Flygstyrelsen föresloge nu, att ifrågavarande personalbehov säkerställdes på så sätt, att i staten uppfördes två kanslibiträdesbefattningar och två kontorsbiträdesbefattningar med avlöning i lönegraden B 7 respektive B 4.

I utlåtande den 25 september 1930 över berörda framställning har allmänna civilförvaltningens lönenämnd anfört följande.

Enär flygstyrelsens behov av personal för maskinskrivningsgöromål torde få anses vara av konstant natur, hade lönenämnden icke funnit skäl till erinran mot att befattningar för ändamålet uppfördes å styrelsens ordinarie stat.

Enligt flygstyrelsens förslag skulle för de tvenne icke-ordinarie biträden, som för närvarande funnes å styrelsens militärbyrå och tekniska byrå och av vilka krävdes för utländsk korrespondens erforderliga språkkunskaper, inrättas två ordinarie befattningar i kanslibiträdesgraden, med placering alltså i 7:e lönegraden. På grund av vad lönenämnden inhämtat rörande ifrågavarande biträdens hittillsvarande tjänstgöringstid hos styrelsen m. m. ansåge lönenämnden frågan lämpligen böra tillsvidare ordnas på det sätt, att för den ena av ifrågavarande biträden inrättades en ordinarie befattning i kanslibiträdes grad och för den andra en extra ordinarie befattning i samma tjänstegrad.

Vidkommande de två övriga hos styrelsen anställda biträdena, vilka huvudsakligen hade att utföra vanlig maskinskrivning, kunde det anses tillfyllest, att två befattningar i skrivbiträdesgraden uppfördes å styrelsens ordinarie stat.

I enlighet med vad lönenämnden sålunda föreslagit, varemot jag icke har något att erinra, torde å förevarande stat böra uppföras ordinarie befattningar för ett kanslibiträde och två skrivbiträden. Därjämte torde å staten böra beräknas medel för avlöning åt ett extra ordinarie kanslibiträde.

Vad den pensionerade personalen angår, har flygstyrelsen framlagt förslag om att å staten måtte uppföras ytterligare två arvodesbefattningar för pensionerade underofficerare. Detta förslag finner jag mig icke kunna biträda.

I fråga om *flygvapnets manskapsstater* har flygstyrelsen gjort framställning om — förutom utökning till den omfattning, dessa stater äro avsedda att erhålla efter fullt genomförd organisation — åtskilliga ökningar därutöver för tillgodoseende av behovet av viss specialutbildad personal m. m.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig icke kunna tillstyrka, utan synas de nu gällande manskapsstaterna för flygkåren och flygskolkåren under nästkommande budgetår böra bibehållas i oförändrat skick.

B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband. Under förevarande titel har för budgetåret 1930/1931 beräknats ett belopp av 17,740 kronor.

I fråga om denna anslagspost har flygstyrelsen nu anfört följande.

Jämlikt kungl. brev den 13 juni 1930 vore ifrågavarande medel disponerade sålunda, att för bestridande av kostnaderna för läkarvårdens upprätthållande vid respektive truppförband under innevarande budgetår utginge till

1. flygkåren	kronor	3,180: —
2. » (Hägernäs)	»	3,180: —
3. »	»	3,180: —
4. »	»	2,700: —

Summa kronor 12,240: —

Beträffande återstoden av anslagsposten, 5,500 kronor, hade Kungl. Maj:t i samma brev förklarat sig vilja efter framställning i varje fall meddela beslut.

I avseende å läkarvården vid 2. flygkårens förläggning å Hägernäs samt dess detachering till Karlskrona vore fortfarande ensartade förhållanden att räkna med som under innevarande budgetår, och varom redogörelse lämnats i flygstyrelsens medelsframställning den 31 augusti 1929. Sålunda kunde icke förväntas att för Hägernäsförläggningen erhålla läkare mot upptaget årsarvode av 3,180 kronor, utan torde det bliva erforderligt att även under nästkommande budgetår i enlighet med Kungl. Maj:ts föregående medgivanden — senast i brev den 27 juni 1930 vad avsåge innevarande budgetår — anställa läkare mot åtnjutande av särskild ersättning. För ifrågavarande förläggning liksom även för övriga flygkårer, som saknade ordinarie läkare, gällde vad styrelsen i sin skrivelse den 31 augusti 1929 framhållit angående önskvärdheten av att för ett nöjaktigt tillgodoseende av hälso- och sjukvården för manskapet erhålla ordinarie truppförbandsläkare. I väntan på den nya försvarsutredningens ställningstagande till hithörande frågor ansåge flygstyrelsen sig emellertid för närvarande icke böra ifrågasätta ändring av den nuvarande organisationen beträffande upprätthållandet av läkarvården vid truppförbanden.

Beträffande läkarvården vid 2. flygkårens detachement i Karlskrona torde i enlighet med Kungl. Maj:ts medgivande, senast den 27 juni 1930 i vad avsåge innevarande budgetår, för upprätthållande av denna ett särskilt årsarvode av 1,200 kronor böra beräknas. Såväl detta arvode som de med bestridandet av läkarvården å Hägernäs förbundna kostnaderna, i vad dessa komme att överskrida det beräknade årsarvodet av 3,180 kronor, syntes jämlikt 1929 års riksdags direktiv härutinnan böra anvisas att utgå från anslagsposten för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.

Vad anginge läkarvården för vissa skolor, avsedda att tidvis förläggas utom truppförbanden, borde dagantalet för härför erforderliga extra läkare beräknas till detsamma som under innevarande budgetår. Kostnaden härför, beräknad efter i kungl. brev den 13 juni 1930 angivna grunder, uppginge till 5,500 kronor.

På grund av vad ovan anförts borde förevarande anslagspost för budgetåret 1931/1932 beräknas sålunda:

för 1. flygkåren	kronor 3,180: —
» 2. » (Hägernäs)	» 3,180: —
» 3. »	» 3,180: —
» 4. »	» 2,700: —
» skolor utom de ordinarie förläggningsorterna	» 5,500: —
Summa kronor 17,740: —	

De ytterligare medel, som kunde befinnas erforderliga för upprätthållande av läkarvården vid 2. flygkårens förläggningar å Hägernäs och i Karlskrona, syntes efter Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall böra utgå från anslagsposten för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.

Vad flygstyrelsen sålunda föreslagit giver mig icke anledning till någon erinran. Anslagsposten till arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband torde alltså böra för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp, 17,740 kronor.

C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården. Under denna rubrik torde för budgetåret 1931/1932 böra beräknas samma belopp som för det nu löpande budgetåret eller 325 kronor.

D. Felräkningspenningar. Förevarande anslagspost, som för närvarande är upptagen med 1,000 kronor, torde, med ledning av de utav Kungl. Maj:ts genom brev den 16 januari 1930 utfärdade föreskrifterna rörande felräkningspenningar till redogörare vid flygvapnet, för nästkommande budgetår böra beräknas till 900 kronor.

E. Hyresbidrag åt visst underbefäl. F. Anställningspenningar. G. Gottgörelse för tjänstehäst. För budgetåret 1931/1932 torde dessa anslagsposter böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen:

Hyresbidrag åt visst underbefäl	kronor 1,800: —
Anställningspenningar	» 1,250: —
Gottgörelse för tjänstehäst	» 250: —

H. Ekiperingshjälp. För innevarande budgetår har beräknats ekiperingshjälp för sex underofficerare till ett belopp av ($6 \times 450 =$) 2,700 kronor. Därest, såsom av mig föreslagits, antalet underofficersbeställningar icke utökas under nästkommande budgetår, torde anslagsposten till ekiperingshjälp kunna för sistnämnda budgetår begränsas till 450 kronor.

1. Vissa arvoden m. m. Förevarande anslagspost har för budgetåret 1930/1931 upptagits med 12,970 kronor.

Flygstyrelsen har hemställt om upptagande under denna anslagsrubrik av ett arvode å 600 kronor till ett sakkunnigt biträde hos styrelsen för handläggning av ärenden rörande textilier. Jag finner emellertid tillräckliga skäl icke föreligga att tillstyrka denna styrelsens framställning.

Vidare har flygstyrelsen föreslagit, att från förevarande anslagspost måtte få bestridas kostnaderna för avlöning åt en civil automobilförare, som av styrelsen anställts för förande och skötsel av de utav chefen för flygvapnet samt flygstyrelsen jämte dess flyggrupp disponerade automobilerna. Avlöningen till denne automobilförare utgår för närvarande från anslaget till flygövningar. I likhet med flygstyrelsen anser jag det visserligen vara mindre lämpligt, att utgifter av ifrågavarande slag belasta övningsanslaget, men synes mig med den föreslagna ändringen böra anstå i avvaktan på verkställandet av en utav riksdagen begärd utredning rörande redovisningen av utgifterna för flygvapnets motorfordon.

Slutligen har flygstyrelsen gjort framställning om höjning av ett å förevarande anslagspost upptaget arvode om 600 kronor för år räknat till en tillsyningsman för flygfältet vid Barkarby. I sådant avseende anför flygstyrelsen:

Det till tillsyningsmannen för flygfältet vid Barkarby utgående arvodet hade visat sig alltför ringa i förhållande till de göromål, som kommit att påvila denne befattningshavare. I en till flygstyrelsen ingiven framställning hade tillsyningsmannen hemställt om höjning av den honom tillkommande ersättningen. Han hade därvid gjort gällande, bland annat, att hans göromål i väsentlig grad ökats under de senaste åren. Sålunda måste han numera varje dag vara tillstädes å flygfältet och dessutom alla tider på dygnet vara beredd att inställa sig därstädes. På grund härav hade möjligheterna för honom till annan inkomst väsentligen beskurits.

Flygstyrelsen kunde vitsorda de av tillsyningsmannen lämnade uppgifterna och finge för frågans klarläggande meddela följande beträffande honom tillkommande göromål.

Det ålåg tillsyningsmannen att mottaga och under uppbördsmanansvar förvara och redovisa för flygstationen erforderliga drivmedel. Vid utlämning därav ägde han jämväl att närvara, för vilket ändamål han vore skyldig att ständigt vara tillgänglig. Han skulle vidare lämna erforderligt biträde åt stationens mekanikerpersonal vid förefallande arbeten. Vid förfall för denna personal ålåg honom att utöva erforderlig vakthållning samt taga vård om vid stationen förvarad materiel.

Det anförda talade för, att en förhöjning av det nu utgående arvodet måste anses berättigad. Flygstyrelsen ansåge, att detta borde från och med nästa budgetår utgå med 100 kronor i månaden.

Vad flygstyrelsen i ärendet anført synes giva vid handen, att det nu utgående arvodesbeloppet, 600 kronor för år, bör ökas. Emellertid torde arvodesförhöjningen kunna begränsas till 300 kronor och arvodet alltså upptagas med 900 kronor för år räknat.

I anledning härav torde anslagsposten till vissa arvoden m. m. för nästkommande budgetår böra upptagas med (12,970 + 300 =) 13,270 kronor.

J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. Under förevarande rubrik torde för budgetåret 1931/1932 böra upptagas samma belopp, som beräknats för det nu löpande budgetåret, eller 7,000 kronor.

K. Rekryteringskostnader. Anslagsposten till rekryteringskostnader har för innevarande budgetår upptagits med 4,500 kronor eller 90 % av det belopp, 5,000 kronor, vartill ifrågavarande kostnader beräknats uppgå efter fullbordad organisation av flygvapnet.

Rörande denna anslagspost anför nu flygstyrelsen:

Anslagspostens storlek ävensom därå bestridda utgifter för tiden från och med flygvapnets uppsättande hade utgjort:

Budgetår.	Beräknat belopp.	Utgifter.
1926/1927.....	3,000: —	3,123: 64
1927/1928.....	3,000: —	266: 20
1928/1929.....	3,500: —	1,395: 94
1929/1930.....	4,000: —	5,583: 50

Beräknade medel hade sålunda icke mer än delvis tagits i anspråk under budgetåren 1927/1928 och 1928/1929, under det att de budgetåren 1926/1927 och 1929/1930 visat sig otillräckliga. Detta förhållande finge sin förklaring därav, att anställningstiden för ett flertal av manskapet tagit sin början vid tiden för flygvapnets uppsättande och gått till ända efter tre år, d. v. s. under budgetåret 1929/1930. Otivelaktigt komme denna omständighet att även framdeles giva sig till känna med avseende å kostnaderna för rekrytering, även om en utjämnning så småningom komme till stånd. Styrelsen ansåge emeller tid icke, att tillräcklig anledning förefunnes att frångå den hittills tillämpade grunden för anslagspostens beräkning.

Jag finner mig böra förorda, att ifrågavarande anslagspost upptages med oförändrat belopp, 4,500 kronor.

L. Flygvapnets reservpersonal. Enligt 1925 års riksdags beslut rörande flygvapnets organisation skall för utbildning till fänrikar i flygvapnets reserv, avsedda att vid mobilisering tjänstgöra såsom flygare, årligen bland värnpliktiga studenter och likställda antagas erforderligt antal reservofficersaspiranter. Vid utnämning till fänrik i flygvapnets reserv skall utgå ekeperingshjälp med 750 kronor. Fänrik i flygvapnets reserv skall efter avslutad tjänstgöring erhålla en särskild gottgörelse av 1,000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för flygvapnets reservpersonal har uti de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptagits ett belopp av 50,000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet uppförts en anslagspost å 28,432 kronor. Anslagsposten har beräknats sålunda:

Ekiperingshjälp à 750 kronor till 8 reservfänrikar.....	kronor	6,000: —
Lön för 8 reservfänrikar i fyra månader à 222 kronor för man och månad.....	»	7,104: —
Lön för 12 reservfänrikar i två månader à 222 kronor för man och månad.....	»	5,328: —
Rese- och traktamentsersättning à 100 kronor för man för 20 reservfänrikar	»	2,000: —
Gratifikation efter avslutad tjänstgöringsperiod som officer i reserven à 1,000 kronor till 8 reservfänrikar	»	8,000: —
Summa kronor		28,432: —

Flygstyrelsen har nu beträffande anslagsbehovet för flygvapnets reservpersonal anfört följande.

Beräkningen av under denna anslagspost erforderliga medel borde jämväl för nästkommande budgetår äga rum efter enahanda grunder, som tidigare tillämpats, alldenstund den väntade reservbefälsförordningen ännu icke kommit till förverkligande.

Under ifrågavarande budgetår förväntades komma att utnämnas 9 reservfänrikar. Antalet tjänstgöringsmånader för reservfänrikar hade för budgetåret 1929/1930 beräknats till 50 samt för innevarande budgetår till 56. I anseende till ej mindre ökningen av antalet officerare i flygvapnets reserv än även organisationens utveckling i övrigt, vilka omständigheter i förening borde föranleda till en höjning av antalet tjänstgöringsmånader för ifrågavarande personal, hade flygstyrelsen beräknat medelsbehovet sålunda:

Ekiperingshjälp à 750 kronor till 9 reservfänrikar.....	kronor	6,750: —
Lön för 18 reservfänrikar i fyra månader à 222 kronor för man och månad.....	»	15,984: —
Rese- och traktamentsersättning à 100 kronor för man för 18 reservfänrikar	»	1,800: —
Gratifikation efter avslutad tjänstgöringsperiod som officer i reserven à 1,000 kronor till 9 reservfänrikar	»	9,000: —
Summa kronor		33,534: —

I 1925 års kalkyler hade för detta ändamål beräknats ett belopp av 50,000 kronor för år efter genomförd organisation. I avvaktan på förutnämnda reservbefälsförordning hade styrelsen emellertid funnit sig böra för närvarande begränsa kostnaderna i enlighet med vad ovan angivits.

Anslagsposten borde sålunda uppföras med ett belopp av 33,534 kronor.

Vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslagspost har flygstyrelsen utgått ifrån, att flygvapnets personalorganisation skulle komma att utökas under nästkommande budgetår. Då jag, såsom i det föregående omförmäls, förutsätter, att organisationen under nämnda budgetår bibehålles vid sin nuvarande omfattning, torde det av flygstyrelsen angivna medelsbehovet kunna något minskas. Enligt vad under hand från flygstyrelsen meddelats, bör detsamma under berörda förutsättning beräknas sålunda: —

Ekiperingshjälp à 750 kronor till 9 reservfänrikar	kronor	6,750: —
Lön för 16 reservfänrikar i fyra månader à 222 kronor för man och månad	»	14,208: —
Rese- och traktamentsersättning à 100 kronor för man för 16 reservfänrikar	»	1,600: —
Gratifikation efter avslutad tjänstgöringsperiod som officer i reserven à 1,000 kronor till 9 reservfänrikar	»	9,000: —
Summa kronor		31,558: —

Förevarande anslagspost torde således för nästkommande budgetår bära upptagas med ett belopp av 31,558 kronor.

M. Avlöning till reservofficerare vid armén och marinen under tjänstgöring vid flygvapnet. Under förevarande rubrik upptogs i anslagsberäkningen för vart och ett av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 ett belopp av 7,104 kronor, motsvarande avlöning för två löjtnanter under helt år.

I sin framställning rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 anförde flygstyrelsen, att de för budgetåret 1928/1929 under förevarande rubrik beräknade medlen överskridits med något mer än 10,000 kronor. Att exakt angiva medelsbehovet låte sig icke göra. Även om icke reservpersonal av ifrågavarande kategorier kunde komma att tagas i anspråk i lika stor utsträckning under budgetåret 1930/1931, som fallet varit under budgetåret 1928/1929, så bjöde likväl försiktigheten att, med avseende särskilt fäst på strävan att åstadkomma överensstämmelse mellan beräknade och verkliga kostnader, nu räkna med en förhöjning av anslagsposten. Till ledning för medelsbehovets beräkning förutsattes, att fyra reservlöjtnanter vore tjänstgörande under ett helt år. Medelsbehovet bleve följaktligen ($4 \times 3,552 =$) 14,208 kronor.

I enlighet med flygstyrelsens hemställan föreslogs i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag en höjning av ifrågavarande anslagspost till 14,208 kronor. Riksdagen fann emellertid vad flygstyrelsen anfört till stöd för förhöjningen icke innebära tillräckligt motiv för en sådan åtgärd, i följd varav anslagsposten bibehölls vid det dittillsvarande beloppet, 7,104 kronor.

Beträffande medelsbehovet under förevarande rubrik har flygstyrelsen nu anfört följande.

Under budgetåret 1929/1930 hade, på grund av Kungl. Maj:ts särskilda beslut, officerare i arméns eller marinens reserv varit i tjänstgöring vid flygvapnet under sammanlagt cirka 100 månader och därvid uppburit lön från förevarande anslag. Av dessa hade fyra under hela året genomgått flygutbildning och ytterligare fem likaledes tjänstgjort för första flygutbildning ehuru allenast under kortare tid. Dessutom hade fem reservofficerare varit inkallade till tjänstgöring vid flygvapnet för fyllande av befälsbehovet, av vilka två tjänstgjort hela året.

På grund härav hade denna anslagspost överskridits. Jämväl för innevarande budgetår vore ett överskridande att förvänta. För att säkerställa medelstillgången beträffande budgetåret 1931/1932 syntes det bliva nödvän-

digt att icke oväsentligt höja anvisningen. Stora vanskligheter erbjöde sig visserligen för en tillförlitlig beräkning av medelsbehovet. Detta influerades nämligen i hög grad av faktorer, som för närvarande icke låte sig uppskattas. Sålunda vore det nu icke möjligt att bedöma, till vilken omfattning reservofficerare komme att genomgå flygutbildning under ifrågavarande budgetår. Med ledning av hittills vunnen erfarenhet ansåge sig flygstyrelsen böra räkna med lägst 72 tjänstgöringsmånader. Ehuru denna siffra vore avsevärt högre än motsvarande siffra för innevarande budgetår, 24, vore den likväl lägre än de under senast förflutet budgetår i verkligheten disponerade tjänstgöringsmånaderna.

I anslutning till det anförda upptoge flygstyrelsen medelsbehovet med $(6 \times 3,552 =)$ 21,312 kronor.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har förevarande anslagspost, som hittills i anslagsberäkningarna upptagits med 7,104 kronor, under de båda senaste budgetåren överskridits högst avsevärt. Även om under nästkommande budgetår omfattningen av ifrågavarande kommenderingar torde kunna i viss mån begränsas, synes nyssnämnda anslagsbelopp likväl icke bliva tillräckligt, varför jag förordar, att anslagsposten ökas till 14,208 kronor, motsvarande 48 tjänstgöringsmånader.

N. Rese- och traktamentspenningar. Anslagsposten till rese- och traktamentspenningar har för innevarande budgetår upptagits med 40,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu i avseende å medelsbehovet å denna anslagspost anfört följande.

De för rese- och traktamentspenningar till förfogande ställda medlen hade städse visat sig otillräckliga. Till belysande av sagda förhållande hade styrelsen uppgjort följande sammanställning över för ändamålet beräknade belopp och verkliga kostnader.

Budgetår.	Beräknat belopp kronor.	Verklig kostnad kronor.
1926/1927	18,000 —	27,760 49
1927/1928	18,000 —	33,813 30
1928/1929	21,000 —	40,588 20
1929/1930	30,000 —	43,578 70

För innevarande budgetår hade medelsbehovet av flygstyrelsen beräknats till 45,000 kronor, vilket belopp emellertid nedsatts till 40,000 kronor. Alldenstund kostnaderna under de två senaste förflutna budgetåren överstigit detta sistnämnda belopp, kunde redan nu med visshet förutsägas, att det för budgetåret 1930/1931 beräknade beloppet komme att visa sig otillräckligt. Med hänsyn till den av flygstyrelsen förutsatta ökningen av organisationen under nästkommande budgetår ansåge sig styrelsen icke kunna angiva medelsbehovet för sistnämnda budgetår med lägre belopp än 50,000 kronor.

På grund av min i det föregående angivna ståndpunkt beträffande omfattningen av flygvapnets organisation under nästkommande budgetår och

då genom lämpliga dispositioner vid planläggningen av ifrågakommande tjänsteresor utgifterna under förevarande anslagsstapel böra kunna hållas inom ramen av härför i staten nu beräknad medelsanvisning, torde anslagsposten till rese- och traktamentspenningar böra för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 40,000 kronor.

O. Flyttningersättning. Utgifterna för flyttningersättning hava för innevarande budgetår beräknats till 20,000 kronor.

Beträffande denna anslagspost har flygstyrelsen anfört, att stora svårigheter förelegat i fråga om beräkandet av utgifterna under anslagsposten, enär dessa varit beroende av förhållanden, som icke nöjaktigt kunnat bedömas vid tiden för kostnadsberäkningarnas uppgörande. Beräknade belopp och verkliga kostnader framginge av följande sammanställning.

Budgetår.	Beräknat belopp kronor.	Verklig kostnad kronor.
1926/1927	12,000 —	37,934 57
1927/1928	12,000 —	19,774 89
1928/1929	14,000 —	11,852 75
1929/1930	20,000 —	25,735 55

Förestående uppgifter visade de stora fluktuationer, som kostnaderna för de olika budgetåren undergått. Dessa hade givetvis varit beroende av med flygvapnets uppsättning sammanhängande förhållanden. Enligt styrelsens förmenande kunde det förväntas, att i och med organisationens fullbordan kostnaderna komme att i någon mån stabiliseras. För nästkommande budgetår ansåge sig styrelsen böra beräkna medelsbehovet till 25,000 kronor.

Av vad flygstyrelsen i ämnet anfört framgår, att hittills vunna erfarenheter rörande storleken av ifrågavarande kostnader icke giva något tillförlitligt stöd för beräkandet av kostnaderna under nästkommande budgetår. Flygstyrelsens förslag om ökning av anslagsposten från 20,000 till 25,000 kronor har grundats på den förutsättningen, att flygvapnets personalorganisation skulle komma att utvidgas under nästa budgetår. Därest, såsom av mig förordats, organisationen bibehålles oförändrad, synas tillräckliga skäl för en höjning av anslagsposten icke föreligga, utan torde densamma böra upptagas med samma belopp, som för innevarande budgetår beräknats, eller 20,000 kronor.

P. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare. Under förevarande rubrik har för budgetåret 1930/1931 beräknats ett belopp av 18,000 kronor.

Med förmälan, att utgifterna för semester åt vid flygvapnet anställda arbetare under det senast förflutna budgetåret uppgått till 19,993 kronor 18 öre, har flygstyrelsen föreslagit, att för budgetåret 1931/1932 måtte för ifrågavarande ändamål beräknas ett till 20,000 kronor förhöjt belopp.

Detta förslag finner jag mig kunna biträda.

Q. Dagarvoden till officerare, tjänstgörande i för intendenturpersonal avsedda befattningar. Denna post torde i anslagsberäkningen för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 700 kronor.

R. Inkvarteringsersättning åt manskap i Karlskrona. I 6 kap. 1 § av kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 260) med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena stadgas, att den av sjömanskåren, som på grund av bristande kasernutrymme medgivits bo utom kasern och icke åtnjuter i avlöningsreglementet för fast anställt manskap omnämnt hyresbidrag, äger under tjänstgöring i land uppbära ersättning för inkvartering. Dylik ersättning utgår till beställningshavare, som har sin förläggningssort i Stockholm, med 20 kronor samt till beställninghavare å annan förläggningssort med 15 kronor för varje månad, varunder vederbörande en eller flera dagar icke varit inkasernerad.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästkommande budgetår har flygstyrelsen gjort framställning om anvisande av medel för beredande av inkvarteringsersättning åt visst manskap vid flygvapnet, som på grund av bristande kasernutrymme medgivits bo utom kasern, samt därvid anfört följande.

Flygstyrelsen hade i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 april 1930 hemställt om tillerkännande åt flygvapnets manskap, tjänstgörande vid 2. flygkårens till Karlskrona förlagda del, av ersättning för inkvartering enligt samma grunder, som stadgades beträffande sjömanskårens personal i 6 kap. 1 § av tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena. Styrelsen hade därvid framhållit, bland annat, att tvenne logement i sjömanskårens kaserner i Karlskrona vore upplåtna för förläggning av flygvapnets manskap därstädes samt att dessa logement icke medgäve inkvartering av underbefälet. Då den personal vid sjömanskåren, som på grund av bristande förläggningsskillnader inom kasern själv ombesörjde sin förläggning, tillerkänts särskild ersättning för inkvartering, syntes samma förmån jämväl böra tillkomma flygvapnets manskap i Karlskrona.

Försvarsväsendets lönenämnd, som den 19 maj 1930 avgivit utlåtande över berörda framställning, hade framhållit, bland annat, att från nämndens sida icke något vore att erinra emot, att dylik förmån under samma förutsättningar tillerkändes jämväl flygvapnet tillhörande manskap. Genom beslut den 6 juni 1930 hade Kungl. Maj:t emellertid funnit berörda framställning icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Flygstyrelsen, som hyste den uppfattningen, att omförmälda beslut grundade sig på det förhållandet, att medel för den ifrågasatta förmånen icke funnes uppförda å stat, hade för den skull funnit sig nu böra beräkna medel för ändamålet. Styrelsen tillåte sig därvid, utöver vad i ovannämnda framställning anförts, framhålla, att det för flygvapnet i Karlskrona upplåtna kasernutrymme tidtals icke medgäve inkasernering av vapnet tillhörande, därstädes tjänstgörande manskap. Vid sådant förhållande torde liknande ersättning böra tillerkännas flygvapnets ifrågavarande manskap, som nu utginge till motsvarande personal vid flottan, vilken på grund av bristande kasernutrymme medgivits bo utom kasern. Den årliga kostnaden syntes böra beräknas till ett belopp, motsvarande inkvarteringsersättning till förslagsvis fem man, eller ($5 \times 12 \times 15 =$) 900 kronor.

I överensstämmelse med flygstyrelsens förslag, mot vilket jag icke har något att erinra, torde för ifrågavarande ändamål böra såsom en särskild post under avlöningsanslaget beräknas ett belopp av 900 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad nu anförts har jag låtit uppgöra beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. för budgetåret 1931/1932. Denna beräkning (se Bil. nr 82) slutar å 1,273,657 kronor. Från sagda belopp torde kunna avgå 20,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder. Anslagssumman skulle följaktligen utgöra 1,253,657 kronor eller, i avrundat tal, 1,254,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de vid detta protokoll fogade förslag till stater för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt för flygkärerna och flygskolkåren (se Bil. nr 76—81) att gälla för budgetåret 1931/1932,

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.,

nu	kronor 1,230,000: —
med	» 24,000: —
till	kronor 1,254,000: —

2. Resestipendier.

[121.] Ordinarie reservationsanslaget till resestipendier är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 6,000 kronor.

Flygstyrelsen har hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår ökas till 7,000 kronor.

Jag finner icke tillräckliga skäl föreligga att nu tillstyrka någon höjning av anslagsbeloppet. I riksstaten för budgetåret 1931/1932 synes mig därför böra upptagas:

Resestipendier, *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 6,000: —

B. De värnpliktigas avlöning m. m.

1. De värnpliktigas avlöning och färder m. m.

[122.] För innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. upptaget med 137,000 kronor. Anslaget har beräknats sålunda:

Titel I.	De värnpliktigas avlöning	kronor 104,000: —
Titel II.	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	» 3,000: —
Titel III.	Färdkostnader	» 30,000: —
	Summa kronor 137,000: —	

Titel I. De värnpliktigas avlöning. I det föregående har vid behandlingen av lantförsvarets anslag till de värnpliktigas avlöning lämnats en redogörelse för gällande bestämmelser rörande de till värnpliktiga utgående kontanta förmåner.

Enligt stadgande i § 24 värnpliktslagen skall årskontingenten till linjetjänst vid flygvapnet uttagna värnpliktiga uppgå till 700 man, däri dock icke inräknade studenter och med dem i värnpliktshänseende likställda. Emellertid stadgas i § 53 av samma lag, att ifrågavarande årskontingent må, intilldess organisationen av flygvapnet fullständigt genomförts, minskas med det antal, Konungen finner gott bestämma. Enligt i 1925 års försvarsproposition framlagda beräkningar, mot vilka från riksdagens sida icke gjorts någon erinran, äro efter genomförd organisation av flygvapnet 46 studenter och likställda samt 200 ersättningsreserven tillhörande värnpliktiga avsedda att årligen tilldelas nämnda vapen.

Flygvapnets linjekontingenter av 1926 och 1927 års klasser hava utgjort 60 %, och motsvarande kontingenter av 1928 och 1929 års klasser respektive 75 % och 93 % av värnpliktsstyrkan efter fullbordad uppsättning av vapnet. Av 1930 års klass har till linjetjänst uttagits hela den för genomförd organisation avsedda värnpliktsstyrkan. En linjestyrka av samma omfattning torde böra uttagas av 1931 års klass. Vad ersättningsreserven beträffar, har redan från och med budgetåret 1929/1930 den för fullt genomförd organisation beräknade kontingenten uttagits. Någon ändring härutinnan ifrågasättes icke för nästkommande budgetår.

Beräkning har verkställts av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid flygvapnet under budgetåret 1931/1932 (se Bil. nr 83). Av denna beräkning framgår, att tjänstgöringsdagarnas antal skulle utgöra tillhopa 159,000, därav 113,000 med penningbidrag av 50 öre och 46,000 med penningbidrag av 1 krona. För avlöningstillägg åt reservofficersaspiranter torde böra beräknas ett belopp av 4,300 kronor. Medelsbehovet under förevarande anslagstitel bör alltså uppskattas till $(113,000 \times 0.50 + 46,000 \times 1.00 + 4,300 =)$ 106,800 kronor.

Titel II. Understöd åt vissa värnpliktigas familjer. Denna anslagspost har för innevarande budgetår upptagits med 3,000 kronor.

Med förmälan, att här ifrågavarande kostnader under budgetåret 1929/1930 uppgått till 4,100 kronor 15 öre, har flygstyrelsen föreslagit en höjning av anslagsposten till 4,000 kronor.

Under budgetåret 1928/1929 belöpte sig utgifterna för familjeunderstöd till allenast omkring 1,980 kronor. Den omständigheten, att berörda utgifter för det därpå följande budgetåret stigit till det av flygstyrelsen angivna beloppet, utan att värnpliktskontingenten i motsvarande mån ökats, synes mig icke innebära tillräcklig anledning till anslagspostens höjning, utan torde densamma, i avvaktan på ytterligare erfarenhet rörande utgiftsbelastningens

storlek, böra för nästkommande budgetår upptagas med oförändrat belopp, 3,000 kronor.

Titel III. Färdkostnader. Under förevarande titel har för budgetåret 1930/1931 upptagits ett belopp av 30,000 kronor.

För nästkommande budgetår har flygstyrelsen föreslagit ökning av ifrågasvarande anslagspost till 35,000 kronor.

Utgifterna å denna anslagspost hava belöpt sig till:			
för budgetåret	1926/1927	kronor	23,047: 75
»	» 1927/1928	»	24,482: 91
»	» 1928/1929	»	26,940: 80
»	» 1929/1930	»	27,770: 91

En ökning av utgifterna är visserligen att förvänta. Att döma av anslagsbelastningen under de senast förflutna budgetåren torde det emellertid icke vara erforderligt att för nästa budgetår räkna med högre belopp å förevarande anslagspost än 30,000 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad jag nu anført skulle anslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m. för nästkommande budgetår beräknas sålunda:

Titel I.	De värnpliktigas avlöning	kronor	106,800: —
Titel II.	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer	»	3,000: —
Titel III.	Färdkostnader	»	30,000: —
Summa			kronor 139,800: —

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att *öka* ordinarie förslagsanslaget till de värnpliktigas avlöning och färder m. m.,

nu	kronor	137,000: —
med	»	2,800: —
till	kronor	139,800: —

C. Expenser m. m.

1. Skrivmaterialier och expenser m. m.

[123.] Ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., som för vart och ett av budgetåren 1926/1927 och 1927/1928 i riksstaten uppfördes med 15,000 kronor, har med hänsyn till organisationens utvidgning ökats för budgetåret 1928/1929 till 16,000 kronor och för budgetåret 1929/1930 till 18,000 kronor.

I skrivelse den 31 augusti 1929 angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 anförde flygstyrelsen i fråga om detta anslag, bland annat, att det varit förenat med stora svårigheter att begränsa utgifterna inom ramen för anslagna medel. Av kostnader, som gäldades från anslaget, märktes i första hand telefonabonnemangen, som bildade den största utgiftsgruppen. Under budgetåret 1928/1929 hade telefonabonnemang från detta anslag bestritts med icke mindre än 5,709 kronor 75 öre. Orsaken till att dessa kostnader bleve förhållandevis höga vid flygvapnet vore dels att söka i vissa flygtruppförbands förläggning, dels i flygtjänstens oavvisliga krav på goda telefonförbindelser. Styrelsen kunde därför icke finna någon utväg att nedbringa dessa kostnader. Med 1. flygkårens tillkomst komme de tvärtom att ökas. Den dåvarande medelstillgången under anslaget medgäve icke tillgodoseende av framställda krav å komplettering och nyanskaffning av maskinell expensutredning. Vid flygvapnets uppsättande hade vapnet visserligen tilldelats för styrelsen och vissa truppförband erforderliga skriv- och räknemaskiner från armén, men åtskilliga av dem hade redan då varit brukade under längre eller kortare tid och måste efter hand ersättas. Med hänsyn till nu anförda förhållanden hemställde flygstyrelsen, att anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. måtte ökas med 7,000 kronor till 25,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t yttrade föredragande departementschefen, att vad flygstyrelsen i ämnet anført gäve vid handen, att en ökning av anslaget vore av behovet påkallad. En i förhållande till anslagets storlek så betydande höjning av medelsanvisningen som den av flygstyrelsen ifrågasatta syntes dock icke vara oundgängligen erforderlig, utan borde anslagsökningen för budgetåret 1930/1931 kunna begränsas till 2,000 kronor.

I enlighet härmed har anslaget å riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 20,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu beträffande medelsbehovet under anslaget anført följande.

De i styrelsens förenämnda skrivelse den 31 augusti 1929 anförda skälen för anslagets ökning med av styrelsen angivet belopp ägde alltjämt giltighet. Behovet av expensmaterielens förnyelse gjorde sig alltmera gällande, ju längre tiden lede. Hittills hade styrelsen på grund av medelsbrist sett sig nödsakad avvisa inkomna framställningar därom. Detta kunde dock icke fortgå utan allvarliga olägenheter. Fara föreläge även för, att i brist på medel under detta anslag för andra ändamål avsedda medel i trängande fall utnyttjades för täckande av utgifter av ifrågavarande art, även om gällande bestämmelser icke kunde anses medgiva detta. Den nuvarande medelsknappheten kunde således komma att medföra mindre förmånliga konsekvenser. För att förebygga denna eventualitet måste oundgängligen erforderliga medel ställas till förfogande.

Den av 1930 års riksdag beviljade anslagshöjningen motsvarade ungefärligen det av 1. flygkårens uppsättande förorsakade medelsbehovet men vore otillräcklig för att möta kostnaderna för materielförnyelsen. Härför krävdes anslagets uppbringande till det av styrelsen sistförflutet år beräknade beloppet, 25,000 kronor. Styrelsen ansåge således, att utgifterna för skrivmaterialier

och expenser m. m. för flygvapnet efter genomförande av vapnets fulla utvidgning enligt 1925 års plan icke kunde nedpressas under detta belopp.

I anslutning till det anförda hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att öka anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. med 5,000 kronor till 25,000 kronor.

Ökad medelsanvisning å anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m. för nästkommande budgetår torde få anses oundgänglig. Den av styrelsen begärda anslagsökningen synes emellertid, med iakttagande av vederbörlig sparsamhet, kunna reduceras, och finner jag mig i sådant hänseende böra förorda, att anslaget upptages med 22,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till skrivmaterialier och expenser m. m.,

nu	kronor 20,000: —
med	» 2,000: —
till	kronor 22,000: —

2. Tryckningskostnader.

[124.] För budgetåret 1926/1927 anvisade riksdagen till bestridande av tryckningskostnader för flygvapnet ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor. I 1927 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten upptaga anslaget till tryckningskostnader såsom ordinarie samt att å detsamma anvisa 25,002 kronor. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts förslag om anslagets uppförande å ordinarie stat, men ansåg, att anslagsbeloppet kunde sänkas med 5,000 kronor till i runt tal 20,000 kronor. För jämnande av huvudtitelnslutsumma upptogs anslaget för budgetåret 1927/1928 med 20,042 kronor. Sedermera har anslagssumman höjts för budgetåret 1928/1929 till 22,477 kronor och för budgetåret 1929/1930 till 24,964 kronor.

För innevarande budgetår har anslaget med hänsyn till förefintlig reservation minskats till 10,062 kronor.

Flygstyrelsen har anmält, att reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1929/1930 belöpt sig till 23,096 kronor 82 öre. Med utgångspunkt från ett årligt medelsbehov av omkring 25,000 kronor har styrelsen uppskattat behovet av medelsanvisning å riksstaten för nästkommande budgetår till 17,000 kronor.

Flygstyrelsens beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag giver mig icke anledning till någon erinran. För avrundande av huvudtitelnslutsumma torde det av styrelsen föreslagna anslagsbeloppet, 17,000 kronor, böra jämkas till 17,022 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie reservationsanslaget till tryckningskostnader,

nu	kronor	10,062: —
med	»	6,960: —
till	kronor	17,022: —

D. Förplägnad, intendenturmateriel och övningar.

Under rubriken »Förplägnad och intendenturmateriel» äro i riksstaten upptagna ordinarie anslagen till mathållning och furagering, till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning ävensom till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m. I enlighet med flygstyrelsens förslag torde till ifrågavarande anslagsgrupp även böra hänföras det hittills tillsammans med byggnads- och flygmaterielanslagen upptagna anslaget till flygövningar, och torde härav betingade ändringar av anslagsgruppernas rubriker böra vidtagas i riksstaten.

1. Mathållning och furagering.

[125.] Ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 271,600 kronor enligt följande fördelning:

Titel I. Mathållning	kronor	265,680: —
Titel II. Furagering	»	5,920: —
Summa kronor		271,600: —

Titel I. Mathållning. Medelsbehovet under denna anslagstitel har för innevarande budgetår beräknats efter 1 krona 8 öre för man och dag. Riksdagen har emellertid i skrivelse den 5 juni 1930 (nr 4, punkten 126) framhållit angelägenheten av att framdeles en omräkning av anslagstiteln skedde på sådant sätt, att portionskostnaderna vid tjänstgöring i land och vid sjökommendering beräknades var för sig.

Flygstyrelsen har nu i fråga om medelsbehovet för nästa budgetår anført följande.

Som utgångspunkt för bedömandet av medelsbehovet under förevarande anslagstitel ville flygstyrelsen till en början lämna följande sammanställning av uppgifter:

Budgetår	Av riksdagen tillämpad beräkningsgrund för medelsbehovet	Överskridet belopp
1927/1928	1 krona 2 öre för man och dag	21,394: 92 kr.
1928/1929	93 » » » » »	37,489: 79 »
1929/1930	92 » » » » »	16,876: 14 »

Vid behandlingen av förevarande fråga i skrivelse den 31 augusti 1929 rörande medelsbehovet för budgetåret 1930/1931 hade flygstyrelsen anført, bland annat, att vid bedömande av anslagsbehovet för nämnda budgetår

vore det två synpunkter, som gjorde sig särskilt gällande, nämligen dels det från och med den 1 oktober 1929 ikraftträdande beslutet om 2. flygkårens förläggning till Hägernäs och Karlskrona, dels uppsättningen av 1. flygkåren med förläggning i Västerås. Båda dessa omständigheter komme att utöva icke oväsentlig inverkan på portionskostnaden vid vapnet i dess helhet. Otivelaktigt komme förändringen av 2. flygkårens förläggning att verka till kostnadens nedbringande, vilket dock svårigen låte sig med högre grad av sannolikhet till siffran angiva. I vad mån 1. flygkårens uppsättning komme att influera på kostnaderna för mathållningen vore svårt att på förhand angiva.

Bokslutet för budgetåret 1929/1930 hade bekräftat denna flygstyrelsens utsago. Av de ovan lämnade uppgifterna framginge, att, ehuru den för nämnda budgetår tillämpade beräkningsgrunden vore den lägsta av dem, som kommit till användning för de tre i sammanställningen berörda budgetåren, överskridandet likväl vore lägre för detta än för något av de övriga. Denna omständighet vore till icke oväsentlig del att tillskriva ovan berörda förhållanden. Genomsnittsvärdet å normalportionen för flygvapnet i dess helhet hade sålunda uppgått till allenast 80 öre, under det att medelpriset per utspisad portion stannat vid 98 öre. För 2. flygkårens vidkommande motsvarades sistnämnda siffra av 119.6. Detta värde avsåge all mathållning för kårens manskap, således även den, som sagda manskap åtnjutit å fartyg. I betraktande av att under budgetåret 1928/1929 medelpriset för kårens bespisning uppgått till 164.1 öre för man och dag och för budgetåret 1927/1928 till 150 öre, måste detta värde betecknas såsom förhållandevis mycket lågt.

Vid 1. flygkåren hade normalportionspriset i genomsnitt uppgått till 73.5 öre. Uppenbart vore, att detta, i jämförelse med motsvarande priser vid flygvapnet i övrigt, låga pris verkat till att nedbringa genomsnittskostnaden för vapnet i dess helhet.

De gynnsamma siffrorna från det senast förflutna budgetåret syntes giva vid handen, att man vid beräkandet av det medelsbehov, varom fråga nu vore, skulle kunna utgå från att, beträffande bespisning i land, tillämpa samma dagskostnadsbelopp, som använts för medelsbehovets beräkande för budgetåret 1929/1930, eller 92 öre. Hänsynen till den allmänna prisnivån å livsmedel torde — såvitt flygstyrelsen kunnat bedöma — icke tala häremot. Enligt vad flygstyrelsen erfarit, hade för arméns vidkommande dagsbeloppet för budgetåret 1931/1932 av arméförvaltningen upptagits till 91 öre. Vid sådant förhållande hade flygstyrelsen funnit sig kunna nu utgå från samma portionskostnad, varpå arméns motsvarande anslagskrav grundades.

I enlighet med av riksdagen lämnat direktiv borde särskilt för sig beräknas kostnaden för bespisning av flygvapnets manskap under sjötjänstgöring. Flygstyrelsen hade för detta ändamål av marinförvaltningen inhämtat, att portionskostnaden ombord å flottans fartyg beräknades komma att uppgå till 140 öre. Antalet sjötjänstgöringsdagar uppskattades till i runt tal 4,000.

Innan jag för egen del yttrar mig om anslagsbehovet för flygvapnets mathållning under nästkommande budgetår, vill jag med några ord beröra de försök med utbyte av militär handräckningspersonal mot civil personal, som under den senaste tiden pågått vid vissa flygvapnet tillhörande matinrättningar.

Genom brev den 20 december 1929 förordnade Kungl. Maj:t, att under budgetåret 1929/1930 försök med dylikt personalutbyte skulle i huvudsaklig överensstämmelse med ett av flygstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den

29 november 1929 framlagt förslag komma till utförande vid 1. flygkåren och flygskolkåren.

Flygstyrelsens ifrågavarande förslag innebar, att i vardera av de båda nyssnämnda kårernas matinrättningar skulle anställas en köksföreståndarinna samt i allmänhet fem köks- och servisbiträden mot åtnjutande av, vardera av köksföreståndarinnorna, förutom det för kokerskan vid vederbörlig kår enligt gällande stat beräknade månatliga arvodet å 75 kronor, ett tilläggsarvode å 25 kronor för månad eller sålunda ett till 100 kronor för månad beräknat arvode, samt vart och ett av köks- och servisbiträdena ett likaledes för månad beräknat arvode å 45 kronor jämte, i vad avsåge personalen vid 1. flygkåren, fri bostad inom kårens etablissemang, samt i fråga om personalen vid flygskolkåren bostadsersättning med ett för månad beräknat belopp av 40 kronor till köksföreståndarinnan och 20 kronor till varje köks- och servisbiträde. Därjämte skulle envar av personalen i fråga under anställningstiden på kronans bekostnad erhålla en naturaportion för dag ävensom arbetskläder och tvätt. Å arvodena och bostadsersättningen skulle dyrtidstillägg ej utgå. Slutligen skulle vardera av köksföreståndarinnorna beredas ersättning med 100 kronor för med inställelsen vid vederbörlig kår förenade kostnader.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut skulle det tillkomma flygstyrelsen att bestämma tidpunkten för försökens påbörjande ävensom meddela de närmare bestämmelser i övrigt, som kunde befinnas erforderliga för desammas utförande. De av försöken föranledda kostnaderna skulle bestridas, i fråga om tilläggsarvodena och reseersättning till de båda köksföreståndarinnorna samt bostadsersättningen till köksföreståndarinnan vid flygskolkåren ävensom den kontanta gottgörelsen till två köks- och servisbiträden vid vardera av kårerna med högst 1,830 kronor av flygvapnets anslag till extra utgifter, i vad avsåge den kontanta gottgörelsen till övriga för försöken erforderliga köks- och servisbiträden med högst 1,710 kronor av de utav vederbörande kår disponerade medel å flygvapnets anslag till mathållning och furagering samt i fråga om personalen tillerkända naturaförmåner från vederbörligt underhållsanslag.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 juni 1930 framlade flygstyrelsen resultatet av de dittills verkställda försöken samt anförde därvid, bland annat, att i de från truppförbanden inkomna rapporterna angående försöken framhållits, att maten kunnat på ett vida mer ekonomiskt sätt utnyttjas än tillföre. Vid 1. flygkåren hade maten befunnits smakligare, varjämte dess tillredning bedrivits på ett ur hygienisk synpunkt mera tillfredsställande sätt. Från flygskolkåren hade gjorts gällande, att de å mathållningsanslaget belöpande kostnaderna för personalen icke menligt inverkat på de utspisade portionernas kvalitet eller kvantitet. Förhållandena härutinnan vid 1. flygkåren syntes icke hava varit fullt lika gynnsamma, vilket torde stå i samband med de stora variationer i manskapsstyrkan, som där förekommit. Vid sistnämnda kår hade emellertid försöken bedrivits allenast sedan början av mars månad 1930, vadan de därstädes vunna erfarenheterna icke syntes

kunna tillmätas avgörande betydelse. Enligt flygstyrelsens mening måste försöken anses hava givit goda resultat och borde följaktligen även i fortsättningen bedrivas vid de truppförband, där de hittills pågått. Med hänsyn till vissa av truppförbandscheferna gjorda erinringar borde vid de fortsatta försöken bestämmelserna rörande antal biträden något modifieras, varjämte ett månatligt tilläggsarvode av 10 kronor för ett biträde vid vartdera truppförbandet borde tillkomma. På grund av det tidvis ringa portionsantalet borde anslaget till extra utgifter få tagas i anspråk för avlönande av ytterligare ett biträde, då kårens mathållningsanslag icke lämnade tillgång till avlönande av tre biträden, och syntes det böra uppdragas åt flygstyrelsen att härutinnan meddela närmare föreskrift. För att tillgodose det emellanåt uppkommande ökade personalbehovet syntes vid de fortsatta försöken antalet biträden icke böra av Kungl. Maj:t fastställas, utan borde jämväl i detta fall flygstyrelsen lämnas bemyndigande att bestämma härom.

Med anledning av i skrivelsen gjord framställning förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 3 juli 1930, att försök med utbyte av militär handräkningspersonal mot civil personal i matinrättningarna vid ovan omnämnda kårer skulle i huvudsaklig överensstämmelse med flygstyrelsens förevarande förslag äga rum jämväl under budgetåret 1930/1931.

Uti skrivelse den 30 augusti 1930 har flygstyrelsen — under framhållande av att erfarenheterna av de hittills bedrivna försöken, vilka varit förbundna med s. k. individuell utspisning, måste betecknas såsom i stort sett gynnsamma — gjort framställning om att systemet med civil personal vid matinrättningarna måtte givas permanent karaktär vid de truppförband, där det hittills försöksvis tillämpats, samt även genomföras vid flygvapnets övriga truppförband med undantag av 2. flygkåren. Flygstyrelsen har därvid förutsatt, att de av systemet betingade kostnaderna från och med nästkommande budgetår skulle gäldas efter enahanda grunder, som från och med budgetåret 1930/1931 enligt riksdagens beslut tillämpats vid de truppförband av armén, där systemet blivit infört. I samband härmed har flygstyrelsen framlagt beräkning av kostnaderna för den civila kökspersonalens avlöning och underhåll, slutande å 23,573 kronor, vilket belopp dock ansetts kunna minskas med 4,896 kronor till i runt tal 18,700 kronor på grund av besparingar genom den rationellare hushållning, som kunde påräknas vid det nya systemets genomförande.

Såsom av det anförda framgår, hava försöken med utbyte av militär handräkningspersonal mot civil personal vid vissa flygvapnet tillhörande matinrättningar blott pågått sedan senare hälften av budgetåret 1929/1930. Då försökstiden torde vara alltför kort, för att man skall kunna draga några fullt tillförlitliga slutsatser angående det nya systemets lämplighet, synas de igångsatta försöken böra fortsättas ännu en tid, innan något definitivt beslut fattas om övergång till användning av civil kökspersonal vid flygvapnets matinrättningar. Under sådana förhållanden torde av de pågående försöken föranledda kostnader för den civila personalens avlöning och under-

håll m. m. böra bestridas enligt hittills tillämpade grunder, varför några särskilda medel härför icke behöva beräknas under anslaget till mathållning och furagering.

Vidkommande medelsbehovet under förevarande anslagstitel har flygstyrelsen ansett, att till grund för uppskattandet av detsamma borde, utom vad angår kostnaderna för bespisning av flygvapnets manskap under sjötjänstgöring, läggas samma dagskostnad, som i arméförvaltningens skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för nästkommande budgetår föreslagits för beräkandet av motsvarande kostnader vid armén, eller 91 öre för man och dag. Vid sjötjänstgöring har kostnaden ansetts böra beräknas till 1 krona 40 öre för man och dag.

Såsom i det föregående vid behandlingen av lantförsvarets och sjöförsvarets motsvarande anslag angivits, hava kostnaderna för mathållningen för nästkommande budgetår synts mig kunna sänkas vid armén till 87 för man och dag samt vid marinen till 80 öre för landportion och 1 krona 30 öre för sjöportion.

Även i avseende å de för flygvapnets vidkommande föreslagna portionskostnaderna torde någon sänkning kunna vidtagas, och förordar jag i sådant hänseende, att nämnda kostnader för nästkommande budgetår beräknas till: vid tjänstgöring i land 90 öre och vid tjänstgöring ombord 1 krona 30 öre, allt för man och dag.

Antalet tjänstgöringsdagar för de värnpliktiga vid flygvapnet under budgetåret 1931/1932 har, såsom förut nämnts, upptagits till 159,000. För flygvapnets fast anställda manskap torde tjänstgöringsdagarnas antal under samma budgetår böra beräknas till 90,000. Sammanlagda antalet tjänstgöringsdagar skulle alltså utgöra 249,000. I enlighet med vad flygstyrelsen föreslagit, bör antalet dagar för tjänstgöring ombord beräknas till 4,000. Antalet tjänstgöringsdagar i land skulle alltså uppgå till $(249,000 - 4,000 =) 245,000$.

Under anslagstiteln för mathållning torde således för budgetåret 1931/1932 böra upptagas $(245,000 \times 0.90 + 4,000 \times 1.30 =) 225,700$ kronor.

Titel II. Furagering. Den under förevarande titel för budgetåret 1930/1931 upptagna anslagsposten är avsedd för furagering av 12 flygvapnet tillhörande stambästar samt chefens för flygvapnet tjänstehäst, sammanlagt 13 hästar. Kostnaden per underhållsdag har beräknats till 1 krona 25 öre och antalet underhållsdagar till 4,745.

För nästkommande budgetår har flygstyrelsen beräknat anslagsbehovet på grundval av den kostnad för häst och dag, som av arméförvaltningen i dess skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för nämnda budgetår lagts till grund vid beräkningen av lantförsvarets anslag till furagering, eller 1 krona 24 öre.

Såsom förut omförmäls, synas mig kostnaderna för furagering av arméns hästar för nästkommande budgetår kunna beräknas till allenast 1 krona 2 öre

för underhållsdag. Samma dagskostnadsbelopp torde även böra läggas till grund för beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslagspost.

I enlighet härmed bör anslagsposten upptagas med $(4,745 \times 1.02 =)$ 4,839 kronor 90 öre.

Sammanfattning. Anslaget till mathållning och furagering skulle sålunda för budgetåret 1931/1932 upptagas med $(225,700 + 4,839.90 =)$ 230,539 kronor 90 öre eller, i avrundat tal, 230,500 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att *minska* ordinarie förslagsanslaget till mathållning och furagering,

nu	kronor 271,600: —
med	» 41,100: —
till	kronor 230,500: —

2. Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning.

[126.] I riksstaten för innevarande budgetår har ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning upptagits med 207,900 kronor. Anslaget har fördelats å fyra titlar sålunda:

Titel I.	Beklädnads- och munderingsutrustning	kronor 136,011: 75
Titel II.	Speciell flygarbeklädnad	» 30,000: —
Titel III.	Kasernutredning	» 24,600: —
Titel IV.	Förplägnadsutredning	» 17,267: 45

Summa kronor 207,879: 20

eller, i avrundat tal, 207,900 kronor.

Titel I. Beklädnads- och munderingsutrustning. Medelsbehovet under denna titel har för innevarande budgetår beräknats efter 55 öre för man och dag samt 15 öre för häst och dag eller samma beräkningsgrunder, som tillämpats beträffande arméns munderingsanslag.

Såsom förut nämnts, har arméförvaltningen i fråga om sistnämnda anslag, föreslagit en höjning av beräkningsgrunden 55 öre för man och dag med 5 öre till 60 öre för man och dag. Samma förslag har i avseende å nu förevarande anslagspost framställts av flygstyrelsen, som till stöd härför anfört följande.

Den nu tillämpade beräkningsgrunden hade enligt hittills vunnen erfarenhet visat sig otillfredsställande, i det att underhållet av munderingen icke därmed kunnat nöjaktigt bestridas. Till följd härav hade den uniformsstock, som vid flygvapnets uppsättande ställts till förfogande, undergått en successiv värdeminskning. Detta hade i särskilt hög grad varit fallet vid 2. flygkåren, som tilldelats beklädnad från marinen. Visserligen hade denna minskning

kompenaserats därigenom, att till flygvapnet överlämnat kläde kunnat användas vid tillverkning av en första uppsättning av uniformer m/30. Uppenbart vore emellertid, att, i den mån berörda kläde konsumerades, vilket beräknades komma att bli vid den tillverkning av ytterligare en uppsättning av uniformer av sagda typ, vartill flygstyrelsen i annat sammanhang äskade medel, underhållsmedlens otillräcklighet skulle få till följd en fortsatt nedgång av munderingens värde. Ehuru erfarenhet om kostnaden för underhållet av flygvapnets uniform givetvis ännu icke kunnat vinnas, hade flygstyrelsen likväl ansett sig kunna utgå ifrån att sagda uniform i detta hänseende vore att jämställa med arméns uniformer.

I överensstämmelse med den ståndpunkt jag, såsom förut omförmäls, intagit till frågan om beräkningen av arméns munderingsanslag, och med hänsyn tagen jämväl därtill, att, enligt vad flygstyrelsen framhållit, tillräcklig erfarenhet ännu icke kunnat vinnas om kostnaden för underhållet av flygvapnets munderingspersedlar, förordar jag, att jämväl för nästkommande budgetår tillämpas de beräkningsgrunder, som hittills kommit till användning vid uppskattandet av medelsbehovet under nu förevarande anslagstitel.

Titel II. Speciell flygarbeklädnad. Under denna titel torde i enlighet med flygstyrelsens förslag böra för budgetåret 1931/1932 upptagas samma belopp, som beräknats för innevarande budgetår, eller 30,000 kronor.

Titel III. Kasernutredning. Förevarande anslagspost har för budgetåret 1930/1931 beräknats efter ett belopp av 10 öre för man och dag. För nästkommande budgetår torde samma beräkningsgrund böra tillämpas.

Titel IV. Förplägnadsutredning. Medelsbehovet under anslagstiteln till förplägnadsutredning har för innevarande budgetår beräknats efter 7 öre för man och dag samt 1 öre för häst och dag. Enahanda öresbelopp torde böra läggas till grund för anslagsberäkningen för budgetåret 1931/1932.

Sammanfattning. I enlighet med vad nu anförts har jag låtit verkställa beräkning av medelsbehovet under anslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning för budgetåret 1931/1932 (se Bil. nr 84), och slutar denna beräkning å, i avrundat tal, 210,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka	ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning,	
nu		kronor 207,900: —
med	 »	2.100: —
till		kronor 210,000: —

3. Anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning.

[127.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning bevilja ett anslag av 510,000 kronor samt att därav för nyssnämnda budgetår såsom extra reservationsanslag anvisa 170,000 kronor. Denna framställning föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Flygstyrelsen har nu ånyo gjort framställning om anvisande av medel för ifrågavarande ändamål samt därvid anfört följande.

Vid flygvapnets uppsättning hade vapnet jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1926 bland annat erhållit viss munderingsutrustning, bestående av från armén visst antal närmare angivna persedlar jämte 20,000 meter kläde m/10 och från marinen beklädnad för 400 man.

De från armén överlämnade munderingspersedlarna hade varit av sådana storleksnummer, att avsevärda förändringsarbeten måst å dem utföras, för att de skulle bli användbara för fredsbruk. De hade dessutom utgjorts av äldre årgångar och av blandade modeller, vadan munderingskostnaderna än ytterligare ökats och persedlarna varit mindre lämpade till helgdagsutrustning.

Med påvisade utgångsläge och förevarande förhållanden hade det ordinarie munderingsanslaget varit otillräckligt för erforderlig komplettering och nyanskaffning, och hade flygstyrelsen funnit, att en extra medelstildelning vore erforderlig för fyllande av vapnets behov av munderingsutrustning.

Visserligen hyste styrelsen alltjämt den uppfattningen, att nödiga medel för anskaffning av fullständig mobiliseringsutrustning borde ställas till förfogande, men då det förflutet år framställda kravet därå icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd, hade styrelsen icke för närvarande funnit sig vilja ånyo framföra förslaget. Emellertid torde det i alla händelser vara erforderligt att så öka fredsutrustningen, att manskapet vid flygvapnet kunde tillgodoses härmed i samma utsträckning och på liknande sätt som vid armén och marinen. Även om en sålunda begränsad anskaffning icke tillgodosåge mobiliseringsbehovet, så vore den likväl ägnad att underlätta en framtida komplettering av materielstocken till fulla förråd.

Sedan genom generalorder F. 50/1930 modeller fastställts till flygvapnets uniform m/30, hade flygstyrelsen genom anlitande av arméns och marinens centrala beklädnadsverkstäder anskaffat 1,550 omgångar munderingsutrustning av m/30, bestående av vapenrock, byxor, kavaj, flygtjänst- och skärmmössa. Ifrågavarande anskaffning hade betingat en kostnad av i runt tal 100,000 kronor, och hade härför tagits i anspråk såväl kårernas som flygstyrelsens tillgängliga medel å munderingsanslaget. I besparingssyfte hade för hela tillverkningen använts det från armén överlämnade klädet m/10, som för ändamålet omfärgats till blå färg. Den gjorda anskaffningen vore emellertid icke tillräcklig för tillgodoseende av fredsbehovet, och medel saknades för ytterligare nyanskaffning. För fyllande av sagda behov erfordrades ännu en uppsättning om 1,500 omgångar munderingsutrustning, bestående av vapenrock, byxor, kavaj, flygtjänst- och skärmmössa. Kostnaden härför belöpte sig, under förutsättning att fortfarande omfärgat kläde m/10 komme till användning, till 90,000 kronor. Därest sagda belopp ställdes till vapnets förfogande, skulle den övriga nyanskaffningen av i fredsutrustningen ingående persedlar kunna nödortfikt bestridas av utgående ordinarie anslag.

I anslutning till det anförda hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor.

Av vad flygstyrelsen sålunda anført synes mig framgå, att en extra medelsanvisning för anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning är oundgängligen erforderlig. Emellertid torde anslaget för nästkommande budgetår kunna begränsas till 60,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

4. Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m.

[128.] Ordinarie förslagsanslaget till bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., som för budgetåret 1929/1930 var i riksstaten upptaget med 140,000 kronor, har för innevarande budgetår i enlighet med flygstyrelsens förslag höjts till 180,000 kronor.

Beträffande detta anslag har flygstyrelsen i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för nästkommande budgetår meddelat, att de verkliga utgifterna å anslaget under budgetåret 1929/1930 belöpt sig till 162,232 kronor 1 öre, ävensom anført följande.

Såvitt styrelsen kunnat finna, saknades anledning förutsätta, att bränsle-kostnaderna under budgetåret 1931/1932 komme att undergå sådana förändringar, vartill hänsyn nu borde tagas. Ej heller i övrigt vore rådande förhållanden ägnade att rubba de kostnadsberäkningar, grundade på vunnen erfarenhet om belöpande kostnader av förevarande art, som styrelsen förebragt vid avlåtande av sina anslagsäskanden för innevarande budgetår.

Styrelsen ville emellertid framhålla, att kostnaderna vid 1. flygkåren under sistförflutet budgetår rönt en gynnsam inverkan därav, att verksamheten vid kåren tagit sin början först under hösten 1929 och att således de bestridda utgifterna icke avsåge helt år. Det vore därför att motse, att utgifterna för innevarande och kommande budgetår komme att bliva större än under budgetåret 1929/1930. Berörda förhållande kunde emellertid icke befaras komma att kräva anslagets höjning utöver det nu till förfogande stående beloppet, utan ansåge styrelsen, att samma belopp även borde kunna förslå för utgifternas bestridande under budgetåret 1931/1932.

I anslutning till vad flygstyrelsen i ämnet anført, varav framgår, att en ökning, i förhållande till anslagsbelastningen för nästlidet budgetår, av utgifterna å förevarande anslag är att motse, finner jag mig böra föreslå, att i riksstaten för budgetåret 1931/1932 måtte upptagas:

Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., *oförändrat* ordinarie förslagsanslag kronor 180,000: —

5. Flygövningar.

[129.] För innevarande budgetår har anslaget till flygövningar upptagits med 1,500,000 kronor.

Flygstyrelsen — som utgått ifrån att flygvapnets uppsättning under nästa budgetår skulle fullbordas och övningarna bedrivas i härav betingad vidgad omfattning — har hemställt om ökning av ifrågavarande anslag till 1,687,000 kronor.

I sammanhang härmed har flygstyrelsen i fråga om bestridandet av kostnader för anskaffning och underhåll av idrottsmateriel anfört följande.

Vid flygvapnet intoge idrottsövningar ett betydelsefullt rum å övningsprogrammet. Förutom de idrottsövningar, som, i likhet med vad förhållandet vore vid såväl armén som marinen, bedreves av truppen, vore samtlig flygutbildad personal ålagd att för sin fysiska träning deltaga i de idrottsövningar, som vederbörande chefer anbefalldes. Styrelsen ville därvid erinra om, att vapnet genom beslut av 1926 års riksdag tilldelats ridhästar i syfte att bereda tillfälle till den motion, som ridningen förlänade. Det ringa antalet hästar, som ställts till förfogande, vore emellertid ingalunda tillräckligt att tillgodose kravet på personalens fysiska träning. Härför krävdes även bedrivande av idrottsövningar av annan art. För detta ändamål erfordrades materiel av olika slag. De med anskaffningen och underhållet av denna materiel förbundna kostnaderna hade gäldats av förevarande anslag, vilket styrelsen för sin del icke ansett stå i strid med av Kungl. Maj:t fastställda stater för anslagets disposition. Emellertid hade från den kamerala revisionens sida erinringar framställts gentemot övningsmedlens användande för ifrågavarande ändamål. Flygstyrelsen hade härigenom velat bringa förhållandet till Kungl. Maj:ts kännedom med förmålan tillika, att styrelsen hade för avsikt att i sitt förslag till stat för nästkommande budgetårs anslag hemställa om sådan förändring av föreskriften, att ovisshet i nu förevarande hänseende uteslötes.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot att kostnader för anskaffning och underhåll av idrottsmateriel bestridas från förevarande anslag. Det synes mig emellertid böra tagas i övervägande, huruvida icke vid fastställandet av stat för anslaget visst maximibelopp bör bestämmas för utgifter av här ifrågavarande art.

Därest, såsom av mig föreslagits, flygvapnets nuvarande organisation under budgetåret 1931/1932 bibehålles oförändrad, synes mig någon ökning av anslaget till flygövningar icke vara erforderlig, utan torde anslaget för nämnda budgetår böra upptagas med samma belopp som för det nu löpande budgetåret eller 1,500,000 kronor.

I riksstaten för nästkommande budgetår torde således böra uppföras:

Flygövningar, *oförändrat ordinarie reservationsanslag*... kronor 1,500,000: —

E. Sjukvård m. m.**1. Sjuk- och veterinärvård.**

[130.] Ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 22,900 kronor. Anslaget har fördelats å två titlar sålunda:

Titel I. Sjukvård	kronor 22,600: —
Titel II. Veterinärvård	» 300: —
	Summa kronor 22,900: —

Titel I. Sjukvård. Under förevarande titel hava upptagits följande belopp, nämligen:

för sjukvård åt manskap ett belopp av 12,300 kronor, beräknat efter 5 öre för man och tjänstgöringsdag,

för läkarvård m. m. enligt 23 § officersavlöningsreglementet 4,500 kronor samt

för specialsjukvård m. m. 5,800 kronor.

För nästkommande budgetår synes den för sjukvård åt manskap avsedda anslagsposten böra beräknas på samma sätt som för innevarande budgetår. Då såsom förut nämnts antalet manskapstjänstgöringsdagar uppskattats till 249,000, torde alltså anslagsposten böra upptagas med $(249,000 \times 0.05 =) 12,450$ kronor.

Anslagsposterna för läkarvård m. m. enligt 23 § officersavlöningsreglementet och för specialsjukvård m. m. torde böra upptagas med oförändrade belopp, respektive 4,500 kronor och 5,800 kronor.

Under titel I av förevarande anslag bör alltså beräknas ett belopp av $(12,450 + 4,500 + 5,800 =) 22,750$ kronor.

Titel II. Veterinärvård. Den för veterinärvård avsedda anslagsposten torde för nästkommande budgetår böra upptagas med oförändrat belopp, 300 kronor.

Sammanfattning. I enlighet med vad nu anförts skulle anslaget till sjuk- och veterinärvård för budgetåret 1931/1932 beräknas till $(22,750 + 300 =)$ i avrundat tal 23,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka ordinarie förslagsanslaget till sjuk- och veterinärvård,	
nu	kronor 22,900: —
med	» 100: —
till	kronor 23,000: —

F. Vapen och ammunition.

1. Vapen och ammunition.

[131.] Ordinarie reservationsanslaget till vapen och ammunition har i riksstaten för innevarande budgetår upptagits med 108,000 kronor eller 90 % av det belopp, 120,000 kronor, som beräknats årligen komma att efter fullt genomförd organisation av flygvapnet bli erforderligt för bestridande av kostnaderna för underhåll av vapen och förbrukning av ammunition.

I sina utgiftsberäkningar för budgetåret 1931/1932 har flygstyrelsen angivit medelsbehovet under förevarande anslag till 141,700 kronor eller 21,700 kronor mera än den summa, varmed anslaget upptagits i de år 1925 uppgjorda beräkningarna av kostnaderna för flygvapnet efter fullt genomförd organisation. Nyssnämnda belopp, 21,700 kronor, har avsetts för anskaffning av signal- och krevadpatroner samt hagelladdade patroner. Till stöd för berörda medelsäskande har flygstyrelsen anført, att signal- och krevadammonition komme till användning vid en stor del av flygvapnets övningar samt att skjutning med hagelgevär visat sig vara en mycket god förövning för skjututbildningen med fast och rörlig flygplankulspruta.

Såsom redan nämnts, förutsätter jag, att någon utvidgning av flygvapnets organisation och övningsprogram icke kommer till stånd under nästa budgetår. Vid sådant förhållande synes mig den föreslagna ökningen av anslaget icke vara oundgängligen nödvändig.

I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde därför böra uppföras:

Vapen och ammunition, *oförändrat ordinarie reservations-*
anslag kronor 108,000: —

2. Flygbomber.

[132.] Till anskaffning av flygbomber har riksdagen anvisat

för budgetåret 1927/1928	kronor 146,000: —
» » 1928/1929	» 70,000: —
» » 1929/1930	» 70,000: —
» » 1930/1931	» 70,000: —

Flygstyrelsen har nu, under åberopande av vad styrelsen i ämnet anført uti särskild skrivelse den 30 augusti 1930, hemställt, att för samma ändamål måtte för budgetåret 1931/1932 anvisas ett belopp av 800,000 kronor.

Jag anser mig allenast så till vida kunna biträda flygstyrelsens förevarande framställning, att jag förordar anvisande å nästkommande budgetårs

riksstat av enahanda belopp, som för ändamålet i fråga ställts till förfogande för innevarande budgetår, eller 70,000 kronor.

Det synes mig icke vara lämpligt att närmare till statsrådsprotokollet redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *flygbomber* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor.

3. Försök med tunga flygplankulsprutor.

[133.] Flygstyrelsen har i särskild skrivelse den 30 augusti 1930 gjort framställning om anvisande för nästkommande budgetår av ett anslag å 22,500 kronor till försök med tunga flygplankulsprutor.

Vad styrelsen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Rörande ärendets närmare innebörd torde riksdagens vederbörande utskott erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *försök med tunga flygplankulsprutor* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 22,500 kronor.

G. Byggnader, flygmateriel m. m.

1. Byggnader, flygfält m. m.

[134.] Ordinarie reservationsanslaget till byggnader, flygfält m. m. var i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptaget med 200,000 kronor.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 framhöll flygstyrelsen, att den dittillsvarande medelsanvisningen å anslaget till byggnader, flygfält m. m. varit otillräcklig, i följd varav nödvändiga underhållsarbeten måst eftersättas. Styrelsen hemställde därför om ökning av anslaget till 333,000 kronor.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 januari 1930 anförde föredragande departementschefen, bland annat, att den dåvarande anslagssumman otvivelaktigt icke vore fullt tillräcklig för ett i allo nöjaktigt tillgodoseende av de krav, som ställdes på detta anslag, men att han icke ansåge sig kunna på grundval av föreliggande utredning framställa förslag om anslagsökning av ens tillnärmelsevis den omfattning, som av flygstyrelsen ifrågasatts. I avvaktan på ytterligare någon tids erfarenhet på förevarande område syntes honom ökningen av anslaget för det närmaste budgetåret böra begränsas till 20,000 kronor.

I enlighet härmed upptogs anslaget i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag med 220,000 kronor.

Riksdagen ansåg emellertid anslagsökningen kunna reduceras till 10,000 kronor och uppförde alltså anslaget i riksstaten för budgetåret 1930/1931 med allenast 210,000 kronor.

Flygstyrelsen har nu i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1931/1932 framhållit, att reduceringen av det utav styrelsen för innevarande budgetår äskade anslagsbeloppet medfört avsevärda svårigheter att fylla framställda krav å skäligt underhåll av kasernetablissemangen, samt ånyo hemställt om en avsevärd ökning av anslaget, nämligen till 336,000 kronor.

Vid den granskning, jag underkastat de beräkningar, som av flygstyrelsen åberopats till stöd för framställningen om höjning av förevarande anslag, har jag kommit till den uppfattningen, att någon sådan ökning icke är för nästa budgetår oundgängligen erforderlig. I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde därför böra uppföras:

Byggnader, flygfält m. m., *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 210,000: —.

2. Förbättring av vissa skjutbanor.

[135.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 hemställde flygstyrelsen om anvisande av ett anslag å 24,000 kronor för förbättring av vissa skjutbanor. Det begärda anslaget avsågs att disponeras sålunda:

Anordnande av skjutgård för 3. flygkåren å Malmen	kronor	6,000: —
» » » » 4. » » Frösön.....	»	6,000: —
Förbättringar å flygskolkårens skjutbana för skjutning med gevär och karbiner å Ljungbyhed	»	9,000: —
Anordnande av skyddskärm av betong vid flygskolkårens korthållsbana	»	3,000: —
Summa kronor		24,000: —

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t anförde föredragande departementschefen, att han ansåge sig böra tillstyrka, att medel anvisades för här ifrågavarande ändamål. Emellertid syntes det begärda anslagsbeloppet kunna fördelas på två år och medelsanvisningen för budgetåret 1930/1931 sålunda begränsas till 12,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i enlighet härmed hos riksdagen gjorda framställning anvisade riksdagen för förbättring av vissa skjutbanor för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

Detta anslag har disponerats för de avsedda arbetena vid flygskolkårens skjutbanor å Ljungbyhed.

Flygstyrelsen har nu hemställt om anvisande för nästa budgetår av 45,500 kronor till förbättring av vissa skjutbanor m. m.

Å riksstaten för budgetåret 1931/1932 synes mig böra anvisas återstoden, 12,000 kronor, av det utav flygstyrelsen tidigare begärda anslagsbeloppet för förbättring av vissa skjutbanor. Med beviljande av ytterligare medel för här ifrågavarande ändamål torde däremot böra tillsvidare anstå. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *förbättring av vissa skjutbanor* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

3. Uppvärmningsanläggning inom kanslihuset i 1. flygkårens etablissemang i Västerås.

[136.] I sin skrivelse till Kungl. Maj:t rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 äskade flygstyrelsen ett anslag av 25,000 kronor för installerande av uppvärmningsanläggning i kanslihuset vid 1. flygkårens etablissemang i Västerås samt anförde därvid, bland annat, följande.

Uppvärmningsanordningarna inom kanslihuset vid 1. flygkåren i Västerås utgjordes dels av varmluftsapparater för uppvärmning av större delen av bottenvåningen, vilken uppvärmningsanordning varit i användning allt ifrån det att byggnaden för tjugotvå år sedan färdigställdes, dels av lokala eldstäder, vilka sammanlagt uppginge till icke mindre än 40 kakelugnar och 7 kaminer. Med hänsyn till såväl dessa varmluftsapparaters verkningssätt som det stora antalet eldningsställ, kunde det icke sägas, att nu nämnda uppvärmningsanordningar motsvarade fordringarna för god bränsleekonomi. Dessutom erfordrades en icke obetydlig handräckningspersonal för ombesörjande av erforderlig eldning inom sagda byggnad, vilket förhållande vore till stor nackdel för 1. flygkåren.

Flygstyrelsen, som verkställt kostnadsutredning för hela kanslihusets uppvärmning medelst mera tidsenliga anordningar, centralvärmeledning, hade beräknat kostnaderna uppgå till 25,000 kronor, vari inginge jämväl kostnaden för anordnande av badrum och dusch för ogifta subalternofficerare, vilkas inkvartering avsåges att ordnas i vindsvåningen av sagda byggnad.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för installerande av ny uppvärmningsanläggning inom 1. flygkårens kanslihus för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Ifrågavarande förslag föranledde emellertid icke någon framställning till riksdagen. Icke heller en av flygstyrelsen i dess skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 gjord hemställan i samma syfte gav anledning till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Flygstyrelsen har nu ånyo gjort framställning i ämnet samt därvid framhållit nödvändigheten av att den avsedda uppvärmningsanläggningen, vilken skulle bli av utomordentlig betydelse för bränsleekonomien vid 1. flygkåren, komme till utförande under budgetåret 1931/1932.

I likhet med flygstyrelsen finner jag det vara angeläget, att det av styrelsen vid upprepade tillfällen framförda förslaget om installerande av uppvärmningsanläggning i kanslihuset vid 1. flygkårens kasernetablissemang i Västerås nu kommer till utförande. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för installerande av *uppvärmningsanläggning inom kanslihuset i 1. flygkårens etablissemang i Västerås* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

4. Eldsläckningsmateriel.

[137.] Flygstyrelsen hemställde i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 om anvisande av 50,000 kronor för anskaffning av eldsläckningsmateriel för flygvapnets etablissemang.

Vid anmälan av detta ärende inför Kungl. Maj:t yttrade föredragande departementschefen, att medel till anskaffning av eldsläckningsmateriel för flygvapnets etablissemang syntes vara oundgängligen erforderliga. Vid granskning av de till grund för flygstyrelsens framställning liggande detaljberäkningarna hade departementschefen emellertid kommit till den uppfattningen, att med anskaffningen av en del av ifrågavarande materiel kunde anstå till en senare tidpunkt och att med hänsyn därtill anslagsäskandet för budgetåret 1930/1931 kunde begränsas till 40,000 kronor. I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t i 1930 års statsverksproposition riksdagen att för anskaffning av eldsläckningsmateriel för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 40,000 kronor.

Med anledning härav anförde riksdagen i skrivelse den 11 mars 1930 (nr 63), att, enligt vad riksdagens vederbörande utskott erfarit, hade det varit departementschefens avsikt, att med anskaffningen av eldsläckningsmaterielen för de mera tillfälliga förlägningsplatserna, bland dem Färösund, skulle tillsvidare anstå. Däremot inginge i det belopp, som nu äskades, en till 4,450 kronor beräknad kostnad för en motorspruta, avsedd för flygdetachmentet i Karlskrona. Såvitt riksdagen kunde finna, vore sistnämnda anskaffning icke, åtminstone i första hand, nödvändig med hänsyn till den goda brandberedskap, som finnes i Karlskrona, såväl i staden som på varvet. För flygstationen i Färösund syntes däremot böra beräknas det av flygstyrelsen härför begärda beloppet, 2,000 kronor. Medelsbehovet kunde alltså begränsas till i avrundat tal 37,500 kronor. Riksdagen anmälde således, att riksdagen för anskaffning av eldsläckningsmateriel för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 37,500 kronor.

Flygstyrelsen har nu gjort framställning om anvisande av medel för ytterligare anskaffning av eldsläckningsmateriel ävensom för vissa anordningar för tillgodoseende av vattenbehovet i och för eldsläckning. I sådant hänseende har styrelsen anfört följande.

Innan flygstyrelsen gått att fördela det av riksdagen anvisade anslaget å 37,500 kronor, hade flygstyrelsen, på grund av de allvarliga risker för omfattande skador genom eld, som förelåge vid flygetablissemangen genom eldfarliga drivmedel och oljor, och de stora förluster å den dyrbara materielen, som skulle uppstå vid en eldsvåda, ansett nödvändigt att rationellt utreda frågan om etablissemangens förseende med tidsenliga och effektiva eldsläckningsanordningar. Flygstyrelsen hade därför genom sakkunnig tjänsteman från Stockholms brandkår låtit verkställa besiktning tillsvidare vid 2. flygkåren vid Hägernäs och Karlskrona, 3. flygkåren å Malmen samt flygskolkåren å Ljungbyhed beträffande behovet av betryggande eldsläckningsanordningar.

Besiktningssrapporten, som ännu icke kunnat i detalj bearbetas rörande av förslagsställaren upptagna byggnadstekniska m. fl. anordningar, gäve vid handen, att tillgodoseende av *minimibehovet av vatten för eldsläckning* med erforderliga ledningar och pumpaggregat för ernående av tillräckligt stråltryck samt övriga ofrånkomligen nödvändiga anordningar i samband med brandpostledningar vid dessa isolerade etablissemang betingade avsevärda kostnader *utöver* av riksdagen anvisade medel för den egentliga eldsläckningsmaterielen.

I utlåtandet gjorda förslag omfattade, bland annat, för 3. flygkåren å Malmen, som numera disponerade även förutvarande Andra livgrenadjärregementets lägerområde med byggnader (tillsammans ett 80-tal), ny 650 m. lång brandpostledning med 150 mm. gjutjärnsrör, ny brunn, nytt motorpumpaggregat med pumphus m. m. samt för flygskolkåren å Ljungbyhed 500 m. ny brandpostledning samt vissa säkerhetsåtgärder i övrigt. För av besiktningen berörda trenne kårer föresloges dessutom större skumsläckningsapparater med laddningar.

Enligt uppgjord beräkning av kostnader för eldsläckningsanordningar enligt sakkunnigeutlåtandet skulle de av brandexperten föreslagna eldsläckningsanordningarna, vari icke medtagits kostnader för föreslagna mera omfattande brandskyddsåtgärder såsom brandmurar m. m., betinga en summakostnad av i runt tal 73,000 kronor. Häri inginge dock eldsläckningsmateriel, för vilken medel, tillsammans i runt tal 30,000 kronor, funnes disponibla av ovanberörda, av riksdagen anvisade anslag för innevarande budgetår.

Med hänsyn dels till omfattningen av särskilt etablissemangen å Malmen och Ljungbyhed, dels till nödvändigheten att tillgodose betryggande vattentillgång och effektiv eldsläckningsmateriel för att minska förlusterna, särskilt å den dyrbara flygmaterielen, i händelse av eldsvåda, hemställde flygstyrelsen med stöd av sakkunnigeutlåtandet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *dels* att för tillgodoseende av vattentillgång samt därför erforderliga brandpostledningar och pumpaggregat samt för kemiska skumsläckningsapparater vid 3. flygkåren å Malmen och flygskolkåren å Ljungbyhed för budgetåret 1931/1932 anvisa (73,000 — 30,000 =) 43,000 kronor, *dels* ock att för anskaffning av eldsläckningsmateriel för de mera tillfälliga förlägningsplatserna, Vännäs, Boden, Karlsborg och Barkarby, för samma budgetår anvisa 8,000 kronor.

Flygstyrelsens förevarande framställning finner jag mig icke i vidare mån kunna tillstyrka, än att jag förordar anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett anslag å 8,000 kronor, avsett att enligt Kungl. Maj:ts beprövande disponeras för den ytterligare anskaffning av eldsläckningsmateriel, som kan befinnas vara av behovet i främsta rummet påkallad.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *eldsläckningsmateriel* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.

5. Uppmuddringsarbeten m. m. vid sjöflygstationen i Karlskrona.

[138.] Flygstyrelsen har gjort framställning om anvisande av medel för utförande av vissa uppmuddringsarbeten m. m. vid sjöflygstationen i Karlskrona samt i sådant avseende anført följande.

Sedan sjöflygstationen i Karlskrona numera tagits i bruk av det jämlikt riksdagens beslut till sagda plats förlagda detachementet ur 2. flygkåren, hade det visat sig, att för vissa av därstädes placerade sjöflygplan, särskilt torpedflygplan, vattendjupet intill de nybyggda hangarbyggnaderna i synnerhet vid lågvatten varit otillräckligt för att utan risk för skador å flottörer m. m. å vattnet framföra flygplan till och från hangarbyggnaderna. För att åstadkomma en förbättring i berörda förhållanden erfordrades i första hand vissa muddringsarbeten.

Flygstyrelsen hade därför med anlitande av till förfogande stående medel låtit igångsätta vissa uppmuddringsarbeten för avhjälpande av de mest överhängande bristerna. Under dessa arbetens gång hade det emellertid visat sig, att erforderlig uppmuddring samt bortförande av en större mängd å sjöbottnen befintliga stenblock bleve av betydligt större omfattning än vad från början kunnat förutses.

Kostnaderna för fullständig uppmuddring, inklusive därmed sammanhängande förbättring av anordningarna för flygplanens ut- och införande i hangarerna, hade av flygstyrelsen beräknats uppgå till 60,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för utförande av vissa uppmuddringsarbeten m. m. vid sjöflygstationen i Karlskrona för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

För det ändamål, varom här är fråga, torde medel böra ställas till förfogande. Anslagsbeloppet torde dock för nästkommande budgetår kunna begränsas till 30,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för utförande av vissa *uppmuddringsarbeten m. m. vid sjöflygstationen i Karlskrona* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

6. Flygmateriel.

[139.] I de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av kostnaderna för flygvapnet efter fullbordad uppsättning av detsamma upptogs anslaget till flygmateriel med ett belopp av 2,220,000 kronor, varav 1,820,000 kronor beräknades för underhåll av flygmateriel, underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar m. m. samt för oförutsedda utgifter och 400,000 kronor för ersättande av materielförluster genom fullständiga haverier.

I 1930 års statsverksproposition beräknades medelsbehovet för underhåll av flygmateriel samt underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motor-

båtar m. m. till 1,492,000 kronor. Vidkommande den för ersättande av materielförluster genom fullständiga haverier avsedda anslagsposten, hade flygstyrelsen i sina medelsäskanden för budgetåret 1930/1931 upptagit den samma till ett belopp av 1,111,000 kronor, motsvarande värdet av den materiel, som under budgetåret 1928/1929 kasserats på grund av totalhaverier. I avseende å detta flygstyrelsens förslag framhöll emellertid föredragande departementschefen i nyssnämnda statsverksproposition, att, då flyghaveriernas omfattning under budgetåret 1928/1929 torde hava varit onormalt stor och man syntes hava grundad anledning att för framtiden räkna med en nedgång i haverifrekvensen, han funnit sig kunna förorda, att ifrågavarande anslagspost begränsades till 800,000 kronor eller ungefär samma belopp, som för budgetåret 1929/1930 anvisats för ändamålet. Departementschefen erinrade i detta sammanhang om att, jämlikt bemyndigande av Kungl. Maj:t den 4 september 1929, särskilda utredningsmän tillkallats för att inom försvarsdepartementet biträda med verkställande av utredning i fråga om åtgärder till höjande av säkerheten vid flygning.

Anslaget till flygmateriel upptogs sålunda i 1930 års statsverksproposition med $(1,492,000 + 800,000 =) 2,292,000$ kronor.

I skrivelse den 5 juni 1930 (nr 4, punkten 138) anmälde riksdagen, att anslaget i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptagits med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, 2,292,000 kronor. Tillika framhöll riksdagen önskvärdheten av att framdeles en uppdelning av anslaget i två särskilda anslag skedde på sådant sätt, att kostnaden för den egentliga flygmaterielen samt för anskaffning och underhåll av motorfordon och motorbåtar upptoges var för sig. Möjligen borde i anslutning till de grunder, som vunnit tillämpning vid redovisningen av utgifterna för lantförsvarets motorfordon, även driftkostnaderna för motorfordon och motorbåtar beräknas under sistberörda anslag.

Flygstyrelsen har i särskild skrivelse den 30 augusti 1930 anført, att styrelsen tagit frågan om en uppdelning av förevarande anslag under omprövning, men kunde, bland annat på grund av att vissa fältutrustningslistor ännu icke kunnat fastställas, icke för närvarande inkomma med den utredning, som borde ligga till grund för den ifrågasatta uppdelningen. Av skäl, som anförts i nämnda skrivelse, har styrelsen hemställt, att anslaget till flygmateriel måtte för budgetåret 1931/1932 upptagas med 2,985,000 kronor.

Med den uppdelning av förevarande anslag, som, enligt vad nyss nämnts, av riksdagen avsetts att framdeles komma till stånd, torde få anstå ytterligare ett år i avvaktan på erforderlig utredning i ämnet.

Såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, hava utgifterna för underhåll av flygmateriel samt underhåll och förnyelse av bilar, motorcyklar och motorbåtar m. m. för innevarande budgetår beräknats till 1,492,000 kronor. För motsvarande ändamål har flygstyrelsen för budgetåret 1931/1932

äskat ett belopp av 1,790,000 kronor. Någon ökning av medelsanvisningen för det ändamål, varom här är fråga, synes mig emellertid icke vara oundgängligen erforderlig.

Vad härefter angår den för ersättande av materielförluster genom fullständiga haverier avsedda anslagsposten, vilken av flygstyrelsen beräknats till 1,195,000 kronor, finner jag mig icke kunna tillstyrka, att densamma upptages med högre belopp, än som motsvarar värdet av den under nästlidet budgetår på grund av totalhaverier kasserade materielen, eller 884,000 kronor.

Anslaget till flygmateriel bör sålunda i riksstaten för nästkommande budgetår upptagas med $(1,492,000 + 884,000 =) 2,376,000$ kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att öka	ordinarie reservationsanslaget till flygmateriel,	
nu		kronor 2,292,000: —
med		» 84,000: —
till		kronor 2,376,000: —

7. Materielprovning.

[140.] Ordinarie reservationsanslaget till materielprovning är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 30,000 kronor.

Under framhållande, att omfattningen av de undersökningar, som erfordrades för provning av material och delar, ingående i flygvapnets materiel, visat en stadigt fortlöpande utökning, har flygstyrelsen hemställt om höjning av förevarande anslag med 10,000 kronor till 40,000 kronor.

Någon ökning av anslaget — vilket redan uppgår till det belopp, som enligt 1925 års kostnadsberäkningar för ifrågavarande ändamål avsetts efter fullt genomförd organisation av flygvapnet — finner jag mig icke nu kunna tillstyrka. I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde alltså böra upptagas:

Materielprovning, *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 30,000: —

8. Fallskärmar.

[141.] På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar har riksdagen till anskaffning av fallskärmar anvisat

för budgetåret	1926/1927		kronor 130,500: —
»	»	1927/1928	 » 75,000: —
»	»	1928/1929	 » 60,000: —
»	»	1929/1930	 » 126,300: —
»	»	1930/1931	 » 109,200: —

Flygstyrelsen har nu, under åberopande av vad styrelsen i särskild skriftelse den 30 augusti 1930 i ämnet anfört, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte

föreslå riksdagen att för anskaffning av fallskärmar för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 148,500 kronor.

Flygstyrelsens förevarande förslag finner jag mig böra biträda. Rörande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla upplysning genom de handlingar, som komma att tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *fallskärmar* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 148,500 kronor.

9. Förslag av materialier för flygplantillverkning.

[142.] Under åren 1921—1923 anvisade riksdagen tillhopa 60,000 kronor för anskaffande av förslag av materialier för flygplantillverkningen vid flygverkstäderna å Malmen, i syfte att för denna tillverkning erforderliga kvantiteter torrt virke m. m. ständigt skulle finnas ineliggande i förråd.

För anskaffning av förslag av dylika materialier anvisade riksdagen vidare för vart och ett av budgetåren 1927/1928, 1928/1929 och 1929/1930 ett anslag av 40,000 kronor eller sammanlagt 120,000 kronor, varav 60,000 kronor avsågos för den centrala flygverkstaden i Västerås samt 30,000 kronor för vardera av flygverkstäderna å Frösön och Ljungbyhed.

I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 anmälde flygstyrelsen, att behov av dylikt förslag fortfarande kvarstode beträffande flygverkstäderna vid 1. flygkårens landflygfält i Västerås, 2. flygkåren i Hägernäs samt 3. flygkåren å Karlsborg. Det för ändamålet erforderliga beloppet, 90,000 kronor, syntes böra fördelas med 30,000 kronor å vart och ett av budgetåren 1930/1931, 1931/1932 och 1932/1933.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för anskaffning av förslag av materialier för flygplantillverkning för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor. Riksdagen anvisade det av Kungl. Maj:t äskade anslaget.

Flygstyrelsen har nu gjort framställning om anvisning å nästkommande budgetårs riksstat av 30,000 kronor för här ifrågavarande ändamål.

Vad flygstyrelsen sålunda föreslagit finner jag mig böra tillstyrka. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av *förslag av materialier för flygplantillverkning* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

10. Markradiostationer.

[143.] För anskaffning av markradiostationer hava följande belopp anvisats av riksdagen, nämligen

för budgetåret 1928/1929	kronor	38,000: —
» » 1929/1930	»	38,000: —
» » 1930/1931	»	41,000: —

Flygstyrelsen har nu på skäl, som ämbetsverket anfört i särskild skrivelse den 30 augusti 1930, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av markradiostationer bevilja ett anslag av 420,000 kronor samt därav för budgetåret 1931/1932 anvisa 90,000 kronor.

Jag finner mig allenast i så måtto kunna tillstyrka flygstyrelsens förevarande framställning, att jag föreslår anvisande å nästa budgetårs riksstat för här ifrågavarande ändamål av ett belopp av 30,000 kronor.

Beträffande den närmare innebörden av detta ärende torde riksdagens vederbörande utskott erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till anskaffning av *markradiostationer* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 30,000 kronor.

11. Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.

[144.] Enligt den plan för flygvapnets uppsättning, som framlades för 1925 års riksdag, beräknades engångskostnaderna för materielanskaffning, byggnader m. m. till sammanlagt 18,000,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning medgav riksdagen, att av nämnda belopp finge för utförande av för flygvapnets nyorganisation erforderliga byggnader m. m. redan under budgetåret 1925/1926 tagas i anspråk 4,000,000 kronor, att bestridas av vissa för byggnadsföretag vid armén reserverade medel, vilka befunnits obehövligen för därmed ursprungligen avsedda ändamål. Av återstående (18,000,000 — 4,000,000 =) 14,000,000 kronor beräknades 9,000,000 kronor — därav 8,470,000 kronor för materielanskaffning och 530,000 kronor för byggnader m. m. — komma att utgå under budgetåren 1926/1927—1930/1931 och 5,000,000 kronor, avsedda för materielanskaffning, under budgetåren 1931/1932—1935/1936.

Under anslagsrubriken »engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.» hava för budgetåren 1926/1927—1930/1931 anvisats följande belopp, nämligen

för budgetåret 1926/1927	kronor	1,800,000: —
» » 1927/1928	»	2,000,000: —
» » 1928/1929	»	2,340,000: —
» » 1929/1930	»	2,225,000: —
» » 1930/1931	»	1,700,000: —
		eller tillhopa kronor 10,065,000: —

Ehuru sålunda den sammanlagda medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål under nyssberörda femårsperiod överstigit den summa, som härför beräknats vid utarbetandet av planen för flygvapnets uppsättning, har, såsom jag redan förut nämnt, flygmaterielbeståndet av olika anledningar icke tillnärmelsevis uppnått den planenliga omfattningen. Enligt vad i det föregående omförmäls, har jag vid sådant förhållande kommit till den uppfattningen, att med utökningen av flygvapnets personalorganisation bör anstå, varigenom för materielanskaffning kan avses ett större belopp än som eljest skulle bliva fallet.

Flygstyrelsen har, under åberopande av vad ämbetsverket i ämnet anfört uti särskild skrivelse den 30 augusti 1930, hemställt om anvisande å nästkommande budgetårs riksstat av 5,415,000 kronor till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. Jag finner det ofrånkomligt att högst väsentligt reducera den sålunda äskade anslagssumman och föreslår i sådant hänseende, att anslaget för nästa budgetår upptages med 2,200,000 kronor.

Det synes mig icke lämpligt att närmare till statsrådsprotokollet redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av *engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m.* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

12. Flygindustriens krigsorganisation.

[145.] På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning anvisade riksdagen för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor för flygindustriens krigsorganisation.

Under hänvisning till vad i ämnet anförts uti särskild skrivelse den 30 augusti 1930 har flygstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1931/1932 anvisa ett belopp av 60,000 kronor.

Jämväl å nästa budgetårs riksstat torde medel böra upptagas för här avsett ändamål. Någon ökning av medelsanvisningen anser jag mig emellertid icke kunna förorda, utan synes anslaget böra bestämmas till enahanda belopp, som för det nu löpande budgetåret ställts till förfogande, eller 25,000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *flygindustriens krigsorganisation* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

13. Försök för utprovande av ny materiel.

[146.] I sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1930/1931 gjorde flygstyrelsen framställning om anvisande av medel till försök för utprovande av ny materiel samt anförde därvid följande.

icke blott under världskriget, utan jämväl efter detsamma hade, såsom känt vore, utvecklingen på det flygtekniska området försiggått i synnerligen snabb takt. Denna utveckling, vilken näppeligen kunde förutses komma att inom de närmaste åren avstanna, hade huvudsakligen omfattat ökning av flygplanens bärförmåga, hastighet, stigförmåga och vändbarhet, men dessutom även beväpning, säkerhetsanordningar för materielens handhavande, förbindelsemedel m. m.

För att ständigt hålla flygvapnets materiel på en kvalitativt hög nivå erfordrades givetvis, att sagda utveckling intimt följdes, och att försök för utrönande av nya konstruktioners lämplighet för svenska förhållanden komme till utförande. I första hand syntes försök böra komma till utförande med nya materialslag för tillverkning av flygplan och flygplanflottörer, med nya instrumenttyper för flygplan, med flottörer avsedda för landning å såväl vatten som is, med kortvågsradioapparater samt med anordningar för dimbildning, gas- och eldutspridning från flygplan, ävensom för eldsläckning och sanering av gasbelagda områden med tillhjälp av dylika.

Alldenstund kostnaden för ovanberörda försök icke syntes kunna bestridas av till flygstyrelsens förfogande stående anslag, borde särskilda medel för ändamålet anvisas.

Kostnaden för ifrågavarande försök kunde icke för närvarande av flygstyrelsen exakt beräknas, men torde, med hänsyn till att materiel för desamma måste i stor utsträckning nyanskaffas, böra uppskattas till 50,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställde flygstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för försök med utprovande av ny materiel för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Denna flygstyrelsens framställning föranledde emellertid icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Flygstyrelsen har nu, under framhållande av att erfarenheterna under det gångna året ytterligare bestyrkt det trängande behovet av ett anslag för ifrågavarande ändamål, hemställt, att härför måtte å nästa budgetårs riksstat anvisas ett belopp av 50,000 kronor.

Jag finner mig böra i så måtto biträda flygstyrelsens förevarande framställning, att jag tillstyrker anvisande för budgetåret 1931/1932 av ett anslag för ändamålet av 25,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för *försök för utprovande av ny materiel* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

14. Personbuss för 2. flygkåren å Hägernäs.

[147.] Med anledning av gjorda framställningar rörande åtgärder med hänsyn till rådande förlägningsförhållanden vid Hägernäs anbefalldes flygstyrelsen

genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juli 1930 att verkställa närmare utredning rörande bland annat möjligheten att genom kronans försorg ordna erforderliga transporter för inställelse till den dagliga tjänstgöringen och återfärd därifrån för personal, som på grund av förlägningsförhållandena vid Hägernäs måst bosätta sig utom denna ort. Ifrågavarande utredning har av styrelsen avgivits i skrivelse den 22 augusti 1930. Sedermera har flygstyrelsen i sin skrivelse rörande flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1931/1932 anført, att, enligt vad av berörda utredning framginge, erfordrades för möjliggörande av omförmälda transporter, utöver de motorfordon, som för närvarande disponerades av 2. flygkåren, en buss, avsedd för 35 passagerare. Emellertid kunde ett sådant fordon icke trafikera den nuvarande vägen mellan Viggbyholm och Hägernäs, beroende på denna vägs dåliga beskaffenhet. Först efter färdigställandet av den planerade vägen å denna sträcka kunde detta fordon utnyttjas. På grund därav borde med anskaffning av den ifrågasatta personbussen anstå till slutet av år 1931. Kostnaden för en lämplig personbuss av angiven storlek beräknades till 28,000 kronor, och syntes detta belopp böra ställas till flygstyrelsens förfogande under nästkommande budgetår för tillgodoseende av förevarande behov. Flygstyrelsen hemställde på grund av vad sålunda anförts, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för anskaffning av personbuss för 2. flygkåren å Hägernäs för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 28,000 kronor.

Jag tillstyrker flygstyrelsens förslag om anskaffande av en personbuss för det ändamål, varom här är fråga. Vad kostnaderna för bussens anskaffande beträffar, torde desamma, enligt vad jag inhämtat, icke behöva beräknas till högre belopp än 26,000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anskaffning av en *personbuss för 2. flygkåren å Hägernäs* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 26,000 kronor.

H. Diverse.

1. **Extra utgifter, oförändrat ordinarie reservations-**
anslag kronor 31,000: —

2. Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet.

[148.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag därom anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av kostnaderna för *dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 110,000 kronor.

V. GEMENSAMMA ANSLAG.

1. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

[149.] Ordinarie reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga, vilket i riksstaten för budgetåret 1929/1930 var upptaget med 90,000 kronor, har för innevarande budgetår, med hänsyn till den av riksdagen begärda utredningen rörande vårt lands försvarsfråga, höjts till 140,000 kronor.

För budgetåret 1931/1932 anser jag mig icke böra ifrågasätta någon ändring av anslagets belopp. I riksstaten för nämnda budgetår torde följaktligen böra uppföras:

Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, *oförändrat ordinarie reservationsanslag* kronor 140,000: —.

2. Försvarsväsendets lönenämnd.

[150.] I riksstaten för budgetåret 1930/1931 har upptagits ett extra anslag å 13,000 kronor för försvarsväsendets lönenämnd.

För budgetåret 1931/1932 torde anslaget till försvarsväsendets lönenämnd böra upptagas med oförändrat belopp.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försvarsväsendets lönenämnd* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 13,000 kronor.

3. Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

[151.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört om beredande av tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvaktan på den proposition, som kan komma att till riksdagen avlätas angående *tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen*, tillsvidare under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932 beräkna ett extra förslagsanslag av 8,000 kronor.

4. Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.

[152.] Under återopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående beredande av provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kan varda riksdagen förelagd, för beredande av *provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* tillsvidare under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932 beräkna ett extra förslagsanslag av 250,000 kronor.

5. Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap.

[153.] I enlighet med beslut av 1928 års riksdag (skrivelse nr 142) har organiserats en rikskommission för ekonomisk försvarsberedskap. För kommissionen har å riksstaten för vart och ett av budgetåren 1928/1929, 1929/1930 och 1930/1931 anvisats ett extra anslag av 78,000 kronor.

Vid den av 1928 års riksdag godkända, för kommissionen alltjämt gällande staten finnes fogad en anmärkning 2 av följande lydelse: »Därest officer på övergångsstat anställles såsom tjänsteman hos rikskommissionen, utgår avlöningen med i denna stat upptaget belopp, minskat med honom tillkommande lön å övergångsstat. Vad sålunda inbesparas må av rikskommissionen användas för anställande av extra tjänstemän eller för särskilda utredningar genom sakkunniga.»

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 september 1930 har *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* anmält, att kommissionen icke för budgetåret 1931/1932 ifrågasatte någon ändring beträffande det nuvarande anslaget till kommissionen under förutsättning, att nyssnämnda anmärkning 2 till kommissionens stat erhöles viss av kommissionen föreslagen ändrad avfattning. Kommissionen har i berörda hänseende anfört i huvudsak följande.

I det till Kungl. Maj:ts proposition (nr 6) till 1928 års riksdag angående den ekonomiska försvarsberedskapens organisation fogade statsrådsprotokollet hade dåvarande chefen för försvarsdepartementet framhållit, att de för utarbetande av plan för den ekonomiska försvarsberedskapens organisation tillkallade sakkunniga — med hänsyn därtill, att under de första åren av kommissionens verksamhet behov av extra arbetskrafter säkerligen komme att göra sig gällande — hemställt, att bestämmelse måtte meddelas av innehåll, att officer å övergångsstat, som anställdes såsom tjänsteman hos kommissionen, finge från kommissionen endast åtnjuta skillnaden mellan avlöningsbeloppet enligt kommissionens stat och honom tillkommande lön å övergångsstat, samt att kommissionen vore berättigad att använda härigenom inbesparade medel för anställande av erforderliga extra arbetskrafter. Vad sålunda föreslagits hade departementschefen funnit sig böra tillstyrka.

Avsikten hos de sakkunniga vid uppgörandet av deras förslag till budget för rikskommissionen hade utan tvivel varit, att rikskommissionen skulle komma i åtnjutande av ett belopp, motsvarande åtminstone en officers på övergångsstat hela lön, för anställning av extra arbetskrafter. Samma mening hade uppenbarligen även omfattats av chefen för försvarsdepartementet.

Emellertid hade, kort efter det Kungl. Maj:t på grund av riksdagens beslut fastställt stat för rikskommissionen för budgetåret 1928/1929, utfärdats en kungörelse den 14 juni 1928 (nr 247), vari stadgades, att, därest beställningshavare vid armén eller marinen, som frivilligt överförts till övergångsstat, tillika vore innehavare av ordinarie eller därmed jämförlig icke

ordinarie statstjänst, skulle han under den tid, då han icke fullgjorde honom åliggande militär tjänstgöring, uppbära allenast en tredjedel av honom tillkommande övergångsstatslön; dock att, därest den sammanlagda avlöningen härigenom skulle understiga förenämnda lön, angivna del av denna lön skulle ökas med belopp, som motsvarade skillnaden. Motsvarande bestämmelser gällde ock till övergångsstat tvångsvis överförd beställningshavare, vilken tillika vore innehavare av civil extra ordinarie eller därmed jämförlig icke ordinarie statstjänst.

I det uttalande till statsrådsprotokollet, som åtföljt Kungl. Maj:ts proposition nr 56 till 1928 års riksdag — vilken proposition legat till grund för riksdagens beslut år 1928 beträffande rätt att med civil befattning förena beställning å arméns och marinens övergångsstat — hade dåvarande chefen för finansdepartementet såsom en exemplifiering av huru de föreslagna bestämmelserna skulle komma att verka, anfört, att bland annat i fråga om officer på övergångsstat, vilken anställdes såsom tjänsteman hos rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap, avlöningen från kommissionen komme att nedsättas med en tredjedel av lönen å övergångsstat.

Det torde icke råda något tvivel om, att den anförda bestämmelsen i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 247) samt här påpekade uttalande till statsrådsprotokollet av dåvarande chefen för finansdepartementet stode i strid med vad som avsetts vid fastställandet första gången av rikskommissionens stat. Med tillämpning av ifrågavarande bestämmelser hade nämligen det belopp, som kommissionen genom anställande av officer på övergångsstat kunnat inbespara, reducerats så avsevärt i förhållande till vad de sakkunniga samt chefen för försvarsdepartementet uppenbarligen åsyftat, att nämnda besparing — som av kommissionen enligt staten skulle användas för anställande av extra tjänstemän eller för särskilda utredningar genom sakkunniga — blivit relativt betydelselös. Kommissionen funne det därför angeläget, att anmärkningen 2 erhöles en sådan formulering, att rikskommissionen kunde bli i tillfälle att disponera de givna anslagsbeloppen på sätt, som vid kommissionens tillkomst, enligt vad ovan visats, torde ha varit åsyftat.

Beträffande frågan, huru i avlöningshänseende skulle förfaras för den tid, varunder till övergångsstat överförd officer åtnjöte tjänstledighet för fullgörande av honom åliggande militär tjänstgöring, syntes det uttalande härom, som förekomme i förut åberopade yttrande av chefen för finansdepartementet (prop. nr 56/1928, sid. 23), jämfört med vad som stadgades i kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 247), utvisa, att i angivet fall vederbörande befattningshavare, i överensstämmelse med vad som gällde för andra innehavare av civil statstjänst, vilka tillika vore officerare på övergångsstat, rätteligen borde åtnjuta lönen på övergångsstat oavkortad men vidkännas föreskrivet tjänstledighetsavdrag å lönen i den civila befattningen. Bestämmelserna i anmärkning 2 till rikskommissionens stat i dess nuvarande lydelse skulle dock möjligen kunna tolkas så, att från den från kommissionen utgående lönen borde för den tid den militära tjänstgöringen påginge avdragas ej blott ovan angivna tjänstledighetsavdrag utan jämväl ett belopp, motsvarande hela den oavkortade övergångsstatslönen. Då emellertid en sådan tillämpning av de ifrågavarande bestämmelserna uppenbarligen ledde till orimliga konsekvenser, och då något giltigt skäl icke syntes förefinnas till att rikskommissionens befattningshavare skulle i ifrågavarande hänseende intaga en annan ställning än andra statsanställda tjänstemän, vilka tillika vore officerare på övergångsstat, hade kommissionen ansett, att anmärkning 2 i staten borde formuleras så, att därav tydligt framginge, att befattningshavare, vilken tillika vore officer på övergångsstat, under den tid han fullgjorde sin militära tjänstgöring skulle åtnjuta oavkortad lön på övergångs-

stat och från kommissionen erhålla hela lönen minskad med författningsenligt tjänstledighetsavdrag.

Skulle åter Kungl. Maj:t ej finna skäl föreligga till ändring av anmärkning 2 i sådant hänseende, som av kommissionen här ifrågasatts, funne sig rikskommissionen böra alternativt hemställa, att beloppet till ersättningar åt tillkallade sakkunniga m. m. höjdes med 3,000 kronor från nuvarande 15,000 kronor till 18,000 kronor. Härigenom skulle rikskommissionen sättas i tillfälle att disponera ett belopp, som ungefär motsvarade två tredjedelar av den militära lönen för på övergångsstat tvångsvis överförd officer i löneklass O 5, vilken ställning i löneavseende för närvarande innehades av kommissionens sekreterare, den ende av dess nuvarande tjänstemän, som tillika vore officer på övergångsstat. Även för detta fall syntes dock ovan påtalade oklarhet rörande avlöningen under den tid, då här avsedd tjänsteman fullgjorde honom åliggande militär tjänstgöring, böra undanröjas därigenom, att anmärkning 2 uttryckligen angäves skola äga tillämpning endast när sådan tjänstgöring icke ägde rum.

Under hänvisning till det sålunda anförda hade rikskommissionen i det av kommissionen överlämnade förslaget till stat för budgetåret 1931/1932 upptagit de särskilda anslagsposterna till samma belopp som i staten för innevarande budgetår, men givit anmärkning 2 en ändrad formulering i överensstämmelse med av kommissionen här ovan framförda synpunkter.

Enligt rikskommissionens förslag skulle nyssnämnda anmärkning 2 vid staten för kommissionen erhålla följande ändrade lydelse: »Därest officer på övergångsstat anställles såsom tjänsteman hos rikskommissionen, äger han för tid, varunder han icke fullgör honom åliggande militär tjänstgöring, utan hinder av föreskrifterna i kungörelsen den 23 oktober 1925 (nr 429) med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater, 7 § 2 mom., 11 § 3 mom. och 24 § 3 mom., sådana nämnda författningsrum lyda enligt kungörelsen den 14 juni 1928 (nr 247), åtnjuta lön å övergångsstat oavkortad. Härutöver äger han i stället för i denna stat anvisad lön åtnjuta allenast lönefyllnad till så stort belopp, att densamma jämte lönen å övergångsstat uppgår till i staten upptaget belopp. Vad sålunda inbesparas må av rikskommissionen användas för anställande av extra tjänstemän eller för särskilda utredningar genom sakkunniga.»

I utlåtande den 10 oktober 1930 har *arméförvaltningens civila departement* förklarat sig icke hava något att erinra mot vad rikskommissionen sålunda föreslagit, ävensom anført, att vid bifall härtill torde, därest officer å övergångsstat förordnades i vederbörlig befattning såsom tjänsteman hos kommissionen, i avseende å sådan befattningshavares avlöningsförmåner under tid, då han jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 16 maj 1929, angående bestämmelser rörande semester m. m. för kanslipersonalen vid kommissionen, åtnjöte tjänstledighet för fullgörande av militärtjänstgöring, bliva tillämpliga gällande bestämmelser dels i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, dels ock i kungörelsen den 23 oktober 1925 med vissa bestämmelser rörande arméns och marinens övergångsstater. Några särskilda föreskrifter i sist angivna hänseende syntes därför icke bliva erforderliga, därest statförslaget bleve gällande.

Jag tillstyrker rikskommissionens förslag till ändrad lydelse av den vid staten för kommissionen fogade anmärkning 2.

Rikskommissionens anslag torde för budgetåret 1931/1932 böra upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår eller 78,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna bifogade förslag till stat för rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap (se Bil. nr 85), att gälla under budgetåret 1931/1932,

dels ock för *rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 78,000 kronor.

6. Militärmeteorologisk informationstjänst.

[154.] Sedan hos Kungl. Maj:t framställningar gjorts om verkställande av utredning och framläggande av förslag rörande vidtagande av åtgärder, för att det meteorologiska underrättelseväsendet i lämplig mån skulle kunna tillgodose de militära myndigheternas och den civila lufttrafikens behov ävensom för åstadkommande av ett effektivt samarbete mellan statens meteorologisk-hydrografiska anstalt och i övrigt intresserade i vad anginge berörda underrättelseväsende, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 18 maj 1928 åt nämnda anstalt att i samråd med vederbörande myndigheter samt övriga av frågan intresserade organisationer verkställa utredning och till Kungl. Maj:t avgiva förslag till de åtgärder, som uti ifrågavarande hänseende befundes erforderliga. Med anledning av berörda uppdrag inledde statens meteorologisk-hydrografiska anstalt samarbete i den föreliggande frågan med cheferna för generalstabén, marinstabén och flygvapnet, generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, högste befälhavaren över kustflottan, chefen för kustartilleriet ävensom aktiebolaget aerotransport m. fl., och anmodades därvid vederbörande att till anstalten lämna uppgift å respektive försvarsgrenars meteorologiska krav under olika förhållanden. Sedan svar härå inkommit och anstalten utarbetat ett förslag till principiella riktlinjer för en framtida militärmeteorologisk organisation, gjordes spörsmålet till föremål för gemensamma överläggningar. Beträffande de härvid framkomna resultaten lämnade statens meteorologisk-hydrografiska anstalt närmare redogörelse uti en den 6 oktober 1928 dagtecknad, till chefen för försvarsdepartementet ställd skrivelse.

I avseende å innehållet i denna skrivelse tillåter jag mig hänvisa till 1929 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 155). Jag vill här allenast erinra, att kostnaderna för den militärmeteorologiska informations-tjänsten under budgetåret 1929/1930, vilka inskränkte sig till vissa telegramkostnader, hade beräknats utgöra omkring 10,000 kronor. Härvid hade förutsatts, att ledaren för denna informationstjänst kommenderades till anstalten med bibehållen lön, att vissa truppförband såsom dittills kostnadsfritt ut-

förde de erforderliga morgonobservationerna, samt att flottans radiostationer i Stockholm och på Gotland finge användas i dittillsvarande utsträckning för överbringande av meteorologiska underrättelser till flottans fartyg och till Karlskrona fästning.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1929 yttrade dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att, med hänsyn till betydelsen av att den militärmeteorologiska informationstjänsten måtte kunna ordnas, medel härför syntes böra ställas till förfogande. Den centrala ledningen av den tillämnade organisationen borde ankomma på statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, och syntes verksamheten kunna organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i det föreliggande förslaget. Beträffande medelsbehovet för budgetåret 1929/1930 var departementschefen av den uppfattningen, att de avsedda utgifterna borde kunna begränsas till omkring 7,000 kronor. I anslutning till departementschefens hemställan i ämnet föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 7,000 kronor till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten. Detta förslag bifölls av riksdagen.

I skrivelse den 18 oktober 1929 rörande medelsbehovet för den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1930/1931 föreslog styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, att av riksdagen måtte för nämnda budgetår äskas dels 10,000 kronor till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten, dels 5,676 kronor för avlönande av en särskild föreståndare för anstaltens militärvärdning, dels ock 500 kronor till bestridande av expenskostnader vid denna avdelning.

Vid frågans behandling i 1930 års statsverksproposition (fjärde huvudtiteln, punkten 162) tillstyrkte dåvarande chefen för försvarsdepartementet, att till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1930/1931 anvisades ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor. Vidkommande det framställda förslaget om beredande av medel för avlöning åt en inom anstalten anställd föreståndare för den avdelning, som handhade den militärmeteorologiska informationstjänsten, förklarade departementschefen sig icke för det dåvarande kunna biträda detta förslag, enär han hölle före, att en för uppgiften i fråga lämplig officer även under budgetåret 1930/1931 kunde beordras såsom ledare för informationstjänsten. Ej heller fann departementschefen anledning föreligga att tillstyrka den begärda medelsanvisningen till bestridande av utgifter av expensnatur.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor. Anslaget blev av riksdagen anvisat.

Rörande användningen av detta anslag har Kungl. Maj:t medgivit, att

Fjärde huvudtiteln.

anslaget finge disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med nedan angivna, av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt föreslagna grunder:

Telefonsamtal till vissa flygstationer två gånger dagligen under 12 månader	kronor 2,000: —
Telefonsamtal till vissa tillfälliga flygstationer två gånger dagligen under 4 månader	» 600: —
Telefonsamtal till torpedskjutskolan och undervattensbåtskolan tre gånger dagligen under 2 månader	» 400: —
Telegramavgift för 40 dimdagar, dagligen två telegram eller telefonsamtal från 12 militärmeteorologiska stationer	» 500: —
Telegramavgift för tillfälliga stationer	» 250: —
Telegramavgift för 40 dimdagar, dagligen två telegram eller telefonsamtal till 6 flygstationer	» 500: —
Telegramavgift för tillfälliga flygstationer	» 200: —
För synoptiska morgonobservationer från 12 militärmeteorologiska stationer, ett telegram eller telefonsamtal dagligen	» 2,600: —
För synoptiska observationer från 6 militärmeteorologiska stationer, ett telegram eller telefonsamtal dagligen	» 1,300: —
För inhämtning av tillfällig väderleksupplysning för den militärflygmeteorologiska säkerhetstjänsten (långflygnin- gar)	» 1,000: —
Tillfälliga utsändningar till militära förband	» 650: —
Summa kronor 10,000: —	

Med skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 september 1930 har *styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* hemställt om anvisande av anslag för den militärmeteorologiska informationstjänsten under budgetåret 1931/1932 i överensstämmelse med en av anstalten gjord framställning i ämnet.

Anstalten har i fråga om telegramkostnader för denna tjänst — under framhållande att för dessa kostnader samma beräkning kunde läggas till grund som för innevarande budgetår — hemställt, att för detta ändamål måtte av 1931 års riksdag äskas ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Vidare har anstalten gjort förnyad framställning om anvisande av medel för avlönande av en särskild föreståndare för anstaltens militäravdelning samt till bestridande av avdelningens expenskostnader. Härutinnan har anstalten anfört följande.

Enär ett långvarigt provisorium icke kunde ligga i tjänstens intresse och tillvaron av militäravdelningen under den gångna tiden otvivelaktigt visat sig vara av stor vikt för försvaret samt med hänsyn till den avsevärda nytta, som även den civila lufttrafikens meteorologiska organisation hade av det bestående intima samarbetet med denna militäravdelning, finge anstalten föreslå, att anslag på extra stat för avlöning av en föreståndare för anstaltens militäravdelning måtte upptagas under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932. Med hänsyn till det ansvar, som vore förbundet med denna tjänst, ävensom tjänstens krävande natur — med en tjänstgöringstid från

kl. 6.30 till kl. 17.30 samt dessutom ofta kvälls- och nattjänstgöring även som söndagstjänst — ansåge anstalten en avlöning enligt 21:a lönegraden i löneplanen för icke-ordinarie tjänstemän eller densamma, som Kungl. Maj:t medgivit för vissa av anstaltens övriga extra tjänstemän, vara den minsta, som kunde ifrågasättas. Därvid förutsatte anstalten jämväl, att innehavaren av denna tjänst ägde tillgodoräkna sig sina eventuellt förutvarande militära tjänstear.

Anstalten föresloge alltså, att för avlöning åt en föreståndare för militäravdelningen måtte äskas ett belopp av 5,676 kronor. Beträffande de för uppflyttning i löneklass erforderliga medlen, syntes dessa böra utgå ur det under sjunde huvudtiteln upptagna anslaget till avlöningsförhöjning åt vissa icke-ordinarie befattningshavare inom den civila statsförvaltningen.

Med hänsyn därtill att anstaltens anslag till expenser årligen visade en betydande brist, föresloge anstalten, att till bestridande av militäravdelningens expenser måtte uppföras ett reservationsanslag av 500 kronor.

I infortrat yttrande av den 31 oktober 1930 har *statskontoret* anfört följande.

Därest det skulle befinnas lämpligt att anvisa särskilda medel till avlöning åt en föreståndare för nu ifrågavarande militäravdelning samt till expenser för densamma, syntes knappast särskilda anslag böra uppföras i riksstaten för ändamålet, utan borde det nu i riksstaten uppförda förslagsanslaget till telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten ökas med erforderligt belopp. På grund härav, och då statskontoret icke hade något att erinra mot den för föreståndaren föreslagna löneställningen, ifrågasatte statskontoret en höjning av berörda förslagsanslag, i innevarande budgetårs riksstat upptaget med 10,000 kronor, med 7,000 kronor till 17,000 kronor, med fördelning på följande poster:

Telegramkostnader, förslagsvis	kronor 10,000: —
Grundavlöning till föreståndaren	» 5,676: —
Avlöningsförhöjningar, läkarvård m. m., förslagsvis	» 824: —
Expenser	» 500: —
Summa kronor 17,000: —	

I samband med en anslagshöjning syntes anslagets beteckning böra ändras förslagsvis till »Militärmeteorologisk informationstjänst».

Såsom av det anförda framgår, innebär den av statens meteorologisk-hydrografiska anstalt gjorda framställningen, att den hittillsvarande provisoriska militäravdelningen inom anstalten skall från och med budgetåret 1931/1932 erhålla en av arbetsuppgifternas omfattning samt förhållandena i övrigt betingad fastare organisation. Med hänsyn till vikten utav att den för luftfarten betydelsefulla verksamhet, som avdelningen har sig anförtrodd, må bli på ett tillfredsställande sätt ombesörjd, har jag ansett mig böra tillstyrka styrelsens förslag rörande militäravdelningens organisation.

Vidkommande det till bestridande av telegramkostnader för den militärmeteorologiska informationstjänsten för budgetåret 1931/1932 beräknade beloppet, 10,000 kronor, har jag icke något att däremot erinra. För militäravdelningens verksamhet ytterligare erforderliga medel, nämligen till avlöning åt militäravdelningens föreståndare samt till expenser, torde i enlighet med den av statskontoret framlagda beräkningen böra uppskattas till 7,000

kronor. För budgetåret 1931/1932 synes alltså böra anvisas ett extra förslagsanslag å 17,000 kronor för här ifrågavarande ändamål.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av kostnader för *militärmeteorologisk informationstjänst* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 17,000 kronor.

7. Kommunalutskylder för försvarsväsendets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter.

[155.] I en till 1930 års riksdag avlåten, den 21 februari 1930 dagtecknad proposition (nr 135) framställde Kungl. Maj:t förslag angående gäldandet av staten åliggande kommunala och andra utskylder för vissa försvarsväsendets fastigheter. Förslaget innebar, bland annat, att de skatteutgifter, som belöpte å försvarsväsendets såsom tjänstebostäder upplåtna fastigheter, skulle för budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 bestridas av de anslag, till vilka inkomsterna av dessa fastigheter inflyta, d. v. s. respektive försvarsgrenars ordinarie avlöningsanslag. Såsom framgår av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet, yttrade emellertid föredragande departementschefen i anslutning till den ståndpunkt, som i ärendet intagits av statskontoret och riksräkenskapsverket, att i samband med uppgörandet av förslag till riksstat för budgetåret 1931/1932 borde tagas under övertvägande, huruvida icke för bestridande av ifrågavarande skatteutgifter skulle för framtiden under fjärde huvudtiteln uppföras ett särskilt, för de tre försvarsgrenarna gemensamt skatteanslag av förslagsanslags natur.

Kungl. Maj:ts proposition bifölls av riksdagen.

Arméförvaltningen har nu föreslagit, att för bestridande av staten åliggande kommunalutskylder för lantförsvarets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter måtte anvisas ett särskilt anslag. Jag är emellertid av den uppfattningen, att ett för de tre försvarsgrenarna gemensamt anslag bör för ändamålet uppföras i riksstaten, vilket dock givetvis icke hindrar, att de olika försvarsgrenarnas utgifter redovisas å särskilda titlar under riksstatsanslaget. Det nya anslaget synes böra erhålla förslagsanslags natur och upptagas såsom ordinarie anslag. Enligt lämnade uppgifter beräknas medelsbehovet för budgetåret 1931/1932 för de utskylder, varom här är fråga, belöpa sig till 61,000 kronor å lantförsvarets, 20,000 kronor å sjöförsvarets samt 2,000 kronor å flygvapnets fastigheter, eller sammanlagt till 83,000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels i riksstaten uppföra ett ordinarie anslag, benämnt »Kommunalutskylder för försvarsväsendets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter, förslagsanslag»,

dels ock under detta anslag anvisa ett belopp av 83,000 kronor.

Ifrågasatta anskaffningar, byggnadsföretag m. m.

[156.] Utöver av mig i det föregående omförmälda anslagsfrågor föreligga, på sätt framgår av nedanstående sammanställning, ett flertal av myndigheterna gjorda framställningar om anslag, vilka icke upptagits i mitt förslag till beräkning av utgifterna under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932.

Lantförsvaret.

Arméförvaltningen har hemställt om anvisande av medel för följande ändamål, nämligen

ändringsarbeten å garnisonssjukhuset i Stockholm	kronor	426,960: —
anskaffning av kikarsikten m. m. för kulsprutor	»	117,800: —
» » granatkastarmateriel	»	944,000: —
» » viss motormateriel för stridsvagnsbataljonen och en pansarbiltropp	»	50,600: —
förberedelser för modernisering och nyanskaffning av fältartillerimateriel	»	380,000: —
modernisering av den fasta bestyckningen i Bodens fästning	»	40,000: —
anskaffning av tung bestyckning för Bodens fästning ...	»	1,600,000: —
skyddsanordningar och förbättringsarbeten vid Upplands regementes och arméns underofficersskolas skolskjutningsbanor	»	23,000: —
förrådsbyggnader för ingenjörmateriel vid Bodens ingenjörkår	»	75,000: —
vissa restaureringsarbeten vid Karlbergs slott	»	60,000: —
nya byggnader för Vendes artilleriregementes tyganstalt ordnande av förläggningen på Laxön	»	325,000: —
nytt skidförråd vid Norrbottens regemente	»	60,000: —
ordnande av förläggningen å Rommehed	»	45,000: —
» » » » Rinkaby skjutfält	»	82,000: —
anläggning av kulspruteskjutbana vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	»	70,000: —
utvidgning av Hälsinge regementes skolskjutningsbana	»	24,000: —
förrådsbyggnad vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg	»	10,500: —
garage vid arméns intendenturförråd i Boden	»	82,000: —
exercishus för tekniska övningar vid Bodens ingenjörkår	»	35,000: —
badinrättning vid Åkers krutbruk	»	80,000: —
flyttning av vissa förrådsbyggnader	»	50,000: —
uppvärmningsanläggning inom Göta ingenjörkårs kasernebyggnad	»	36,000: —
uppvärmningsanläggning inom slutvärnet å Karlsborg ...	»	85,000: —
utvidgning av Rinkaby skjutfält	»	130,000: —
vissa arbeten å militärvägen Boden—Lapträsk	»	29,300: —
		243,000: —

Sjöförsvaret.

Marinförvaltningen har gjort framställning om anvisande av medel för följande ändamål, nämligen

materiel för sjukvårdsstridstjänsten ombord och i land ..	kronor	40,000: —
skovelmateriel i reserv till turbinerna å pansarskeppen Gustaf V och Drottning Victoria	»	115,000: —
ny bro till Stumholmen i Karlskrona	»	31,000: —
modernisering av Karlskrona varvs transport-, förhal- nings- m. fl. anordningar	»	37,175: —
ökat kraftbehov för läns pumparna i Oscar II:s docka samt för torped- och mindepartementet i Karlskrona	»	44,100: —
moderna arbetsmaskiner m. m. för flottans varv i Karls- krona	»	31,200: —
marketerierbyggnad för sjömanskåren i Karlskrona	»	51,800: —
anskaffning och omflyttning av motorgeneratorer för flottans varv i Stockholm	»	46,000: —
förvaring av torpeder å flygdepåfartyget Dristigheten ...	»	19,200: —
installation av värmeteknisk kontrollanläggning å ett pansarskepp av Sverige-typ	»	25,000: —
förbättringar i inredningen för underofficerare och man- skap å flottans äldre fartyg	»	100,000: —
ångpanneanläggningar i manskapskök vid Oscar-Fredriks- borg	»	40,000: —
Vaxholms kustartilleriregementes förläggning	»	285,000: —
förstärkning av minstationen å Kungsholms fort	»	37,000: —
bombfast kommandantsexpedition i Karlskrona fästning	»	79,800: —
w.c.-anläggning å Kungsholms fort	»	32,200: —
förbättring av brandväsendet i Vaxholms fästning	»	18,500: —
reparation och ombyggnad av orgelverket i Amiralitets- kyrkan i Karlskrona	»	16,000: —
järnvägsartilleriemateriel för kustförsvaret	»	388,000: —
bajonetter för kustartilleriet	»	40,000: —
komplettering av Vaxholms fästnings yttre försvarslinje	»	57,500: —
eldledningsinstrumentering för flottans fartyg	»	95,000: —
rörliga eldledningsorgan för vissa av kustfästningarnas sjöfrontsbatterier	»	40,000: —
kulsprutegevär för kustfästningarna	»	24,000: —
minfällningsanordningar för vissa handelsfartyg	»	35,000: —
minkabel för kustfästningarna	»	35,000: —
radiostationer för kustfästningarna	»	58,000: —
anskaffning av kortvägsradiomateriel	»	111,000: —
komplettering av Karlskrona fästnings telefonnät	»	17,000: —
aptering av högentensiva lampor i strålkastare för kust- fästningarna	»	36,000: —

telefonförbindelser till vissa luftbevakningsstationer i Stockholms skärgård	kronor	90,000: —
utgivande av amiralitetskollegii och den marina förvaltningsöverstyrelsens historia	»	9,500: —
revidering av vissa sjökort	»	11,000: —

Flygvapnet.

Flygstyrelsen har hemställt om anvisande av medel för följande ändamål, nämligen

försök med flygplantorpeder	kronor	141,000: —
bombsikten	»	80,000: —
istandsättande av flygstationen vid Barkarby	»	35,000: —
inköp av mark m. m. för flygfältet vid Rinkaby	»	230,300: —
istandsättande av flygetablissemangen i Färösund	»	35,000: —
värmecentral samt kok- och matinrättning vid flygskolkåren å Ljungbyhed	»	260,000: —
underofficersbyggnad vid flygskolkåren å Ljungbyhed ...	»	105,000: —
sjukpaviljong för 4. flygkåren å Frösön	»	60,000: —
flygtekniskt laboratorium för centrala flygverkstaden å Malmen	»	58,000: —
ordnandet av 2. flygkårens förläggning vid Hägernäs ...	»	1,650,000: —
torpedförråd m. m. vid Färösunds flygstation	»	34,500: —
mässbyggnad för underofficerare och manskap vid 4. flygkåren å Frösön	»	60,000: —
verkstadsutrustning för flygverkstäder	»	62,000: —
anskaffning av pråm för bärgning av sjöflygplan	»	60,000: —

Vad departementschefen här ovan yttrat, tillstyrkt och hemställt behagar Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan jämväl av statsrådets övriga ledamöter, gilla och bifalla samt förordnar, att utdrag av detta protokoll skall tillställas finansdepartementet till ledning vid avfattandet av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående statsverkets behov för budgetåret 1931/1932.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

Stat
för Arméförvaltningen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Civil personal.			Expeditionsvakter	6	Avd. B. 5
Generalkrigskommissarie	1	Avd. A. 3	Kontorsbiträden	13	Avd. B. 4
Krigsråd	4	Avd. B. 30	Domäntjänstemannen, arvode	1	—
Ombudsman	1	Avd. B. 26	Civilmilitär personal.		
Revisionskommissarier	2	Avd. B. 26	Å sjukvårdsstyrelsen:		
Sekreterare	1	Avd. B. 26	<i>Ordinarie personal.</i>		
Pensionskamrerare	1	Avd. B. 24	Generalfältläkare	1	C. 16
Kamrerare	3	Avd. B. 24	Överfältläkare	1	C. 14
Krigskassör	1	Avd. B. 24	Överfältveterinär	1	C. 14
Revisionskommissarie	1	Avd. B. 24	Byråassistent, regementsläkare	1	C. 11
Sekreterare	1	Avd. B. 24	Byråassistent, regementsveteri- när	1	C. 9
Sekreterare och kamrerare	2	Avd. B. 24	Förrädsvaktmästare	1	C. 1
Bokhållare	2	Avd. B. 21	<i>Pensionerad personal.</i>		
Notarier	4	Avd. B. 21	Sjukvårdsintendent, arvode	1	—
Registrator	1	Avd. B. 21	Förrädsförvaltare, arvode	1	—
Revisorer	9	Avd. B. 21			
Kansliskrivare	5	Avd. B. 11			
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7			
Kanslibiträden	8	Avd. B. 7			

Löner till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis	kronor	385 700:—
Löner till ovanstående ordinarie civilmilitär personal, förslagsvis	”	60 468:—
Vikariatsersättningar, förslagsvis	”	11 000:—
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (häri ingår, bland annat, arvode till domäntjänstemannen med 5 400 kronor)	”	75 500:—
Summa förslagsanslag		kronor 532 668:—

Till arméförvaltningen hörande militär och civilmilitär personal, som åtnjuter avlöning å andra stater.

Å artilleridepartementet:

generalfälttygmästaren, fälttygmästaren, artilleristabsofficerare, 1 infanteriofficer och departementsskrivare;

Å fortifikationsdepartementet:

chefen för fortifikationen, regementsofficerare, officerare och underofficerare vid fortifikationen efter behov;

Å intendentsdepartementet:

generalintendenten, 2 regementsofficerare, officerare och underofficerare vid intendenturkåren efter behov;

Å sjukvårdsstyrelsen:

1 generalstabsofficer.

Anm. Befattningarna såsom sjukvårdsintendent och förrädsförvaltare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Generalitetet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.		
Generalstabschef, inspektör för infanteriet, arméfördelningschefer, militärbefäl- havare för övre Norrland, generalfälttygmästare, chef för fortifikationen, generalintendent	10	O. 8
Inspektör för kavalleriet m. m.	1	O. 7

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 183 000: —

Summa förslagsanslag kronor 183 000: —

Stat
för arméfördelningsstaberna, militärbefäl och inspektioner.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
a) Arméfördelningsstaberna.			d) Militärbefälet på Gotland.		
Ordinarie beställningshavare.			Ordinarie beställningshavare.		
Brigadchefer	5	O. 7	Militärbefälhavare	1	O. 6
Fältläkare	4	C. 13	Stabsläkare (regementsläkare)	1	C. 11
Fältveterinärer	4	C. 11	Bataljonsläkare	1	C. 9
Pensionerad personal.			Pensionerad personal.		
Maskinist vid kronans hus i kvar- teret Uppfinnaren i Stockholm	1	C. 3	Fortifikationsofficer, arvode	1	—
Eldare av första klassen vid dito	1	C. 1	Officer, biträde hos stabsinten- dent, arvode	1	—
Pensionerad personal.			Expeditionsunderofficerare, biträ- den hos fortifikationsofficeren och stabsintendenten, arvoden	2	—
Expeditionsunderofficerare, arvo- den	12	—	Förrädsförvaltare vid intenden- turförrådet å Tingstäde, arvode	1	—
b) Militärbefälet för Övre Norrländ.			e) Infanteriinspektionen.		
Ordinarie beställningshavare.			Pensionerad personal.		
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Pensionerad personal.			f) Kavalleriinspektionen m. m.		
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	Pensionerad personal.		
c) Östra brigaden.			Redogörare, officer, arvode	1	—
Ordinarie beställningshavare.			Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	g) Militäräröverksinspek- tionen.		
Pensionerad personal.			Pensionerad personal.		
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—

Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 199 324: —
Arvode för upprätthållande av veterinärvården vid militärbefälet på Gotland,
att utgå med belopp motsvarande lön i 8:e lönegraden i löneplan C av
avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära
beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, förslagsvis " 5 790: —

Summa förslagsanslag kronor 205 114: —

- Anm. 1.* Kapten, som förordnas till adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbör-
ligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget
arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund
härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande trupp-
förbandschef förordna den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente
löjtnanten och i succession efter sålunda förordnad löjtnant den närmast i tur stå-
ende kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken). Så-
lunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans inne-
havande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnan-
det åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlönings-
bestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock
med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning,
eller, där den förordnade har att erlägga pensionsavgifter å av honom på stat inne-
havd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.
- Anm. 2.* Befattningar, som äro avsedda att uppehållas av pensionerad personal, skola, därest
Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på
övergångsstat.
- Anm. 3.* Arvodet för upprätthållande av veterinärvården vid militärbefälet på Gotland må icke
utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Stat
för Generalstabén.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Militär personal.					
Överadjutanter och stabs- adjutanter.					
Överste	1	O. 6	Bibliotekarie, arvode	1	—
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Aktuarie å organisationsavdelnin- gen, arvode	1	—
Majorer	11	O. 4	Aktuarier, arvoden	2	—
Kaptener	34	O. 3	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—
Militärattachéer.					
Överstelöjtnant	1	O. 5	Civil personal.		
Majorer	3	O. 4	Professor	1	Avd. B. 30
Pensionerad personal.					
Redogörare, tillika redogörare vid rikets allmänna kartverk, arvode	1	—	Krigsarkivarie	1	Avd. B. 26
			Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7
			Expeditionsvakter	3	Avd. B. 5
			Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.		
			Telefonvakt	1	—

Löner till ovanstående officerare, förslagsvis	kronor 457 246:—
Löner till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis	» 33 264:—
Arvode till bibliotekarie	» 3 600:—
Arvode till aktuarien å organisationsavdelningen	» 3 600:—
Arvoden å 3 180 kronor till 2 aktuarier	» 6 360:—
Arvoden m. m. till militärattachéer	» 48 000:—
Lön till ovanstående extra ordinarie tjänsteman, förslagsvis	» 2 520:—
Vikariatsersättning under semester för ordinarie civila beställningshavare, förslagsvis	» 1 000:—
Ersättning åt aspiranter och inkommenderade officerare	» 19 200:—
Ersättning åt officerare, kommenderade till järnvägarna	» 25 200:—
För passagesystemets genomförande i kaptenstraden	» 1 530:—

Summa förslagsanslag kronor 601 520:—

- Anm. 1.* Innehavare av i staten uppförd militärattachébeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén.
- Anm. 2.* Befattningarna såsom redogörare och expeditionsunderofficerare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 3.* Arvodena till bibliotekarie och aktuarier må icke utgå, därest för resp. befattningars uppehållande förordnas officerare på aktiv stat eller övergångsstat.
- Anm. 4.* Om brist uppstår i någon av de tre sista här ovan upptagna posterna, må till täckande därav användas å andra av dessa poster möjligen uppkommande besparingar, under villkor att summan av dessa tre poster icke överskrides.

Bil. nr 5.

Stat
för Artilleristaben.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor	
Ordinarie beställningshavare.				
Överste, chef	1	O. 6	—	—
Majorer	2	O. 4	—	—
Kaptener	9	O. 3	—	—
Kaptener eller löjtnanter	3	O. 3 el. O. 2	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—	—
Pensionerad personal.				
Expeditionsofficer, arvode	1	—	—	—
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	—	—
Löner till ovanstående ordinarie militära beställningshavare, förslagsvis	—	—	123 612	—
Lön till expeditionsvakten, förslagsvis	—	—	2 988	—
Arvode till 1 artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen	—	—	1 200	—
Arvoden å 600 kronor till 11 artilleristabsofficerare och 1 infanteriofficer	—	—	7 200	—
Summa förslagsanslag kronor			135 000	

- Anm. 1.* Innehavare av i staten uppförd officersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén.
- Anm. 2.* Befattningarna såsom expeditionsofficer och expeditionsofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 3.* I staten uppfört arvode utgår endast under förutsättning, att vederbörande officer innehar beställning högst såsom kompaniofficer.

Stat
för Kommendantskapet i Boden.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
Ordinarie beställningshavare.			
Kommandant	1	O. 7	—
Regementsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus samt för bestridande av tjänsten såsom fästningsläkare	2	C. 11	—
Bataljonsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus	2	C. 9	—
Regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär	1	C. 9	—
Övermaskinist	1	C. 5	—
Förste montör	1	C. 3	—
Montör	1	C. 1	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	69 186
Arvoden å 1 170 kronor till en var av regementsläkarna, bataljons- läkarna och regementsveterinären i Boden	—	—	5 850
Övrig personal.			
Förordnad bataljonsläkare, arvode ¹⁾	1	—	—
Garnisonspastor, arvode ¹⁾	1	—	—
Expeditionsunderofficerare, arvoden	2	—	—
Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 75 036: —			
Arvode till den förordnade bataljonsläkaren i Boden, att utgå med dels ett belopp, motsvarande lön i 9:e lönegraden i löneplan C av avlösningsregle- mentet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställnings- havare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, dels ock ett belopp, mot- svarande det till övriga läkare i Boden utgående arvudet å 1 170 kronor, eller tillhoppa, förslagsvis			
Arvode till garnisonspastorn i Boden			8 611: —
			4 200: —
Summa förslagsanslag kronor 87 847: —			

¹⁾ Utöver arvudet utgår kallortstillägg enligt de i 12 § i avlösningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.

Anm. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Bil. nr 7.

Stat

för rullföringsbefälhavare med biträden.

	Antal.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Befälhavaren för Stockholms stads rullföringsområde	1	—	3 600 —
Rullföringsbefälhavare i landsorten	73	3 180 —	232 140 —
Rullföringsbefälhavare & Gotland, tillika landstormsområdes- befälhavare	4	2 760 —	11 040 —
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde	3	3 180 —	9 540 —
Biträden vid Stockholms stads rullföringsområde	6	2 340 —	14 040 —
Biträden vid Stockholms lantrullföringsområde	3	2 340 —	7 020 —
Biträden vid rullföringsområden i landsorten	86	2 130 —	183 180 —
Biträden vid rullföringsområden & Gotland, tillika landstorms- förrådsförvaltare	4	1 710 —	6 840 —
Summa kronor			467 400 —
För beredande av personligt arvodestillägg åt vissa rullföringsbiträden, förslagsvis			4 800 —
Summa förslagsanslag kronor			472 200 —

- Anm. 1. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning att resp. befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvodena må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av de bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.
- Anm. 2. Utöver arvodena utgå kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.
- Anm. 3. Från posten till arvodestillägg åt vissa rullföringsbiträden utgår sådant tillägg med 600 kronor för år räknat till rullföringsbiträde, som är underofficer i reserven men ej åtnjuter pension och fyllnadspension och som tjänstgjort såsom rullföringsbiträde i minst tio år.

Stat

för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater.

	Antal.	Enhets- kostnad. Lön. (Arvode.) Kronor.	Summa kronor.
Bataljonsläkare, löner	27	2 400	64 800 —
2 ålderstillägg till lönen å 300 kronor, det ena efter 3 års och det andra efter 6 års väl vitsordad tjänst.			
Dagarvoden å 12 kronor under 75 dagar för förslagsvis 18 bataljonsläkare	—	—	16 200 —
Dagarvoden å 6 kronor under 75 dagar för förslagsvis 9 bataljonsläkare	—	—	4 050 —
Fältläkarstipendiater, arvoden	3	1 410	4 230 —
Dagarvoden å 12 kronor under 90 dagar för 3 fältläkar- stipendiater	—	—	3 240 —
		Summa kronor	92 520 —

Ålderstillägg till ovanstående bataljonsläkare, förslagsvis kronor 8 100: —

Summa förslagsanslag kronor 100 620: —

Anm. 1. Vid inträffande avgång i beställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren skall frågan om beställningens återbesättande underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 2. De för fältläkarstipendiaterna avsedda arvoden å skola indragas i mån av avgång bland nämnda befattningshavare.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
Reservofficerskurserna.				
Icke-ordinarie befattningshavare.				
Kompanichef, lärare, arvode	1	—	—	600
Kadettofficerare, lärare, arvoden	4	—	300	1 200
Kompaniadjutant, arvode	1	—	—	—
Lärare i krigskonst och topografi, arvode	1	—	—	600
Biträdande lärare, arvode	—	—	—	250
För ytterligare en kurs	—	—	—	2 650
Säger för reservofficerskurserna, högst kronor	—	—	—	5 300
Arvode till chefen för krigsskolan	—	—	—	2 040
Betjäningspersonal.				
1. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Gymnastikvaktmästare	1	—	—	—
Slottsvaktmästare	1	—	—	—
Logementsuppassarieförman	2	—	—	—
Arbetsförman	1	—	—	—
Stallförman	1	—	—	—
Maskinist	1	—	—	—
Hovslagare	1	—	—	—
Dagvakt	1	—	—	—
Övriga befattningshavare, såsom gårdskarlar, hästskötare, logementsuppassare, slottsuppassare och kökskarl	23	—	—	—
Löner till ovanstående extra ordinarie tjänstemän, för- slagsvis	—	—	—	79 860
2. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Sjuksköterska	1	—	—	—
Hushållerska	1	—	—	—
Kokerskor	2	—	—	—
Löner till ovanstående kvinnlig sjukvårds- och ekonomi- personal, förslagsvis	—	—	—	4 290
3. Särskild anslagspost.				
Till chefens för krigsskolan förfogande för anställande av förslagsvis följande personal, nämligen: 1 baderska, 1 städerska, 1 sköterskebiträde och 7 köksbiträden, högst	—	—	—	6 200
Summa förslagsanslag kronor				226 000

Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till adjutant, kompanichef, kadettofficer eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten) och i succession efter sålunda förordnad löjtnant (underlöjtnant) den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnummeräre underlöjtnanten eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden

för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlägga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

Ann. 2. Befattningarna såsom intendent, expeditionsunrofficer, förvaltare m. m., köksföreståndare och kompaniadjutant skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Ann. 3. Under rubriken »3. Särskild anslagspost» upptagen personal åtnjuter, utöver den kontanta avlöningen, inkvartering och servis in natura samt erforderligt bränsle och lyse.

Stat
för Krigshögskolan.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.			
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—
Kapten, adjutant, arvode	1	O. 3	—
Majorer, lärare	3	O. 4	—
Kaptener, lärare, arvoden	3	O. 3	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—
Löner resp. arvoden till ovanstående officerare, förslagsvis	—	—	70 712
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288
B. Icke-ordinarie befattningshavare.			
Biträdande adjutant, tillika redogörare, arvode	1	—	—
Till lärarna i tvångsämnen, arvoden efter ett till 960 timmar beräknat läsår å 14 kronor för varje timmes undervis- ningsskyldighet eller 14×960	—	—	13 440
Till lärarna i de valfria ämnena, arvoden efter ett till 960 tim- mar beräknat läsår å 10 kronor för varje timmes under- visningsskyldighet eller 10×960	—	—	9 600
Lärare i ridning, arvoden	—	—	960
Repetitörer, arvoden	—	—	1 800
Summa förslagsanslag kronor			102 800

Anm. 1. Innehavare av i staten uppförd regementsofficersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten, som förordnas till adjutant eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente löjtnanten och i succession efter sålunda förordnad löjtnant den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlagga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

Anm. 2. Beställningen såsom förste expeditionsvakt indrages vid nuvarande beställningshavarens avgång.

Anm. 3. Befattningen såsom biträdande adjutant m. m. skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Stat
för Artilleri- och ingenjörhögskolan.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.			
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—
Major eller kapten, lärare ¹⁾	1	O. 4 el. O. 3	—
Kaptener (därav 1 adjutant och 4 lärare), arvoden	5	O. 3	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 7	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5	—
Löner resp. arvoden till ovanstående officerare, förslagsvis	—	—	57 018
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288
B. Icke-ordinarie befattningshavare.			
1. Personal med arvoden.			
Redogörare för medels- och persedeluppbörden	1	—	2 610
Lärare i artilleri och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen	1	—	2 760
Lärare i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisnings- skyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen	1	—	2 760
Lärare i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikations- kurserna	1	—	2 760
Lärare i förbindelselära och tillämpad mekanik vid högre fortifika- tionskursen med undervisningsskyldighet i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen	1	—	2 160
Lärare i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna	1	—	1 740
Förste lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikations- kurserna	1	—	1 440
Andre lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikations- kurserna	1	—	1 200
Lärare i signaltjänst	1	—	360
Lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri	1	—	1 680
Lärare i matematik vid högre artilleri- och fortifikationskurserna	1	—	2 880
Lärare i matematik vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna	1	—	2 460
Lärare i fysik (värmelära m. m.)	1	—	3 120
Lärare i fysik (elektricitetslära m. m.)	1	—	2 280
Lärare i kemi	1	—	2 880
Lärare i franska språket	1	—	360
Till biträdande lärare och repetitörer	—	—	3 600
2. Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.			
Laboratoriebiträde	1	—	—
Lön till ovanstående extra ordinarie tjänsteman, förslagsvis	—	—	3 144
Summa förslagsanslag kronor			103 500

¹⁾ Därest befattningshavaren uppbär avlöning såsom kapten, utgår avlöningen i form av arvide.

Anm. 1. Innehavare av i staten uppförd regementsofficersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten, som förordnas till adjutant eller lärare, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvide. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptensbefordran stående kompetente

löjtnanten och i succession efter sålunda förordnad löjtnant den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlägga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

- Anm. 2. Beställningen såsom förste expeditionsvakt indrages vid nuvarande befattningshavarens avgång och ersättes med en expeditionsvakt.
- Anm. 3. Arvodet till redogöraren för medels- och persedeluppbörden må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas officer eller underofficer på aktiv stat eller på övergångsstat.

**Stat
för Ridskolan.**

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. (Dag- avlöning.) Kronor.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.				
Major, chef,	1	O. 4	—	—
Ryttmästare eller löjtnanter (därav 1 förste lärare, 1 lära- re, tillika adjutant, och 1 andre lärare), arvoden . .	3	O. 3 el. O. 2	—	—
Bataljonsveterinär	1	C. 8	—	—
Redogörare	1	Uo. 4	—	—
Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställ- ningshavare, förslagsvis	—	—	—	38 172
B. Icke-ordinarie befattningshavare.				
1. Personal med arvoden m. m.				
Läkare	1	—	—	930
Förvaltare, förutom fri bostad och bränsle samt plante- ringsland	1	—	—	1 950
Förste lärare i ridning	1	—	—	1 800
Andre " " "	1	—	—	1 350
Lärare i krigsvetenskap	1	—	—	1 200
Dagavlöning å 3 kronor pr dag åt två lönlösa kavalleri- officerare under 10 månader, förslagsvis	—	—	909	1 818
Beklädnadsersättning åt förvaltaren	—	—	—	120
Hovslagarunderbefäl, dagtraktamente å 2 kronor i 365 dagar	1	—	—	730
2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Stallförman	1	—	—	—
Eldare	1	—	—	—
Stallbetjante	6	—	—	—
Löner till ovanstående extra ordinarie tjänstemän, för- slagsvis	—	—	—	15 930
Summa förslagsanslag kronor				64 000

Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Ryttmästare eller löjtnant, som förordnas till lärare eller adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörigt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till ryttmästare(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten) och i succession efter sålunda förordnad löjtnant (underlöjtnant) den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre underlöjtnanten eller fänriken). Så- lunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans inne- havande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbe- stämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlagga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

Anm. 2. Arvodet till förvaltaren må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas underofficer på övergångsstat.

Anm. 3. Vid ombyte i befattningen såsom förvaltare skall frågan om med befattningen före- nade löneförmåner underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Stat
för Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.				
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	—	—
Kaptener, förste lärare, arvoden	3	O. 3	—	—
Löjtnant, adjutant, tillika bibliotekarie, arvode	1	O. 2	—	—
Lön resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställnings- havare, förslagsvis	—	—	—	37 524
B. Icke-ordinarie befattningshavare.				
1. Personal med arvoden m. m.				
Läkare, inbeordrad under högst 200 dagar	1	—	—	—
Redogörare, arvode	1	—	—	1 200
Förvaltare (inkvartering, vedbrand och lyse in natura), arvode	1	—	—	1 740
Väbel (d.o. d:o), arvode	1	—	—	1 740
Köksföreståndare, arvode	1	—	—	—
Vapenhantverkare, inbeordrad under högst 200 dagar	1	—	—	—
Vapenhantverkare, " " " 50 "	1	—	—	—
Förste lärare, inbeordrade under högst 185 dagar, ar- voden	3	—	1 080	3 240
Andre lärare, inbeordrade under högst 160 dagar, arvoden	5	—	540	2 700
Repetitörer " " " 160 " "	7	—	200	1 400
Andre lärare för sergeantkursen, inbeordrade under högst 50 dagar, arvoden	2	—	180	360
Repetitörer för sergeantkursen, inbeordrade under högst 50 dagar, arvoden	2	—	60	120
Andre lärare för kulsprutekursen, inbeordrade under högst 50 dagar, arvoden	5	—	180	900
Repetitörer för kulsprutekursen, inbeordrade under högst 50 dagar, arvoden	3	—	60	180
Veterinär, arvode	1	—	—	300
Subalternofficerare, inbeordrade under högst 70 dagar	60	—	—	—
Majorer (överstelöjtnanter) " " " 30 "	6	—	—	—
Kaptener " " " 30 "	18	—	—	—
Sergeanter " " " 40 "	22	—	—	—
Kulsprutekursens officerare " " " 40 "	30	—	—	—
Regementschefer " " " 10 "	5	—	—	—
Tjänstgöringstraktamenten åt adjutanten ävensom, efter ovan angivna respektive dagantal, åt vapenhantver- kare, lärare, repetitörer och för utbildning kommen- derade officerare, förslagsvis	—	—	—	72 800
Tjänstgöringstraktamenten åt officerare och underoffi- cerare vid övningstrupp, förslagsvis	—	—	—	16 500
2. Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Eldare	1	—	—	—
Lön till ovanstående extra ordinarie tjänsteman, för- slagsvis	—	—	—	1 944
Summa förslagsanslag kronor				142 648

- Anm. 1.* Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till förste lärare, resp. adjutant, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten) och i succession efter sålunda förordnad löjtnant (underlöjtnant) den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnummeräre underlöjtnanten eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlägga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.
- Anm. 2.* De i staten för lärarna och repetitörerna beräknade tjänstgöringstraktamentena — vari icke inräknas de under förekommande resdagar utgående traktamenten — skola, med iakttagande av att det för varje lärare eller repetitör angivna antalet dagar för år icke överskrides, till dem utgå enligt i vederbörlig författning gällande grunder under de tider, då de äro inkallade till tjänstgöring vid pågående skola eller för utförande av skjutförsök.
- Anm. 3.* Läkaren åtnjuter under tjänstgöring vid skjutskolan ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.
- Anm. 4.* Befattningen såsom köksföreståndare skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 5.* Tjänstgöringstraktamente till den i högst 50 dagar inbeordrade vapenhantverkaren utgår endast under förutsättning, att kulsprutekursen för subalternofficerare förlägges å annan ort än Rosersberg.

Stat
för Artilleriets skjutskola.

				An- tal.	Summa kronor.	
Staben.						
Chef,	inbeordrad	under 62 dagar		1	—	—
Lärare, arvoden å 180 kronor,	inbeordrade	» 62 »		2	360	—
Adjutant, kapten,	inbeordrad	» 62 »		1	—	—
Adjutanter, löjtnanter,	inbeordrade	» 62 »		2	—	—
Redogörare,	inbeordrad	» 62 »		1	—	—
Läkare,	»	» 62 »		1	—	—
Veterinär,	»	» 62 »		1	—	—
Styckjunkare,	inbeordrade	» 62 »		2	—	—
Till skjutskolan beordrade officerare och underofficerare.						
Överstelöjtnanter och majorer,	inbeordrade	under 62 dagar		6	—	—
Kaptener och löjtnanter,	»	» 62 »		23	—	—
Sergeanter,	»	» 62 »		6	—	—
Instruktionsdivisionen.						
Major (eller kapten),	inbeordrad	under 62 dagar		1	—	—
Kapten (signalofficer),	»	» 62 »		1	—	—
Löjtnanter,	inbeordrade	» 62 »		8	—	—
Styckjunkare,	»	» 62 »		6	—	—
Sergeanter,	»	» 62 »			—	—
Tyghantverkare,	»	» 62 »		2	—	—
Kompletteringsbatteri.						
Kapten,	inbeordrad	under 8 dagar		1	—	—
Löjtnanter,	inbeordrade	» 8 »		2	—	—
Styckjunkare,	inbeordrad	» 8 »		1	—	—
Sergeanter,	inbeordrade	» 8 »		2	—	—
Tjänstgöringstraktamenten enligt författningsenligt gällande grunder åt före- stående personal, förslagsvis				—	27 408	—
Summa förslagsanslag kronor					27 768	—

Anm. Läkare och veterinär åtnjuta under tjänstgöring vid skjutskolan ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

Stat
för Arméns underofficersskola.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlönings- reglemente	Summa kronor
I. Allmänna kursen.			
Ordinarie beställningshavare.			
Överstelöjtnant, chef	1	O. 5	
Adjutant, kapten, arvode	1	O. 3	
Kompanichefer, kaptener, arvoden	2	O. 3	
Avdelningschefer, kaptener eller löjtnanter, arvoden	6	O. 3 eller O. 2	
Maskinist	1	C. 3	
Eldare av första klassen	1	C. 1	
Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställnings- havare, förslagsvis	—	—	67 416
icke-ordinarie befattningshavare.			
Intendent (redogörare) m. m., arvode	1	—	—
Expeditionsunderofficer, arvode	1	—	—
Kompaniadjutanter, arvoden	2	—	—
Förrådsförvaltare m. m., arvode	1	—	—
Köksföreståndare m. m., arvode	1	—	—
Kasernunderofficer m. m., arvode	1	—	—
Officer ur intendenturkåren, lärare, arvode	1	—	600
Officerare ur fortifikationen och trängen, tillfälligt beordrade lärare	2	—	—
Studierektor, arvode	1	—	9 500
Timlärare, arvoden	—	—	63 360
Tjänstgöringstraktamenten till ovanstående officerare ur forti- fikationen och trängen, förslagsvis	—	—	3 700
Säger för allmänna kursen, förslagsvis	—	—	144 576
II. Förberedande kursen.			
icke-ordinarie befattningshavare.			
Kaptener (ryttmästare), beordrade under 225 dagar	2	—	—
Subalternofficerare, " " " "	9	—	—
Fanjunkare, " " " "	2	—	—
Sergeanter, " " " "	6	—	—
Tjänstgöringstraktamenten till ovanstående officerare och underofficerare, förslagsvis	—	—	27 850
Timlärare, arvoden	—	—	47 040
Säger för förberedande kursen, förslagsvis	—	—	74 890
Summa förslagsanslag kronor	—	—	219 466

Anm. 1. Chefen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas till adjutant, kompanichef eller avdelningschef, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-)befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten) och i succession efter sålunda förordnad löjtnant (underlöjtnant) den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnummeräre underlöjtnanten)

Fjärde huvudtiteln.

eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlægga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

- Anm. 2.* Befattningarna såsom intendent, expeditiönsunderofficer, kompaniadjutant, förrådsförvaltare, köksföreståndare och kasernunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea livgarde.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör	1	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Majorer	2	O. 4	Musiksergeanter	6	Uo. 2
Kaptener	10	O. 3	Musikfurirer av första klassen	4	Maf. 5
Löjtnanter	19	O. 2	Musikfurirer av andra klassen	3	Maf. 4
Underlöjtnanter och fänrikar	7	O. 1	Musikkorporaler	4	Maf. 3
Underofficerare.			Musikvicekorpraler	4	Maf. 2
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musikvolontärer	10	Maf. 1
Sergeanter	18	Uo. 2	Civilmilitär personal m. fl.		
Manskap.			Regementsläkare	1	C. 11
Furirer av första klassen	12	Maf. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Furirer av andra klassen	25	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Korporaler	24	Maf. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Vicekorpraler	24	Maf. 2	Maskinist	1	C. 3
Volontärer	37	Maf. 1	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Maf. 5	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Officer (expeditionsofficer), arvode	1	—
Sjukvårdskorporaler	2	Maf. 3	Expeditionsunderofficerare, arvode	2	—
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Maf. 2	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2			
Vapenhantverkarfurirer av andra klassen	1 ¹⁾ 2	Maf. 4			
Vapenhantverkarkorporal	1	Maf. 3			
Vapenhantverkarvicekorpral	1	Maf. 2			
Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 562 000: —

Summa förslagsanslag kronor 562 000: —

¹⁾ Därav 1 avsedd för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörigt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsofficer, expeditionsofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Göta livgarde.

		Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.				Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	
Regementet.		An- tal.				An- tal.	
Officerare.							
Överste	1	O. 6	Vapenunderofficerare, arvoden	2	—		
Majorer	2	O. 4	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—		
Kaptener	6	O. 3	Underofficer, förrådsförvaltare, arvode	1	—		
Löjtnanter	7	O. 2					
Underlöjtnanter och fänrikar	3	O. 1					
Underofficerare.			Stridsvagnsbataljonen.				
Fanjunkare	6	Uo. 3	Officerare.				
Sergeanter	9	Uo. 2	Överstelöjtnant eller major	1	{ O. 5 eller O. 4		
Manskap.			Kaptener, arvoden	2	O. 3		
Furirer av första klassen	10	Maf. 5	Löjtnanter, arvoden	6	O. 2		
Furirer av andra klassen	17	Maf. 4	Underofficerare.				
Korpraler	16	Maf. 3	Fanjunkare	2	Uo. 3		
Vicekorpraler	16	Maf. 2	Sergeanter	4	Uo. 2		
Volontärer	24	Maf. 1	Manskap.				
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Furirer av första klassen	3	Maf. 5		
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Furirer av andra klassen	6	Maf. 4		
Sjukvårdssoldat	1	Maf. 1	Korpraler	8	Maf. 3		
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2	Vicekorpraler	8	Maf. 2		
Vapenhantverkarfurirer av andra klassen	2	Maf. 4	Volontärer	12	Maf. 1		
Vapenhantverkarvicekorpral	1	Maf. 2	Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3		
Civilmilitär personal m. fl.			Civilmilitär personal.				
Vapenhantverkare	1	C. 3	Verkmästare av andra klassen	1	C. 4		
Förrådsvaktmästare	1	C. 1	Pensionerad personal.				
Maskinister	2	C. 3	Förrådsunderofficer, arvode	1	—		
Eldare av första klassen	2	C. 1					
Pensionerad personal.							
Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—					

Löner resp. arvoden till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 411 000: —

Summa förslagsanslag kronor 411 000: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Regementsofficeren vid stridsvagnsbataljonen skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén. Kapten eller löjtnant, som förordnas vid stridsvagnsbataljonen, frånträder innehavande lön på stat vid vederbörligt truppförband samt åtnjuter under tiden för förordnandet i denna stat upptaget arvode. I den på respektive truppförbands stat uppförda beställning, som på grund härav icke kommer att uppehållas av ordinarie innehavare, må vederbörlande truppförbandschef förordna den närmast i tur till kaptens-(löjtnants-) befordran stående kompetente löjtnanten (underlöjtnanten) och i succession efter sålunda förordnad löjtnant (underlöjtnant) den närmast i tur stående kompetente underlöjtnanten (surnumeräre

underlöjtnanten eller fänriken). Sålunda förordnad beställningshavare äger att, mot avstående av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner, under tiden för förordnandet åtnjuta den lön och de övriga förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med den beställning, han förordnats uppehålla, dock med avdrag å lönen av belopp, motsvarande pensionsavgifter å denna beställning, eller, där den förordnade har att erlagga pensionsavgifter å av honom på stat innehavd beställning, skillnaden mellan pensionsavgifterna å de båda beställningarna.

- Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.
- Anm. 4. Befattningar, som äro avsedda att uppehållas av pensionerad personal, skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Livregementets grenadjärer, Livgrenadjärregementet, Norra skånska infanteriregementet, Upplands, Skaraborgs, Södermanlands, Jönköpings-Kalmar, Älvsborgs och Bohusläns regementen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . . .	1	Maf. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Majorer	2	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	10	O. 3	Musikdirektör	1	O. 2
Löjtnanter	19	O. 2	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	7	O. 1	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen . .	3	Maf. 5
Sergeanter	18	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen . .	2	Maf. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen . . .	12	Maf. 5	Musikkorpraler	2	Maf. 3
Furirer av andra klassen . . .	25	Maf. 4	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Korpraler	24	Maf. 3	Musikvolontärer	6	Maf. 1
Vicekorpraler	24	Maf. 2	Civilmilitär personal m. fl.		
Volontärer	37	Maf. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Maf. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdskorpraler	2	Maf. 3	Förrådsvakmästare	1	C. 1
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Maf. 2	Maskinist	1 ¹⁾	C. 3
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Eldare av första klassen	1 ¹⁾	C. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Vapenhantverkarsfurir av andra	1	Maf. 4	Expeditionsunderofficerare, arvo-	2	—
klassen	1	Maf. 4	den	2	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3	Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
			Underofficer, biträde Åtregements-	1	—
			intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 517 000: —

Summa förslagsanslag kronor 517 000: —

¹⁾ Vid Livgrenadjärregementet skola finnas 2 maskinister och 2 eldare av första klassen.

Anm. 1. Vid vakans i underbefals eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefal av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korpraler och vicekorpraler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lamnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller

förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditiönsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Jämtlands fältjägarregemente, Södra skånska infanteriregementet, Dalregementet, Hälsinge, Hallands, Västerbottens, Västernorrlands och Värmlands regementen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarkorporal	1	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Major	1	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	9	O. 3	Musikdirektör	1	O. 2
Löjtnanter	18	O. 2	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	6	O. 1	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	8	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen	3	Maf. 5
Sergeanter	17	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen	11	Maf. 5	Musikkorporaler	2	Maf. 3
Furirer av andra klassen	23	Maf. 4	Musikvicekorporaler	2	Maf. 2
Korporaler	20	Maf. 3	Musikvolontärer	6	Maf. 1
Vicekorporaler	20	Maf. 2	Civilmilitär personal m. fl.		
Volontärer	34	Maf. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Maf. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdskorporal	1	Maf. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdssoldater	1	Maf. 2	Maskinist	1	C. 3
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Eldare av första klassen	1	C. 1
Hovslagarvicekorporal	1	Maf. 2	Pensionerad personal.¹⁾		
Vapenhantverkfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—
			Vapenunderofficer, arvode	1	—
			Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 478 000:—

Summa förslagsanslag kronor 478 000:—

¹⁾ Vid Södra skånska infanteriregementet skall finnas ytterligare en pensionerad underofficer, avsedd såsom förrådsförvaltare å Revingehed.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöning av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korporaler och vicekorporaler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditonsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten samt förrådsförvaltare å Revingehed skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Kronobergs regemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral . . .	1	Maf. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Majorer	2	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	13	O. 3	Musikdirektör	1	O. 2
Löjtnanter	23	O. 2	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . . .	8	O. 1	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	11	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen . .	3	Maf. 5
Sergeanter	23	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen . .	2	Maf. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen	17	Maf. 5	Musikkorpraler	2	Maf. 3
Furirer av andra klassen	35	Maf. 4	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Korpraler	32	Maf. 3	Musikvolontärer	6	Maf. 1
Vicekorpraler	32	Maf. 2	Civilmilitär personal m. f.		
Volontärer	52	Maf. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdsfurir av första klassen .	1	Maf. 5	Bataljonsläkare	2	C. 9
Sjukvårdsfurirer av andra klassen .	2	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdskorpraler	2	Maf. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdsvicekorpral	1	Maf. 2	Maskinister	2	C. 3
Sjukvårdssoldater	3	Maf. 1	Eldare av första klassen	2	C. 1
Hovslagarvicekorpraler	2	Maf. 2	Pensionerad personal.		
Vapenhantverkarfurirer av andra klassen	2	Maf. 4	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	3	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3	Vapenunderofficerare, arvoden . .	2	—
			Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden . .	2	—
			Underofficer, förrådsförvaltare, ar- vode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 636 000: —

Summa förslagsanslag kronor 636 000: —

- Anm. 1.* Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korpraler och vicekorpraler.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter & underlöjtnants-(fänriks-)beställning.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och förrådsförvaltare skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Gotlands infanterikår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikdirektör	1	O. 2
Kaptener	6	O. 3	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Löjtnanter	9	O. 2	Musiksergeanter	4	Uo. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	4	O. 1	Musikfurirer av första klassen	3	Maf. 5
Underofficerare.			Musikfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Fanjunkare	5	Uo. 3	Musikkorporaler	2	Maf. 3
Sergeanter	11	Uo. 2	Musikvicekorpraler	2	Maf. 2
Manskap.			Musikvolontärer	6	Maf. 1
Furirer av första klassen	8	Maf. 5	Civilmilitär personal m. fl.		
Furirer av andra klassen	15	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Korporaler	16	Maf. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Vicekorpraler	16	Maf. 2	Maskinist	1	C. 3
Volontärer	23	Maf. 1	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskorporal	1	Maf. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdssoldat	1	Maf. 1	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2			
Vapenhantverkarkorporal	1	Maf. 3			
Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 290 000:—

Summa förslagsanslag kronor 290 000:—

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer och vapenunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Norrbottens regemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Vapenhantverkarvicekorpral	1	Maf. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Majorer	3	O. 4			
Kaptener	12	O. 3	Musikpersonal.¹⁾		
Löjtnanter	21	O. 2	Musikdirektör	1	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
			Musiksergeanter	6	Uo. 2
Underofficerare.					
Fanjunkare	9	Uo. 3	Musikfurirer av första klassen	4	Maf. 5
Sergeanter	20	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen	3	Maf. 4
			Musikkorporaler	4	Maf. 3
Manskap.					
Furirer av första klassen	12	Maf. 5	Musikvicekorpraler	4	Maf. 2
Furirer av andra klassen	25	Maf. 4	Musikvolontärer	10	Maf. 1
Korporaler	28	Maf. 3			
Vicekorpraler	28	Maf. 2	Civilmilitär personal m. f.		
Volontärer	37	Maf. 1	Vapenhantverkare	1	C. 3
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Maf. 5	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Sjukvårdskorporaler	2	Maf. 3	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Maf. 2			
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Pensionerad personal.		
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	2	—
Vapenhantverkarfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3	Underofficer, biträde åt rege- mentsintendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 588 000:—

Summa förslagsanslag kronor 588 000:—

¹⁾ Avsedd för Bodens garnison.

- Anm. 1.* Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta korporaler och vicekorpraler.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter & underlöjtnants-(fänriks-)beställning.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat

för Livregementet till häst, Skånska kavalleriregementet och Livregementets husarer.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör	^{a)} 1	O. 2
Ryttmästare	7	O. 3	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Löjtnanter	13	O. 2	Musiksergeanter	^{a)} 2	Uo. 2
Underlöjtnanter och fänrikar . . .	5	O. 1	Musikfurir av första klassen . .	1	Maf. 5
			Musikfurirer av andra klassen . .	^{a)} 2	Maf. 4
Underofficerare.			Musikkorpral	1	Maf. 3
Fanjunkare	5	Uo. 3	Musikvicekorpral	1	Maf. 2
Sergeanter	9	Uo. 2	Musikvolontärer	^{a)} 3	Maf. 1
Manskap.			Civilmilitär personal m. fl.		
Furirer av första klassen	5	Maf. 5	Bataljonsläkare	1	C. 9
Furirer av andra klassen	18	Maf. 4	Bataljonsveterinär	1	C. 8
Korpraler	23	Maf. 3	Vapenhantverkare	1	C. 3
Volontärer	180	Maf. 1	Maskinist	1	C. 3
Sjukvårdsfurir av andra klassen .	1	Maf. 4	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsryttare	2	Maf. 1	Expeditionsunderofficer, arvode .	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen .	¹⁾ 1	Maf. 4	Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
Hovslagarkorpraler	4	Maf. 3	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hovslagarryttare	4	Maf. 1	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 447 000:—

Summa förslagsanslag kronor 447 000:—

¹⁾ Vid Livregementet till häst skola finnas 2 hovslagarfurirer av andra klassen, varav den ene är avsedd för ridskolan.

²⁾ Vid Skånska kavalleriregementet och Livregementets husarer skall icke finnas någon musikdirektör.

³⁾ Vid vart och ett av Skånska kavalleriregementet och Livregementets husarer skola endast finnas 1 musiksergeant, 1 musikfurir av andra klassen och 2 musikvolontärer.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Förutom till det i staten upptagna manskapet må avlöning enligt gällande bestämmelser utgå till ännu kvarstående indelta vicekorpraler.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Norrlands dragonregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikfanjunkare	1	Uo. 3
Ryttmästare	8	O. 3	Musiksergeant	1	Uo. 2
Löjtnanter	15	O. 2	Musikfurir av första klassen . .	1	Maf. 5
Underlöjtnanter och fänrikar . .	6	O. 1	Musikfurir av andra klassen . .	1	Maf. 4
			Musikkorpral	1	Maf. 3
Underofficerare.			Musikvicekorpral	1	Maf. 2
Fanjunkare	6	Uo. 3	Musikvolontärer	2	Maf. 1
Sergeanter	10	Uo. 2	Civilmilitär personal m. f.		
Manskap.			Bataljonsläkare	1	C. 9
Furirer av första klassen . . .	6	Maf. 5	Regementsveterinär	1	C. 9
Furirer av andra klassen . . .	22	Maf. 4	Vapenhantverkare	1	C. 3
Korpraler	29	Maf. 3	Maskinist	1	C. 3
Volontärer	225	Maf. 1	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Expeditionsunderofficer, arvode .	1	—
Sjukvårdsryttare	3	Maf. 1	Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen .	1	Maf. 4	Underofficer, biträde åt regements-		
Hovslagarkorpraler	5	Maf. 3	intendenten, arvode	1	—
Hovslagarryttare	5	Maf. 1	Underofficer, furageuppbördsman		
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3	m. m., arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 501 000:—

Summa förslagsanslag kronor 501 000:—

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena.

		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			
Överstelöjtnanter		2	O. 5
Majorer		2	O. 4

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 38 000: —

Summa förslagsanslag kronor 38 000: —

Stat
för Svea, Vendes och Norrlands artilleriregementen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Hovslagarartillerister	4	Maf. 1
Överstelöjtnant	1	O. 5	Hantverksfurir av andra klassen	1	Maf. 4
Majorer	2	O. 4	Hantverkskonstaplar	2	Maf. 3
Kaptener	11	O. 3	Hantverksartillerister	2	Maf. 1
Löjtnanter	18	O. 2			
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Civilmilitär personal m. fl.		
Underofficerare.					
Styckjunkare	8	Uo. 3	Regementsläkare	1	C. 11
Sergeanter	17	Uo. 2	Bataljonsläkare	1	C. 9
Manskap.					
Furirer av första klassen	13	Maf. 5	Regementsveterinär	1	C. 9
Furirer av andra klassen	26	Maf. 4	Bataljonsveterinär	1	C. 8
Konstaplar	36	Maf. 3	Maskinist	1	C. 3
Volontärer	105	Maf. 1	Eldare av första klassen	1	C. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskonstaplar	2	Maf. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsartillerister	3	Maf. 1	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Tygunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarkonstaplar	3	Maf. 3	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
			Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen, förslagsvis kronor 539 000:—
Summa förslagsanslag kronor 539 000:—

¹⁾ Vid Vendes artilleriregemente skall finnas ytterligare 1 sergeant.

²⁾ Vid Vendes artilleriregemente skola finnas ytterligare 1 furir av första klassen och 1 furir av andra klassen.

³⁾ Vid Svea artilleriregemente skall finnas ytterligare 1 hovslagarfurir av andra klassen, avsedd för generalstabens av kronan inlösta stalletablissemang.

⁴⁾ Vid Norrlands artilleriregemente skall icke finnas någon regementsveterinär.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnummerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i öfrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vid-

kännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna & löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnummerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter & underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

- Anm. 3.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, tygunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Göta artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal.		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör	1	O. 2
Överstelöjtnant	1	O. 5	Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
Majorer	2	O. 4	Musiksergeanter	2	Uo. 2
Kaptener	11	O. 3	Musikfurir av första klassen	1	Maf. 5
Löjtnanter	18	O. 2	Musikfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Musikkonstapel	1	Maf. 3
			Musikvicekonstapel	1	Maf. 2
			Musikvolontärer	3	Maf. 1
Underofficerare.			Civilmilitär personal m. fl.		
Styckjunkare	8	Uo. 3	Regementsläkare	1	C. 11
Sergeanter	17	Uo. 2	Bataljonsläkare	1	C. 9
Manskap.			Regementsveterinär	1	C. 9
Furirer av första klassen	13	Maf. 5	Bataljonsveterinär	1	C. 8
Furirer av andra klassen	26	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Konstaplar	36	Maf. 3	Eldare av första klassen	1	C. 1
Volontärer	105	Maf. 1			
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Pensionerad personal.		
Sjukvårdskonstaplar	2	Maf. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsartillerister	3	Maf. 1	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Tygunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarkonstaplar	3	Maf. 3	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hovslagarartillerister	4	Maf. 1	Underofficer, furageuppbördsman m. m., arvode	1	—
Hantverksfurir av andra klassen	1	Maf. 4			
Hantverkskonstaplar	2	Maf. 3			
Hantverksartillerister	2	Maf. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 563 000: —

Summa förslagsanslag kronor 563 000: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(er) eller fänrik(ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu

nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnummerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

- Anm. 3.* Befattningarna såsom expeditiönsunderofficer, vapenunderofficer, tygunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Norrbottens artillerikår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstelöjtnant eller major . . .	1	O. 5 el. O. 4	Sjukvårdskonstapel	1	Maf. 3
Kaptener	4	O. 3	Sjukvårdsartillerist	1	Maf. 1
Löjtnanter	7	O. 2	Hovslagarkonstapel	1	Maf. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	2	O. 1	Hovslagartillerist	1	Maf. 1
Underofficerare.					
Styckjunkare	2	Uo. 3	Civilmilitär personal m. fl.		
Sergeanter	6	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
			Eldare av första klassen	1	C. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	5	Maf. 5	Pensionerad personal.		
Furirer av andra klassen	9	Maf. 4	Expeditionsunderofficer, tillika		
Konstaplar	10	Maf. 3	vapenunderofficer, arvode . . .	1	—
Volontärer	20	Maf. 1	Kasernunderofficer, tillika väbel,		
			arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 171 500: —

Summa förslagsanslag kronor 171 500: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnumerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

Anm. 3. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer och kasernunderofficer skola, därest Kungl. Majt icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Smålands arméartilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Hantverkskonstaplar	4	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Hantverksartillerister	3	Maf. 1
Majorer	2	O. 4	Musikpersonal.		
Kaptener	13	O. 3	Musikdirektör	1	O. 2
Löjtnanter	22	O. 2	Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	9	O. 1	Musiksergeanter	2	Uo. 2
Underofficerare.					
Styckjunkare	10	Uo. 3	Musikfurir av första klassen	1	Maf. 5
Sergeanter	20	Uo. 2	Musikfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Manskap.					
Furirer av första klassen	13	Maf. 5	Musikkonstapel	1	Maf. 3
Furirer av andra klassen	26	Maf. 4	Musikvicekonstapel	1	Maf. 2
Konstaplar	35	Maf. 3	Musikvolontärer	3	Maf. 1
Volontärer	113	Maf. 1	Civilmilitär personal m. fl.		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Regementsläkare	1	C. 11
Sjukvårdskonstaplar	2	Maf. 3	Bataljonsläkare	1	C. 9
Sjukvårdsartillerister	2	Maf. 1	Maskinist	1	C. 3
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Eldare av första klassen	1	C. 1
Hovslagarkonstaplar	3	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Hovslagarartillerister	3	Maf. 1	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4	Vapenunderofficer, arvode	1	—
			Tygunderofficer, arvode	1	—
			Underofficer, biträde å regements- intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 586 637:—
 Två arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid regementet, att utgå
 med belopp motsvarande lön det ena i 9:e lönegraden och det andra i 8:e
 lönegraden i löneplan C av avlösningsreglementet för officerare och under-
 officerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid
 försvarsväsendet, förslagsvis " 12 763:—

Summa förslagsanslag kronor 599 400:—

- Anm. 1.* Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlösnande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämns, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för sådan befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlösningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande av-

löningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnummerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden & löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

- Anm. 4. Befattningarna såsom expeditiönsunderofficer, vapenunderofficer, tygunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmat, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 5. Arvodena för upprätthållande av veterinärvården må icke utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Stat
för Gotlands artillerikår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstelöjtnant	1	O. 5	Sjukvårdskonstapel	1	Maf. 3
Kaptener	5	O. 3	Sjukvårdsartillerist	1	Maf. 1
Löjtnanter	9	O. 2	Hovslagarkonstapel	1	Maf. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	3	O. 1	Hovslagartillerist	1	Maf. 1
			Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Underofficerare.					
Styckjunkare	3	Uo. 3	Hantverkskonstaplar	2	Maf. 3
Sergeanter	7	Uo. 2	Hantverksartillerister	2	Maf. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	5	Maf. 5	Civilmilitär personal m. fl.		
Furirer av andra klassen	10	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Konstaplar	14	Maf. 3	Eldare av första klassen	1	C. 1
Volontärer	71	Maf. 1	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Expeditionsunderofficer, arvode .	1	—
			Vapenunderofficer, arvode . . .	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 214 000. —

Summa förslagsanslag kronor 214 000: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnumerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

Anm. 4. Befattningarna såsom expeditionsofficer och vapenunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Bodens artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överste	1	O. 6	Sjukvårdskonstaplar	2	Maf. 3
Överstelöjtnant	1	O. 5	Sjukvårdsartillerister	3	Maf. 1
Majorer	2	O. 4	Hovslagarkonstapel	1	Maf. 3
Kaptener	11	O. 3	Hovslagarartillerist	1	Maf. 1
Löjtnanter	18	O. 2	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1	Hantverkskonstaplar	3	Maf. 3
			Hantverksartillerister	3	Maf. 1
Underofficerare.					
Styckjunkare	8	Uo. 3	Civilmilitär personal m. fl.		
Sergeanter	18	Uo. 2	Maskinist	1	C. 3
			Eldare av första klassen	1	C. 1
Manskap.					
Furirer av första klassen	13	Maf. 5	Pensionerad personal.		
Furirer av andra klassen	26	Maf. 4	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Konstaplar	30	Maf. 3	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Volontärer	105	Maf. 1	Tygunderofficer, arvode	1	—
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 473 000:—

Summa förslagsanslag kronor 473 000:—

- Anm. 1.* Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2.* Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3.* Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att erlagga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnumerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-)beställning.
- Anm. 4.* Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, tygunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsevidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Karlsborgs artilleriregemente.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Musikpersonal. ¹⁾		
Överste	1	O. 6	Musikdirektör	1	O. 2
Överstelöjtnant eller major	1	O. 5 el. O. 4	Musikstyckjunkare	1	Uo. 3
Kaptener	8	O. 3	Musiksergeanter	2	Uo. 2
Löjtnanter	20	O. 2	Musikfurir av första klassen	1	Maf. 5
Underofficerare.			Musikfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Styckjunkare	6	Uo. 3	Musikkonstapel	1	Maf. 3
Sergeanter	13	Uo. 2	Musikvicekonstapel	1	Maf. 2
Manskap.			Musikvolontärer	3	Maf. 1
Furirer av första klassen	8	Maf. 5	Civilmilitär personal m. fl.		
Furirer av andra klassen	15	Maf. 4	Maskinist	1	C. 3
Konstaplar	24	Maf. 3	Eldare av första klassen	1	C. 1
Volontärer	74	Maf. 1	Garnisonspastor å Karlsborg		
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4		1	—
Sjukvårdskonstapel	1	Maf. 3	Pensionerad personal.		
Sjukvårdsartillerist	1	Maf. 1	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarkonstapel	1	Maf. 3	Vapenunderofficer, arvode	1	—
Hovslagarartillerist	1	Maf. 1	Underofficer, biträde åt regements- intendenten, arvode	1	—
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4			
Hantverkskonstaplar	3	Maf. 3			
Hantverksartillerister	2	Maf. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 363 210: —
 Avlöning till garnisonspastor " ²⁾ 3 000: —

Arvode för upprätthållande av veterinärvården vid regementet, att utgå med
 belopp motsvarande lön i 8:e lönegraden i löneplan C av avlöningsregle-
 mentet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställnings-
 havare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet, förslagsvis " 5 790: —

Summa förslagsanslag kronor 372 000: —

¹⁾ Avsedd för Karlsborgs garnison.

²⁾ Därav 2 000 kronor i lön och 1 000 kronor i arvode.

- Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.
- Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom hovslagarpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 3. Innehavare av i staten uppförd officersbeställning skall vara underkastad transport till annan beställning i innehavande grad inom armén.
- Anm. 4. Befattningarna såsom expeditonsunderofficer, vapenunderofficer och biträde åt regementsintendenten skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 5. Arvodet för upprätthållande av veterinärvården må icke utgå, därest för veterinärvårdens uppehållande förordnas veterinär på övergångsstat.

Stat
för Artilleriets fabriker och tyganstalter.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Ordinarie personal.					
Fälttygmästare	1	O. 5	Tyg- eller fabrikskrivare	8	C. 3
Styresmän	3	O. 4	Tyghantverkare.	40	C. 3
Tygmästare av första klassen. .	1	O. 4	Fortmaskinister.	7	C. 3
Do av andra klassen.	2	O. 3			
Tyg- eller fabriksingenjörer. . .	5	C. 12	Pensionerad personal.		
Tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen	11	C. 7	Officer, ledare för artilleridepar- tementets tekniska revision, ar- vode	1	—
Departementsskrivare	2	C. 6	Tygunderofficerare, arvoden . .	2	—
Besiktningrustmästare eller tyg- verkmästare	17	C. 6	Expeditionsunderofficerare, ar- voden	12	—
Verkmästare av första klassen .	6	C. 6	Kontroll- och besiktningssunder- officerare, arvoden	2	—
Tygförvaltare av andra klassen .	7	C. 5			
Verkmästare av andra klassen .	2	C. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 577 760: —

Arvoden å 2 040 kronor till fälttygmästaren och å 2 400 kronor till en var av

3 styresmän vid artilleriets fabriker » 9 240: —

Summa förslagsanslag kronor 587 000: —

Anm. 1. Innehavare av i staten uppförda ordinarie beställningar skola vara underkastade trans-
port till andra beställningar i innehavande grader eller tjänsteklasser inom armén.

Anm. 2. Befattningarna såsom ledare för artilleridepartementets tekniska revision, tygunderofficer,
expeditionsunderofficer samt kontroll- och besiktningssunderofficer skola, därest Kungl.
Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på över-
gångsstat.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstar	3	O. 6	Departementsskrivare	1	C. 6
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Tygverkmästare	8	C. 6
Majorer	8	O. 4	Vapenhantverkare	4	C. 3
Kaptener	44	O. 3	Tyghantverkare	20	C. 3
Löjtnanter	52	O. 2	Förrådsverkmästare	4	C. 1
Underlöjtnanter och fänrikar	22	O. 1	Maskinister	4	C. 3
			Eldare av första klassen	6	C. 1
Underofficerare.					
Fanjunkare	31	Uo. 3	Civil personal.		
Sergeanter	60	Uo. 2	Expeditionsvakt vid fortifikations- stabens huvudstation	1	Avd. B. 5
Musikunderofficerare.					
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Pensionerad personal.		
Musiksergeant	1	Uo. 2	Bibliotekarie, arvode	1	—
			Expeditionsbefäl, arvode	1	—
Civilmilitär personal m. fl.					
Elektroingenjör av 1. graden	1	C. 12	Förvaltningsbefäl, arvode	1	—
Regementsläkare	1 ¹⁾	C. 11	Expeditionsunderofficerare, ar- voden	7	—
Elektroingenjör av 2. graden	1	C. 10	Förvaltningsunderofficerare, ar- voden	2	—
Bataljonsläkare	2	C. 9	Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden	4	—
Bataljonsveterinärer	3	C. 8	Tillsyningsmän, arvoden	2	—
Fortifikationskassörer	8	C. 7			

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare
m. fl., förslagsvis kronor 1 428 592:—
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förslagsvis " 2 988:—
Arvoden till 5 stabsofficerare av kaptens eller löjtnants grad å 600 kr. " 3 000:—
Summa förslagsanslag kronor 1 434 580:—

¹⁾ Ersättes vid inträffande avgång med bataljonsläkare.

Anm. 1. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) eller fänrik(-ar) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, till artilleri- och ingenjörhögskolan såsom elev beordrad underlöjtnant (surnumerär underlöjtnant), vilken uppnått för befordran till löjtnant fastställd tjänsteålder, under elevtiden vid skolan (vederbörliga uppehåll däri inräknade) ävensom efter avlagd godkänd examen från högskolan och intill dess han befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning, från de genom vakansen besparade medel — mot avstående i förekommande fall av de med hans innehavande beställning på stat förenade avlöningsförmåner — uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 2:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande skillnaden mellan pensionsavgifterna å löjtnants respektive underlöjtnants beställning, eller, där vederbörande icke har att er-

lägga pensionsavgifter, dylika avgifter för löjtnantsbeställning. I succession efter nu nämnd beställningshavare ävensom i övrigt där vakans i löjtnantsbeställning av ovan angiven anledning icke kan besättas eller förordnande å sådan beställning icke meddelas, må surnumerär underlöjtnant (fänrik) av de genom vakansen besparade medel tilldelas den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants- (fänriks-) beställning.

Anm. 2. Befattningarna såsom bibliotekarie, expeditionsofficer, förvaltningsofficer, expeditionsofficer, förvaltningsunderofficer, biträde åt regementsintendenten och tillsyningsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea Ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	7	Maf. 5	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Furirer av andra klassen	13	Maf. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Maf. 5
Korpraler	17	Maf. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Vicekorpraler	17	Maf. 2	Hantverkskorpraler	3	Maf. 3
Volontärer	94	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	3	Maf. 2
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Hantverkssoldater	8	Maf. 1
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3			
Sjukvårdsvicekorpral	1	Maf. 2			
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1			
Hovslagarkorpral	1	Maf. 3			
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2			
Hovslagarsoldater	2	Maf. 1			
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3			
Vapenhantverkarsvicekorpral . . .	1	Maf. 2			
			Musikmanskap.		
			Musikfurir av första klassen . .	1	Maf. 5
			Musikfurir av andra klassen . .	1	Maf. 4
			Musikkorpral	1	Maf. 3
			Musikvicekorpral	1	Maf. 2
			Musikvolontärer	2	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 153 000:—

Summa förslagsanslag kronor 153 000:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Göta ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	6	Maf. 5	Hovslagarkorpral	1	Maf. 3
Furirer av andra klassen	12	Maf. 4	Hovslagarsoldat	1	Maf. 1
Korpraler	15	Maf. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3
Vicekorpraler	15	Maf. 2	Vapenhantverkavicekorpral . .	1	Maf. 2
Volontärer	83	Maf. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Maf. 5
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Maf. 2	Hantverksskorpraler	3	Maf. 3
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	3	Maf. 2
			Hantverkssoldater	8	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 131 000:—

Summa förslagsanslag kronor 131 000:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Bodens ingenjörkår.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	4	Maf. 5	Hovslagarkorpral	1	Maf. 3
Furirer av andra klassen	9	Maf. 4	Hovslagarsoldat	1	Maf. 1
Korpraler	13	Maf. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3
Vicekorpraler	12	Maf. 2	Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Maf. 2
Volontärer	66	Maf. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Maf. 5
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	2	Maf. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Maf. 2	Hantverkskorpraler	3	Maf. 3
Sjukvårdssoldat	1	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	3	Maf. 2
			Hantverkssoldater	8	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 108 000: —

Summa förslagsanslag kronor 108 000: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 38.

Stat
för Fälttelegrafkåren.

Manskap.	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Furirer av första klassen	6	Maf. 5	Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2
Furirer av andra klassen	13	Maf. 4	Hovslagarsoldat	1	Maf. 1
Korpraler	18	Maf. 3	Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3
Vicekorpraler	17	Maf. 2	Vapenhantverkarvicekorpral . .	1	Maf. 2
Volontärer	95	Maf. 1	Vapenhantverkarsoldat	1	Maf. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Maf. 4	Hantverksfurir av första klassen	1	Maf. 5
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Hantverksfurirer av andra klassen	3	Maf. 4
Sjukvårdsvicekorpral	1	Maf. 2	Hantverkskorpraler	6	Maf. 3
Sjukvårdssoldater	2	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	5	Maf. 2
Hovslagarkorpral	1	Maf. 3	Hantverkssoldater	12	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 157 000: —

Summa förslagsanslag kronor 157 000: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.			Civilmilitär personal m. fl.		
Överste	1	O. 6	Regementsläkare	4	C. 11
Överstelöjtnanter	2	O. 5	Bataljonsläkare	4	C. 9
Majorer	3	O. 4	Bataljonsveterinärer	4	C. 8
Kaptener	19	O. 3	Hantverkare	16	C. 3
Löjtnanter	30	O. 2	Förrådsvaktmästare	4	C. 1
Underlöjtnanter och fänrikar	11	O. 1	Maskinister	4	C. 3
			Eldare av första klassen	4	C. 1
Underofficerare.			Pensionerad personal.		
Fanjunkare	19	Uo. 3	Expeditionsunderofficer, arvode	1	—
Sergeanter	39	Uo. 2	Vapenunderofficerare, arvoden	4	—
Musikunderofficerare.			Underofficerare, biträden åt rege- mentsintendenterna, arvoden	4	—
Musikfanjunkare	1	Uo. 3	Underofficerare, furageuppbörds- män m. m., arvoden	4	—
Musiksergeant	1	Uo. 2			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 742 000:—

Summa förslagsanslag kronor 742 000:—

Anm. 1. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas eller förordnande i sådan beställning enligt de i vissa stater lämnade medgivanden icke meddelas, till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må, intill dess sådan vakans kan fyllas eller förordnande, varom nyss nämnts, kan meddelas, surnummerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära den lön och i övrigt åtnjuta de förmåner, som enligt stat och gällande avlöningsbestämmelser äro förenade med beställning i 1:a lönegraden å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente, dock med skyldighet att å lönen vidkännas avdrag med belopp, motsvarande pensionsavgifter å underlöjtnants-(fänriks-)beställning.

Anm. 2. Befattningarna såsom expeditionsunderofficer, vapenunderofficer, biträde åt regementsintendenten och furageuppbördsman skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för Svea, Göta och Norrlands trängkärer.

Manskap.	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Furirer av första klassen	5	Maf. 5	Volontärer	17	Maf. 1
Furirer av andra klassen	9	Maf. 4	Hovslagarkorpral	1	Maf. 3
Korpraler	11	Maf. 3	Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2
Vicekorpraler	11	Maf. 2	Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga
kärer, förslagsvis kronor 56 000: —
Summa förslagsanslag kronor 56 000: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Skånska trängkåren.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Manskap.			Musikmanskap.		
Furirer av första klassen	5	Maf. 5	Musikfurir av första klassen . .	1	Maf. 5
Furirer av andra klassen	9	Maf. 4	Musikfurir av andra klassen . .	1	Maf. 4
Korpraler	11	Maf. 3	Musikkorpral	1	Maf. 3
Vicekorpraler	11	Maf. 2	Musikvicekorpral	1	Maf. 2
Volontärer	17	Maf. 1	Musikvolontärer	2	Maf. 1
Hovslagarkorpral	1	Maf. 3			
Hovslagarvicekorpral	1	Maf. 2			
Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 67 000: —

Summa förslagsanslag kronor 67 000: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för Intendenturkåren.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerare.					
Överstar	2	O. 6	Civilmilitär personal.		
Överstelöjtnanter	5	O. 5	Departementsskrivare	2	C. 6
Majorer	8	O. 4			
Kaptener	62	O. 3	Civil personal.		
Löjtnanter	9	O. 2	Expeditionsvakt vid intendentur- staben	1	Avd. B. 5
Underofficerare.					
Förvaltare	53	Uo. 4	Pensionerad personal.		
Fanjunkare	5	Uo. 3	Expeditionsofficerare, arvoden .	2	—
Sergeanter	10	Uo. 2	Expeditionsunderofficerare, arvo- den	7	—
Manskap.					
Furirer av första klassen	11	Maf. 5			
Furirer av andra klassen	11	Maf. 4			

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare, förslagsvis	kronor	967 512: —
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förslagsvis	»	2 988: —
Tjänstgöringstraktamenten till sådana intendents- eller förvaltaraspiranter, som avlagt intendents- eller förvaltarexamen, under tjänstgöring utom eget truppförbands förläggningssort, förslagsvis	»	19 500: —
Dagarvoden till officerare och underofficerare, vilka, utan att uppbära lön å intendenturkårens stat eller vara berättigade till tjänstgöringstraktamente, förordnas att vid nämnda kår uppehålla, officer befattning, med vilken är förenat uppdrag såsom chef för kassaförvaltning, och underofficer befattning, vilken är avsedd för förvaltare, förslagsvis	»	11 000: —
Summa förslagsanslag kronor 1 001 000: —		

Anm. Befattningarna såsom expeditionsofficer och expeditionsunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.

Stat
för garnisonssjukhuset i Stockholm.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.				
Överläkare, regementsläkare	2	C. 11	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, för- slagsvis	—	—	—	19 080
Arvode till den överläkare, som förordnas såsom chef- läkare	—	—	—	1 170
B. Icke-ordinarie befattningshavare.				
1. Personal med arvoden.				
Överläkare vid avdelningen för hud- och könssjukdomar, tillika föreståndare för polikliniken för nämnda sjuk- domar	1	—	—	4 650
Läkare vid polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar	1	—	—	3 480
Läkare vid ögonpolikliniken	1	—	—	2 340
Läkare vid röntgen- och ljusavdelningen	1	—	—	3 480
Föreståndare för tandpolikliniken	1	—	—	2 910
Underläkare, förutom fri bostad med möbler och säng- servis, bränsle och lyse samt kost	2	—	3 480	6 960
Underläkare, d:o, d:o	1	—	—	3 270
Apotekare	2	C. 8	—	—
Arvoden till ovanstående två apotekare, förslagsvis	—	—	—	13 632
Arvode till den apotekare, som förordnas såsom apoteks- föreståndare	—	—	—	2 040
Obducent	1	—	—	1 170
Sjukgymnast	1	—	—	1 050
Sjukhusintendent	1	—	—	—
Förrådsförvaltare, tillika biträde åt intendenten	1	—	—	¹⁾ 2 440
Sjukhuspredikant	1	—	—	600
Juridiskt biträde	1	—	—	360
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	1 740
Portvakt, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	1 410
2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Maskinist	1	—	—	—
Eldare av första klassen	1	—	—	—
Automobilförare	1	—	—	—
Eldare av andra klassen	1	—	—	—
Gårdsvaktmästare, tillika snickare	1	—	—	—
Gårdsvaktmästare, tillika trädgårdsmästare	1	—	—	—
Löner till ovanstående extra ordinarie tjänstemän, för- slagsvis	—	—	—	17 208
3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Husmoder	1	—	—	—
Översköterskor	8	—	—	—
Transport	—	—	—	88 990

¹⁾ Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
Transport	—	—	—	88 990
Undersköterskor	8	—	—	—
Köksförestånderska	1	—	—	—
Kokerskor	3	—	—	—
Tvättförestånderska	1	—	—	—
Löner till ovanstående kvinnlig sjukvårds- och ekonomi- personal, förslagsvis	—	—	—	22 020
C. Särskilda anslagsposter.				
Till chefläkarens förfogande för anställande av följande betjäningsspersonal, nämligen: 8 kvinnliga sjukhusbiträden, 1 apoteksbiträde, 6 köks- biträden, 2 städerskor, 5 tvättbiträden, 1 sömmerska, 1 baderska och 1 köksvaktmästare, högst	—	—	—	24 148
Till arvode åt extra personal jämlikt § 25 reglementet för sjukhuset	—	—	—	3 500
Till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	640
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal	—	—	—	7 860
Sjukvård och underhåll åt sjuk personal	—	—	—	530
Summa förslagsanslag kronor				147 688

- Anm. 1.* Befattningen såsom sjukhusintendent skall, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda be-
stämmer, tillsvidare upprätthållas av personal på övergångsstat.
- Anm. 2.* Löner till undersköterskor utgå endast, för såvitt dessa platser icke beklädas av sjuk-
sköterskeelever från Röda korset.
- Anm. 3.* Därest fri bostad tillhandahålles apoteksföreståndaren, skall han därför erlægga ersätt-
ning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt
civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade
grunder.
- Anm. 4.* Om samtliga underläkarbefattningar ej äro besatta, må av därigenom uppkommande
besparing förhöjt arvode av Kungl. Maj:t tilldelas tjänstgörande underläkare.
- Anm. 5.* Därest fri bostad med bränsle och lyse beredes förrådsförvaltaren, skall, så länge denna
förmån kvarstår, ersättning för bostad med bränsle och lyse ej till honom utgå.
- Anm. 6.* Under rubriken »C. Särskilda anslagsposter» upptagen betjäningsspersonal åtnjuter
naturaförmåner enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.
- Anm. 7.* Vid ombyte i befattningen såsom sjukhusväbel skall frågan om med befattningen
förenade löneförmåner underställas Kungl. Maj:ts prövning.
- Anm. 8.* Vid sjukhuset anställd oavlönad assistentläkare åtnjuter enahanda naturaförmåner,
som enligt staten tillkommer underläkare.

Stat
för garnisonssjukhuset å Karlsborg.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.				
Regementsläkare för Karlsborgs garnison och garnisonssjukhus	1	C. 11	—	—
Bataljonsläkare " " " " "	1	C. 9	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslags- vis	—	—	—	15 804
B. Icke-ordinarie befattningshavare.				
1. Personal med arvode.				
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse . . .	1	—	—	1 740
2. Extra ordinarie tjänsteman med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Eldare och gårdskar ¹⁾	1	—	—	—
Lön till förestående extra ordinarie tjänsteman, förslagsvis .	—	—	—	2 292
3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Översköterskor	2	—	—	—
Kokerska (föreståndarinna för köket)	1	—	—	—
Löner till ovanstående kvinnlig sjukvårds- och ekonomiper- sonal, förslagsvis	—	—	—	3 540
C. Särskilda anslagsposter.				
Till chefläkarens förfogande för anställande av 1 köksbiträde, högst	—	—	—	546
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal samt till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	700
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	24 622

¹⁾ Avsedd även för renhållning, vedhuggning och vedbärning.

Anm. 1. Under rubriken »C. Särskilda anslagsposter» upptagen personal åtnjuter naturaförmåner enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.

Anm. 2. Vid ombyte i befattningen såsom sjukhusväbel skall frågan om med befattningen förenade löneförmåner underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Stat
för garnisonssjukhuset i Boden.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.				
Maskinist	1	C. 3	—	—
Eldare av första klassen	1	C. 1	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	—	7 650
B. Icke-ordinarie befattningshavare.				
1. Personal med arvoden.				
Sjukhusintendent, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	3 180
Förrädsförvaltare, tillika biträde åt intendenten	1	—	—	¹⁾ 2 440
Sjukhusväbel	1	—	—	¹⁾ 2 440
Sjukgymnast	1	—	—	1 290
2. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Trädgårdsmästare	1	—	—	—
Automobilförare	1	—	—	—
Kontorsbiträde	1	—	—	—
Eldare av andra klassen	1	—	—	—
Portvakt, tillika gårdskarl	1	—	—	—
Löner till ovanstående extra ordinarie tjänstemän, förslagsvis	—	—	—	13 848
3. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.				
Husmoder	1	—	—	—
Översköterskor (därav 1 operationssköterska och 1 röntgen- sköterska)	2	—	—	—
Översköterskor (därav 8 avdelningssköterskor, 1 poliklinik- sköterska, 1 laboratoriesköterska och 1 barnmorska)	11	—	—	—
Undersköterskor (därav 1 biträdande barnmorska)	12	—	—	—
Köksförestånderska (tillika överkokerska)	1	—	—	—
Kokerska	1	—	—	—
Tvättförestånderska	1	—	—	—
Löner till ovanstående kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal, förslagsvis	—	—	—	29 670
C. Särskilda anslagsposter.				
Till chefläkarens förfogande för anställande av följande betjäningsspersonal, nämligen: 14 kvinnliga sjukhusbiträ- den, 5 köksbiträden, 2 baderskor, 2 städerskor, 6 tvättbi- träden, 2 sömmerskor och 2 telefonister, högst	—	—	—	27 578
Till arvoden åt extra personal	—	—	—	5 000
Till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	600
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal	—	—	—	6 400
Sjukvård och underhåll åt sjuk personal	—	—	—	500
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	100 596

¹⁾ Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.

- Anm. 1.* Till sjukhusintendent, förrådsförvaltare och sjukhusväbel utgår, utöver arvode, kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder.
- Anm. 2.* Det ankommer på maskinisten eller endera av eldarna att enligt kommandantens i Bodens fästning bestämmande tjänstgöra såsom biträdande automobilförare.
- Anm. 3.* Trädgårdsmästaren är skyldig att jämväl i mån av behov tillhandagå truppförbanden och övriga militära anstalter i Boden med råd och upplysningar i trädgårdsärenden.
- Anm. 4.* Under rubriken »C. Särskilda anslagsposter» upptagen betjäningsspersonal åtnjuter kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet stadgade grunder ävensom naturaförmåner enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser.
- Anm. 5.* Vid ombyte i befattningarna såsom sjukhusintendent och sjukhusväbel skall frågan om med befattningarna förenade löneförmåner underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Stat
för arméns sjuksköterskekår.

	Antal.	Summa kronor.
Sjuksköterskor med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan	41	—
Löner till ovanstående sjuksköterskor, förslagsvis	—	52 890
För anställande av extra sjuksköterskor	—	10 500
Ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse . . .	—	5 400
Summa förslagsanslag kronor	—	68 790

Anm. 1. Det i staten uppförda beloppet för anställande av extra sjuksköterskor disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i och för anställande av extra sjuksköterskor, dels såsom vikarier för i staten upptagna sjuksköterskor under semester och sjukdom, dels ock för att stå till förfogande vid tillfällen, då sjukligheten kräver ökad sjukvårdspersonal, eller vid större förläggning av trupp till ett annat truppförbands etablissemang m. m.

Anm. 2. Det i staten uppförda beloppet för »ersättning till sjuksköterskeelever för bostad med bränsle och lyse» disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse för beredande av dylik ersättning med i ett för allt 30 kronor för månad till elev, åt vilken bostad icke kan beredas i vederbörligt sjukhus eller eljest i kronans byggnad.

Stat
för polispersonalen i Boden och Å Karlsborg.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
A. Ordinarie beställningshavare.			
I Boden.			
Poliskommissarie	1	C. 6	— —
Överkonstaplar	5	C. 3	— —
Konstaplar	18	C. 2	— —
Å Karlsborg.			
Överkonstapel	1	C. 3	— —
Konstaplar	2	C. 2	— —
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . .	—	—	107 484 —
B. Extra ordinarie tjänstemän med lön enligt av Kungl. Maj:t fastställd löneplan.			
Extra konstaplar i Boden	6	—	— —
Löner till ovanstående extra ordinarie tjänstemän, förslagsvis . . .	—	—	20 916 —
Till polispersonalens i Boden resor och till dess tillfälliga förstärk- ning, högst	—	—	600 —
Summa förslagsanslag kronor			129 000 —

Anm. Vid inträffande avgång i konstapelbeställning å Karlsborg skall en dylik beställning indragas.

Fjärde huvudtiteln.

	1.			2.			3.			4.		5.		6.		7.		8.
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.														Summa kronor.
	köka- före- stån- dare.	furage- upp- börds- män.	övrig personal.	förräds- män.	eldare.	kokerskor.	övrig personal.	övrig personal.	övrig personal.	antal.	löne- grad.	antal.	löne- grad.	antal.	löne- grad eller arvo- des- belopp.	antal.	löne- grad eller arvo- des- belopp.	
Tillsyningsman vid Senoren . Norra skånska infanterirege- mentet	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	30	30
Södra skånska infanterirege- mentet	348 282	144	—	1	Eo 5	—	—	2	K 2	—	—	—	—	—	—	—	—	774
Kronobergs regemente	348 282	144 72	—	2	Eo 5	1	Eo 5	2	K 2	—	—	—	—	—	—	—	—	846
Göta ingenjörkårs kustingen- jörkompani	—	—	—	—	—	—	—	1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tillsyningsman vid Kronobergs- hed	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	234	234
Hallands regemente	348	144	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	—	492
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen & öv- ningsfältet vid Halmstad . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50
Tillsyningsman för Skedala hed Skånska kavalleriregementet .	282	348	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	60	60
Tillsyningsmän för vissa bygg- nader & Ljungbyhed	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	414	414
Vendes artilleriregemente . .	282 282	282 282	—	1	Eo 5	2	Eo 5	3	K 2	—	—	—	—	—	—	—	—	1 128
För uppbörden och redovis- ningen vid Råbelöv	—	—	348	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348
Vaktare vid Råbelövs kruthus Tillsyningsman för skogen & Rinkaby skjutfält	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	468	468
Tillsyningsman vid Rinkaby skjutfält och byggnader . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300
Vaktare vid etablissemang & s. k. Blekedammen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	582	582
Skånska trängkåren	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Västra arméfördelningen. Till juridiskt biträde vid armé- fördelningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	348
Vissa arvoden att utbetalas från arméfördelningens stab . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	96
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen & öv- ningsfältet vid Skövde . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300
Tillsyningsman över kronans byggnader vid Karlstens fäst- ning	—	—	468	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	468
Tillsyningsman över kronans byggnader & skansen Kronan Garnisonssjukhuset i Skövde: sjukhusväbel, tillika förval- tare	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120
eldare och gårdskarlar . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
kokerskor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Därav 500 kr. i ersättning för bostad, bränsle och lyse.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.				
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.				
	köka-föreståndare.	surage-uppbörds-män.	övrig personal.	förräds-män.		eldare.	kokerskor.		övrig personal.			
				antal.	löne-grad.	antal.	löne-grad.		antal.	löne-grad eller arvodes-belopp.	antal.	löne-grad eller arvodes-belopp.
Skaraborgs regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	492
Tillsyningsman över byggnader & Axvall	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	—	348
Älvsborgs regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	492
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen & övningsfältet vid Borås	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	150
Bohusläns regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	492
Tillsyningsman över byggnader & Backamo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	234	—	234
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen & övningsfältet vid Uddevalla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	400
Värmlands regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	492
Tillsyningsman för Trossnäs f. d. mötesplats	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	250
Livregementets husarer	282	348	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	630
Göta artilleriregemente	282	282	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	564
Vaktare vid Tänga hed	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	—	348
Tillsyningsman vid Remmene skjutfält	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	—	348
Karlsborgs artilleriregemente	282	210	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	492
Tillsyningsman vid Karlsborgs skjutfält	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	800
Göta trängkår	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	—	—	420
Organisten & Karlsborg	—	—	400	—	—	—	—	—	—	—	—	400
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogarna vid Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 8	—
Vårdaren av tornuret & Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—	100
Lykttändaren för Karlsborgs gatulyktor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	840	—	840
Brandchefen & Karlsborg	—	—	720	—	—	—	—	—	—	—	—	720
Förrädsvaktmästaren & Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 7	—
Vallmästaren & Karlsborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 6	—
Kronorättaren & Karlsborg	—	—	174	—	—	—	—	—	—	—	—	174
För tillsyn av Karlsborgs ångspruta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	200
För tillsyn av Karlsborgs motorspruta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	200
Östra arméfördelningen samt östra brigaden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Till juridiskt biträde vid arméfördelningen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348	—	348
Vissa arvoden att utbetalas från arméfördelningens stab	—	—	—	—	—	—	—	—	—	550	—	550

	1.			2.			3.			4.			5.			6.			7.			8.	
	A. Arvodentillordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.									B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.												Summa kronor.	
	köks-före-ståndare.			furage-upp-börds-män.			övrig personal.			förråds-män.		eldare.		kokerskor.		övrig personal.							
										antal.	löne-grad.	antal.	löne-grad.	antal.	löne-grad eller arvo-des-belopp.	antal.	löne-grad eller arvo-des-belopp.						
Vice vörd för militärstabsbyggnaden i kvarteret Uppfinnaren i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2 400	2 400	—		
Portvakt vid d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Eo 9	—	—		
Eldare vid d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	—	—	—	—	—	—	—		
Domänofficer vid Järvafältet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 480	3 480	—		
Skogvaktare vid skogsförvaltningen å Järvafältet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	Eo 8	—	—		
Vaktmästare vid högvakten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 2	—	—		
Kyrkogårdsfogden å Järvafältet	—	—	—	—	—	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	210		
Tillsyningsman vid skjutbanorna å Järvafältet	—	—	—	—	—	348	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	348		
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å Vaxön	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	200	—		
Svea livgarde	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 3	—	—	—	—	492		
Göta livgarde	348	72	}	—	—	—	—	—	1	Eo 5	—	—	{	1	K 3	—	—	—	—	—	774		
Livregementets grenadjärer	282	72		—	—	—	—	—	—	—	—	—		1	K 2	—	—	—	—	—	—	—	
Tillsyningsman för regementets skjutbana	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	—	—	492		
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å övningsfältet vid Örebro	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100	100	—		
Tillsyningsman å Utnäs löt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	50	—		
Livgrenadjärregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300	—		
Livgrenadjärregementet	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	—	—	492		
Garnisonssjukhuset i Linköping: en sjukhusväbel, tillika förvaltare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1) 2 240	2 240	2 240	—		
en eldare, tillika gårdskarl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 4	—	—	—	—	—	—	—		
en kokerska	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	K 3	—	—	—	—	—		
Skogvaktare för biträde vid skötseln av övningsfältet vid Linköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	400	—		
Tillsyningsman för vissa lägeretablissemang å Malmen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	480	480	—		
Upplands regemente	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	—	—	492		
Tillsyningsman för skogen å övningsfältet vid Uppsala	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	75	—		
Arméns underofficersskola	210	210	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	K 2	—	—	—	—	420		
Södermanlands regemente	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	—	—	—	—	492		
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å övningsfältet vid Strängnäs	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300	—		
Jönköpings-Kalmar regemente	348	144	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	{	1	K 3	{	—	—	—	—	492		
Skogvaktare för biträde vid tillsyn av övningsfältet vid Ränneslätt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		1	K 2		—	—	—	250	250	—	
Livregementet till häst	282	348	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	—	—	—	—	1	K 3	—	—	—	—	630		
Svea artilleriregemente	282	282	—	—	—	—	—	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 3	—	—	—	—	564		

1) Därav 500 kr. i ersättning för bostad, bränsle och lyse samt möbler och sängservis.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbörds-män.	övr.ig personal.	förräds-män.	eldare.	kokerskor.	övr.ig personal.	
	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.	
Förrädsförvaltare vid Marma skjutfält	—	—	—	—	—	—	1 410	1 410
Vaktare vid Marma skjutfält	—	—	—	—	—	—	1 050	1 050
Skogvaktare för skötseln av skogen & Marma skjutfält	—	—	—	—	—	—	250	250
Smålands arméartilleriregemente	282	282	—	1 Eo 5	—	1 K 2	—	564
Förvaltare vid Skillingaryds skjutfält	—	—	—	—	—	—	1 410	1 410
Tillsyningsman vid Skillingaryd	—	—	—	—	—	—	174	174
Svea ingenjörkår	210 144 30	210	—	1 Eo 5	1 Eo 5	1 K 3 1 K 2	—	594
Göta ingenjörkår	210	210	—	1 Eo 5	—	1 K 2	—	420
Fälttelegrafkåren	210 210	210	—	1 Eo 5	—	2 K 3	—	840
Bataljonsläkaren vid fälttelegrafkåren för resor till och från Nedre Frösunda	—	—	—	—	—	—	150	150
Bataljonsveterinären vid d:o för d:o	—	—	—	—	—	—	75	75
Förrädsförvaltaren vid fälttelegrafkåren för resor till och från kårens förråd vid Nedre Frösunda	—	—	—	—	—	—	150	150
Fortifikationskassören vid fälttelegrafkåren för d:o	—	—	—	—	—	—	150	150
Svea trängkår	210	210	—	1 Eo 5	—	1 K 2	—	420
Tillsyningsman & Sanna hed samt för kronans byggnader och materiel därstädes	—	—	—	—	—	—	300	300
Tillsyningsman för kronans grustag & Sanna hed	—	—	—	—	—	—	150	150
Generalstabens stalletablissemang i Stockholm:	—	—	—	—	—	—	—	—
stallföreståndare	—	—	—	—	—	—	1 Eo 13	—
fodermarsk	—	—	—	—	—	—	1 Eo 6	—
hästskötare	—	—	—	—	—	—	9 Eo 2	—
Krigsskolan	354	—	—	—	—	—	—	354
Infanteriskjutskolan	84	—	—	—	—	1 490	—	574
Ridskolan	—	—	—	—	—	1 K 2	—	—
Norra arméfördelningen.								
Till juridiskt biträde vid arméfördelningen	—	—	—	—	—	—	348	348
Jämtlands fältjägarregemente	348	144	—	1 Eo 5	1 Eo 5	1 K 2	—	492
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen & övningsfältet vid Östersund	—	—	—	—	—	—	100	100

¹⁾ Utgår jämväl för uppehållande av befattningen såsom furageuppbördsman.

²⁾ Att utbetalas med 12 kr. per månad under högst 7 månader.

³⁾ " " " 70 " " " " " 7 " " .

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.	
	köks-före-stånd-dare.	furage-upp-börds-män.	övr.ig personal.	förråds-män.	eldare.	kokerskor.	övr.ig personal.		
	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.	antal.		
Dalregementet	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	492
Tillsyningsman å Rommehed .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
å övningsfältet vid Falun .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" vid Rommehed	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hälsinge regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	492
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å övningsfältet vid Gävle	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands regemente . .	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	492
Tillsyningsman å Sollefteå läger .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrlands dragonregemente . .	282	348	—	1	Eo 5	—	—	1	630
Norrlands artilleriregemente .	282	282	—	1	Eo 5	—	—	1	564
Vaktaren vid kruthuset i Östersund	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrlands trängkår	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	420
Övre Norrlands trupper.									
Till juridiskt biträde vid militärbefälet för övre Norrland	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vissa arvoden att utbetalas från militärbefälets stab	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens regemente	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	2	492
Västernorrlands regemente . . .	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	492
Tillsyningsman för kronans byggnader och materiel å Vännäs läger	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogvaktare för biträde vid skötseln av skogen å Vännäs f. d. mötesplats	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens artillerikår	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	420
Bodens artilleriregemente . . .	282	210	—	1	Eo 5	—	—	1	492
Bodens ingenjörkår	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	420
Tredje intendenturkompaniet .	144	—	—	—	—	—	—	1	144
Besiktningssman vid intendenturförrådet i Boden (arvodet må, om så erfordras, helt eller delvis disponeras även å annan än ordinarie befattningshavare, vilken tages i anspråk för förekommande besiktningsgöröml)	—	—	2 100	—	—	—	—	—	2 100
Fyra fortväblar vid Bodens fästning å 1 980 kronor	—	—	7 920	—	—	—	—	—	7 920
Branchefen vid Bodens fästning	—	—	468	—	—	—	—	—	468

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.		
	A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.			B. Löner enligt vederbörliga av Kungl. Maj:t fastställda löneplaner eller arvoden till vissa civila icke-ordinarie befattningshavare m. fl. ersättningar.				Summa kronor.		
	köksföreståndare.	furageupp- börds- män.	övr ^{ig} personal.	förråds- män.		eldare.	kokerskor.		övr ^{ig} personal.	
				antal.	löne- grad.	antal.	löne- grad.		antal.	löne- grad eller arvo- des- belopp.
Eldare och gårdskarl vil kom- mandants- och fortifikations- byggnaderna i Boden . . .	—	—	—	—	1	Eo 2	—	—	—	—
Skogvaktare i Boden . . .	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 8	—
Förrådspersonal vid fortifika- tionsförvaltningen i Boden:	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 7	—
förrådsvaktmästare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 förrådshandräckningskarlar å 2 040 kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 skrivare och bokförare 2 460 kronor samt	—	—	—	—	—	—	—	—	7 590	7 590
1 kontorsvakt 1 050 kronor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
För tillsyn av den för garni- sonen gemensamma brand- redskapen m. m.	—	—	—	—	—	—	—	—	420	420
Gotlands trupper.										
Till juridiskt biträde vid mili- tärbefälet på Gotland . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	234	234
Militärbefälet på Gotland . .	—	—	—	—	—	—	1	K 3	—	—
Uppbördsman vid kronobage- riet å Visborgs slätt . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	300	300
Gotlands infanterikår	348	144	—	1	Eo 5	1	Eo 5	1	K 2	492
Gotlands artillerikår	210	210	—	1	Eo 5	—	—	1	K 2	420
Tillsyningsman vid Tofta skjut- fält	—	—	—	—	—	—	—	—	800	800
Uppbördsman vid förplägnads- magasinet i Tingstäde . . .	—	—	300	—	—	—	—	—	—	300
Tillsyningsman vid kronans byggnader, fästningsverk och fortifikationens förråd i Ting- städe	—	—	—	—	—	—	—	—	720	720
Skogvaktare för skogen å Tingstäde	—	—	—	—	—	—	—	1	Eo 8	—
En kokerska vid bevaknings- styrkan i Tingstäde	—	—	—	—	—	—	—	—	660	660
Köksbiträde vid kokinrättning- en därstädes	—	—	—	—	—	—	—	—	1) 720	720
Artilleriets fabriker och tyg- anstalter samt kontroll- personal.										
Fyra kontrollofficerare å 1 200 kronor	—	—	4 800	—	—	—	—	—	—	4 800
Tre kontrollbiträden (underof- ficierare) å 750 kronor . . .	—	—	2 250	—	—	—	—	—	—	2 250
Ledaren av arbetena vid artill- leriets huvudlaboratorium .	—	—	468	—	—	—	—	—	—	468

¹ Därav 180 kronor såsom ersättning för bostad med bränsle och lyse.

Beräkning
av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.
 för budgetåret 1931/1932.

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:			
Generalitetet, staber m. m.			
Generalitetet	183 000 —		
Arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner	205 114 —		
Generalstaben	601 520 —		
Artilleristaben	135 000 —		
Kommandantskapet i Boden	87 847 —		
Rullföringsbefälhavare med biträden	472 200 —		
Bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater	100 620 —	1 785 301	
Undervisningsverken.			
Krigsskolan	226 000 —		
Krigshögskolan	102 800 —		
Artilleri- och ingenjörhögskolan	103 500 —		
Ridskolan	64 000 —		
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	142 648 —		
Artilleriets skjutskola	27 768 —		
Arméns underofficersskola	219 466 —	886 182	
Truppförbanden m. m.			
Infanteriet.			
Svea livgarde	562 000 —		
Göta "	411 000 —		
Livregementets grenadjärer	530 000 —		
Livgrenadjärregementet	530 000 —		
Jämtlands fältjägarregemente	491 000 —		
Norra skånska infanteriregementet	498 000 —		
Södra " "	459 000 —		
Upplands regemente	530 000 —		
Skaraborgs regemente	498 000 —		
Södermanlands "	522 000 —		
Kronobergs "	636 000 —		
Jönköpings-Kalmar regemente	490 000 —		
Dalregementet	469 000 —		
Hälsinge regemente	469 000 —		
Älvsborgs "	530 000 —		
Hallands "	472 000 —		
Bohusläns "	522 000 —		
Gotlands infanterikår	290 000 —		
Norrbottnens regemente	588 000 —		
Västerbottens "	487 000 —		
Västernorrlands "	487 000 —		
Värmlands "	487 000 —	10 958 000	

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
<i>Kavalleriet.</i>			
Livregementet till häst	472 000	—	
Skånska kavalleriregementet	461 000	—	
Livregementets husarer	407 000	—	
Norrlands dragonregemente	501 000	—	
Överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregemen- tena	38 000	—	1 879 000
<i>Artilleriet.</i>			
Svea artilleriregemente	544 000	—	
Göta "	563 000	—	
Vendes "	537 000	—	
Norrlands "	536 000	—	
Norrbottnens artillerikår	171 500	—	
Smålands arméartilleriregemente	599 400	—	
Gotlands artillerikår	214 000	—	
Bodens artilleriregemente	473 000	—	
Karlsborgs "	372 000	—	
Artilleriets fabriker och tyganstalter	587 000	—	4 596 900
<i>Fortifikationen och ingenjörtrupperna.</i>			
Officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen	1 434 580	—	
Svea ingenjörkår	153 000	—	
Göta "	131 000	—	
Bodens "	108 000	—	
Fälttelegrafkåren	157 000	—	1 983 580
<i>Trängen.</i>			
Officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen	742 000	—	
Svea trängkår	56 000	—	
Göta "	56 000	—	
Norrlands trängkår	56 000	—	
Skånska trängkåren	67 000	—	977 000
<i>Intendenturen.</i>			
Intendenturkåren	—	—	1 001 000
<i>Garnisonssjukhusen m. m.</i>			
Garnisonssjukhuset i Stockholm	147 688	—	
" å Karlsborg	24 622	—	
" i Boden	100 596	—	
Arméns sjuksköterskekår	68 790	—	341 696
<i>Polispersonalen.</i>			
Polispersonalen i Boden och å Karlsborg	—	—	129 000
B. Kallortstillägg, förslagsvis			24 537 659
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritrupp- förband			78 000
D. Felräkningspenningar, förslagsvis			5 000
E. Arvoden å 50 öre pr dag åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter, förslagsvis			16 000
F. Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis			7 500
			138 000

	Summa kronor.	
G. Anställningspenningar, förslagsvis	70 000	—
H. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskap, förslagsvis	109 000	—
I. Kostnader för musikelever	14 000	—
J. Gottgörelse för tjänstehästar, förslagsvis	80 630	—
K. Stipendier å 2 000 kronor för underlättande av officersrekryteringen i Boden, förslagsvis	12 000	—
L. Ekiperingshjälp, förslagsvis	49 000	—
M. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	699 985	—
N. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis	50 000	—
Summa kronor	25 866 774	—
Avgår beräknad ersättning för tjänstebostäder kronor 770 000: —		
Avgår för beräknad ersättning från respektive landsting till vissa militära sjukhus » 110 000: —	880 000	—
Återstå kronor	24 986 774	—

eller i avrundat tal 25 000 000 kronor.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid armén
för budgetåret 1931/1932.

	Antal beställnings- havare			Antal beställnings- havare	
	frivilligt överförda.	tvångsvis överförda.		frivilligt överförda.	tvångsvis överförda.
Militär personal.			Civilmilitär personal.		
Officerare.					
Överstar	—	6	Regementsläkare	1	2
Överstelöjtnanter	1	4	Fältveterinär	1	—
Majorer	4	19	Bataljonsläkare	—	1
Kaptener (ryttmästare)	83	217	Regementsveterinär	—	1
Löjtnanter	109	91	Bataljonsveterinärer	2	3
Underlöjtnanter och fän- rikar	11	7	Fortifikationskassör	—	1
Underofficerare.			Departementsskrivare	—	4
Förvaltare	2	16	Tygsskrivare, tyghantverkare, hantverkare, vapenhant- verkare	9	13
Fanjunkare (styckjunkare, musikfanjunkare, musik- styckjunkare)	34	303	Förrådsvaktmästare	—	6
Sergeanter (musiksergeanter)	119	331			

Löner m. m. till ovanstående beställningshavare, förslagsvis kronor 5 800 000:—.

Stat

för officerare och underofficerare å reservstat vid armén.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.	Summa kronor.	
Officerare.				
Generalspersoner	2	7 440	—	14 880
Överstar i högre löneklassen	2	6 360	—	12 720
Överstar i lägre löneklassen	5	5 940	—	29 700
Majorer	29	4 800	—	139 200
Kompaniofficerare i högsta löneklassen	24	2 820	—	67 680
Kompaniofficerare i mellersta löneklassen	42	2 220	—	93 240
Kompaniofficerare i lägsta löneklassen	48	1 620	—	77 760
Underofficerare.				
Underofficerare i högre löneklassen	55	1 560	—	85 800
Underofficerare i lägre löneklassen	65	1 260	—	81 900
Summa kronor	—	—	—	602 880

Ann. 1. Därest förhållandena sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t vidtaga jämkning i antalet löntagare inom de olika löneklasserna, dock att statens lönesumma för varje grad härigenom icke må överskridas.

Ann. 2. Årliga avlöningstillägg utgå till kompaniofficer i mellersta löneklassen efter uppnådd 43 års ålder med 360 kronor, till kompaniofficer i lägsta löneklassen efter uppnådd 37 års ålder med 360 kronor och efter uppnådd 43 års ålder med ytterligare 360 kronor samt till underofficer i lägre löneklassen efter uppnådd 42 års ålder med 180 kronor.

Ann. 3. Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Stat
för fältläkarkårens reservstat.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.	Summa kronor.
Fältläkare	2	5 940 —	11 880 —
Regementsläkare	12	4 800 —	57 600 —
Bataljonsläkare	6	2 820 —	16 920 —
Summa kronor	—	—	86 400 —

Anm. Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Bil. nr 53.

Beräkning
av de värnpliktigas vid armén tjänstgöringsdagar
för budgetåret 1931/1932.

	Tjänstgöringsdagar	
	med penning- bidrag å 50 öre.	med penning- bidrag å 1 kr.
I. Linjen.		
Studenter och likställda	284 000	365 000
Övriga värnpliktiga	2 664 300	448 300
Säger för linjen	2 948 300	813 300
II. Ersättningsreserven	825 000	—
Säger för linjen och ersättningsreserven	3 773 300	813 300
Tillkommer enligt lagen om värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring	59 400	—
Summa tjänstgöringsdagar	3 832 700	813 300
	4 646 000	

Beräkning

av ordinarie reservationsanslaget till munderingsutrustning för budgetåret 1931/1932.

		Kronor.
Tjänstgöringsdagar för manskap:		
för fast anställt manskap	2 424 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. nr 53)	4 646 000 »	
Säger	7 070 000 dagar à 0,55 kr.	3 888 500: —
Underhållsdagar för hästar (bil. nr 58):		
vid staber m. fl.	75 555 dagar	
» infanteriet	220 555 »	
» kavalleriet	862 150 »	
» trängen	90 325 »	
» intendenturtrupperna	3 095 »	
Säger	1 251 680 dagar à 0,15 kr.	187 752: —
		4 076 252: —
eller i avrundat tal		4 076 000 —

Bil. nr 55.

Beräkning

av ordinarie reservationsanslaget till kasernutredning, intendenturfordon m. m.
för budgetåret 1931/1932.

		Kronor.
I. Kasernutredning.		
Tjänstgöringsdagar för manskap:		
för fast anställt manskap	2 424 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. nr 53)	4 646 000 »	
Säger	7 070 000 dagar à 0,07 kr.	494 900:—
II. Förplägnadsutredning.		
Tjänstgöringsdagar för manskap:		
för fast anställt manskap	2 424 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. nr 53)	4 646 000 »	
Säger	7 070 000 dagar à 0,05 kr. 353 500:—	
Underhållsdagar för hästar		
(bil. nr 58):		
vid staber m. fl.	75 555 dagar	
» infanteriet	220 555 »	
» kavalleriet	862 150 »	
» artilleriet	732 290 »	
» ingenjörtrupperna	107 315 »	
» trängen	90 325 »	
» intendenturtrupperna	3 095 »	
Säger	2 091 285 dagar à 0,01 kr. 20 912:85	374 412:85
III. Intendenturfordon		235 000:—
IV. Skidmateriel		70 000:—
V. Pionjärmateriel		42 000:—
VI. Signalmateriel		50 000:—
	Säger kr. 1 266 312:85	
eller i avrundat tal		1 266 000—

Beräkning
av medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till remontering för
budgetåret 1931/1932.

	Kronor.	Summa kronor.
Utgifter.		
Inköp av remonter.		
410 remonter à 1 100 kronor	451 000 —	
Transport-, rese- och diverse kostnader.		
410 remonter à 187 kronor 50 öre	76 875 —	
Omkostnader vid depåerna	7 500 —	
Å depå störtade remonter.		
10 remonter à 1 287 kronor 50 öre	12 875 —	
Summa kronor	548 250 —	
Inkomster.		
Ersättning för utrangerade stamhästar.		
Ett beräknat belopp av kronor 36 000:—		
Ersättning för till tjänstehästar uttagna stamhästar.		
10 under tiden 1 juli 1931—30 juni 1932 uttagna hästar à 1 600 kronor 16 000:—	52 000 —	
Återstod kronor	496 250 —	
eller i avrundat tal	— —	496 000 —

Bil. nr 57.

Beräkning
av underhållsdagar för stam- och lejda hästar, remonter m. fl.
för budgetåret 1931/1932.

	Under- hålls- dagar.	Summa underhålls- dagar.
A. Stamhästar.		
Staber m. fl.	48 180	1 784 120
Infanteriet	171 185	
Kavalleriet	806 650	
Artilleriet	620 500	
Ingenjörtrupperna	69 350	
Trängen	67 160	
Intendenturtrupperna	1 095	
B. Lejda hästar och ackordhästar.		
Infanteriet	31 050	189 250
Kavalleriet	800	
Artilleriet	100 600	
Ingenjörtrupperna	34 800	
Trängen	20 000	
Intendenturtrupperna	2 000	
C. Remonter.		
Vid truppförbanden	16 740	16 740
Vid remontdepåerna	201 000	
D. Egna tjänstehästar.		
Staber m. fl.	27 375	71 175
Infanteriet	5 840	
Kavalleriet	34 675	
Artilleriet	3 285	
E. Stamhästar för personal å övergångsstat.		
Infanteriet	12 480	30 000
Kavalleriet	10 080	
Artilleriet	2 640	
Ingenjörtrupperna	2 400	
Trängen	2 400	
Summa underhållsdagar	—	2 091 285

¹⁾ Endast vid beräkning av »Titel VII, Veterinärvård» under sjukvårdsanslaget.

Beräkning
av ordinarie förslagsanslaget till furagering för budgetåret 1931/1932.

	Underhålls- dagar.	Summa underhålls- dagar.	Säger kronor.	Summa kronor.
Staber m. fl.				
Stamhästar	48 180	75 555		
Egna tjänstehästar	27 375			
Truppförbanden.				
Infanteriet.				
Stamhästar	171 185	220 555		
Ackordhästar	31 050			
Egna tjänstehästar	5 840			
Stamhästar för personal å öfvergångs- stat	12 480			
Kavalleriet.				
Stamhästar	806 650	862 150		
Ackordhästar	800			
Egna tjänstehästar	34 675			
Ersättningsremonter	9 945			
Stamhästar för personal å öfvergångs- stat	10 080			
Artilleriet.				
Stamhästar	620 500	732 290		
Lejda hästar och ackordhästar	100 600			
Egna tjänstehästar	3 285			
Ersättningsremonter	5 265			
Stamhästar för personal å öfvergångs- stat	2 640			
Ingenjörtrupperna.				
Stamhästar	69 350	107 315		
Lejda hästar och ackordhästar	34 800			
Ersättningsremonter	765			
Stamhästar för personal å öfvergångs- stat	2 400			
Trängen.				
Stamhästar	67 160	90 325		
Ackordhästar	20 000			
Ersättningsremonter	765			
Stamhästar för personal å öfvergångs- stat	2 400			
Intendenturtrupperna.				
Stamhästar	1 095	3 095	2 015 730	
Lejda hästar och ackordhästar	2 000			
Summa underhållsdagar å 1 krona 2 öre	—	2 091 285	2 133 110	70
Remontdepåerna	—	—	185 000	—
		Säger kr.	2 318 110	70
eller i avrundat tal			—	2 318 000

Bil. nr 59.

Beräkning

av medelsbehovet under ordinarie reservationsanslaget till sjuk- och veterinärvård m. m.
för budgetåret 1931/1932.

		Kronor.
I. Sjukvård i allmänhet.		
Tjänstgöringsdagar för manskap:		
för fast anställt manskap	2 424 000 dagar	
» värnpliktiga (bil. nr 53)	4 646 000 »	
	Säger 7 070 000 dagar å 0,035 kr.	247 450:—
II. Sanatorievård åt personal vid armén		60 000:—
III. Tandvård		30 000:—
IV. Ögonsjukvård och annan specialsjukvård		35 000:—
V. Läkarevård m. m. enligt § 23 i officersavlöningsreglementet		40 000:—
VI. Underhåll och sjukvårdsmateriel m. m. vid garnisonssjukhusen		50 000:—
VII. Veterinärvård.		
Underhållsdagar för hästar:		
vid staber m. fl. (bil. nr 58)	75 555 dagar	
» infanteriet	» 220 555 »	
» kavalleriet	» 862 150 »	
» artilleriet	» 732 290 »	
» ingenjörtrupperna	» 107 315 »	
» trängen	» 90 325 »	
» intendenturtrupperna	» 3 095 »	
för remonter (å depåerna) . . (bil. nr 57)	201 000 »	
	Säger 2 292 285 dagar å 0,048 kr.	110 029:68
	Säger kr.	572 479:68
eller i avrundat tal		572 000—

**Stat
för Marinförvaltningen.**

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Artilleriavdelningen.					
Kemist	1	C. 12	Förste revisor	1	B. 26
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Kamrerare	1	B. 24
			Sekreterare	1	B. 24
			Aktuarie och registrator	1	B. 21
			Marinkassör	1	B. 21
			Notarie	1	B. 21
			Revisorer	2	B. 21
			Revisor och bokhållare	1	B. 21
			Förste expeditionsvakt	1	B. 7
			Expeditionsvakter	2	B. 5
			Kontorsbiträden	4	B. 4
			Advokatfiskal, som tillika för- rättar advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station	1	—
Fortifikationsavdelningen.					
Chef	1	—	<i>Å övergångsstat.</i>		
Intendentavdelningen.					
Expeditionsunderofficer (pensione- rad underofficer)	1	—	Artilleriavdelningen.		
			Andre kemist	1	C. 9
Civilavdelningen.					
Marinöverkommissarie	1	A. 1	Sekreterare	2	B. 24
Amiralitetsråd	1	B. 30	Notarie, revisor	2	B. 21
			Expeditionsvakter	2	B. 5

Löner till ovanstående kemist och andre kemist, förslagsvis	kronor	18 000:—
Löner till ovanstående övrig ordinarie personal, förslagsvis	»	152 488:—
Arvode till chefen för fortifikationsavdelningen	»	1 170:—
Arvoden till expeditionssunderofficerare	»	—:—
Vikariatsersättningar, förslagsvis	»	2 500:—
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (härin ingår arvode till advokatfiskalen med 4 000 kronor)		79 000:—

Summa förslagsanslag kronor 253 158:—

eller i avjämnat tal 253 200 kronor.

Anm. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Bil. nr 61.

Stat

för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerskåren.					
Flaggmän	5	O. 8	Sjömanskåren.		
Kommendörer	7	O. 6			
Kommendörkaptenener av 1. gra- den	17	O. 5			
Kommendörkaptenener av 2. gra- den	18	O. 4			
Kaptener	111	O. 3			
Löjtnanter	100	O. 2	Flaggkorpraler	157	Mm. 3
Underlöjtnanter och fänrikar . .	46	O. 1	Korpraler och högbåtsmän . . ¹⁾	1 064	Mm. 2
Underofficerskåren.			Meniga	1 700	Mm. 1
Förrådsförvaltare	17	Uo. 4	Meniga under 5 månader . .	135	Mm. 1
Flaggunderofficerare	171	Uo. 3	Skeppsgossekåren.		
Underofficerare av 2. graden . .	340	Uo. 2	Skeppsgossar	450	—
Underofficerare av 3. graden . .	183	Uo. 1			

Löner till ovanstående beställningshavare, förslagsvis	kronor 7 970 500:—
Arvode till beställningshavare, som förordnas att samtidigt uppehålla befäl- havande amirals- och stationsbefälhavarämbetena i Karlskrona	” 3 480:—
Arvode till varvschefen i Karlskrona	” 1 800:—
Arvode till varvschefen i Stockholm	” 900:—
Anställningspenning för förslagsvis 525 man	” 26 250:—
Lönetillägg åt korpraler, riktare, förslagsvis	” 23 000:—
Hyresbidrag åt manskap, förslagsvis	” 140 000:—
Inkvarteringsersättning till manskap, förslagsvis	” 47 800:—
Dagavlönning till skeppsgossar å 0,35 krona i 3:e, 0,25 krona i 2:a och 0,15 krona i 1:a årskursen, förslagsvis	” 32 558:—
Ordningssmannaarvoden åt skeppsgossar	” 730:—

Summa förslagsanslag kronor 8 249 018:—

¹⁾ Därav högst 150 högbåtsmän.

- Anm. 1. I mån av avgång, på grund av befordran eller eljest, bland underofficerare av 3. graden skall antalet flaggkorpraler utökas med avgången motsvarande antal.
- Anm. 2. För högbåtsmän avsedda beställningar skola hållas vakanta, i den mån övertalig personal (underofficerare av 3. graden, kockar och hovmästare, korpraler med underofficers av 3. graden löneförmåner samt poliser) tages i anspråk för bestridande av för högbåtsmän avsedda befattningar.
- Anm. 3. Vid vakanser inom korpralsgraden, utöver i anm. 2 nämnda, må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal meniga.
- Anm. 4. Under tiden 1 augusti—31 oktober må de menigas antal inom sjömanskåren ökas med högst 100, under förutsättning att motsvarande antal manskapsbeställningar under tiden 1 november—31 januari hålles vakant under lika lång tid, som de sålunda övertaliga varit anställda under augusti—oktober.
- Anm. 5. Vid sådana vakanser inom sjömanskåren, som icke föranledas av bestämmelserna i anm. 4, må skeppsgossekåren ökas med ett vakanserna motsvarande antal nummer, dock högst 100.

Stat

för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officerskåren.					
Chef	1	O. 8	Manskap.		
Överstar	2	O. 6	Flaggkorpraler	22	Mm. 3
Överstelöjtnanter	4	O. 5	Korpraler	212	Mm. 2
Majorer	7	O. 4	Meniga	352	Mm. 1
Kaptener	32	O. 3	Musikpersonal.		
Löjtnanter	34	O. 2	Musikdirektörer	2	O. 2
Underlöjtnanter och fanrikar	16	O. 1	Pensionerad personal.		
Underofficerskåren.			Underofficerare	10	—
Förrådsförvaltare	6	Uo. 4			
Flaggunderofficerare	30	Uo. 3			
Underofficerare av 2. graden	60	Uo. 2			
Underofficerare av 3. graden	37	Uo. 1			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor 1 695 100: —
Anställningspenning för förslagsvis 175 man	8 750: —
Hyresbidrag åt manskap, förslagsvis	28 500: —
Arvoden till pensionerade underofficerare	—: —

Summa förslagsanslag kronor 1 732 350: —

- Anm. 1. I mån av avgång, på grund av befordran eller eljest, bland underofficerare av 3. graden skall antalet flaggkorpraler utökas med avgången motsvarande antal.
- Anm. 2. Vid vakanser inom korpralsgraden må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal meniga.
- Anm. 3. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Bil. nr 63.

Stat

för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.		An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Mariningenjörkåren.			Poliskåren.		
Marinöverdirektör	1	—	(Arvoden enligt § 36 i officersavlönings- reglementet till:)		
Marindirektörer av 1. graden	2	C. 14	Överkonstaplar, tillika tjänst- görande såsom poliskommis- saries	2	C. 4
Marindirektörer av 2. graden	3	C. 13	Överkonstaplar	2	C. 3
Mariningenjörer av 1. graden, 1. löneklassen	9	C. 12	Konstaplar	9	C. 2
Mariningenjörer av 1. graden, 2. löneklassen	5	C. 10			
Mariningenjörer av 2. graden	6	C. 9	<i>A övergångsstat.</i>		
Extra mariningenjörer och marin- ingenjörer av 2. graden i flottans reserv	5	—	Överkonstaplar	2	C. 3
Specialingenjörer av 1. graden	4	C. 13	Konstaplar	21	C. 2
Specialingenjörer av 2. graden	8	C. 12			
Specialingenjörer av 3. graden	4	C. 10	Musikpersonal.		
Mariningenjörstipendiater	3	—	Musikdirektörer	2	O. 2
Marinintendenturkåren.			Civil personal.		
Marinöverintendent	1	O. 6	Expeditionsvakter vid Karlskrona station	3	B. 5
Förste marinintendenter, 1. löne- klassen	2	O. 5	Expeditionsvakter vid Stockholms station	2	B. 5
Förste marinintendenter, 2. löne- klassen	5	O. 4	Advokatfiskal vid Karlskrona sta- tion	1	—
Marinintendenter av 1. graden	28	O. 3	<i>A övergångsstat.</i>		
Marinintendenter av 2. graden	14	O. 2	Expeditionsvakt vid Karlskrona station	1	B. 5
Marinunderintendenter	6	O. 1	Expeditionsvakter vid Stockholms station	2	B. 5
Marinläkarkåren.			Pensionerad personal.		
Marinöverläkare	1	C. 15	Underofficerare	29	—
Förste marinläkare	3	C. 13			
Marinläkare av 1. graden	6	C. 10			
Marinläkare av 2. graden	16	—			
Marinläkarstipendiater	8	—			
Ecklesiastikstaten.					
Amiralitetspastorer	2	—			
Amiralitetspredikanter	2	—			
Klockare	2	—			
Kyrkvaktare	1	—			
<i>A övergångsstat.</i>					
Amiralitetspredikant	1	—			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare vid mariningenjörkåren.

marinintendenturkåren och marinläkarkåren, förslagsvis	kronor	824 000:—
Arvoden till ovanstående överkonstaplar och konstaplar, förslagsvis	"	134 990:—
Löner till ovanstående ordinarie expeditionsvakter, förslagsvis	"	22 608:—
Löner till ovanstående musikdirektörer, förslagsvis	"	8 604:—

Transport kronor 990,202:—

	Transport kronor	990,202:—
Arvode till marinöverdirektören	"	16 000:—
Arvoden enligt löneplan C, löneklass 14, till 3 extra mariningenjörer och enligt samma löneplan, löneklass 15, till 2 frivilligt tjänstgörande mariningenjörer av 2. graden i flottans reserv, förslagsvis	"	27 942:—
Lönefyllnad till specialingenjör av 2. eller 3. graden, som förestår torpedverkstaden i Karlskrona	"	480:—
Lönefyllnad till specialingenjör av 3. graden, verkstadsingenjör vid flottans station i Karlskrona	"	480:—
Arvoden till 3 mariningejörsstipendiater à 1,740 kronor	"	5 220:—
Dagarvoden till officerare, vilka, utan att vara berättigade till tjänstgörings-traktamente, förordnas att uppehålla befattning vid marinintendenturkåren, förslagsvis	"	500:—
Arvoden till 2 marinläkare av 1. graden, sjukhusläkare, à 1,170 kronor	"	2 340:—
Arvode till 1 röntgenläkare vid flottans sjukhus i Karlskrona	"	2 300:—
Två arvoden à 1,170 kronor för verkställande av ögonundersökningar och ögonbehandling	"	2 340:—
Ersättning för verkställande av ögonundersökningar av sjöofficerare och sjökadetter	"	1 500:—
Arvoden à 2,700 kronor till 16 marinläkare av 2. graden	"	43 200:—
Arvodesförhöjning à 300 kronor till 16 marinläkare av 2. graden	"	4 800:—
Arvoden till 8 marinläkarstipendiater à 1,410 kronor	"	11 280:—
Dagarvoden à 12 kronor till marinläkare av 2. graden och marinläkarstipendiater samt marinläkarstipendiater över stat under tjänstgöring i land, förslagsvis högst	"	20 000:—
Ekiperingshjälp vid första anställning till marinläkarstipendiat över stat. förslagsvis högst	"	5 000:—
Avlöning till 1 amiralitetspastor vid flottans station i Karlskrona	"	2 000:—
Avlöning till 1 amiralitetspastor vid flottans station i Stockholm	"	1 860:—
Avlöning till 2 amiralitetspredikanter vid flottans station i Karlskrona	"	2 400:—
Avlöning till 1 amiralitetspredikant vid flottans station i Stockholm	"	1 410:—
Avlöning till klockaren vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	"	600:—
Avlöning till klockaren vid Skeppsholms församling	"	720:—
Arvode 150 kronor samt ersättning för mistad bostadsförmån 350 kronor till 1 kyrkvaktare vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	"	500:—
Vikariatsersättning åt polispersonal, förslagsvis	"	2 000:—
Arvode till 1 advokatfiskal vid Karlskrona station	"	3 000:—
Arvoden till pensionerade underofficerare	"	— :—

Summa förslagsanslag kronor 1 148 074:—

Anm. 1. Skulle det i staten bestämda antalet marinläkare av 2. graden icke finnas fulltaligt, må de arvoden, som i följd därav sakna innehavare, till så stor del, som erfordras, användas till avlöning av ett vakanserna bland marinläkare av 2. graden motsvarande antal marinläkarstipendiater.

Anm. 2. Av arvodet till advokatfiskalen i Karlskrona anses 700 kronor utgöra tjänstgöringspenningar.

Anm. 3. För pensionerade underofficerare avsedda befattningar skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal à övergångsstat.

Bil. nr 64.

Stat
för vid Marinstaben anställd personal.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.
Officer, pensionerad eller eljest tillhörande reserven, ledare av sjöhisto- risk forskningssarbeten	1	—
Bibliotekarie (pensionerad officer)	1	—
Expeditionsunderofficer (pensionerad underofficer)	1	—
Arkivarie	1	—
Expeditionsvakt	1	B. 5
Lön till expeditionsvakten, förslagsvis	kronor	2 988:—
Arvode till ovanstående ledare av sjöhistoriska forskningssarbeten	»	3 180:—
Arvode till bibliotekarien	»	—:—
Arvode till expeditionsunderofficeren	»	—:—
Arvode till arkivarien	»	2 400:—
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., förslagsvis	»	5 000:—
Arvoden m. m. till marinattachéer	»	36 000:—
Summa förslagsanslag kronor		49 568:—

Anm. Befattningarna såsom bibliotekarie och expeditionsunderofficer skola, därest Kungl. Maj:t icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal & övergångsstat.

Bil. nr 65.

Stat
för vid flottans sjukhus i Karlskrona anställd personal.

	Antal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbörligt avlönings- reglemente.
Maskinist	1	C. 3
Eldare av 1:a klass	1	C. 1
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	6 840:—
Grundavlöningar till o. o. tjänstemän samt kvinnlig sjukvårds- och ekonomi- personal, högst	kronor	14 232:—
Avlöningsförhöjningar till samma personal enligt av Kungl.	»	3 384:—
Maj:t meddelade bestämmelser, förslagsvis	»	23 824:—
Avlöning till övrig icke-ordinarie personal m. m., högst	»	41 440:—
Summa förslagsanslag kronor		48 280:—

Stat
för sjörullföringsbefälhavare med biträden.

	An- tal.	Enhets- kostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Sjörullföringsbefälhavare i Stockholm	1	3 600 —	3 600 —
Sjörullföringsbefälhavare i landsorten	2	3 180 —	6 360 —
Sjörullföringsbiträde i Stockholm	1	2 340 —	2 340 —
Sjörullföringsbiträden i landsorten	5	2 130 —	10 650 —
Summa kronor	—	—	22 950 —

Anm. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning, att respektive befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvoden må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

Stat
för Sjökrigshögskolan.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Summa kronor.
Lärare.			
Lärare i allmänna kursen, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	—	—	12 425 —
Lärare i högre kurserna, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	—	—	12 950 —
samt å 125 kronor för varje veckotimmes handledning vid praktiska övningar i torped- och minlära	—	—	500 —
Arvoden å högst 116 kronor per månad enligt chefens för hög- skolan fördelning till repetitörer, som utöva repetitörstjänst med bibehållande av annan tjänstebefattning	—	—	1 392 —
Ersättning för extra föreläsningar och övningar	—	—	1 000 —
Summa högst kronor	—	—	28 267 —
Betjäning.			
Expeditionsvakt	1	B. 5	— —
Lön till ovanstående expeditivakt, förslagsvis kronor	—	—	— —
Summa förslagsanslag kronor	—	—	28 267 —

Anm. Befattningen såsom expeditivakt uppehålls tillsevidare av personal å övergångsstat.

Stat
för Sjökrigsskolan.

	An- tal.	Löneplan och löne- grad enligt vederbör- ligt avlö- nings- reglemente.	Enhets- kostnad. Kronor.	Summa kronor.
Lärare.				
Lektor:				
Lön	1	—	—	217
Arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår å 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan för lärare i elektroteknik och matematik med mekanik, å 250 kronor för lärare i franska och engelska språ- ken, nationalekonomi, varukännedom, bokföring, han- delsrätt och handelslära, å 75 kronor för lärare i intendenturtjänst, organisationslära samt krigs- och sjölagar å sjöofficerslinjen ävensom i reglemente för marinen och krigslagar å kustartillerilinen och regle- menten å marinintendentslinjen samt å 175 kronor för lärare i övriga militära ämnen vid skolan iland:				
33 × 75 kronor				2 475:—
102 × 175 »				17 850:—
59 × 250 »				14 750:—
28 × 350 »				9 800:—
Lärare i gymnastik och vapenföring, tillika ledare av kadetternas idrottsövningar, arvode	—	—	—	800
Befälspersonal.				
Kadettofficerare och kadettintendenter från flottan, arvoden	7	—	540	3 780
Kadettofficer från kustartilleriet, arvode	1	—	—	540
Kadettofficerare från flottan, arvoden å 45 kronor i 5 månader	2	—	—	450
Läkare, arvode	1	—	—	1 020
Betjäning.				
Expeditionsvakt	1	B. 5	—	—
Portvakt, arvode jämte fri bostad	1	—	—	870
Summa högst kronor				52 552
Lön till ovanstående expeditionsvakt, förslagsvis kronor				2 988:—
Summa förslagsanslag kronor				55 540:—

Anm. 1. Den tillökning i lön, som i enlighet med därom utfärdade bestämmelser tillkommer lektor, utgår av avlöningsanslaget.

Anm. 2. Chefen för sjökrigsskolan äger att till extra undervisning och vikariatsarvoden disponera möjligen på grund av ändrad undervisningsplan uppstående besparingar i arvodesanslaget till lärarna.

Anm. 3. Då läraren i gymnastik icke samtidigt med tjänstgöringen vid skolan uppehåller egen beställning vid marinen, skall arvodet utgå allenast med 510 kronor för år.

Stat
för marinens underofficersskolor.

För bestridande av undervisning i språk m. fl. ämnen:
Ersättningar efter av Kungl. Maj:t fastställda grunder och fördelning, förslags-
vis högst kronor 16 050: —

Stat
för skeppsgosseskolorna.

	Antal.	E n h e t s k o s t n a d.			
		Lön. Arvode.		Tjänstgörings- penningar.	Summa kronor.
Skolan i Karlskrona.					
Rektor	1	4 000	—	2 000	6 000
Ordinarie ämneslärare	5	2 200	—	1 400	3 600
Extra ordinarie ämneslärare	3	2 600	—	—	2 600
Skolan i Marstrand.					
Ordinarie ämneslärare	¹⁾ 3	2 200	—	1 400	3 600
Extra ordinarie ämneslärare	²⁾ 2	2 600	—	—	2 600
Å ö v e r g å n g s s t a t .					
Ordinarie ämneslärare i Marstrand	1	2 200	—	1 400	3 600

Löner och tjänstgöringspenningar till ovanstående ordinarie beställnings-
havare kronor 38 400: —
Arvoden till ovanstående extra-ordinarie ämneslärare » 10 400: —
Arvode till en förste lärare vid skolan i Marstrand » 600: —
Arvoden till timlärare å 110 kronor för varje timmes undervisnings-
skyldighet i veckan » 4 486: —
Arvoden till lärare i slöjd » 2 200: —
Arvoden m. fl. kostnader för inövande av hornblåsare och trumslagare » 714: —
Summa kronor 56 800: —

¹⁾ Därav en tillika förste lärare.

²⁾ Så länge å övergångsstat kvarstår en ordinarie ämneslärare, hålles ett arvode vakant.

Anm. 1. Pensionsunderlaget för rektor skall utgöra 4,300 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmande av pensionens belopp räknas honom tillgodo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.

Anm. 2. För ordinarie ämneslärare kan lönen höjas efter 5 år med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.

Förteckning

öfver i stat icke uppförda arvoden m. m.

	A. Arvoden till ordinarie befattnings- havare med avlönning från anslag under fjärde huvud- titeln, sjöför- svaret, m. fl.	B. Arvoden till vissa icke- ordinarie befattnings- havare m. fl. ersättningar.	Summa kronor.
Marinens centrala myndigheter m. fl.			
Portvakt hos marinförvaltningen	468	—	468
Portvakt i marininstaben (jämte fri bostad samt bränsle och lyse)	—	540	540
1 kontrollofficer i Bofors	1 200	—	1 200
Flottans station i Karlskrona.			
Underekipagemästaren vid flottans station i Karlskrona	600	—	600
Verkstadsintendenten vid marinens centrala beklädnads- verkstad	1 200	—	1 200
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning	348	—	348
1 " " skeppsgossekårens "	282	—	282
1 " " sjöreservens "	210	—	210
1 " " flottans sjukhus "	—	144	144
1 eldare i stationsbefälhavarens kanslihus	—	1 570	1 570
1 " i sjömanskårens matinrättning	—	2 450	2 450
1 " i skeppsgossekårens "	—	2 450	2 450
1 tillsyningsman vid stationens häkte och arrester	174	—	174
Uppbördsman vid skjutbanorna	600	—	600
Avdelningsföreståndare vid inskjutningsstationerna	468	—	468
Biträde vid radiotelegrafverkstaden	348	—	348
Uppbördsman vid fyrverkslaboratoriet	1 000	—	1 000
Flottans station i Stockholm.			
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning	348	—	348
1 " " sjöreservens "	204	—	204
Tillsyningsman vid kustflottans måldepå vid Vitsgarn	—	600	600
Tillsyningsman vid stationens häkte och arrester	174	—	174
Tillsyningsman vid flottans kruthus å Bergholmen	1 320	—	1 320
Örlogsdepån i Göteborg.			
1 uppbördsman vid matinrättningen	204	—	204
Skeppsgossekåren i Marstrand.			
1 läkare	—	2 340	2 340
Till vakthållning	—	5 846	5 846
1 uppbördsman vid matinrättningen	282	—	282
Vaxholms fästning och Vaxholms kustartilleriregemente.			
Till juridiskt biträde åt kommandanten	—	300	300
1 uppbördsman vid matinrättningen å Oscar-Fredriksborg	282	—	282
1 " " " " Vaxholms kastell	210	—	210
1 " " " " Siaröfortet	48	—	48
Transport	9 970	16 240	26 210

Fjärde huvudtiteln.

	A. Arvoden till ordinarie befattnings- havare med avlönning från anslag under fjärde huvud- titeln, sjöför- svaret, m. fl.	B. Arvoden till vissa icke- ordinarie befattnings- havare m. fl. ersättningar.	Summa kronor.
Transport	9 970	16 240	26 210
1 uppbördsman vid marinrättningen å Angsholmsfortet	48	—	48
1 " " " vid batterivärn Torsberg	48	—	48
Tillsyningspersonal för bevakning:			
1 tillsyningsman för Värmdö kruthus	200	—	200
1 " " Siaröfortet	870	—	870
1 " " Angsholmsfortet	870	—	870
Övrig tillsyningspersonal	—	¹⁾ 3 940	3 940
1 maskinist vid varmbadinrättningen	—	2 920	2 920
1 " (tillika tillsyningsman) vid batterivärn Torsberg	—	3 600	3 600
Karlskrona fästning och Karlskrona kustartilleriregemente.			
Till juridiskt biträde	—	300	300
1 uppbördsman vid marinrättningen i stadskasernen i Karlskrona	282	—	282
1 " " " å Kungsholms fort	210	—	210
1 " " " Västra Hästholms fort	144	—	144
2 uppbördsmän " marinrättningarna " Almö, Aspö eller Oscarsvärn	144	—	144
Tillsyningsman vid batterivärn Aspöberg	—	700	700
Vaktkarl, tillika eldare vid batterivärn Aspöberg	—	1 460	1 460
Tillsyningspersonal för bevakning	—	¹⁾ 4 980	4 980
1 eldare vid marinrättningen i stadskasernen	—	2 190	2 190
2 " " värmeledning " "	—	2 832	2 832
Älvsborgs fästning.			
Tillsyningspersonal för bevakning:			
1 tillsyningsman för Älvsborgsön	600	—	600
Övrig tillsyningspersonal	—	¹⁾ 1 450	1 450
Hemsö fästning.			
Tillsyningspersonal för bevakning	—	¹⁾ 840	840
Summa kronor	13 386	41 452	54 838

¹⁾ Arvodena utgå enligt av marinförvaltningen fastställd fördelning.

Anm. 1. Arvodet till uppbördsman vid skjutbanorna i Karlskrona må jämväl kunna disponeras till en pensionerad underofficer.

Anm. 2. Arvodet till maskinist (tillika tillsyningsman) vid batterivärn Torsberg må jämväl kunna disponeras till ordinarie beställningshavare men skall i sådant fall endast utgå med 870 kronor.

Bil. nr 72.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.
för budgetåret 1931/1932.

	Kronor.	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:			
Kårer och stater m. m.			
Flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår	8 249 018		
Kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl.	1 732 350		
Mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren m. fl.	1 148 074		
Vid marininstaben anställd personal	49 568		
Vid flottans sjukhus i Karlskrona anställd personal	48 280		
Sjörullföringsbefälhavare med biträden	22 950	11 250 240	
Undervisningsverken.			
Sjökrigshögskolan	28 267		
Sjökrigsskolan	55 540		
Marinens underofficersskolor	16 050		
Skeppsgosseskolorna	56 800	156 657	11 406 897
B. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	—	3 460
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., förslagsvis	—	—	7 000
D. Avlöning till icke-ordinarie personal å stationskontoren m. fl. expeditioner, förslagsvis	—	—	61 000
E. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal vid kustartilleriet och skeppsgossekåren i Marstrand, förslagsvis	—	—	4 380
F. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	—	29 450
G. Arvoden m. m. enligt förteckning	—	—	54 838
H. Kostnader för musikelever vid flottan	—	—	2 000
I. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet	—	—	800
J. Kostnadsfria hemresor för skeppsgossar, förslagsvis	—	—	10 000
K. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis	—	—	12 000
L. Ålderstillägg, förslagsvis	—	—	10 000
Summa kronor	—	—	11 601 825
Härutöver beräknas i merkostnad för manskap, kvarstående å äldre löneplan	—	—	100 000
Härifrån avgå följande poster:			11 701 825
Ersättning för tjänstebostäder	—	125 000	—
Besparing på grund av vakanser bland högbåtsmän	—	48 000	173 000
Återstår summa	—	—	11 528 825

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal å övergångsstat vid marinen för budgetåret 1931/1932.

	Antal beställningshavare, som överförts till övergångsstat			Antal beställningshavare, som överförts till övergångsstat	
	tvångsvis.	frivilligt.		tvångsvis.	frivilligt.
Militär personal.			Civilmilitär personal.		
<i>Flottan.</i>					
Officerskåren.			Mariningenjörskåren.		
Kommendörkapten av 1. graden	—	2	Marindirektör av 1. graden	1	—
Kommendörkapten av 2. graden	—	1	Mariningenjör av 1. graden, 1. löneklassen	—	1
Kaptener	3	10	Mariningenjör av 1. graden, 2. löneklassen	—	1
Underofficerskåren.			Mariningenjör av 2. graden	—	1
Flaggunderofficerare	40	5	Specialingenjör av 1. graden	—	1
Underofficerare av 2. graden	103	40	Specialingenjör av 2. graden	1	—
Underofficerare av 3. graden	77	104			
<i>Kustartilleriet.</i>			Marinintendenturkåren.		
Officerskåren.			Förste marinintendent, 2. löneklassen	—	1
Majorer	1	1	Marinintendenter av 1. graden	3	4
Kaptener	5	6	Marinintendenter av 2. graden	1	3
Underofficerskåren.			Marinläkarkåren.		
Flaggunderofficerare	25	2	Marinläkare av 1. graden	2	—
Underofficerare av 2. graden	55	9			
Underofficerare av 3. graden	53	42			

Löner m. m. till ovanstående beställningshavare, förslagsvis kronor 1 900 000:—

Stat
för marinens reservstat.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. Kronor.	Summa kronor.
A. Flottan (övergångsstat).			
Kommendörkapten av 2. graden	1	4 800	4 800
Kapten i mellersta löneklassen	1	2 220	2 220
Kaptener i lägsta löneklassen	3	1 620	4 860
Underofficer i högre löneklassen	1	1 560	1 560
B. Kustartilleriet.			
Major	1	4 800	4 800
Kaptener i högsta löneklassen	2	2 820	5 640
Kapten i mellersta löneklassen	1	2 220	2 220
Kaptener (löjtnanter) i lägsta löneklassen	2	1 620	3 240
Underofficerare i högre löneklassen	3	1 560	4 680
Underofficerare i lägre löneklassen	3	1 260	3 780
Säger för löner	—	—	37 800

Anm. 1. Därest förhållandena sådant påkalla, äger Kungl. Maj:t vidtaga jämkning i antalet beställningar inom de olika tjänstegraderna och löneklasserna av kustartilleriets reservstat, dock att de särskilda summorna av i nämnda stat upptagna löner för regements-officerare, för kaptener (löjtnanter) samt för underofficerare härigenom icke må överskridas.

Anm. 2. Årliga avlöningstillägg utgå till kapten i mellersta löneklassen efter uppnådd 43 års ålder med 360 kronor, till kapten i lägsta löneklassen eller löjtnant efter uppnådd 37 års ålder med 360 kronor och efter uppnådd 43 års ålder med ytterligare 360 kronor samt till underofficer i lägre löneklassen efter uppnådd 42 års ålder med 180 kronor.

Anm. 3. Under tjänstgöring utom bostadsorten utgår tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser.

Beräkning
av antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga m. fl. vid marinen
för budgetåret 1931/1932.

	Antal tjänstgöringsdagar		Summa tjänstgöringsdagar	
	med penningbidrag		för värnpliktiga.	för kadetter m. fl.
	å 50 öre.	å 1 krona.		
Flottan.				
Värnpliktiga i linjetjänst	312 560	132 670	445 230	—
Ersättningsreserv	62 000	—	62 000	—
Kadetter m. fl.	3 350	19 170	—	22 520
Summa	377 910	151 840	507 230	22 520
Till följd av hemförlovning beräknas avgå	—	1 000	1 000	—
Säger för flottan	377 910	150 840	506 230	22 520
Kustartilleriet.				
Värnpliktiga i linjetjänst	101 380	43 980	145 360	—
Ersättningsreserv	80 000	—	80 000	—
Värnpliktiga studenter	7 130	5 470	12 600	—
Kadetter m. fl.	1 120	7 880	—	9 000
Säger för kustartilleriet	189 630	57 330	237 960	9 000
Sammanlagt antal tjänstgöringsdagar	567 540	208 170	744 190	31 520
	775 710		775 710	

Bil. nr 76.

Stat
för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Officerare.			Civilmilitär personal m. fl.		
Chef, generalsperson (flaggman)	1	O. 8	Flygöveringenjör	1	C. 14
Överste (kommendör)	1	O. 6	Förste flygingenjörer	2	C. 13
Överste eller överstelöjtnant (kommendör eller kommendörkapten av 1. graden)	1	O. 6 eller O. 5	Flygingenjörer av 1. gr.	2	C. 12
Överstelöjtnanter eller majorer (kommendörkapten av 1. eller 2. graden)	2	O. 5 eller O. 4	" " 2. " 	4	C. 11
Majorer (kommendörkapten av 2. graden)	3	O. 4	" " 3. " 	2	C. 10
Kaptener	21	O. 3	Regementsläkare	1	C. 11
Löjtnanter	27	O. 2	Bataljonsläkare	1	C. 9
Intendenturpersonal.			Verkmästare av 1. kl.	5	C. 6
Överstelöjtnant eller majorurintendenturkåren (1. marinintendent av 1. eller 2. löneklassen)	1	O. 5 eller O. 4	" " 2. " 	5	C. 4
Kaptener ur intendenturkåren (marinintendent av 1. graden)	4	O. 3	Tyghantverkare	7	C. 3
Löjtnant ur intendenturkåren (marinintendent av 2. graden)	1	O. 2	Vapenantverkare	5	C. 3
Underofficerare.			Maskinister	5	C. 3
Förrådsförvaltare	9	Uo. 4	Eldare av 1. kl.	5	C. 1
Fanjunkare	14	Uo. 3	Förrådsvaktmästare	6	C. 1
Sergeanter	20	Uo. 2	Civil personal.		
			Sekreterare och kamrerare	1	Avd. B. 24
			Kanslibitråde	1	Avd. B. 7
			Expeditionsvakt	1	Avd. B. 5
			Skrivbiträden	2	Avd. B. 2
			Pensionerad personal.		
			Officer, registrator och bibliotekarie hos flygstyrelsen	1	—
			Officer, intendentur utbildad	1	—
			Underofficerare	16	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 848 012:—
 Avlöning till ett extra ordinarie kanslibitråde hos flygstyrelsen, förslagsvis " 2 676:—
 Arvoden till pensionerad personal, förslagsvis " 12 750:—

Summa förslagsanslag kronor 863 438:—

Anm. 1. De i staten upptagna ordinarie beställningshavarna skola vara underkastade transport till andra beställningar i innehavande grader inom armén respektive marinen.

Anm. 2. De för pensionerad personal avsedda befattningarna skola, därest Kungl. Maj:ts icke annorlunda bestämmer, tillsvidare bestridas av personal å övergångsstat.

Stat
för 1. flygkåren.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av 1. klassen	2	Maf. 5	Vapenhantverkarfurir av 2. klassen	1	Maf. 4
” ” 2. ”	2	Maf. 4	Vapenhantverkarsvice- korpral	1	Maf. 2
Korpraler	4	Maf. 3	Hantverksfurir av 2. klassen	1	Maf. 4
Vicekorpraler	8	Maf. 2	Hantverkskorpral	1	Maf. 3
Menige	20	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	2	Maf. 2
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	Maf. 4	Hantverkssoldater	6	Maf. 1
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis..... kronor 45 264:—

Summa förslagsanslag kronor 45 264:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans nummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för 2. flygkåren.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av 1. klassen	2	Maf. 5	Vapenhantverkarfurir av 2. klassen	1	Maf. 4
” ” 2. ”	4	Maf. 4	Vapenhantverkarkorpral	1	Maf. 3
Korpraler	4	Maf. 3	Hantverksfurir av 1. klassen	1	Maf. 5
Vicekorpraler	8	Maf. 2	Hantverksfurir av 2. klassen	1	Maf. 4
Menige	18	Maf. 1	Hantverkskorpraler	2	Maf. 3
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	Maf. 4	Hantverksvicekorpraler	3	Maf. 2
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Hantverkssoldater	9	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis..... kronor 53 196:—

Summa förslagsanslag kronor 53 196:—

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans nummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 79.

Stat
för 3. flygkåren.

Manskap.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Furirer av 1. klassen	2	Maf. 5	Vapenhantverkar- korpraler	2	Maf. 3
” ” 2. ”	3	Maf. 4	Vapenhantverkarvice- korpral	1	Maf. 2
Korpraler	6	Maf. 3	Hantverksfurir av 1. klassen	1	Maf. 5
Vicekorpraler	7	Maf. 2	Hantverksfurirer av 2. klassen	2	Maf. 4
Menige	22	Maf. 1	Hantverkskorpraler	3	Maf. 3
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	Maf. 4	Hantverksvicekorpraler	5	Maf. 2
Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3	Hantverkssoldater	12	Maf. 1
Vapenhantverkarfurir av 2. klassen	1	Maf. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 64 632: —

Summa förslagsanslag kronor 64 632: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans nummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 80.

Stat
för 4. flygkåren.

Manskap.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Furirer av 1. klassen	2	Maf. 5	Sjukvårdskorpral	1	Maf. 3
” ” 2. ”	2	Maf. 4	Vapenhantverkarfurir av 2. klassen	1	Maf. 4
Korpraler	4	Maf. 3	Hantverksfurir av 1. klassen	1	Maf. 5
Vicekorpraler	4	Maf. 2	Hantverkskorpral	1	Maf. 3
Menige	8	Maf. 1	Hantverksvicekorpral	1	Maf. 2
Sjukvårdsfurir av 2. klassen	1	Maf. 4	Hantverkssoldater	3	Maf. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 30 372: —

Summa förslagsanslag kronor 30 372: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans nummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlöande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Stat
för flygskolkåren.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt veder- börligt avlönings- reglemente.
Manskap.					
Furirer av 1 klassen	2	Maf. 5	Vapenhantverkarkorporal	1	Maf. 3
” ” 2. ”	3	Maf. 4	Hantverksfurir av 1.		
Korpraler	5	Maf. 3	klassen	1	Maf. 5
Vicekorpraler	8	Maf. 2	Hantverkskorpral	1	Maf. 3
Menige	15	Maf. 1	Hantverksvicekorpraler	2	Maf. 2
Sjukvårdsfurir av 2.			Hantverkssoldater	5	Maf. 1
klassen	1	Maf. 4			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor 41 904: —

Summa förslagsanslag kronor **41 904:** —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans nummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 82.

Beräkning

av ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.
för budgetåret 1931/1932.

	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:		
Officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet . .	863 438	—
1. flygkåren	45 264	—
2. "	53 196	—
3. "	64 632	—
4. "	30 372	—
Flygskolkåren	41 904	1 098 806
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa trupp- förband	—	17 740
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården	—	325
D. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	900
E. Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis	—	1 800
F. Anställningspenningar, förslagsvis	—	1 250
G. Gottgörelse för tjänstehäst	—	250
H. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	450
I. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	—	13 270
J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis	—	7 000
K. Rekryteringskostnader, förslagsvis	—	4 500
L. Flygvapnets reservpersonal, förslagsvis	—	31 558
M. Avlöning till reservofficerare vid armén och marinen under tjänstgöring vid flygvapnet, förslagsvis	—	14 208
N. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	—	40 000
O. Flyttningssersättning, förslagsvis	—	20 000
P. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	—	20 000
Q. Dag arvoden för officerare, tjänstgörande i för intendentur- personal avsedda befattningar, förslagsvis	—	700
R. Inkvarteringsersättning åt manskap i Karlskrona, förslagsvis	—	900
Summa kronor	—	1 273 657

Beräkning
av de värnpliktigas vid flygvapnet tjänstgöringsdagar för budgetåret 1931/1932.

	Tjänstgöringsdagar	
	med penning- bidrag å 50 öre.	med penning- bidrag å 1 krona.
I. Linjen.		
Studenter och likställda	6 200	11 800
Övriga värnpliktiga	80 800	34 200
Säger för linjen	87 000	46 000
II. Ersättningsreserven	26 000	—
Summa tjänstgöringsdagar	113 000	46 000
	159 000	

Bil. nr 84.

Beräkning
av ordinarie reservationsanslaget till beklädnads- och munderingsutrustning
samt kasern- och förplägnadsutredning
för budgetåret 1931/1932.

			Kronor.
I. Beklädnads- och munderingsutrustning.			
Tjänstgöringsdagar för manskap:			
för fast anställt manskap	90 000 dagar		
» värnpliktiga	159 000 »		
	Säger 249 000 dagar å kr. 0,55	kr. 136 950: —	
Underhållsdagar för hästar 4 745 å kr. 0,15		» 711: 75	137 661 75
II. Speciell flygarbeklädnad			
			30 000
III. Kasernutredning.			
Tjänstgöringsdagar för manskap 249 000 å kr. 0,10			
			24 900
IV. Förplägnadsutredning.			
Tjänstgöringsdagar för manskap 249 000 å kr. 0,07			
		kr. 17 430: —	
Underhållsdagar för hästar 4 745 å kr. 0,01		» 47: 45	17 477 45
Summa kronor			210 039 20

Sammandrag och register

till

fjärde huvudtiteln för budgetåret 1931/1932.

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			1. Departementet.		
	6	1	Departementschefen	24,000	—
1	6	2	Departementet, <i>förslagsanslag</i>	271,700	—
2	8	3	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i departementet, <i>förslagsanslag</i>	—	35,000
			Säger för departementet	295,700	35,000
			2. Lantförsvaret.		
			A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		
3	9	1	Arméförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	532,668	—
4	9	2	Arméförvaltningens verksamhet	—	32,900
5	10	3	Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., <i>förslagsanslag</i>	25,000,000	—
6	24	4	Avlöning till personal å övergångsstat vid armén, <i>förslagsanslag</i>	5,800,000	—
7	25	5	Avskedsersättning åt övertalig personal vid armén, <i>förslagsanslag</i>	—	150,000
	27	6	Inkvartereringens ordnande i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>	21,450	—
8	28	7	Rekryteringskostnader, <i>reservationsanslag</i>	104,000	—
9	29	8	Avskedspremier m. m., <i>förslagsanslag</i>	115,000	—
10	30	9	Arméns reservstater, <i>förslagsanslag</i>	681,000	—
11	32	10	Reservstat för furirer vid Gotlands trupper, <i>förslagsanslag</i> ..	—	30,000
12	34	11	Arméns personal över stat, <i>förslagsanslag</i>	790,000	—
13	35	12	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	210,000	—
14	36	13	Rese- och traktamentskostnader m. m. för hästuttagningsnämndernas ordförande, <i>förslagsanslag</i>	80,000	—
	36	14	Flyttningersättning, <i>förslagsanslag</i>	200,000	—
	36	15	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	16,000	—
			Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	33 550,118	212,900

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.		
15	36	1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	2,758,000	—
16	40	2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—
17	42	3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	1,000,000	—
			Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	3,833,000	—
			C. Undervisning, understöd, expenser m. m.		
18	43	1	Undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisnings- anstalter och utbildningskurser, <i>reservationsanslag</i>	929,000	—
19	46	2	Granatkastarkurs vid infanteriskjutskolan, <i>reservationsanslag</i>	—	13,000
20	47	3	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—	—
21	47	4	Understöd åt föreningar och till skrifers utgivande, <i>reservationsanslag</i>	25,750	—
	48	5	Befrämjande av den andliga vården vid armén, <i>reservationsanslag</i>	50,000	—
22	48	6	Frivilliga skytteväsendets befrämjande, <i>reservationsanslag</i>	—	470,000
23	52	7	Skrivmaterialier och expenser, <i>reservationsanslag</i>	555,000	—
24	56	8	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	235,000	—
	56	9	Vissa arbeten å mobiliseringsverket, <i>reservationsanslag</i>	30,000	—
25	56	10	Generalstabens översiktskarta över Sverige, <i>reservationsanslag</i>	—	7,200
26	57	11	Konservering av vissa samlingar i krigsarkivet, <i>reservationsanslag</i>	—	10,000
27	58	12	Verket »Sveriges krig åren 1611—1648», <i>reservationsanslag</i>	—	19,000
28	60	13	Krigskollegii historia, <i>reservationsanslag</i>	—	9,460
			Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	1,824,750	528,660
			D. Förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.		
29	62	1	Mathållning, <i>förslagsanslag</i>	6,587,000	—
30	68	2	Munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	4,076,000	—
31	70	3	Kasernutredning, intendenturfordon m. m., <i>reservationsanslag</i>	1,266,000	—
32	72	4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt, <i>förslagsanslag</i> ...	3,150,000	—
33	75	5	Remontering, <i>reservationsanslag</i>	422,000	—
34	78	6	Furagering, <i>förslagsanslag</i>	2,318,000	—
			Transport	17,819,000	—

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	17,819,000	—
35	80	7	Anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, <i>reservationsanslag</i>	612,000	—
36	86	8	Engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	34,000
37	87	9	Truppförbandens övningar, <i>reservationsanslag</i>	1,730,000	—
38	97	10	Fält- och fälttjänstövningar, <i>reservationsanslag</i>	700,000	—
39	98	11	Luftförsvarsövningar, <i>reservationsanslag</i>	—	36,000
			Säger för förplägnad, intendenturmateriel, remontering, övningar m. m.	20,861,000	70,000
			E. Sjukvård m. m.		
40	99	1	Sjuk- och veterinärvård m. m., <i>reservationsanslag</i>	542,000	—
41	102	2	Arméns bakteriologiska laboratorium, <i>förslagsanslag</i>	—	2,000
42	102	3	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, <i>reservationsanslag</i>	—	20,000
43	102	4	Engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	60,000
			Säger för sjukvård m. m.	542,000	82,000
			F. Vapen och ammunition.		
44	103	1	Vapen och ammunition m. m., <i>reservationsanslag</i>	4,514,800	—
45	107	2	Engångskostnader för anskaffning av artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	1,918,800
46	108	3	Underhåll av och försök med stridsvagnar, <i>reservationsanslag</i>	—	50,000
47	109	4	Försök med infanterikanoner, <i>reservationsanslag</i>	—	80,000
48	111	5	Försök med viss artillerimateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	80,000
			Säger för vapen och ammunition	4,514,800	2,128,800
			G. Byggnader och ingenjörmateriel.		
49	114	1	Byggnader, övningsfält och skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	2,694,300	—
50	117	2	Ordande av förläggningen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, <i>reservationsanslag</i>	—	140,000
51	119	3	Flyttning av vissa byggnader, <i>reservationsanslag</i>	—	18,000
52	121	4	Skyddsanordningar vid Livregementets husarers och Göta trängkårs skolskjutningsbana, <i>reservationsanslag</i>	—	23,000
53	122	5	Förrädsbyggnader för granatkastarammunition och handgranater, <i>reservationsanslag</i>	—	34,000
54	122	6	Ång- och värmecentral m. m. vid Bodens artilleriregemente, <i>reservationsanslag</i>	—	110,000
55	123	7	Centraluppvärmning i vissa bostadsbyggnader i Boden, <i>reservationsanslag</i>	—	40,000
			Transport	2,694,300	365,000

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	2,694,300	365,000
56	124	8	Centralvärmeledning i vissa byggnader tillhörande Norrlands trängkårs kasernetablissemang m. m., <i>reservationsanslag</i>	—	55,000
57	125	9	Elektrifiering av vissa befästningar i Boden, <i>reservationsanslag</i>	—	63,000
58	126	10	Ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	172,000	—
59	127	11	Försök med ny ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
60	128	12	Engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	122,000
61	129	13	Arméns brevdueväsande, <i>reservationsanslag</i>	—	6,000
62	130	14	Fortifikationsdepartementets åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>	—	21,000
63	130	15	Utvidgning av Skillingaryds skjutfält, <i>reservationsanslag</i>	—	100,000
64	139	16	Utvidgning av Bohusläns regementes övningsfält	—	21,100
			Säger för byggnader och ingenjörmateriel	2,866,300	828,100
			H. Diverse.		
65	143	1	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	290,000	—
66	144	2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	400,000	—
67	145	3	Semester åt vid lantförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	160,000	—
68	145	4	Ersättning till staden Lund	—	47,000
69	148	5	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid lantförsvaret, <i>förslagsanslag</i>	—	3,700,000
			Säger för diverse	850,000	3,747,000
			Säger för lantförsvaret	68,841,968	7,597,460
			3. Sjöförsvaret.		
			A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		
70	148	1	Marinförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	253,200	—
71	149	2	Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., <i>förslagsanslag</i>	11,500,000	—
72	164	3	Avlöning till personal å övergångsstat vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	1,900,000	—
73	165	4	Avskedsersättning åt övertaliga månadslönnare m. fl. vid marinen, <i>förslagsanslag</i>	—	35,000
	166	5	Rekryteringskostnader, <i>förslagsanslag</i>	90,000	—
74	166	6	Marinens reservstat, <i>förslagsanslag</i>	58,000	—
	167	7	Marinens reservpersonal, <i>förslagsanslag</i>	80,000	—
			Transport	13,881,200	35,000

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	13,881,200	35,000
	168	8	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	100,000	—
	168	9	Flyttningssersättning, <i>förslagsanslag</i>	50,000	—
75	168	10	Resestipendier, <i>reservationsanslag</i>	12,000	—
			Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	14,043,200	35,000
			B. De värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning.		
76	168	1	De värnpliktigas avlöning, <i>förslagsanslag</i>	493,000	—
	169	2	Understöd åt vissa värnpliktigas familjer, <i>förslagsanslag</i>	15,000	—
77	169	3	Inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	140,000	—
			Säger för de värnpliktigas avlöning, inskrivning och redovisning	648,000	—
			C. Undervisning, understöd, expenser m. m.		
78	170	1	Undervisningsmateriel samt undervisningsanstalter m. m., <i>reservationsanslag</i>	30,000	—
79	171	2	Studiestipendier, <i>reservationsanslag</i>	—	—
	172	3	Understöd åt föreningar, <i>reservationsanslag</i>	24,450	—
80	172	4	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	340,000	—
	173	5	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	75,000	—
	173	6	Biblioteksverksamhet för underbefäl och manskap vid marinerna, <i>reservationsanslag</i>	5,500	—
			Säger för undervisning, understöd, expenser m. m.	474,950	—
			D. Förplägnad, beklädnad m. m.		
81	173	1	Förplägnad, <i>förslagsanslag</i>	2,280,000	—
82	174	2	Beklädnad, <i>reservationsanslag</i>	1,109,000	—
83	175	3	Kasern- och förplägnadsutredning samt sängservis m. m., <i>reservationsanslag</i>	156,900	—
	175	4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	800,000	—
			Säger för förplägnad, beklädnad m. m.	4,345,900	—
			E. Övningar.		
	176	1	Flottans krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	4,510,000	—
84	176	2	Ökade förmåner under sjukommendering åt personal, tjänstgörande å undervattensbåt, <i>reservationsanslag</i>	—	45,000
85	176	3	Kustartilleriets krigsberedskap och övningar, <i>reservationsanslag</i>	506,500	—
86	178	4	Krigsövningar vid kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	20,000	—
			Säger för övningar	5,036,500	45,000

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			F. Sjukvård.		
87	179	1	Sjukvård för marinen, <i>reservationsanslag</i>	188,800	—
			G. Flytande materiel och byggnader.		
88	180	1	Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m., <i>reservationsanslag</i>	5,900,000	—
89	184	2	Flottans ersättningsbyggnad, <i>reservationsanslag</i>	—	9,198,000
90	185	3	Befästningar, kustartilleriets kaserner m. m., <i>reservationsanslag</i>	300,000	—
91	189	4	Kustartilleriets materiel m. m., <i>reservationsanslag</i>	600,000	—
92	190	5	Anskaffning, underhåll och drift av sjöförsvarets motorfordon, <i>reservationsanslag</i>	24,000	—
93	192	6	Förnyelse av kustfästningarnas båtmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	200,000
94	194	7	Uttökning av elektriska verkstaden vid flottans varv i Karlskrona, <i>reservationsanslag</i>	—	53,150
95	196	8	Torpedinskjutningsstation i Stockholms skärgård, <i>reservationsanslag</i>	—	105,000
96	198	9	Tillbyggnads- och ändringsarbeten för skeppsgossekreten i Marstrand förläggning i Karlstens fästning, <i>reservationsanslag</i>	—	¹⁾ 179,000
97	199	10	Koncentrering av verkstadsdriften inom Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
98	201	11	Centraluppvärmning i vissa fort inom Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>	—	29,300
99	201		Vissa anläggningar å Stora Fjäderholmen	—	—
100	201		Konservering av Ny Älvsborgs fästning	—	—
			Säger för flytande materiel och byggnader	6,824,000	9,839,450
			H. Artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel.		
	203	1	Skjut- och materielförsök samt inskjutning av kanoner, <i>reservationsanslag</i>	50,000	—
101	203	2	Luftvärnsmateriel m. m. för flottans fartyg, <i>reservationsanslag</i>	—	80,000
102	204	3	Luftvärnsmateriel m. m. för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	—	135,000
103	205	4	Nya kärnrör m. m. i marinens artilleripjäser, <i>reservationsanslag</i>	—	30,000
104	205	5	Modern artilleriammunition för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i>	—	60,000
105	206	6	Eldledningsmateriel för nya sjöfrontsbatterier, <i>reservationsanslag</i>	—	20,000
106	206	7	Minmateriel för marinen, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
107	207	8	Prövning och undersökning av brisanta sprängämnen m. m., <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
108	207	9	Motmedel mot undervattensbåtar, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
			Transport	50,000	500,000

¹⁾ Beräknat belopp.

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	50,000	500,000
109	207	10	Radiopejlstationer, <i>reservationsanslag</i>	—	19,000
110	208	11	Gasskyddsmateriel för flottan, <i>reservationsanslag</i>	—	50,000
111	209	12	Gasskyddsmateriel för kustfästningarna, <i>reservationsanslag</i> ...	—	60,000
112	209	13	Försök med teknisk materiel, <i>reservationsanslag</i>	—	75,000
113	210	14	Luftvärnsstrålkastare för Vaxholms fästning, <i>reservationsanslag</i>	—	70,000
114	210	15	Åtgärder för industriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
115	211		Ökning av skottvidden för vissa kanoner inom Älvsborgs fästning	—	—
			Säger för artilleri-, min-, torped-, radio- och annan teknisk materiel	50,000	799,000
			I. Sjökarteverket.		
	212	1	Avlöning till sjökarteverkets personal, <i>förslagsanslag</i>	182,050	—
	212	2	Omkostnader för sjömättningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	340,400	—
	212	3	Omkostnader för kontroll- och undersökningsväsendet, <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
116	212	4	Tidskriften »Underrättelser för sjöfarande», <i>reservationsanslag</i>	—	38,000
117	212	5	Internationella hydrografiska byrån, <i>förslagsanslag</i>	—	8,500
			Säger för sjökarteverket	537,450	46,500
			J. Diverse.		
	212	1	Utgivande av laroböcker, beskrivningar, reglementen och instruktioner m. m., <i>reservationsanslag</i>	15,000	—
	212	2	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	70,000	—
118	213	3	Ersättning för rustning och rotering, <i>förslagsanslag</i>	500	—
	213	4	Semester åt vid sjöförsvaret anställda arbetare, <i>förslagsanslag</i>	150,000	—
119	213	5	Dyrtdistillägg åt befattningshavare vid sjöförsvaret, <i>förslagsanslag</i>	—	1,500,000
			Säger för diverse	235,500	1,500,000
			Säger för sjöförsvaret	32,384,300	12,264,950
			4. Flygvapnet.		
			A. Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.		
120	216	1	Avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., <i>förslagsanslag</i> ...	1,254,000	—
121	230	2	Restestipendier, <i>reservationsanslag</i>	6,000	—
			Säger för avlöning, rekrytering, resekostnader m. m.	1,260,000	—
			B. De värnpliktigas avlöning m. m.		
122	230	1	De värnpliktigas avlöning och färder m. m., <i>förslagsanslag</i> ...	139,800	—

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			C. Expenser m. m.		
123	232	1	Skrivmaterialier och expenser m. m., <i>reservationsanslag</i>	22,000	—
124	234	2	Tryckningskostnader, <i>reservationsanslag</i>	17,022	—
			Säger för expenser m. m.	39,022	—
			D. Förplägnad, intendenturmateriel och övningar.		
125	235	1	Mathållning och furagering, <i>förslagsanslag</i>	230,500	—
126	240	2	Beklädnads- och munderingsutrustning samt kasern- och förplägnadsutredning, <i>reservationsanslag</i>	210,000	—
127	242	3	Anskaffning av beklädnads- och munderingsutrustning, <i>reservationsanslag</i>	—	60,000
128	243	4	Bränsle, lyse, vatten, renhållning och tvätt m. m., <i>förslagsanslag</i>	180,000	—
129	244	5	Flygövningar, <i>reservationsanslag</i>	1,500,000	—
			Säger för förplägnad, intendenturmateriel och övningar	2,120,500	60,000
			E. Sjukvård m. m.		
130	245	1	Sjuk- och veterinärvård, <i>förslagsanslag</i>	23,000	—
			F. Vapen och ammunition.		
131	246	1	Vapen och ammunition, <i>reservationsanslag</i>	108,000	—
132	246	2	Flygbomber, <i>reservationsanslag</i>	—	70,000
133	247	3	Försök med tunga flygplankulsprutor, <i>reservationsanslag</i>	—	22,500
			Säger för vapen och ammunition	108,000	92,500
			G. Byggnader, flygmateriel m. m.		
134	247	1	Byggnader, flygfält m. m., <i>reservationsanslag</i>	210,000	—
135	248	2	Förbättring av vissa skjutbanor, <i>reservationsanslag</i>	—	12,000
136	249	3	Uppvärmningsanläggning inom kanslihuset i 1. flygkårens etablissemang i Västerås, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
137	250	4	Eldsläckningsmateriel, <i>reservationsanslag</i>	—	8,000
138	252	5	Uppmuddringsarbeten m. m. vid sjöflygstationen i Karls- krona, <i>reservationsanslag</i>	—	30,000
139	252	6	Flygmateriel, <i>reservationsanslag</i>	2,376,000	—
140	254	7	Materielprovning, <i>reservationsanslag</i>	30,000	—
141	254	8	Fällskärmar, <i>reservationsanslag</i>	—	148,500
142	255	9	Förlag av materialier för flygplantillverkning, <i>reservationsanslag</i>	—	30,000
143	255	10	Markradiostationer, <i>reservationsanslag</i>	—	30,000
			Transport	2,616,000	283,500

Punkt.	Sid.	Nr.		Ordinarie anslag.	Extra anslag.
				Kronor.	Kronor.
			Transport	2,616,900	283,500
144	256	11	Engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m., <i>reservationsanslag</i>	—	2,200,000
145	257	12	Flygindustriens krigsorganisation, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
146	258	13	Försök för utprovande av ny materiel, <i>reservationsanslag</i>	—	25,000
147	258	14	Personbuss för 2. flygkåren & Hägernäs, <i>reservationsanslag</i>	—	26,000
			Säger för byggnader, flygmateriel m. m.	2,616,000	2,559,500
			H. Diverse.		
	259	1	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	31,000	—
148	259	2	Dyrtidstillägg åt befattningshavare vid flygvapnet, <i>förslags- anslag</i>	—	110,000
			Säger för diverse	31,000	110,000
			Säger för flygvapnet	6,337,322	2,822,000
			5. Gemensamma anslag.		
149	260	1	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservations- anslag</i>	140,000	—
150	260	2	Försvarsväsendets lönenämnd	—	13,000
151	260	3	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>	—	¹⁾ 8,000
152	260	4	Provisoriskt dyrtidstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>	—	¹⁾ 250,000
153	261	5	Rikskommissionen för ekonomisk försvarsberedskap	—	78,000
154	264	6	Militärmeteorologisk informationstjänst, <i>förslagsanslag</i>	—	17,000
155	268	7	Kommunalutskylder för försvarsväsendets till tjänstebostäder upplåtna fastigheter, <i>förslagsanslag</i>	83,000	—
			Säger för gemensamma anslag	223,000	366,000
156	269		Ifrågasatta anskaffningar, byggnadsföretag m. m.	—	—
			Summa	108,082,290	23,085,410
				131,167,700	

¹⁾ Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
VID
LAGTIMA RIKSDAGEN I STOCKHOLM
ÅR 1931

FÖRSTA SAMLINGEN

ANDRA BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående
statsverkets tillstånd och behov: femte, sjätte och
sjunde huvudtillarna*

Femte huvudtiteln.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:st Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 januari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSEN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet LARSSON, anmäler de frågor, som tillhöra regleringen för ***budgetåret 1931/1932*** av utgifterna under ***riksstatens femte huvudtitel***, omfattande anslagen till ***socialdepartementet***, samt anför därvid följande:

Innan jag ingår på behandlingen av de särskilda anslagen, torde det tillåtas mig att såsom en allmän översikt nämna några ord om huvudtiteln i dess helhet.

Summan av utgifterna under femte huvudtiteln har sedan länge befunnit sig i en fortgående ökning. Denna utveckling torde komma att fortsätta under nästa budgetår och till och med ytterligare accentueras. Det förslag, jag här har för avsikt att framlägga, företer nämligen i förhållande till riksstaten för innevarande budgetår en ökning av icke mindre än närmare 8.5 miljoner kronor eller från 111,280,200 kronor till 119,685,000 kronor. Att en sådan ökning icke skäligen kunnat undgås, trots att vid granskningen av de olika anslagsposterna all den försiktighet iakttagits, som påkallas av den rådande konjunkturedgången och därmed följande försämrat statsfinansiellt läge, beror, såsom av det följande kommer att framgå, väsentligen på arten av de ändamål, som skola tillgodoses under ifrågavarande huvudtitel. Redan här må för övrigt anmärkas, att huvudtitelns ökning till mycket väsentlig del har sitt upphov just i nämnda konjunkturförsämring, i det att av den sammanlagda ökningen mer än hälften eller 4.5 miljoner kronor belöper på anslaget till bekämpande av arbetslösheten. Den andra delen av ökningen kan hänföras till endast två anslag, beträffande vilka höjningen likaledes är rent automatisk och alltså icke står att undvika, nämligen dels anslaget till

statens kostnader enligt pensionsförsäkringslagen (ökning 2.8 miljoner kronor) och dels det anslag, från vilket bestridas utgifterna för genomförande av den godkända hospitalsbyggnadsplanen och där hela det nu ifrågasatta anslaget erfordras för fortsättande av sådana arbeten, som enligt riksdagens beslut redan påbörjats (ökning 1.7 miljoner kronor). Vad angår sistnämnda anslag må för övrigt anmärkas, att ett belopp av 1,300,000 kronor avser fortsatta byggnadsarbeten beträffande en anstalt, som enligt planen icke skulle hava påbörjats vid denna tidpunkt men om vilken 1930 års riksdag i anledning av motion fattade beslut.

En fördelning av anslagen under huvudtiteln på sådana, där ökningen, respektive minskningen är helt automatisk, halvautomatisk eller icke automatisk, visar liknande resultat, eller att ökningen så gott som helt kan hänföras till de helautomatiska stegringarna. Jag tillåter mig att här återgiva en dylik fördelning och följer därvid samma grunder, som tillämpats i de båda sista årens statsverkspropositioner. I detta hänseende torde därför kunna hänvisas till 1929 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, sid. 4).

En uträkning enligt dessa grunder visar, att den sammanlagda nettoökningen av såväl reservationsanslag som andra anslag från budgetåret 1930/1931 till budgetåret 1931/1932 fördelar sig på följande sätt:

	Ökning kr.	Minskning kr.	Nettoökning kr.
Helautomatiska förändringar	10,431,600	1,893,250	8,538,350
Halvautomatiska »	28,000	535,000	— 507,000
Andra »	1,135,550	762,100	373,450
Summa	11,590,150	3,190,350	8,404,800

Av hela utgiftsökningen skulle alltså endast ett nettobelopp av 373,450 kronor vara att beteckna såsom i egentlig mening nya statsutgifter. Fäster man sig i stället vid bruttoökningen av anslag till dylika utgifter, finner man, att den belöper sig till 1,135,550 kronor. De största av de i denna summa ingående posterna äro bidrag till uppförande av ny vanförestalt i Stockholm (200,000 kronor), kostnader för reduktion av arbetstiden för sjukvårdspersonalen vid sinnessjukhusen (175,000 kronor), utökning av bidragen till alkoholistvård m. m. (sammanlagt 245,000 kronor) samt provisoriska dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst (140,000 kronor).

För övrigt är att märka att, såsom chefen för finansdepartementet i samband med inkomstberäkningen för nästkommande budgetår anförte och som ytterligare skall angivas vid vissa särskilda anslag i det följande, det med hänsyn till det statsfinansiella läget befunnits lämpligt att till bestridande ur statsverkets fond av rusdrycksmedel överföra vissa andra anslag under femte huvudtiteln än sådana, vartill medlen nu utgå därför. Detta gör, att den ökade belastningen av *utgifter att bestridas av allmänna budgetmedel* i förhållande till innevarande budgetår sammanlagt kommer att enligt detta huvudtitelsförslag utgöra omkring 6 miljoner kronor.

Av intresse torde jämväl vara en uppdelning av anslagshöjningarna och anslagssänkningarna, allt efter som de beröra anslag, vilka enligt riksstats-

förslaget skola bestridas av nyssnämnda fond eller av allmänna budgetmedel. En dylik uppdelning giver följande resultat.

<i>Från rusdrycksmedelsfonden:</i>		Ökning kr.	Minskning kr.	Nettoökning kr.
Helautomatiska förändringar		1,318,000	43,300	1,274,700
Halvautomatiska	»	3,000	—	3,000
Andra	»	415,000	115,000	300,000
Summa		1,736,000	158,300	1,577,700

<i>Av allmänna budgetmedel:</i>		Ökning kr.	Minskning kr.	Nettoökning kr.
Helautomatiska förändringar		9,113,600	1,849,950	7,263,650
Halvautomatiska	»	25,000	535,000	— 510,000
Andra	»	720,550	647,100	73,450
Summa		9,859,150	3,032,050	6,827,100

Beträffande denna sammanställning må endast påpekas, att därav framgår, att *totala beloppet av sådana nya statsutgifter, som skola bestridas av allmänna budgetmedel*, icke uppgår till mera än omkring 720,000 kronor; *nettobeloppet* av dylika utgifter är icke fullt 75,000 kronor.

Av det sålunda anförda torde hava framgått, att en väsentlig höjning av huvudtitelnas slutsumma icke varit möjlig att undgå. Detta minskar visserligen icke det olägliga i att under nuvarande omständigheter så är förhållandet. Att den automatiska utgiftsstegingen här städse är särskilt framträdande har emellertid sin förklaring däri, att under femte huvudtiteln förekomma många anslag, vilka äro av den natur, att en fortgående ökning är naturlig och ofrånkomlig. Den alltjämt fortsatta utveckling och förbättring, som genom statliga föranstaltanden försiggår såväl beträffande den sociala omvårdnaden i allmänhet som även, och icke minst, på hälso- och sjukvårdens område, kan icke vinnas utan stegring i statsutgifterna. Det må också vara tillåtet att ånyo framhålla, att huvudtitelnas slutsumma icke kunnat begränsas till den nu förordade — i och för sig höga — slutsiffran utan en mycket sträng gallring av föreliggande anslagsäskanden. Vid denna gallring hava många önskemål, som i och för sig synts i hög grad behjärtansvärda, måst avvisas eller ställas på framtiden. Särskilt beträffande ansökningar från enskilda sammanslutningar om statsbidrag till påbörjande eller utvecklande av samhällsgagnelig verksamhet av olika slag har en dylik återhållsamhet oundgängligen måst iakttagas.

Av intresse torde vidare vara att, såsom skett i de senaste statsverkspropositionerna, inledningsvis här lämna en uppdelning efter huvudavdelningarna under huvudtiteln för att klargöra, huru den ifrågasatta ökningen för nästa budgetår i förhållande till innevarande budgetår fördelar sig på dessa huvudavdelningar. En dylik uppdelning visar — i jämförelse även med vissa tidigare budgetår — följande resultat.

Femte huvudtiteln.

	Nettoutgifter i tusental kronor (inberäknat utgifter å äldre anslag)				1930/1931 beviljade anslag i tusental kronor	1931/1932 begärda anslag i tusental kronor
	1926/1927	1927/1928	1928/1929	1929/1930		
A. Departementet	268.6	270.5	284.2	278.1	271.1	268.1
B. Sociala verk och in- rättningar	50,279.0	53,448.5	54,572.6	57,461.0	58,271.8	66,684.9
C. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvår- den	27,547.1	26,592.5	27,366.6	31,489.9	34,066.2	35,216.6
D. Överståthållaräm- betet och lands- staten	7,098.8	7,116.5	7,456.3	7,429.9	7,490.8	7,578.7
E. Polisväsendet	2,445.8	2,741.9	3,002.2	3,158.7	3,226.0	3,480.0
F. Diverse	8,124.1	8,135.2	7,989.6	7,665.9	7,954.3	6,456.7
Summa	95,763.4	98,305.1	100,671.5	107,483.5	111,280.2	119,685.0

Av den återgivna tablan framgår, att såväl i förhållande till utgifterna under budgetåret 1926/1927 som vid jämförelse med riksstaten för innevarande budgetår det är huvudavdelningarna »sociala verk och inrättningar» och »medicinalstaten samt hälso- och sjukvården», som förete de största ökningarna. Endast huvudavdelningen till »diverse» företer avsevärd minskning, därvid emellertid är att märka, att till andra huvudavdelningar överförts ett belopp av sammanlagt omkring 450,000 kronor, motsvarande rese- och traktamentskostnader, som fördelats på skilda anslag alltefter de särskilda institutioner, dit de närmast höra.

Till belysande av utvecklingen beträffande vissa anslagsgrupper, som för de senaste budgetperioderna förete större höjningar, må ytterligare hänvisas till följande uppdelning, däri samtliga belopp angivits i avrundade tal.

Anslagsgrupp	1924/1925 (netto- utgifter) Kr.	1928/1929 (netto- utgifter) Kr.	1929/1930 (netto- utgifter) Kr.	1930/1931 (beviljade anslag) Kr.	1931/1932 (begärda anslag) Kr.
Allmänna pensions- försäkringen	26,070,000	40,250,000	42,790,000	44,610,000	47,425,000
Hospitalsväsendet	12,790,000	11,780,000	15,370,000	16,300,000	17,900,000
Sjukförsäkring	2,520,000	3,570,000	3,780,000	3,880,000	4,130,000
Fattigvård och bar- navård	1,250,000	2,335,000	2,585,000	1,800,000	2,000,000
Provinsialläkarsta- ten	1,960,000	2,970,000	2,900,000	3,670,000	3,890,000
Tuberkulossjuk- vård	3,910,000	4,595,000	5,570,000	6,310,000	6,095,000
Polisväsendet	1,210,000	3,000,000	3,160,000	3,225,000	3,480,000

Beträffande en av de i denna uppställning upptagna anslagsgrupperna, nämligen tuberkulossjukvården, förekommer detta år någon minskning, vilken av vissa skäl torde kunna väntas fortsätta. En mera avsevärd minskning i

förhållande till såväl budgetåret 1924/1925 som nästföregående budgetperioder har egentligen endast förekommit å anslagen till epidemisjukvården. För denna anslagsgrupp äro motsvarande siffror:

	1924/1925	1928/1929	1929/1930	1930/1931	1931/1932
Epidemisjukvård ...	1,970,000	1,365,000	1,110,000	1,250,000	1,200,000

I fjolårets statsverksproposition granskades anslagssiffrorna under huvudtiteln jämväl ur en annan synpunkt. Det framhölls nämligen såsom påfallande, att i stor utsträckning såväl utgifterna i deras helhet under huvudtiteln som kostnadsstegringen sammanhängde med den alltjämt pågående utvecklingen av anstaltsväsendet för olika sociala ändamål. Under erinran att tillkomsten av nya anstalter i sig själv medförde ökade utgifter för driftkostnader eller i fråga om icke statliga anstalter driftbidrag, lämnades i statsverkspropositionen en redogörelse för utvecklingen av utgifterna till egentliga byggnadskostnader. Nämda redogörelse må — med de jämkningar, som föranledas av 1930 års riksdags beslut — här återgivas, utökad med motsvarande siffror för det föreliggande riksstatsförslaget.

Budgetår	Statliga anstalter	Kommunala anstalter	Enskilda anstalter (folksana- torier, kust- sanatorier, vanföre- anstalter)	Summa
1924/1925 (beviljade anslag) ...	—	2,890,000	10,000	2,900,000
1928/1929 (beviljade anslag) ...	3,869,000	1,846,000	417,000	6,132,000
1929/1930 (beviljade anslag) ...	4,604,100	1,784,000	713,000	7,100,000
1930/1931 (beviljade anslag) ...	4,962,000	1,920,000	905,000	7,787,000
1931/1932 (begärda anslag).....	6,600,000	1,466,000	556,000	8,622,000

Av summan för nästa budgetår avser emellertid endast ett belopp av sammanlagt omkring 600,000 kronor kostnader för nya byggnadsföretag, därav omkring 380,000 kronor engångskostnader. Återstoden av det för nästa budgetår angivna beloppet avser alltså fullföljande av redan beslutade byggnadsarbeten.

I 1930 års statsverksproposition erinrades i detta sammanhang även om de utredningar, som hos de inom socialdepartementet tillkallade s. k. organisationssakkunniga och i statens sjukvårdskommitté pågå rörande statens understödjande verksamhet på det sociala området. Dessa utredningar, som torde kunna bli av genomgripande betydelse för gestaltningen av statens sociala verksamhet, pågå alltjämt. Jämväl i år gäller följaktligen vad min företrädare i ämbetet uttalade därom, att det icke kan vara lämpligt att under utredningstiden vidtaga några väsentliga förändringar i fråga om principerna för statens medverkan till eller understödjande av olika slag av uppgifter, vilka tillgodoses under ifrågasvarande huvudtitel. Även där en mindre utbyggnad i ett eller annat hänseende nu ifrågasättes, innebär föreliggande huvudtitelsförslag i enlighet härmed icke några principiella omläggningar.

Efter dessa allmänna anmärkningar övergår jag nu till behandlingen av de särskilda anslagen under femte huvudtiteln.

A. Departementet.

1. Departementschefen, *oförändrat ordinarie anslag* kronor 24,000.
2. Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli. 1930 års riksdag fastställde följande stater för socialdepartementet att tillämpas från och med den 1 juli 1930.

A. Ordinarie avlöningsstat.

	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	175,200
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	45,200
Ersättning till sakkunniga biträden åt statens inspektör för fattigvård och barnavård	6,000
Summa kronor	226,400

B. Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 7,700

I enlighet därmed uppfördes det ordinarie förslagsanslaget till departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli i riksstaten för budgetåret 1930/1931 med ett belopp av (226,400 + 7,700) 234,100 kronor. Då anslaget för budgetåret 1929/1930 var upptaget till 245,500 kronor, innebar riksdagens beslut en nedsättning av anslaget med 11,400 kronor, motsvarande avlöningen till ett intill den 1 juli 1930 å departementets övergångsstat uppfört kansliråd, som kunde förutses komma att avgå från sin tjänst med utgången av sistnämnda budgetår.

Departements-
chefen.

Beträffande nästa budgetår anser jag mig icke böra ifrågasätta någon ändring i avseende å socialdepartementets personal. Jag vill emellertid erinra om att riksdagen vid behandlingen år 1929 (skrivelse nr 289) av ett framlagt förslag rörande vissa besparingsåtgärder i avseende å socialstyrelsens organisation (proposition nr 206) ansåg sig i huvudsak böra uppskjuta ett ståndpunktstagande till förslaget, till dess vissa spörsmål kunde erhålla sin lösning i samband därmed. Bland dessa spörsmål omnämnde riksdagen en motionsvis framkommen fråga om förflyttning till socialstyrelsen av fattigvårds- och barnavårdsärendenas handläggning och överförande i samband därmed från socialdepartementet av den för dessa ärenden inom departementet anlitade personalen, främst statens inspektör för fattigvård och barnavård. Med anledning härav har Kungl. Maj:t — efter det tidigare vissa förberedande åtgärder i ämnet vidtagits — den 12 september 1930 bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla en sakkunnig person att i egenskap av utredningsman inom socialdepartementet biträda med utredning rörande spörsmålet om överflyttning — helt eller delvis — från socialdepartementet till socialstyrelsen av statens fattigvårds- och barnavårdsinspektion ävensom av den centrala handläggningen i övrigt av fattigvårds- och barnavårdsärenden.

den. Enligt Kungl. Maj:ts beslut skulle utredningen företagas i samråd med statens inspektör för fattigvård och barnavård ävensom med socialstyrelsen. Med stöd av detta bemyndigande har sedermera f. d. landshövdingen Johan Widén tillkallats såsom utredningsman. Utredningen kan icke bli avslutad så snart, att ett på densamma grundat förslag kan föreläggas 1931 års riksdag. Den ändring beträffande socialdepartementets personalbestånd, som en eventuell överflyttning av fattigvårds- och barnavårdsärendenas centrala handläggning skulle medföra, läser alltså icke kunna inverka på anslagsbehov och personalstater för budgetåret 1931/1932.

Det *ordinarie* förslagsanslaget till *departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli* torde därför bära i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptagas med *oförändrat belopp*..... kronor 234,100.

[1.] 3. **Förstärkning av arbetskrafterna å departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli.** Handläggningen inom socialdepartementet av ärenden rörande hälso- och sjukvård leddes intill den 1 juli 1926 av ett å socialdepartementets *ordinarie* stat uppfört *ordinarie kansliråd*. Från och med nämnda dag överfördes kanslirådsbefattningen till departementets *övergångsstat*. Då innehavaren av ifrågavarande befattning på grund av uppnådd pensionsålder kunde förväntas avgå från tjänsten med utgången av budgetåret 1929/1930, hemställdes i 1930 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 1) med hänsyn till det oundgängliga behovet av att de för handläggning av ifrågavarande ärenden tillgängliga arbetskrafterna icke minskades, att kanslirådsbefattningen måtte från och med den 1 juli 1930 återföras till departementets *ordinarie* stat. Detta förslag blev icke av riksdagen bifallet. Enär riksdagen emellertid med hänsyn till departementets arbetsbörda fann medel erforderliga jämväl under budgetåret 1930/1931 för avlönande av en befattningshavare i kansliråds tjänsteställning å avdelningen för hälso- och sjukvårdsärenden, anvisade riksdagen för samma budgetår till förstärkning av arbetskrafterna å departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli ett extra anslag av 10,020 kronor.

Då anslag för nämnda ändamål är erforderligt jämväl under nästa budgetår, får jag jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förstärkning av arbetskrafterna å departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra anslag* av kronor 10,020.

B. Sociala verk och inrättningar.

Socialstyrelsen.

[2.] 1. **Socialstyrelsen.** Nu gällande *ordinarie* stat för socialstyrelsen slutar å 331,600 kronor. I enlighet härmed är det *ordinarie* förslagsanslaget till styrelsen i riksstaten för budgetåret 1930/1931 upptaget till nämnda belopp.

Femte huvudtiteln.

Genom proposition, nr 206, den 25 februari 1929 framlade Kungl. Maj:t för nämnda års riksdag förslag till ändrad organisation av styrelsen. Enligt detta förslag, som grundade sig på ett av besparingssakkunniga avgivet betänkande i ämnet, skulle uppkomma en kostnadsminskning, som vid fullt genomförd omorganisation fränsett dyrtidstillägg skulle uppgå till omkring 23,100 kronor årligen.

Emellertid ansåg riksdagen, att — utom i viss ringa del — Kungl. Maj:ts berörda förslag icke borde då genomföras. De skäl, som i riksdagens skrivelse (nr 289) anfördes för denna ståndpunkt, voro huvudsakligen följande.

Vissa frågor föreläge, vilka vore av den art, att de borde erhålla sin definitiva lösning i samband med det pågående besparingsarbetet inom statsförvaltningen. Därvid syftade riksdagen närmast på motionsvis framkommet spörsmål om förläggning till socialstyrelsen av fattigvårdsärendena, vilka jämte barnavårdsärendena handläggas å en särskild byrå inom socialdepartementet. En annan fråga, som i detta sammanhang skjutits på framtiden men som enligt riksdagens mening bort upptagas till definitiv behandling, utgjorde spörsmålet om den lämpliga förläggningen av den statliga bränslekontrollens ledning. Riksdagen ansåge, att ifrågavarande göromål, som för närvarande ombesörjas av socialstyrelsen, icke ägde någon samhörighet med uppgifterna å styrelsens andra byråer eller med styrelsens arbete i övrigt. En naturlig anknytning till övriga förvaltningsuppgifter på samma gång som vissa praktiska fördelar syntes kunna vinnas, om den ifrågavarande verksamheten i stället förlades till byggnadsstyrelsen. Ett ytterligare skäl för ett uppskov med besparingsförslagets avgörande hade riksdagen ansett ligga i det förhållandet, att de för revision av lösdriagarlagstiftningen år 1927 tillsatta sakkunnigas förslag inom den närmaste tiden syntes vara att förvänta och att genomförandet av detta förslag också kunde komma att öva inverkan på omfattningen av socialstyrelsens arbetsuppgifter. Oavsett hur det kunde förhålla sig därmed, syntes definitiv ståndpunkt till det framlagda besparingsförslaget ej böra tagas, förrän kännedom vunnits om nyssnämnda sakkunnigas förslag. Vissa andra frågor om ändring i området för socialstyrelsens ämbetsbefattning, exempelvis sjukkasväsandets och yrkesinspektionens bortflyttande från socialstyrelsen, ävensom frågan om de framtida formerna för arbetslöshetens bekämpande syntes dock i varje fall kunna prövas fristående för sig och icke behöva föregripas av ett nytt förslag i avseende å besparingar inom socialstyrelsen.

Det bör tilläggas, att ett i nyss avsedda motion framställt förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i frågan om fattigvårds- och barnavårdsinspektionens överflyttning till socialstyrelsen förföll på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande frågan om en skrivelse i ämnet borde innehålla anhållan om utredning *huruvida* en dylik överflyttning borde ske, vilket var första kammarens uppfattning, eller — enligt andra kammarens mening — allenast *huru* överförandet skulle ske.

Beträffande de av riksdagen i omförmälda skrivelse anförda omständigheterna framhöll föredragande departementschefen vid behandling i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag av frågan om anslag till socialstyrelsen (femte huvudtiteln, punkt 3) i huvudsak följande.

För utredning beträffande lämpligheten av en överflyttning till socialstyrelsen av fattigvårds- och barnavårdsinspektionen och den centrala handläggningen i övrigt av fattigvårds- och barnavårdsärenden vore vissa förberedande

åtgärder igångsatta. Även om en dylik överflyttning skulle komma till stånd, syntes detta dock ej kunna ske förrän i samband med ordnandet av vissa andra spörsmål rörande socialstyrelsens arbetsområde, vilka vore beroende av blivande lagstiftning eller av annan orsak ännu svävande. Det syntes nämligen nödvändigt att redan förberedelsevis i ett sammanhang överväga föreliggande frågor om ändringar inom socialstyrelsens arbetsområde, i det att förutsättningarna för en överflyttning och sättet därför tydligen bleve helt olika, om styrelsen även i andra hänseenden erhöle nya eller vidgade uppgifter eller om tvärtom stora delar av dess förvaltningsområde överflyttades till annat ämbetsverk. I nyss återgivna riksdagsuttalanden hade erinrats om flera sålunda svävande frågor. Det av riksdagen i dylikt sammanhang omförmälda förslaget angående ny lagstiftning såsom ersättning för gällande lösdrivarlag hade nu framlagts av de tillkallade sakkunniga, och enligt detta förslag skulle socialstyrelsen bliva tillsynsmyndighet över anstalterna för tillrättaförande av och skyddsåtgärder beträffande de kategorier, som avsåges med denna lagstiftning. Tillika skulle över dessa personer hos styrelsen föras ett centralregister. Det vore föredragandens förhoppning, att efter vederbörlig remiss till lagrådet förslag i ämnet skulle kunna föreläggas 1930 års riksdag. Därvid torde komma att föreslås, att den nya lagen skulle träda i kraft tidigast den 1 juli 1931, i följd varav några anslagsäskanden på grund av själva lagstiftningen icke skulle behöva föreläggas 1930 års riksdag. Om man sålunda redan vid nämnda riksdag kunde fatta ståndpunkt i princip till förslaget i vad anginge nya uppgifter för socialstyrelsen, torde med hänsyn till sagda tid för ikraftträdandet frågan om de bestående konsekvenserna i organisationshänseende för socialstyrelsens del likväl icke behöva prövas förrän efter det riksdagen tagit ståndpunkt till lagstiftningsförslaget, eller alltså vid 1931 års riksdag.

Dessutom hade nyligen avlämnats ett av tillkallade sakkunniga utarbetat betänkande rörande ändrad lagstiftning om alkoholistvård. Rörande denna lagstiftning vore socialstyrelsen redan nu tillsynsmyndighet, varav omedelbart följde, att förslaget vore av beskaffenhet att inverka på styrelsens arbete. Detta förslag kunde icke framläggas förrän vid 1931 års riksdag, då det samtidigt torde bliva anledning att pröva de administrativa konsekvenserna därav, bland annat för socialstyrelsen. Därigenom skulle dessa organisationsfrågor komma att behandlas i nära sammanhang beträffande alkoholister och lösdrivare m. fl., vilket syntes i hög grad önskvärt.

Ytterligare vore att erinra om det av tillkallade sakkunniga i oktober 1929 framlagda betänkandet rörande en reformerad sjukförsäkring. Genomförandet av det sålunda framlagda förslaget skulle otvivelaktigt åtminstone under en ganska lång tid väsentligt öka arbetet med den statliga tillsynen över sjuk-kassorna. Detta kunde komma att inverka på bedömandet av frågan om förläggningen av denna tillsyn, varför denna fråga lämpligen borde upptagas först efter det spörsmålet om själva sjukförsäkringsreformen prövats.

Vad härefter anginge den av riksdagen även omnämnda frågan rörande bränslekontrollens förläggning hade föredraganden ansett det i och för sig vara lämpligast, att frågan om en överflyttning därav bedömdes samtidigt med nyssnämnda spörsmål om ändringar i socialstyrelsens organisation med anledning av ny lagstiftning rörande alkoholister och lösdrivare samt om sjukförsäkring eller alltså först år 1931. Ett ytterligare skäl för att med prövningen av frågan om bränslekontrollens överföring låta något anstå vore att, då byggnadsstyrelsens organisation ännu icke varit föremål för besparingsgranskning, det syntes lämpligt, att spörsmålet om bränslekontrollens införlivande med nämnda ämbetsverk komme under övervägande i samband med en sådan granskning.

Än vidare kunde erinras om att socialstyrelsen enligt Kungl. Maj:ts uppdrag hade att inkomma med utredning rörande ändrad ordning för den indu-

striella lönestatistiken. Förslag i detta hänseende torde vara att vänta under loppet av år 1931. I samband med prövningen av detta förslag torde jämväl uppkomma vissa organisationsfrågor.

På de skäl, som sålunda anförts, hade föredragande departementschefen ansett sig för budgetåret 1930/1931 böra räkna med en oförändrad organisation av socialstyrelsen. Härav följde, att han icke ifrågasatte någon ändring i den för styrelsen gällande ordinarie staten. Även hade han ansett det böra anstå med prövning av frågan om ändrade former för bestridande av avlöningen till vissa tjänstemän hos socialstyrelsen, vilkas lön för närvarande utginge från andra anslag än det ordinarie anslaget till socialstyrelsen samt det sedan ett flertal år beviljade extra anslaget till socialstyrelsens verksamhet.

Departementschefen tillade emellertid, att vad anginge sistnämnda anslag de omförmälda lagstiftningsförslagen skulle föranleda höjning redan för budgetåret 1930/1931. Sålunda hade sjukförsäkringssakkunniga ansett, att ehuru de ekonomiska konsekvenserna i allmänhet av deras förslag kunde väntas inträffa först efter utgången av nämnda budgetår, ett särskilt belopp borde beviljas redan av 1930 års riksdag för bestridande av kostnaderna för fullgörande av de särskilda uppgifter, som komme att för genomförande av den nya ordningen åvila socialstyrelsen såsom tillsynsmyndighet. I enlighet med förslag av de sakkunnigas ordförande i promemoria den 23 september 1929 beräknades till organisationskostnader i sådant hänseende för budgetperioden 1930/1931 ett belopp av minst 50,000 kronor. Vad härefter beträffar förslaget till ny lagstiftning angående lösdrivare m. fl., den sedermera s. k. vanartslagen, anfördes, att även om förslaget skulle träda i kraft först den 1 oktober 1931 eller den 1 januari 1932, redan för budgetåret 1930/1931 viss förstärkning av socialstyrelsens arbetskrafter vore erforderlig för att förbereda den nya lagstiftningens genomförande. Det belopp, som för sådant ändamål skulle erfordras för nämnda budgetår, hade av socialstyrelsen preliminärt uppskattats till 40,000 kronor men beräknades av departementschefen till 20,000 kronor. I avbidan på framläggande av berörda båda lagstiftningsförslag borde enligt departementschefen anslaget till socialstyrelsens verksamhet — som för budgetåret 1929/1930 var upptaget till 138,000 kronor — endast preliminärt beräknas och därvid ökas med summan av nyssnämnda båda belopp och alltså preliminärt uppskattas till (138,000 + 50,000 + 20,000) 208,000 kronor.

Sedan förslag till ny sjukförsäkringslagstiftning ävensom till vanartslagstiftning framlagts för riksdagen, hemställde Kungl. Maj:t i proposition den 19 mars 1930 (nr 260) om anslag till socialstyrelsen och till socialstyrelsens verksamhet. Det ordinarie förslagsanslaget till socialstyrelsen upptogs i propositionen till oförändrat belopp, 331,600 kronor, därvid anfördes, att någon ändring i anslaget icke föranleddes vare sig av omförmälda lagförslag eller av annan anledning. Vad beträffar anslaget till socialstyrelsens verksamhet beräknades på närmare anförda skäl den erforderliga anslagsökningen för genomförande av den nya sjukförsäkringsorganisationen till det preliminärt uppskattade beloppet 50,000 kronor. Kostnaderna för personalförstärkning hos socialstyrelsen för förberedande av vanartslagens genomförande beräknades för

innevarande budgetår till något lägre belopp än i statsverkspropositionen, nämligen till 15,000 kronor. I propositionen berördes jämväl frågan om socialstyrelsens bränslekontrollerande verksamhet m. m. Därutinnan anfördes, att kostnaderna för bränslekontroll hos landstingen kunde beräknas från och med den 1 januari 1931 bliva helt täckta genom de bidrag, som komme att inflyta från landstingen, vadan anslag av statsmedel icke skulle behöva beräknas för ändamålet. Därav skulle följa, att anslaget för 1930/1931 skulle kunna nedsättas med halva årsbeloppet av den tidigare beräknade nettokostnaden för statsverket eller alltså med 250 kronor. På sålunda anförda skäl föreslogs, att anslaget måtte bestämmas till $(138,000 + 50,000 + 15,000 - 250) 202,750$ eller i avrundat tal 202,700 kronor.

Såsom är känt, avslag emellertid riksdagen såväl förslaget rörande reformerad sjukförsäkring som förslaget till vanartslag. Med hänsyn härtill erfordrades icke höjning av ifrågavarande anslag i anledning av väntade organisationskostnader i anledning av förslagens genomförande. Anslaget bestämdes därför av riksdagen till sitt förutvarande belopp, 138,000 kronor.

Vad angår det ordinarie anslaget till socialstyrelsen lärers i år lika litet som i fjol förslag till omändringar kunna framläggas. Frågorna om ny lagstiftning om lösdriivarbehandling, alkoholistvård och sjukförsäkring äro alltjämt olösta, och även om det är min förhoppning, att förslag i dessa ämnen skola kunna föreläggas 1931 års riksdag, föreligger alltså samma anledning som i fjol att tills vidare ställa sig avvaktande. Beträffande bränslekontrollens förläggning har visserligen så till vida en förändring inträffat, att inom den nyligen tillsatta statens organisationsnämnd utredning torde komma att igångsättas rörande besparingsåtgärder i fråga om byggnadsstyrelsens organisation. Vid denna utredning torde även frågan om bränslekontrollens överflyttning komma att beaktas. Emellertid kan utredningen icke leda till resultat inom sådan tid, att frågan rörande ändrad förläggning av nämnda kontroll kan underställas 1931 års riksdag. Vad härefter angår ärendet rörande undersökning angående överflyttning till socialstyrelsen av fattigvårds- och barnavårdsinspektionen och den centrala handläggningen i övrigt av fattigvårds- och barnavårdsärenden, har jag, såsom redan i annat sammanhang nämnts, uppdragit åt förre landshövdingen J. Widén att däri verkställa utredning. Icke heller detta uppdrag kan emellertid fullgöras inom sådan tid, att frågan kan föreläggas 1931 års riksdag till avgörande.

Departementets
chefen.

Vad sålunda anförts torde göra det klart, att det icke kan vara lämpligt eller möjligt att vid 1931 års riksdag till behandling upptaga frågan om större organisatoriska förändringar beträffande socialstyrelsen. Däremot räknar jag med att, därest nyssnämnda stora lagstiftningskomplex vid den kommande riksdagen kunna bringas till sin lösning, det skall bliva möjligt att år 1932 företaga frågan om socialstyrelsens organisation till övervägande i ett sammanhang.

I fråga om uppskattningen av anslaget till socialstyrelsens verksamhet följer av det anförda, att man på nuvarande stadium bör även för nästa budgetår beräkna medel för bestridande av de kostnader, som bliva förenade med

genomförandet av förslag rörande ändrad sjukförsäkring ävensom angående vanarts- och alkoholistlagstiftning. Då anledning saknas till annan beräkning av de för nämnda ändamål erforderliga beloppen, än som framlades i propositionen nr 260 år 1930, vill jag föreslå, att enahanda belopp beräknas för nästa budgetår eller alltså 50,000 kronor till organisationskostnader för sjukförsäkringens genomförande och 15,000 kronor till förberedelser för verkställighet av vanartslagstiftningen.

Av särskild anledning, till vilken jag torde få återkomma vid den definitiva behandlingen av frågan om anslag för ändamålet, synes vidare en ökning av det för avlöningar åt extra tjänstemän beräknade beloppet med 2,000 kronor vara erforderlig.

Av annan orsak torde emellertid ytterligare förhöjning böra beräknas av ifrågavarande anslag. Såsom chefen för finansdepartementet tidigare i dag vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor meddelat, har generaldirektören E. Stridsberg i det av honom såsom tillkallad sakkunnig avgivna betänkandet rörande planläggning av tjänsteresor m. m. föreslagit, att för erhållande av ökad överskådighet beträffande kostnader för tjänsteresor för olika ändamål de allmänna anslag till rese- och traktamentskostnader, som upptagits under olika huvudtitlar av riksstaten, måtte i möjligaste mån uppdelas på de särskilda ändamål, för vilka de toges i anspråk. Vid detaljbehandling av denna fråga, vad femte huvudtiteln angår, har Stridsberg föreslagit utbrytande av ett flertal poster från huvudtitelnns ordinarie förslagsanslag till rese- och traktamentspenningar. Denna utbrytning skulle i vissa fall ske så, att särskilda, nya anslag upptoges för ändamålet och i andra fall så, att nya poster för reseersättningar upptoges inom redan befintliga anslag. I princip har jag — i likhet med chefen för finansdepartementet och på de av honom anförda skälen — anslutit mig till ifrågavarande förslag, och även vad angår detaljerna kan jag i allmänhet tillstyrka detsamma. På ett par punkter har jag emellertid funnit förslaget lämpligen kunna genomföras på i viss mån annat sätt än i betänkandet föreslagits. Jag torde få närmare redogöra för dessa frågor vid behandlingen av vart och ett av de därav berörda anslagen.

Det första av dessa anslag är det som avser socialstyrelsens verksamhet. Resekostnaderna för socialstyrelsens tjänstemän hava hittills utgått från anslaget till rese- och traktamentspenningar. Enligt Stridsbergs förslag borde medel för detta ändamål nu beräknas under anslaget till socialstyrelsens verksamhet, vilket anslag i samband därmed borde erhålla karaktären av förslagsanslag. Det belopp, varmed anslaget av nämnda anledning borde ökas, utgjorde enligt Stridsberg 13,000 kronor.

Mot detta förslag har jag icke funnit anledning till erinran. Även enligt min mening bör följaktligen anslaget till socialstyrelsens verksamhet av denna anledning för nästa budgetår höjas med 13,000 kronor och erhålla den ifrågasatta ändrade karaktären. Anslagets totala belopp skulle med den nu gjorda beräkningen komma att uppgå till $(138,000 + 50,000 + 15,000 + 2,000 + 13,000)$ 218,000 kronor. Med definitiv framställning till riksdagen lärer få anstå, till dess slutlig ståndpunkt tagits till omförmälda lagförslag.

Ehuru enligt vad jag nyss anfört det ordinarie anslaget till socialstyrelsen knappast torde komma att beröras av de ifrågasatta förändringarna, synes det vara lämpligt att tills vidare endast göra en provisorisk beräkning jämväl av detta anslag.

Rörande beräkningen av anslaget till socialstyrelsens verksamhet gör jag framställning under nästa punkt.

Här hemställer jag, under återopande av vad jag i det föregående anfört, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, i riksstaten beräkna det *ordinarie* förslagsanslaget till *socialstyrelsen* till oförändrat belopp kronor 331,600.

[3.] 2. **Socialstyrelsens verksamhet.** Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må komma att avlåtas i ämnet, till *socialstyrelsens verksamhet* för budgetåret 1931/1932 beräkna ett *extra* förslagsanslag av kronor 218,000.

Arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m.

[4.] 3. **Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.** I anledning av framställning från Kungl. Maj:t anvisade 1920 års riksdag — i samband med antagande av ny lag om medling i arbetstvister — på extra stat för år 1921 ett förslagsanslag å 144,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän m. m. för medling i arbetstvister.

Ifrågavarande anslag har sedermera med hänsyn huvudsakligen till storleken av belastningen undergått sänkningar. Alltsedan budgetåret 1927/1928 har anslaget varit upptaget med 95,000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1930 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget jämväl för budgetperioden 1931/1932 måtte beräknas till 95,000 kronor.

Nettobelastningen å anslaget uppgick enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisningar för perioden 1928/1929 till 99,726 kronor och för perioden 1929/1930 till 90,006 kronor. I det förra fallet förelåg alltså en överbelastning å omkring 5,000 kronor och i det senare en underbelastning av ungefär samma storlek. Med hänsyn härtill och då utgifterna under anslaget i viss mån äro beroende av förhållanden, som icke kunna förutses, synes anledning icke föreligga att för nästa budgetår vidtaga ändring beträffande anslagets storlek. Anslaget torde därför, på sätt socialstyrelsen föreslagit, jämväl för sistnämnda tid böra beräknas till 95,000 kronor.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 95,000.

Departemen
chefen.

[5.] 4. **Arbetsdomstolen.** Den 22 juni 1928 utfärdades lag om arbetsdomstol (nr 254). Enligt denna lag, som trätt i kraft den 1 januari 1929, skall för upptagande och avgörande av mål rörande kollektivavtal finnas en arbetsdomstol med säte i Stockholm. Arbetsdomstolen skall bestå av ordförande och sex ledamöter. Ordföranden och två ledamöter förordnas av Kungl. Maj:t för viss tid bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen. Ordföranden och en av ledamöterna, vilken förordnas att vara vice ordförande, skola vara lagkunniga och i domarvärv erfarna. Den andre av dessa ledamöter skall äga särskild insikt och erfarenhet i arbetsförhållanden och därmed förbundna avtalsfrågor. För vardera ledamöten förordnar Kungl. Maj:t en ersättare, som uppfyller de för ledamöten stadgade behörighetsvillkoren. De övriga fyra ledamöterna, vilka skola vara i arbetsförhållanden erfarna och kunniga, förordnas av Kungl. Maj:t för två år i sänder, två efter förslag av svenska arbetsgivarföreningarnas förtroenderåd och två efter förslag av landsorganisationen i Sverige. För vardera sidan förordnas enligt samma regler fyra ersättare. Har å någondera sidan vederbörligt förslag icke avgivits, förordnar Kungl. Maj:t ändå ledamöter och ersättare för den sidan. Arbetsdomstolen sammanträder på kallelse av ordföranden så ofta det erfordras för måls handläggning. Domstolen må, där det prövas nödigt, sammanträda utom Stockholm. Arbetsdomstolen är domför med ordförande och fyra ledamöter. Av ledamöter, som förordnats för arbetsgivar- och arbetarsidorna, skola lika många närvara för vardera sidan. Besiktning å arbetsplats eller annan dylik förrättning må kunna verkställas av ordföranden jämte två ledamöter, en för arbetsgivar- och en för arbetarsidan.

Till bestridande av utgifterna för arbetsdomstolen under första halvåret 1929 avsågs ett belopp av 25,500 kronor inom det av riksdagen för budgetåret 1928/1929 anvisade extra förslagsanslaget å 34,500 kronor till centrala skiljenämnden för vissa arbetstvister m. m. För ett vart av budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 har till arbetsdomstolen anvisats ett extra förslagsanslag motsvarande dubbla nyssnämnda halvårsbelopp eller 51,000 kronor.

Genom brev den 20 juni 1930 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för arbetsdomstolen att lända till efterrättelse under budgetåret 1930/1931:

<i>A. Avlöningar.</i>		Kronor.
Arvode åt ordföranden		7,000
» » en ledamot, tillika vice ordförande		5,000
» » en ledamot		4,500
» » fyra ledamöter		16,000
» » en sekreterare		4,000
Avlöning åt ett kanslibiträde i 7:e lönegraden, förslagsvis		2,520
Ersättningar åt extra tjänstemän och övriga biträden samt för vakthållning, högst		4,000
Arvoden åt ersättare för ledamöter, vikariatsersättningar samt ersättningar åt ledamöter och sekreteraren för mistade avlöningsförmåner, förslagsvis	5,500	48,520

Kronor.

B. Omkostnader.

Övriga kostnader (resekostnads- och traktamentsersättningar åt ordföranden, ledamöter och sekreteraren samt ersättare för ledamöter, kostnader för särskilda utredningar genom tekniskt sakkunniga, tryckningskostnader, kostnader för belysning, uppvärmning och städning av lokaler, anskaffande och underhåll av inventarier, inköp av böcker samt andra expenser), förslagsvis	2,480
Summa kronor	51,000

Denna stat överensstämmer med den, som varit gällande under budgetåret 1929/1930, med undantag därav att visst belopp överflyttats från omkostnads-posten till den sist upptagna avlöningsposten, vilken samtidigt erhållit ändrad rubrik. Anledningen härtill torde jag få tillfälle angiva i det följande. Staten för budgetåret 1929/1930 grundade sig i sin tur å staten för första halvåret 1929.

Emellertid har Kungl. Maj:t under innevarande budgetår vidtagit viss ändring i den genom brevet den 20 juni 1930 för domstolen fastställda staten. Genom beslut den 24 oktober 1930 har Kungl. Maj:t nämligen höjt omkostnads-posten med 2,650 kronor till förslagsvis 5,130 kronor och i följd härav höjt statens slutsumma till 53,650 kronor. Närmare redogörelse härför kommer att lämnas vid behandlingen av sistnämnda utgiftspost.

I skrivelse den 11 oktober 1930 har arbetsdomstolen gjort framställning om förhöjt anslag till domstolen för budgetåret 1931/1932. I anledning härav hava infordrade utlåtanden avgivits av statskontoret den 29 och av allmänna civilförvaltningens lönenämnd den 31 oktober 1930.

Arbetsdomstolen har till en början — under erinran bland annat, att man vid tiden för domstolens tillkomst framhållit, att det vore synnerligen svårt att då beräkna storleken av den arbetsbörda, som kunde komma att åvila domstolen — lämnat vissa uppgifter avsedda att belysa, hur domstolens arbetsbörda hittills gestaltat sig.

Domstolen har sålunda först på följande sätt för jämförelses skull lämnat uppgift på antalet mål, som inkommit till och avgjorts av centrala skiljenämnden:

Antal till centrala skiljenämnden inkomna mål.

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
1 kvartalet	—	1	2	2	4	1	8	7	6
2 " 	—	4	5	2	6	10	4	5	16
3 " 	—	9	14	3	5	7	6	3	8
4 " 	2	9	6	5	6	5	9	10	10
Hela året	2	23	27	12	21	23	27	25	40

Arbetsdomstolens arbetsbörda.

Antal av centrala skiljenämnden beslutade domar.

	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
1 kvartalet	—	2	2	4	5	4	8	6	6	5
2 " 	—	3	3	1	4	6	2	7	17	—
3 " 	—	5	4	5	3	7	4	3	4	—
4 " 	1	10	13	5	6	7	9	8	9	—
Hela året	1	20	22	15	18	24	23	24	36	5

I anslutning till dessa tabeller har domstolen anført, att antalet av dessa mål och domar varit det huvudsakliga material man vid den tid, då arbetsdomstolen tillkom, syntes hava haft till ledning för bedömandet av domstolens sannolika arbetsbörda. Den enda säkra slutledning man kunnat draga av de i tabellerna återgivna siffrorna syntes emellertid hava varit, att motsvarande siffror för arbetsdomstolen skulle komma att avsevärt höjas.

Vidare har arbetsdomstolen i en tablå lämnat upplysningar angående antalet under varje kvartal till domstolen inkomna mål och av domstolen meddelade domar. Denna tablå ter sig — kompletterad med siffror för fjärde kvartalet 1930 — på följande sätt:

Antal till arbetsdomstolen inkomna mål och av domstolen beslutade domar.

	Antal inkomna mål		Antal meddelade domar	
	1929	1930	1929	1930
1 kvartalet	11	18	4	15
2 " 	19	40	16	24
3 " 	15	38	14	41
4 " 	36	54	31	43
Hela året	81	150	65	123

Härefter har domstolen anført att, på sätt denna tablå utvisade, under tiden januari—september 1929 inkommit 45 mål, motsvarande i medeltal 5 mål i månaden. Under fjärde kvartalet hade emellertid antalet inkomna mål stigit till icke mindre än 36, motsvarande i genomsnitt 12 i månaden. Efter en nedgång under första kvartalet 1930 i ungefärlig nivå med de tre första kvartalen 1929 hade under andra och tredje kvartalen 1930 antalet inkomna mål till och med överskridit siffran för sista kvartalet 1929. Siffrorna för antalet avgjorda mål visade samma utvecklingsgång. Medeltalet per månad avgjorda mål vore för de särskilda kvartalen under 1929 1, 5, 5, 10 samt under 1930 5, 8, 14. Arbetsbördan, mätt med dessa siffror, kunde sägas hava varit dubbelt så stor under de tre första kvartalen 1930 som under motsvarande tid år 1929.

Ytterligare må lämnas en sammanställning rörande antalet i arbetsdomstolen hållna sammanträden. Sammanställningen har följande utseende:

Antalet sammanträden i arbetsdomstolen.

	1929	1930
Offentliga	43	53
Enskilda	6	12
Summa	49	65

Med hänsyn till den sålunda påvisade ökningen i arbetsdomstolens arbetsbörda har domstolen funnit det ofrånkomligt, att från och med nästa budgetår höjning vidtages av flera av de i den för domstolen nu gällande staten under rubriken avlöningar upptagna posterna. De av domstolen anförda skälen för de särskilda ifrågasatta höjningarna liksom grunderna för en jämväl föreslagen höjning av den under rubriken omkostnader upptagna posten torde jag få angiva vid den behandling av de olika posterna, vartill jag nu anhåller att få övergå.

Vad först angår posten till *arvode åt ordföranden* må erinras, att det, då beslut fattades om arbetsdomstolens inrättande, avsågs — med hänsyn till svårigheten att beräkna storleken av den arbetsbörda, som kunde komma att åvila domstolen — att ordföranden skulle uppehålla sin befattning vid sidan av annan verksamhet. I regel borde ordföranden vara innehavare av ordinarie domarämbete. Utgiftsposten upptogs enligt beslut av 1928 års riksdag (skrivelse nr 369) till sitt nuvarande belopp av 7,000 kronor efter förslag i propositionen nr 41 till samma riksdag. Emellertid hade tidigare i en inom socialdepartementet utarbetad promemoria, som låg till grund för beräkningen av kostnaderna för arbetsdomstolen, ifrågasatts, att ordförandens arvode skulle sättas till 8,000 kronor årligen. I promemorian hade därvid framhållits följande.

*Ordförande-
arvodet.*

Vid bestämmandet av arvode till ordföranden borde beaktas, att arbetets ansvarsfulla och grannliga beskaffenhet krävde av befattningens innehavare ej blott hög juridisk kompetens utan även betydande kvalifikationer i andra avseenden. I motiven till lagförslaget framhölls såsom lämpligt, att ordföranden vore innehavare av ordinarie domarämbete. Med hänsyn till ordföranden åliggande expeditionsskyldighet och övriga med tjänsten förenade göromål syntes hans närvaro å tjänsterummet dagligen komma att erfordras.

I yttrande den 23 december 1927 över nämnda promemoria föreslog statskontoret, att med hänsyn till osäkerheten rörande det blivande arbetets faktiska omfattning, vilken osäkerhet borde utgöra ett vägande skäl för en viss återhållsamhet vid bestämmandet av fasta ersättningsbelopp, och på grund av att befattningen vore avsedd att innehavas såsom bisyssla av en ordinarie domare, viss sänkning av arvodet måtte vidtagas. I anledning bland annat av detta statskontorets uttalande föreslogs arvodet i berörda proposition till 7,000 kronor. Dock uttalades av dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, enligt vid propositionen fogat statsrådsprotokoll vissa betänkligheter mot arvodets sänkning i förhållande till det i promemorian föreslagna beloppet. Han underströk därvid, bland annat, hurusom det i fråga om ordförandeposten vore av särskild vikt att erhålla en för uppdraget lämplig person.

Ordföranden borde, anförde han vidare, hava hög juridisk kompetens och förmåga att leda en process, byggd på muntlighets- och omedelbarhetsgrundsatserna. Han måste dessutom äga kännedom om förhållandena på arbetsmarknaden och förståelse för parternas synpunkter. Märkas borde även, att i många av de mål, som komme att handläggas av arbetsdomstolen, åskådningarna inom skilda samhällsklasser komme att skarpt bryta sig mot varandra, och att målets utgång ofta syntes komma att bero på ordförandens votum. Departementschefen framhöll ytterligare, att domstolens auktoritet komme att i hög grad bliva beroende på ordförandens person. Det vore, yttrade han vidare, avsett, att ordföranden skulle med biträde av en sekreterare uppsätta domstolens domar och övriga beslut samt övervaka expedieringen och andra kansligöromål, och på ordföranden syntes även i regel ankomma att utfärda stämning och vidtaga vissa andra förberedande åtgärder.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 36) angående förslaget till lag om arbetsdomstol m. m. berörde andra lagutskottet år 1928 frågan om arvodena åt ordföranden och ledamöterna i domstolen. Utskottet anförde först därom, att eftersom det icke vore möjligt att då beräkna storleken av den arbetsbörda, som kunde komma att åvila arbetsdomstolen, det icke syntes vara lämpligt att föreslå, att nämnda befattningshavare skulle helt ägna sig åt domstolsarbetet. Men utskottet framhöll tillika, att även om befattningarna i arbetsdomstolen skulle utövas såsom bisysslor, ordförandens och ledamöternas arvoden borde bestämmas på sådant sätt, att de personer, som vore mest lämpade för uppdraget, icke av ekonomiska skäl bleve hindrade att antaga detsamma.

Härjämte må erinras, att föredragande departementschefen i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag vid anmälan av frågan om anslag till arbetsdomstolen för innevarande budgetår, sedan redogörelse lämnats för antalet mål, som under de tre sista månaderna 1929 inkommit till domstolen, anförde bland annat följande.

Av de anförda siffrorna framginge, att tillströmningen av mål till arbetsdomstolen under den sista tiden varit förhållandevis stark. Därest denna utveckling fortdro, komme man snart att nå den punkt, då arbetsdomstolen med sin nuvarande organisation icke kunde på behörigt sätt fullgöra sina uppgifter. Särskilt gällde detta beträffande ordföranden. Med det ansvarsfulla och omfattande arbete, som för varje mål krävdes av honom, kunde vid en fortsatt liknande tillströmning av mål befattningen knappast i längden låta förena sig med uppehållande av annan tjänst, såsom det vid arbetsdomstolens tillkomst antogs. Departementschefen förutsatte därför, att det vid en kommande riksdag kunde bliva nödvändigt att begära medel för full avlöning åt arbetsdomstolens ordförande samt att förläna honom en ställning, som på varaktigt sätt tillförsäkrade domstolen en ordförande med erforderlig kapacitet och auktoritet.

Mot dessa uttalanden gjorde riksdagen i sin skrivelse i ämnet (nr 5 A, punkt 5) icke någon erinran.

Arbetsdomstolen har nu i sin förevarande skrivelse hemställt, att ordförandebefattningen från och med ingången av budgetåret 1931/1932 måtte ombildas till heltidstjänst, förenad med full avlöning. Till stöd härför har i huvudsak anförts följande.

Svårigheter att uppehålla domstolens verksamhet under nuvarande organisationsformer hade uppstått, då mål tillströmmade i den omfattning, som skett under andra och tredje kvartalen 1930. Det hade visserligen lyckats att i regel inskränka de offentliga sammanträdenas antal till ett i veckan genom att i vanliga fall företaga 4 mål vid varje sammanträde, men det hade därvid icke alltid medhunnits att överlägga om och avgöra målen samma dag, utan särskilt sammanträde hade ofta måst hållas för detta ändamål. Vidare vore det tydligt, att målens förberedande och det vidlyftiga arbetet med domarnas uppsättande ävensom kansligöromålen ökats i proportion till målens antal. Domstolsarbetet hade upptagit det mesta av ordförandens tid, och denne hade under större delen av dessa perioder icke haft tillfälle att i enlighet med honom meddelat förordnande biträda inom justitie- och socialdepartementen med utredningsuppdrag. Då domstolens vice ordförande under tiden den 17 juli—23 augusti 1930, under ordförandens semesterledighet, uppehöll ordförandebefattningen, nödgades han begära fullständig ledighet från sin ordinarie befattning, vilket han jämväl varit nödsakad göra under vissa delar av november och december 1929, då han uppehållit ordförandebefattningen. Att ordförandeposten borde, på sätt föreslagits, förvandlas till heltidstjänst, om arbetsförhållandena komme att gestalta sig så som de gjort under sista kvartalet 1929 samt andra och tredje kvartalen 1930, syntes icke behöva någon närmare motivering. Att under sådana förhållanden den ansvarsfulla samt till art och myckenhet krävande arbetsuppgift, varom här vore fråga, skulle kunna fyllas som bisyssla till annat arbete förefölle nämligen icke gärna möjligt.

Att i framtiden tillströmningen av mål under vissa kortare perioder skulle kunna komma att stanna vid vad siffrorna för de tre första kvartalen 1929 och första kvartalet 1930 utvisade syntes icke utgöra någon vägande invändning mot förslaget. Då arbetsbördan under den huvudsakliga delen av året vore sådan som den varit under andra och tredje kvartalen 1930, syntes det principiellt oriktigt, att befattningen skulle vara anordnad som bisyssla. Och en sammankoppling med sådan tjänst, som kunde tillåta en jämkning i de erforderliga arbetsprestationerna allt efter domstolens givetvis ojämna arbetsbehov, syntes knappast kunna påräknas.

Den enda anledning till tvekan, som kunde uppstå, syntes vara, om man förmenade, att tillströmningen av mål varit exceptionellt stor under sista kvartalet 1929 samt andra och tredje kvartalen 1930 och att domstolens arbetsbörda i regel komme att inskränka sig till vad som varit fallet de tre första kvartalen 1929. Enligt arbetsdomstolens mening saknades emellertid anledning till ett sådant antagande. Det förefölle i stället antagligt, att arbetsdomstolen icke förrän efter en viss tids verksamhet inträngt i parternas medvetande och att man särskilt på arbetarsidan till en början ställt sig tveksam om lämpligheten att vända sig till domstolen, samt att tillströmningen av mål, sådan den varit från och med hösten 1929, komme att visa sig vara den normala. Vad anginge tillbakagången under första kvartalet 1930, kunde det vara av intresse att påpeka, att siffrorna för centrala skiljenämnden i regel utvisade ett jämförelsevis litet antal inkomna mål under första kvartalet av de särskilda åren. Med den uppfattning arbetsdomstolen hade om den arbetsbörda, som komme att bli va den för domstolen normala, syntes det enligt arbetsdomstolens mening endast vara förenat med olägenheter att dröja med vidtagandet av den föreslagna om bildningen av ordförandebefattningen.

Vad angår frågan om löneplaceringen för ordföranden har arbetsdomstolen hänvisat till vad i förberörda propositioner till 1928 och 1930 års riksdagar anförts angående de kvalifikationer, som borde fordras av innehavaren av denna

befattning. Vidare borde enligt arbetsdomstolens uppfattning särskild hänsyn tagas till vikten av att ombyten på ordförandebefattningen i möjligaste mån undvekas. För att bästa tänkbara rekrytering till befattningen skulle möjliggöras och för att domstolen skulle kunna påräkna att få såsom ordförande behålla en person med de erforderliga kvalifikationerna har arbetsdomstolen ansett, att ordföranden borde erhålla en årlig avlöning av 21,000 kronor. En dylik löneplacering syntes också väl motiverad med hänsyn därtill att domstolen i alla mål rörande kollektivavtal utgjorde enda och högsta instans. Domstolen har förutsett, att å avlöningen skulle utgå dyrtidstillägg enligt de grunder som gälla vid nyreglerade verk.

Statskontoret har, med hänsyn till vad arbetsdomstolen anfört, i sitt yttrande icke velat motsätta sig, att ordförandebefattningen från och med ingången av budgetåret 1931/1932 ombildas till heltidstjänst, förenad med full avlöning. De föreslagna avlöningsförmånerna, 21,000 kronor för år, eller således ett belopp motsvarande avlöningen till justitieråd, hade visserligen förefallit statskontoret rätt höga, men på grund av de särskilda personliga förutsättningar, som måste förefinnas hos den, som på ett verksamt sätt skulle kunna fullgöra de med denna befattning förenade, synnerligen grannliga uppgifterna, hade statskontoret icke ansett sig böra göra någon erinran mot det för ordföranden föreslagna arvodet.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som icke yttrat sig över frågan huruvida de förevarande förhållandena kunde anses påkalla en omedelbar förändring av ordförandebefattningen till heltidstjänst, å vilken full avlöning skulle utgå, har beträffande den föreslagna årliga avlöningen av 21,000 kronor till ordföranden anfört följande.

Lönenämnden ville erinra, att presidentbefattningarna vid rikets hovrätter för närvarande vore hänfödda till lönegraden A 3 enligt den i allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente intagna löneplanen. I enlighet härmed vore för president i Svea hovrätt stadgad en lön av 17,040 kronor för år (G-ort). Enahanda löneförmåner utginge jämväl till presidenten i kammarrätten ävensom till justitiekanslern. Det syntes lönenämnden, att avlöningen för arbetsdomstolens ordförande åtminstone tills vidare icke borde sättas högre än för nämnda ämbetsmän. Nämnden finge därför för sin del förorda, att densamma bestämdes till ett belopp av 17,000 kronor för år att utgå i form av arvode. Beträffande ordföranden syntes i övrigt böra i tillämpliga delar, såsom beträffande tjänstledighetsavdrag m. m., gälla de bestämmelser, som i 3 kap. av allmänna civilförvaltningens avlöningsreglemente meddelats i fråga om ordinarie befattningshavare tillhörande lönegraden A 3.

Departements-
chefen.

Såsom framgår av det anförda, uttalades redan i statsverkspropositionen till 1930 års riksdag farhågor för att befattningen såsom ordförande i arbetsdomstolen ej i längden skulle låta förena sig med uppehållande av annan tjänst. Dessa farhågor synas mig hava besannats under sistförflutna år. Arbetsdomstolens förste ordförande, som fungerade sedan den 1 januari 1929, utnämndes den 11 oktober samma år till justitieråd. Hans efterträdare, den nuvarande ordföranden, dåvarande revisionssekreteraren A. E. F. Sandström kunde icke jämsides med ordförandeuppdraget uppehålla en tjänst med normal bundenhet

till viss arbetsbörda och viss arbetstakt såsom en revisionssekreterares utan erhöill ledighet från denna sin tjänst. I stället förordnades han genom särskilt beslut den 13 december 1929 att, såsom arbetsdomstolen antytt, tills vidare biträda inom justitie- och socialdepartementen med de utredningsuppdrag, som till honom överlämnades av chefen för någotdera av dessa departement. Avsikten med denna anordning var närmast, att Sandström skulle anlitas för dylika uppdrag i den mån och på de tider, som hans arbetskraft icke helt togs i anspråk för arbetsdomstolen. Härför skulle Sandström äga uppbära visst bestämt belopp för månad. I överensstämmelse med vad arbetsdomstolen anført har det emellertid visat sig, att Sandström endast i obetydlig omfattning, och under större delen av de särskilt arbetsbelastade perioderna icke alls, haft tillfälle att biträda med dylika utredningsuppdrag. Uppenbarligen kan med hänsyn härtill anordningen icke anses hava fungerat på ett tillfredsställande sätt. Den bör också betraktas som en utväg, vilken väl varit nödvändig för att under rådande omständigheter tillgodose arbetsdomstolens behov av arbetskraft men som under normala förhållanden icke bör ifrågakomma. Förordnandet har också numera återkallats, sedan Sandström utnämnts att från och med den 1 december 1930 vara häradshövding. För fullgörandet av sina åligganden som ordförande i arbetsdomstolen har Sandström emellertid måst begära ledighet från förvaltningen av häradshövdingämbetet med avstående av viss del av inkomsterna från detta ämbete. Dylik ledighet kan dock lämpligen endast temporärt medges, och ett nytt ordförandeskifte förestår därför inom kort.

Arbetsdomstolen har förmenat, att ökningen av domstolens arbetsbörda under sistförflutna år icke varit tillfällig utan kan antagas bliva bestående för framtiden. Riktigheten av denna domstolens uppfattning synes mig mycket sannolik, något som kraftigt bestyrkes av de numera erhållna siffrorna för sista kvartalet 1930. Jag anser därför, att man vid de överväganden, som här komma i fråga, bör utgå från en normal arbetsbörda för domstolen minst motsvarande arbetets omfattning under år 1930. Vid sålunda angivna förhållanden synas mig avgörande skäl förefinnas för att nu i enlighet med arbetsdomstolens hemställan ombilda ordförandebefattningen till heltidstjänst.

Vad härefter angår frågan om de avlöningsförmåner, som med denna utgångspunkt böra tillkomma ordföranden, vill jag kraftigt understryka de uttalanden, som vid skilda tillfällen och från olika håll gjorts rörande ordförandens krävande arbetsuppgifter och beträffande nödvändigheten att som ordförande erhålla en person med särskilda personliga och juridiska kvalifikationer. Härtill kommer, att det såväl med hänsyn till arbetsdomstolens auktoritet som för ernående av bästa möjliga arbetsresultat är önskvärt, att ordförandeskifte icke skall behöva förekomma med så täta mellanrum som hittills. Det bör alltså vara av största allmänna intresse ej mindre att kunna till ordförande förvärva än även att få såsom ordförande behålla den för befattningen lämpligaste. Med hänsyn härtill böra möjligheterna till lämpligt val vid det stundande nytillsättandet av befattningen icke vara inskränkta på grund av att de med densamma förenade förmånerna äro allt för snävt begränsade; jag kan

i detta avseende även hänvisa till andra lagutskottets nyss återgivna, av riksdagen godkända uttalande. Man bör således icke vara utestängd från möjligheten att till ordförande förvärva någon av rikets mest kvalificerade jurister, såsom ett justitieråd eller någon därmed jämförlig befattningshavare. För min del anser jag, med hänsyn jämväl till att arbetsdomstolen — ofta i mycket betydelsefulla och prejudikatbildande frågor — dömer som sista instans, att som regel någon som är eller varit ledamot av högsta domstolen bör förordnas till ordförande. I anledning härav och på grund av arbetsdomstolens säregna karaktär har jag funnit mig böra tillstyrka, att ordförandens arvode bestämmes till ett belopp motsvarande lönen till justitieråd eller alltså till av domstolen föreslagna 21,000 kronor. Jag vill framhålla, att statskontoret icke gjort någon erinran mot ett arvode av detta belopp. Lönenämnden har visserligen kommit till annat resultat, men även med nämndens utgångspunkt borde arvodet snarare hava föreslagits till 19,000 kronor, vilket är vad som vanligen utgår till ämbetsverkschefer, vilka — liksom arbetsdomstolens ordförande — utses på viss tid.

Å det föreslagna arvodet torde böra utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla vid nyreglerade verk, och ordföranden bör jämväl i övrigt äga i huvudsak åtnjuta de förmåner, som tillkomma justitieråd. Sålunda torde exempelvis semester böra tillkomma ordföranden i samma utsträckning som motsvarande förmån kan beräknas tillkomma justitieråd. Närmare bestämmelser angående ordförandens avlöningsförmåner och därmed sammanhängande frågor synas böra meddelas av Kungl. Maj:t. Förslag härutinnan torde jag få framlägga, sedan riksdagen fattat beslut i anslagsfrågan. Vad angår rätten att innehåva uppdrag vid sidan av tjänsten må här erinras om den inskränkning, som ligger i lagens föreskrift att ordföranden i arbetsdomstolen skall utses bland personer, som icke kunna anses företräda arbetsgivar- eller arbetarintressen. En person, som i mera väsentlig grad är intresserad i ekonomiska företag, är följaktligen, såsom också föredragande departementschefen i propositionen nr 39 (sid. 152—153) till 1928 års riksdag med förslag till lag om kollektivavtal och till lag om arbetsdomstol anförde, på grund av nämnda bestämmelse hindrad att vara ordförande i arbetsdomstolen.

Ordföranden torde alltså böra utses för viss tid. Någon lagändring påkallas alltså icke av den nu föreslagna omläggningen.

*Arvoden åt
ledamöterna.*

Arbetsdomstolen har beträffande *ledamöternas arvoden* i sin ifrågavarande skrivelse anfört huvudsakligen följande.

Givetvis hade även ledamöternas arbetsbörda, ehuru i mindre grad, påverkats av ökningen i antalet behandlade mål, och de till dem utgående arvoden måste anses låga. Då domstolen det oaktat icke för närvarande ville föreslå någon höjning av ledamotsarvodena, berodde detta dels på att möjlighet funnes att i viss utsträckning bereda ledamöterna minskning i arbetet genom inkallande av ersättare och dels på att ersättning kunde utgå till ledamöterna för mistade avlöningsförmåner å annan befattning. Sist berörda anordning måste tänkas i särskild grad komma till användning beträffande vice ordföranden, och domstolen förutsatte, att anordningen i fråga komme att bibehållas även i fortsättningen.

I det efterföljande kommer jag att i ett sammanhang för sig upptaga till närmare behandling spörsmålen om arvoden åt ersättare för ledamöter, vikariats-
 ersättningar samt ersättningar åt ledamöter för mistade avlöningsförmåner. Departements-
 chofen.

Vad beträffar arvoden å andra ledamöter än vice ordföranden synes icke heller mig någon höjning av nu utgående belopp böra företagas. Vidkommande däremot vice ordföranden må påpekas, att denne under ordförandens semester regelmässigt samt jämväl eljest vid förfall för ordföranden torde komma att handhava de synnerligen kvalificerade uppgifter, som ankomma på ordföranden. Även vid tillfällig stark anhopning av arbetet kan det tänkas bliva nödvändigt, att vice ordföranden för visst sammanträde övertager ledningen av förhandlingarna, något som redan måst tillämpas. Det bör även ihåggkommas, att det icke finns någon suppleant, som i förekommande fall vid ordförandens frånvaro inträder såsom ledamot, vilket givetvis betydligt ökar vice ordförandens arbetsbörda. Med beaktande härav har jag funnit det nuvarande arvodet åt vice ordföranden, vilket skiljer sig från arvodet åt den andre utan förslag utsedde ledamoten med allenast 500 kronor, vara alltför lågt beräknat. Arbetsdomstolen har tydligen varit av samma uppfattning, ehuru förslag i ämnet ansetts ännu icke böra framställas. För min del vill jag emellertid förorda, att redan i detta sammanhang standpunkt tages till frågan på det sätt, att arvodesbeloppet för vice ordföranden, såsom också ursprungligen föreslogs i socialdepartementets förenämnda promemoria, upptages till 6,000 kronor.

Vad härefter angår utgiftsposten, för närvarande å 4,000 kronor, till *arvode åt en sekreterare* må erinras, att det, då arbetsdomstolen inrättades, förutsattes, att sekreteraren — i likhet med ordföranden — skulle uppehålla sin befattning vid sidan av annan verksamhet. *Avlöning åt sekreteraren.*

Beträffande sekreterarens ämbetsåligganden har *arbetsdomstolen* i sin ifrågasvarande skrivelse anført följande.

I sekreterarens åligganden ingår bland annat att verkställa komplettering av handlingarna i inkomna mål, att efter ordförandens uppdrag på eget ansvar utfärda stämningar, att ombesörja att domstolens ledamöter före sessionerna erhålla del av alla de handlingar, som i målen äro av relevans, att leda och övervaka de omfattande kansligöromålens noggranna och skyndsamma gång, att närvara vid domstolens sammanträden och föra dess protokoll samt framför allt att biträda ordföranden med verkställande av utredningar och uppsättande av reciter till domarna. Sekreteraren får dessutom från allmänheten mottaga ett stort antal förfrågningar jämväl angående saker som icke äro anhängiga vid domstolen, och besvarandet av dessa förfrågningar förutsätter en ingående kännedom om domstolens arbetsfält.

Arbetsdomstolen har hemställt, att sekreterarbefattningen från och med ingången av budgetåret 1931/1932 måtte förvandlas till heltidstjänst.

Till stöd för denna hemställan har domstolen åberopat i huvudsak samma omständigheter, som föranlett framställningen om ordförandebefattningens förvandling till heltidstjänst, och jag får därför hänvisa till den redogörelse för sistnämnda framställning, som i det föregående lämnats. Här torde endast be-

höva nämnas, att domstolen förklarat, att det ökade arbetet upptagit det mesta av sekreterarens tid. Den nuvarande sekreteraren hade nödgats dels för tiden 21 november—19 december 1929 dels ock under våren 1930 begära partiell tjänstledighet från sin befattning som e. o. lärare vid Stockholms stads högre folkskola för teknisk utbildning. Från och med början av höstterminen 1930 hade det visat sig omöjligt för honom att upprätthålla någon del av sin tjänstgöring i skolan, och om detta förhållande fortsatte, skulle han nödgas från och med början av år 1931 taga avsked från sin lärarbefattning. Den utväg, som hittills anlitats för att komma över svårigheterna — härmed avser domstolen att sekreteraren sålunda tidvis tagit ledighet från den befattning, vid sidan varav han uppehållit sekreterarbefattningen — kunde icke betraktas annat än som en nödfallsutväg. Det syntes domstolen principiellt oriktigt att, då arbetsbördan under den huvudsakliga delen av året vore så stor som den varit under andra och tredje kvartalen 1930, befattningen skulle vara anordnad som bisyssla. En sammankoppling med sådan tjänst, som kunde tillåta en jämkning i de erforderliga arbetsprestationerna allt efter domstolens givetvis ojämna arbetsbehov, syntes knappast kunna påräknas.

Vad angår frågan om löneplaceringen för sekreteraren har arbetsdomstolen, med hänsyn till det kvalificerade arbete, som åläge honom, föreslagit placering i 27:e lönegraden med en begynnelselön av 8,580 kronor. Domstolen har förutsett, att härå skulle utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla vid ny-reglerade verk.

Statskontoret har icke velat motsätta sig, att sekreterarbefattningen från och med ingången av budgetåret 1931/1932 ombildas till heltidstjänst, förenad med full avlöning, men förklarat sig svårigen kunna biträda förslaget om placering av sekreteraren i lönegraden B 27 utan ansett en placering av befattningen i lönegraden B 26 vara fullt tillräcklig.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som icke yttrat sig över frågan huruvida de förevarande förhållandena kunde anses påkalla en omedelbar förändring av sekreterarbefattningen till heltidstjänst, har beträffande lönegrads-placeringen anfört följande.

Därest ordförandebefattningen ombildades till heltidstjänst, skulle från sekreteraren kunna avlyftas en del av de honom nu åliggande, mera kvalificerade göromålen. Med hänsyn härtill och innan närmare erfarenhet vunnits om de göromål, som komme att i fortsättningen anförtras sekreteraren, ansåge lönenämnden tillräckliga skäl saknas att nu upptaga tjänsten i högre lönegrad än den för sekreterare vid de centrala ämbetsverken gällande lägre lönegraden, eller alltså i lönegraden B 24.

Departements-
chefen.

Den ökade arbetsbördan hos arbetsdomstolen synes mig böra föranleda, att även sekreterarbefattningen nu ombildas till heltidstjänst. Den utväg som man, på sätt jag vid behandlingen av en efterföljande utgiftspost kommer att närmare beröra, räknat med för innevarande budgetår, nämligen att i särskilda fall bereda sekreteraren ersättning för de avlöningsförmåner, som han på annat håll måst avstå för att kunna fullgöra sina åligganden som sekreterare, torde icke vara lämplig, då arbetsbördan mera konstant tvingar sekreteraren att taga ledighet från det arbete, som skulle vara hans huvudsakliga.

Vad åter beträffar frågan om sekreterarens löneplacering finner jag visserligen knappast lämpligt att, på sätt lönenämnden ifrågasatt, på ordföranden överflytta en del av sekreterarens mera kvalificerade göromål, därest ordförandebefattningen ombildas till heltidstjänst. Vid en jämförelse med sekreterarbefattningar i andra centrala ämbetsverk under socialdepartementet, från vilka sedan gammalt föreligga hittills resultatlösa framställningar om vissa sådana befattningars uppflyttning till 26:e lönegraden, vill det emellertid synas, som om för närvarande tillräcklig anledning icke finnes att frångå lönenämndens uppfattning, att sekreteraren hos arbetsdomstolen bör placeras i 24:e lönegraden. Vid sådant förhållande torde i överensstämmelse med de föreskrifter, som gälla beträffande befattningshavare å extra stat, sekreterarens begynnelselön böra utgå enligt 23:e löneklassen i den för ordinarie tjänstemän gällande löneplanen och alltså utgöra 7,212 kronor. Med detta belopp lärer följaktligen avlöningen åt sekreteraren kunna förslagsvis upptagas i staten för nästkommande budgetår. Å avlöningen torde böra utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som tillämpas vid nyreglerade verk. I fråga om sekreteraren torde jämväl i övrigt de bestämmelser böra lända till efterrättelse, som gälla för befattningshavare, varom förmåles i 33 § av kungörelsen den 26 juni 1925 (nr 356) med avlöningsbestämmelser för vissa icke-ordinarie befattningshavare.

Vidkommande härefter den i nu gällande stat upptagna posten å förslagsvis 2,520 kronor till *avlöning åt ett kanslibiträde i 7:e lönegraden* må till en början erinras, att i den inom socialdepartementet utarbetade promemorian angående kostnaderna för domstolen anfördes bland annat följande.

Avlöning åt befattningshavare i biträdesgrad.

Vid domstolen borde anställas en befattningshavare i biträdesgrad, vilken befattningshavare, med hänsyn till att i tjänstgöringen skulle ingå handläggningen av registratorsgöromål och det närmaste omhänderhavandet av domstolens expensmedel, borde erhålla extra ordinarie kansliskrivares löneställning och således placeras i 11:e lönegraden enligt den för extra ordinarie tjänstemän gällande löneplanen. Å lönen till nämnda befattningshavare borde dyrtidstillägg beräknas enligt de grunder, som i dylikt hänseende gällde beträffande nyreglerade verk.

Häremot anmärkte statskontoret i sitt förberörda utlåtande den 23 december 1927, att registratorsgöromålen vid domstolen säkerligen bleve av ganska enkel beskaffenhet och att ansvaret för de relativt ringa expensmedlen borde kunna läggas på sekreteraren. Befattningshavaren i fråga syntes därför icke behöva uppföras i högre lönegrad än 7:e (kanslibiträdes-) graden.

Kungl. Maj:t anslöt sig till statskontorets förslag, vilket jämväl lämnades utan erinran av riksdagen.

Arbetsdomstolen har nu hemställt, att den nuvarande kanslibiträdesbefattningen måtte ombildas till en kansliskrivarbefattning. Till stöd härför har anförts följande.

Vid arbetsdomstolens tillkomst kunde måhända finnas anledning antaga, att ifrågavarande befattningshavares verksamhet till stor del skulle komma att utgöras av rena skrivbiträdesgöromål och att registratorsgöromålen och andra med befattningen förenade mera kvalificerade uppgifter icke skulle bliva synnerligen krävande vare sig till art eller myckenhet. Befattningen hade emel-

lertid kommit att bli av en helt annan karaktär. På grund av den starka ökningen i domstolens arbete, som medfört att i regel ett 10-tal och stundom ända till 20 mål samtidigt vore anhängiga vid domstolen och föremål för behandling å kansliet, hade registratorsgöromålen och därmed sammanhängande göromål fått den omfattningen att de, tillsammans med förandet av räkenskaperna under sekreterarens överinseende, upptog den ojämförligt större delen av kanslibiträdets arbetstid, under det att rena skrivbiträdesgöromål i regel upptog en jämförelsevis liten del av biträdets arbetstid och väsentligen måst utföras av vaktbiträdets och en privat skrivbyrå. De förekommande göromålen måste å andra sidan sägas ställa mycket stora krav på omdömet och uppmärksamheten hos befattningshavaren. Denne hade bland annat att, visserligen under sekreterarens överinseende, uppsätta stämningar samt ombestyr, att de ofta vidlyftiga handlingarna i målen — stämningsansökningar, kollektivavtal, förhandlingsprotokoll, förklaringar och andra inlagor från parterna — i avskrift eller transumt tillställdes motparterna och varje ledamot av domstolen. Därest detta arbete skulle kunna verkställas på behörigt sätt, utan att sekreterarens tid behövde upptagas med granskning av varje detalj, fordrades att registratorn läst handlingarna samt tagit kännedom om och i vissa hänseenden bedömt deras innehåll.

Redan beskaffenheten av de göromål, som sålunda sysselsatte ifrågavarande befattningshavare, syntes arbetsdomstolen utgöra tillräckligt skäl för den föreslagna ombildningen av befattningen. Härtill komme emellertid, att det skulle vara önskvärt, att även det formella ansvaret för domstolens kassaskötsel och räkenskapsföring, som enligt statskontorets förslag lagts på sekreteraren, överflyttades på det nuvarande kanslibiträdet och att sekreteraren befriades från det arbete, som vore förenat med dessa göromåls övervakande, för att han mera odelat skulle kunna ägna sig åt de uppgifter, som vore för hans befattning väsentliga.

Statskontoret har i denna fråga anfört följande.

Den till stöd för förslaget om uppflyttning av kanslibiträdesbefattningen hos domstolen till en kansliskrivartjänst i lönegraden B 11 förebragta motiveringen hade icke givit statskontoret tillräcklig anledning att frångå vad statskontoret i fråga om denna tjänst anfört i sitt den 23 december 1927 avgivna utlåtande angående stat för den då föreslagna arbetsdomstolen. Statskontoret kunde således icke biträda den nu gjorda framställningen i denna del.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har anfört följande.

I anslutning till de synpunkter, åt vilka lönenämnden givit uttryck rörande arbetsdomstolens sekreterare, funne sig lönenämnden beträffande biträdesbefattningen hos domstolen icke för närvarande kunna tillstyrka en så avsevärd uppflyttning i löneställning som till 11:e lönegraden. Då emellertid tjänsten syntes vara av mera ansvarsfull art än som i regel gällde för befattningshavare i 7:e lönegraden, ville nämnden förorda, att befattningen i fråga under benämning kameralbiträde tills vidare hänfördes till lönegraden B 8.

Departements-
chefen.

Någon överflyttning av åligganden, som nu tillkomma sekreteraren, på biträdets torde av olika skäl icke lämpligen böra ifrågakomma.

Naturligtvis inverkar arbetsdomstolens ökade arbetsbelastning även på biträdets arbetsbörda. Med anledning härav och på grund av tjänstens beskaffenhet förordar jag, att densamma något uppflyttas i lönehänseende. Jag kan dock icke för närvarande tillstyrka höjning utöver vad lönenämnden ifrågasatt eller till 8:e lönegraden enligt den för extra ordinarie tjänstemän gällande löneplanen. Utgiftsposten synes vid bifall härtill böra upptagas i staten med för-

slagsvis 2,676 kronor. Å lönen bör utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla beträffande nyreglerade verk. I överensstämmelse med lönenämndens förslag kan lämpligen ifrågavarande befattningshavare efter uppflyttningen benämnas kameralbiträde. Denna beteckning finnes som bekant redan bland annat hos riksräkenskapsverket för vissa ordinarie befattningshavare i 8:e lönegraden.

Till *ersättningar åt extra tjänstemän och övriga biträden samt för vakt-hållning* är i den nuvarande staten upptaget ett belopp av högst 4,000 kronor.

I avseende å denna post har *arbetsdomstolen* nu anfört följande.

Från denna post hade bestritts utgifter till ett vaktbiträde, som tillika tjänstgjorde som maskinskrivare, ersättning till viss vaktmästarpersonal i Stockholms rådhus, där domstolens sessioner hölles, övertidsersättningar samt ersättningar för extra skrivhjälp. Med hänsyn till den omfattning, i vilken domstolen nödgats anlita en privat skrivbyrå för renskrift, ansåge sig domstolen böra anställa en maskinskriverska, och, enligt vad domstolen beräknat, torde för de utgifter, som under nästa budgetår komme i fråga att utgå å denna post, komma att erfordras närmare 1,000 kronor mer än det i staten upptagna beloppet. På grund härav och då nu ifrågavarande anslagspost icke finge överskridas, syntes densamma böra höjas till 5,000 kronor.

Domstolens framställning i vad den angår förevarande post har icke givit *statskontoret* anledning till erinran.

Ej heller jag har någon erinran att göra mot framställningen i denna del. Departements-
chefen.
Jag tillstyrker alltså, att posten höjes till 5,000 kronor.

Jag övergår härefter till den i gällande stat upptagna posten å förslagsvis 5,500 kronor till *arvoden åt ersättare för ledamöter, vikariatsersättningar samt ersättningar åt ledamöter och sekreteraren för mistade avlöningsförmåner*.

I fråga om denna post må till en början erinras om följande.

I den för arbetsdomstolen under budgetåret 1929/1930 gällande staten fanns upptaget ett belopp av förslagsvis 1,000 kronor till arvoden åt ersättare för ledamöter och vikariatsersättningar.

I skrivelse den 10 oktober 1929 med framställning om anslag till arbetsdomstolen för innevarande budgetår framhöll arbetsdomstolen, bland annat, att därest en mera väsentlig ökning av antalet inkommande mål skulle inträda, det kunde bliva förenat med avsevärd svårighet att uppehålla domstolens arbete under nuvarande organisationsformer, då nämligen ledamöterna och sekreteraren hade att uppehålla befattningarna vid sidan av sitt ordinarie arbete. En viss ökning syntes man emellertid kunna möta inom den nuvarande organisationsramen, varvid det dock syntes bliva erforderligt att vidtaga särskilda anordningar. I sistberörda hänseende pekades på två utvägar. Den ena skulle innebära att låta ersättare för ledamöter inträda i tjänstgöring i större omfattning för att sålunda kunna minska de ordinarie ledamöternas arbete. Mot en sådan anordning anmärkte emellertid domstolen, att därigenom den viktiga kontinuiteten i den dömande verksamheten givetvis sattes i fara — något som jämväl särskilt påpekats under förarbetena till lagen — och att anordningen därför måste betraktas som en nödfallsutväg. En utsträckt tjänstgöring av ersät-

Arvoden åt ersättare för ledamöter, vikariatsersättningar samt ersättningar åt ledamöter för mistade avlöningsförmåner.

tarna syntes i allt fall icke kunna sättas i fråga utan höjning av deras arvoden. I detta sammanhang uttalade domstolen, att en höjning av arvodena vore motiverad även av andra skäl. Den andra av arbetsdomstolen antydda utvägen avsåg, att ledamöterna och sekreteraren i viss utsträckning skulle söka ledighet från annat arbete. I den mån detta medförde skyldighet att avstå lön, borde ersättning för sådan förlust få åtnjutas av statsmedel.

I statsverkspropositionen till 1930 års riksdag erinrade min företrädare i ämbetet med anledning av vad domstolen anfört rörande otillräckligheten i och för sig av då stadgade arvodesbelopp för ersättarna, att normerna för dylik ersättning bestämdes av Kungl. Maj:t. Det syntes således få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest arbetsdomstolen med hänsyn till ytterligare erfarenhet komme att göra närmare framställning i denna fråga, taga densamma under vederbörligt övervägande. I fråga om de av domstolen antydda, nyss berörda utvägarna anslöt sig departementschefen till arbetsdomstolens uppfattning, att den första av desamma endast borde tillgripas i nödfall. Den andra fann han ur själva domstolsarbetets synpunkt vara att föredraga, och han ansåg, att då det i särskilda fall ansåges erforderligt att anlita denna utväg, vederbörande borde beredas ersättning för de löneförmåner, som de med anledning därav ginge miste om. I sistnämnda hänseende anförde departementschefen ytterligare följande.

Fråga huruvida och i vad mån dylik ersättning bör utgå torde emellertid böra prövas och avgöras av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall efter framställning från arbetsdomstolen. Ersättningar av antytt slag borde i framtiden utgå av anslaget till arbetsdomstolen. Den post inom staten för domstolen, som närmast skulle ifrågakomma att belastas med hithörande utgifter, vore den till arvoden åt ersättare för ledamöter samt vikariatsersättningar, vilken post då skulle erhålla härav betingad ändrad benämning. Av de från arbetsdomstolen meddelade uppgifterna framginge, att denna post visat sig otillräcklig under halvårsperioden 1 januari—30 juni 1929 och att överbelastning av densamma kunde förväntas även under innevarande budgetperiod. Det vore under sådana förhållanden sannolikt, att denna post redan av denna anledning kunde behöva höjas för budgetperioden 1930/1931. Ytterligare belastning av posten skulle uppstå, därest, i enlighet med det nyss anförda, dels en höjning av arvodet till ersättarna för ledamöterna prövades böra äga rum och dels ersättning för mistade löneförmåner åt domstolens arbetskrafter skulle komma att i viss utsträckning lämnas.

I fråga om storleken av arvodesbeloppen till ersättarna meddelades härefter ändrade bestämmelser samtidigt med fastställande av staten för innevarande budgetår. Beloppen höjdes därigenom för de utan förslag utsedda ersättarna från 40 till 60 kronor och för övriga ersättare från 20 till 40 kronor, allt för varje sammanträde.

Av det belopp å 5,500 kronor, vartill ifrågavarande utgiftspost, såsom redan angivits, är upptagen i staten, beräknades vid statens fastställande 4,000 kronor erfordras till suppleantarvoden och vikariatsersättningar och 1,500 kronor till ersättningar åt ledamöter och sekreteraren för mistade avlöningsförmåner.

I andra sammanhang har redan tidigare berörts, att såväl domstolens vice ordförande som dess sekreterare under olika perioder varit nödsakade att helt

ägna sig åt arbetet vid domstolen och således ej då kunnat uppehålla någon annan verksamhet. På därom av domstolen gjorda framställningar har Kungl. Maj:t i anledning härav tillerkänt vice ordföranden ersättning för honom frångångna avlöningsförmåner å hans ordinarie befattning såsom rådman i Stockholm. Vad beträffar innevarande budgetår har vice ordföranden sålunda genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 oktober 1930 tillerkänts ersättning med 1,064 kronor 95 öre. För sekreterarens vidkommande har däremot ännu icke fattats beslut om ersättning för mistade avlöningsförmåner.

I sin förevarande skrivelse har *arbetsdomstolen* angående ifrågavarande utgiftspost anfört att, då sekreteraren föreslagits till erhållande av full avlöning, något belopp för mistade avlöningsförmåner åt honom icke längre borde upptagas, varför ändring borde vidtagas i rubriken till anslagsposten. Då emellertid i det närmaste hela det för utgiftsposten upptagna beloppet syntes komma att erfordras för övriga med posten avsedda ändamål, borde, anför domstolen vidare, detsamma endast för avjämnande av avlöningsstatens slutsumma jämkas till 5,276 kronor.

Domstolens framställning i vad den angår förevarande post har icke givit *statskontoret* anledning till erinran.

Arvodesbeloppen till ersättarna torde under nästkommande budgetår böra bibehållas vid nu utgående belopp, och möjlighet bör enligt min mening alltjämt förefinnas att bereda ledamöterna ersättning för mistade avlöningsförmåner. Ersättarearvodena jämte vikariatsersättningarna hava beräknats draga en sammanlagd kostnad av 4,000 kronor för innevarande budgetår. Till ersättningar för mistade avlöningsförmåner skulle, då samma beräkning torde kunna gälla även för nästa budgetår, alltså enligt domstolens förslag återstå 1,276 kronor. Visserligen erfordras vid bifall till förslaget om full avlöning åt sekreteraren ej längre något belopp för honom frångångna avlöningsförmåner. Men det bör beaktas, att de medel, som sålunda skulle stå till buds till ifrågavarande ersättningar, icke skulle förslå ens till gäldande av ersättning åt vice ordföranden, då han tjänstgör såsom ordförande under dennes semester. Vid sådant förhållande synes det mig ofrånkomligt, att förevarande utgiftspost beräknas till högre belopp än domstolen föreslagit. Jag vill därför tillstyrka, att posten, till utjämnande jämväl av statens slutsumma, beräknas till 6,112 kronor.

Departements-
chefen.

I statsverkspropositionen förra året uttalades, att fråga huruvida och i vad mån ersättning för mistade avlöningsförmåner bör utgå skulle prövas och avgöras av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall efter framställning från arbetsdomstolen. I regel synes mig detta förfaringssätt lämpligt. Därest ordförandebefattningen enligt det här förordade förslaget ombildas till heltidstjänst, synes emellertid en konsekvens bliva, att det får beräknas, att vice ordföranden regelmässigt nödgas begära tjänstledighet från sin ordinarie tjänst under tid, då han uppehåller ordförandebefattningen. Vid sådant förhållande synes prövningen av frågor om ersättning åt vice ordföranden för tid, då ordföranden åtnjuter semester eller av annan anledning är förhindrad att uppehålla sin befattning, kunna överlämnas till arbetsdomstolen.

*Övriga
kostnader.*

Utgiftsposten till *övriga kostnader* beräknades vid fastställandet av staten för innevarande budgetår till 2,480 kronor. Detta innebar i förhållande till staten för budgetåret 1929/1930, att posten nedsattes med 4,500 kronor, med vilket belopp, såsom framgått av det föregående, den under avlöningar i staten sist upptagna posten höjdes. Man utgick, då omkostnadsposten sålunda nedsattes med ett betydande belopp, från att anskaffningen av inventarier, som dittills föranlett de största utgifterna under posten, vore i det väsentliga avslutad med budgetåret 1929/1930.

Såsom jag inledningsvis erinrade, har emellertid Kungl. Maj:t genom beslut den 24 oktober 1930 höjt omkostnadsposten med 2,650 kronor till förslagsvis 5,130 kronor. Anledningen till höjningen må här beröras.

I det vid förberörda proposition till 1928 års riksdag nr 41 fogade statsrådsprotokollet anförde föredragande departementschefen, att det naturligen vore önskvärt, att lokal kunde beredas domstolen i någon staten tillhörig byggnad men att, därest detta icke kunde ske, utgiften för hyra borde bestridas från ifrågavarande post till *övriga kostnader*. Då det ännu vore ovisst, huru lokalfrågan skulle ordnas, och då det totala utgiftsbeloppet för arbetsdomstolen i varje fall syntes böra täckas genom anslag av förslagsanslags natur, höll emellertid departementschefen före, att vid beräkningen av erforderliga medel under denna post icke borde räknas med särskild kostnad för lokalhyra.

Genom beslut den 21 december 1928 förordnade härefter Kungl. Maj:t, att vissa rum i våningen 4 trappor upp i fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm skulle från och med den 1 januari 1929 tills vidare upplåtas till arbetsdomstolen.

I skrivelse den 26 september 1930 meddelade arbetsdomstolen, att från handelsdepartementet, vars lokaler vore belägna i samma våning som domstolens, framställtts förfrågan, huruvida departementet, som hade behov av ökat utrymme, kunde få disponera domstolens lokaler. Då arbetsdomstolen för egen del vore i behov av ytterligare ett rum, vilket icke kunde erhållas i anslutning till dess dåvarande lokaler, hemställde arbetsdomstolen i samma skrivelse, att för domstolens räkning måtte från och med den 1 november 1930 förhyras vissa utrymmen i huset nr 50 och 52 vid Drottninggatan i Stockholm på villkor, som funnes angivna i ett av fastighetens ägare undertecknat hyreskontrakt.

Byggnadsstyrelsen tillstyrkte framställningen.

I anledning härav bemyndigade Kungl. Maj:t på chefens för kommunikationsdepartementet föredragning genom beslut den 11 oktober 1930 byggnadsstyrelsen att å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar med vederbörande fastighetsägare träffa avtal om förhyrning för arbetsdomstolens räkning av en lägenhet om fyra rum m. m. i våningen 5 trappor upp i huset nr 50 och 52 vid Drottninggatan i Stockholm för tiden den 1 november 1930—den 30 september 1933 mot en årlig hyresersättning av 4,000 kronor. Kungl. Maj:t föreskrev samtidigt, att hyreskostnaden skulle genom arbetsdomstolens försorg gäldas av medel, som för ändamålet kunde komma att ställas till domstolens förfogande. Därjämte förordnade Kungl. Maj:t, att de av arbetsdomstolen tidigare disponerade rum-

men i fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad i Stockholm skulle från och med den 1 november 1930 tills vidare upplåtas till handelsdepartementet.

I sin nu ifrågavarande skrivelse har *arbetsdomstolen* med hänsyn till hyreskostnaden föreslagit, att posten för omkostnader i staten för nästa budgetår måtte i förhållande till den ursprungligen för innevarande budgetår fastställda staten höjas med ett belopp av 4,000 kronor och postens totalbelopp, med lämplig avrundning, sättas till 6,500 kronor.

Arbetsdomstolens framställning i denna del har ej givit statskontoret anledning till erinran. Under återopande av det nyss anförda får även jag tillstyrka densamma.

Departements-
chefen.

Vid bifall till vad sålunda i skilda hänseenden förordats skulle arbetsdomstolens stat för budgetåret 1931/1932 te sig på följande sätt:

A. Avlöningar.

	Kronor.
Arvode åt ordföranden	21,000
» » en ledamot, tillika vice ordförande	6,000
» » en ledamot	4,500
» » fyra ledamöter	16,000
Avlöning åt en sekreterare i 24:e lönegraden, förslagsvis	7,212
Avlöning åt ett kameralbiträde i 8:e lönegraden, förslagsvis	2,676
Ersättningar åt extra tjänstemän och övriga biträden samt för vakthållning, högst	5,000
Arvoden åt ersättare för ledamöter, vikariatsersättningar samt ersättningar åt ledamöter för mistade avlöningsförmåner, förslagsvis	6,112
	68,500

B. Omkostnader.

Övriga kostnader (resekostnads- och traktamentsersättningar åt ordföranden, ledamöter och sekreteraren samt ersättare för ledamöter, kostnader för särskilda utredningar genom tekniskt sakkunniga, tryckningskostnader, hyra för kanslilokal, kostnader för belysning, uppvärmning och städning av lokaler, anskaffande och underhåll av inventarier, inköp av böcker samt andra expenser), förslagsvis	6,500
Summa kronor	75,000

Domstolen torde alltjämt, intill dess ytterligare erfarenhet vunnits, böra uppföras på extra stat, och anslaget torde liksom hittills böra erhålla karaktären av förslagsanslag.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *arbetsdomstolen* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av kronor 75,000.

[6.] 5. **Särskilda skiljedomare i arbetstvister.** Anslaget till särskilda skiljedomare i arbetstvister har alltsedan budgetåret 1927/1928 varit upptaget till 4,000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1930 har *socialstyrelsen* föreslagit, att anslaget för budgetåret 1931/1932 måtte upptagas med oförändrat belopp.

Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning hava utgifterna från anslaget under budgetåret 1929/1930 utgjort sammanlagt 3,375 kronor. Anslaget torde böra för nästa budgetår upptagas med samma belopp som för närvarande.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *särskilda skiljedomare i arbetstvister* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av..... kronor 4,000.

[7.] 6. **Offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.** Från och med år 1906 har riksdagen beviljat extra förslagsanslag till befrämjande och organiserande av den *offentliga arbetsförmedlingen i riket*. Sedan ett antal år tillbaka hava vidare medel beviljats till bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas. Rubriken i riksstaten för anslag till sistnämnda ändamål var under senare tid *medellösa arbetssökandes resor*. För ernående av budgetteknisk förenkling hava från och med budgetåret 1927/1928 medel till nyssberörda två ändamål i riksstaten anvisats under ett gemensamt anslag med rubriken *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.* Sistnämnda anslag beräknades för sagda period till 240,000 kronor och har sedan dess utgått med oförändrat belopp.

Gällande föreskrifter angående understöd av statsmedel till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen återfinnas i kungörelse den 30 juni 1916 (nr 320) med däri genom kungörelser den 16 maj 1918 (nr 278), den 8 juni 1928 (nr 193) och den 9 maj 1930 (nr 129) gjorda ändringar. Sistnämnda två kungörelser hava medfört utvidgning av de ändamål, vartill ifrågakvarande anslag får disponeras. Sålunda innebar 1928 års kungörelse, att understöd från anslaget skulle — intill ett sammanlagt belopp av högst 10,000 kronor för budgetår — kunna tilldelas arbetsförmedlingsanstalterna till bestridande av kostnaderna för särskilda anordningar för underlättande av yrkesval och för arbetsanvisning åt ungdom. Genom den år 1930 vidtagna kungörelseändringen har föreskrivits, att understöd även kan erhållas till bestridande av kostnader för rese- och traktamentsersättning, som i anledning av företagen tjänsteresa utbetalats till tjänsteman vid arbetsförmedlingsanstalt. Storleken av dylikt understöd bör bestämmas med ledning av den ersättning, som av vederbörande tjänsteman uppburits, dock under iakttagande att gottgörelse icke må lämnas med högre belopp, än som enligt gällande allmänna resereglemente skulle i motsvarande fall hava utgått vid resa för förrättning i statens ärenden, och att gottgörelsen icke heller må utgå efter förmånligare grunder än dem, vilka gälla för tjänsteman, som hänförts till rese- och traktamentsklass II C i nämnda

reglemente. Understöd för sistnämnda ändamål må sammanlagt utgå med högst 2,000 kronor för budgetår. Såsom av det anförda framgått, föranledde 1928 och 1930 års kungörelser icke någon höjning av ifrågavarande anslag, vars storlek i huvudsak bestämdes med ledning av föreliggande belastnings-siffror.

I skrivelse den 12 september 1930 har *socialstyrelsen* hemställt, att anslaget till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m. måtte jämväl för budgetåret 1931/1932 beräknas till 240,000 kronor. Styrelsen har därvid förutsatt, att anslaget skulle i huvudsak utgå enligt oförändrade grunder. Emellertid har styrelsen föreslagit den ändringen, att maximigränsen för det understöd, som under ett budgetår sammanlagt finge utgå för det i 1930 års omförmälda kungörelse avsedda ändamålet, skulle höjas från 2,000 kronor till 3,000 kronor. Till stöd för den sålunda ifrågasatta ändringen har socialstyrelsen anført huvudsakligen följande.

Närmast med hänsyn till arbetslösheten i övre Norrland hade det framstått såsom ett trängande önskemål att där kunna på effektivare sätt utnyttja de arbetstillfällen, som erbjöde sig speciellt vid skogsarbetet under vintern och att för sådant ändamål i större omfattning än tidigare anlita den offentliga arbetsförmedlingen. På grund av de stora avstånden och de jämförelsevis dåliga kommunikationerna — post- och telefonförbindelse saknades ju ofta — arbetade arbetsförmedlingen där under egenartade och svåra betingelser. För att förmedlingen över huvud taget skulle kunna effektivt medverka vid platsanvisningar vid skogs- och flottningsarbete och dylikt vore det nära nog nödvändigt, att arbetsförmedlingens funktionärer hade tillfälle att beresa dessa sina stora verksamhetsområden.

Efter samråd mellan socialstyrelsen, statens arbetslöshetskommission och Norrbottens läns hjälpkommitté, å ena sidan, samt styrelsen för Norrbottens läns arbetsförmedling, å den andra hade därför träffats vissa anordningar i syfte att bereda arbetsförmedlingens tjänstemän inom nämnda län möjlighet att företaga erforderliga resor. De sålunda vidtagna anordningarna hade slagit väl ut och manade till fortsättning. På grund av de betydande avstånden låge det i sakens natur, att dessa resor bleve jämförelsevis dyrbara. Då resorna måste bestridas från det i det föregående omförmälda maximibeloppet å 2,000 kronor, kunde det befaras, att detta belopp icke skulle förslå till bekostande av nödvändiga resor av liknande art inom andra län. En höjning av beloppet vore därför erforderlig. Då här emellertid fortfarande vore fråga om en försöksanordning, syntes höjningen tills vidare kunna göras relativt obetydlig. Maximibeloppet syntes därför förslagsvis kunna bestämmas till 3,000 kronor.

Enligt socialstyrelsen skulle en dylik höjning icke behöva föranleda någon ökning av anslaget i dess helhet.

I en den 15 oktober 1930 dagtecknad promemoria har styrelsen lämnat en redogörelse för vidtagna anordningar i avseende å dispositionen av medel under förevarande anslag till *främjande av yrkesval och arbetsanvisning bland ungdom*. I denna redogörelse har anförts, att styrelsen hos en del större arbetsförmedlingsanstalter framställt förfrågan rörande vilka anordningar, som av anstalterna vidtagits för underlättande av yrkesval och arbetsanvisning för ungdom ävensom i vad mån och på vad sätt samarbete i sådant

syfte inletts mellan arbetsförmedlingen och vederbörande lokala skolmyndighet. Av de erhållna svaren hade framgått, att vid vissa anstalter specialanordningar redan vidtagits, medan å andra håll tillsatts samarbetskommittéer för utarbetande av riktlinjer för ett utbyggande av arbetsförmedlingsverksamheten beträffande ungdom. Vidare hade socialstyrelsen genom beslut den 12 juni 1930 med anledning av i ämnet gjorda ansökningar beviljat bidrag till ifrågavarande ändamål till arbetsförmedlingen i städerna Stockholm, Göteborg, Malmö och Trälleborg ävensom i Södermanlands, Östergötlands, Göteborgs och Bohus samt Västmanlands län. Bidragsbeloppen hade utgjort lägst 100 kronor och högst 4,162 kronor samt tillhoppa uppgått till 9,662 kronor.

Till belysande av omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet, i vad rör ungdom, har socialstyrelsen vidare meddelat, att för tiden 1 juli 1929—30 juni 1930 sammanlagda antalet arbetsansökningar för arbetssökande under 18 år uppgått till 59,183 eller 11.9 % av hela antalet arbetsansökningar under nämnda tid. Antalet för ungdom i samma ålder lediga och tillsatta platser hade under samma tid utgjort respektive 43,113 och 31,521.

Departements-
chefen.

Någon ändring i avseende å storleken av det hittills för budgetår inom förevarande anslag disponibla beloppet till statligt understöd till främjande av yrkesval och arbetsanvisning för ungdom har icke från socialstyrelsens sida ifrågasatts. I avvaktan på vidare utveckling å ifrågavarande område bör icke heller enligt min mening för närvarande vidtagas någon ändring i detta avseende.

Vad beträffar socialstyrelsens förslag att av ifrågavarande anslag ett till 3,000 kronor förhöjt belopp skulle, för budgetår räknat, få disponeras för bekostande av tjänsteresor, vilka företagas av tjänstemän vid arbetsförmedlingsanstalterna, anser jag mig på av styrelsen anförda skäl böra biträda detsamma. Den författning angående ändring i gällande bestämmelser om understöd för här ifrågavarande ändamål, som uppenbarligen erfordras för förslagets genomförande, torde böra träda i tillämpning den 1 juli 1931.

I likhet med socialstyrelsen finner jag den sålunda ifrågasatta ändringen i grunderna för anslaget användning icke i och för sig motivera någon höjning av anslaget. Emellertid hava utgifterna å anslaget, som för budgetåret 1928/1929 utgjorde omkring 245,000 kronor, under sistförflutna budgetår stigit till 267,692 kronor. Då denna stegring torde bero på en i och för sig önskvärd utveckling av arbetsförmedlingsverksamheten och kan väntas bli bestående, synes anslaget för budgetåret 1931/1932 icke lämpligen böra beräknas till lägre belopp än 260,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.*, att utgå enligt av mig förordade ändrade grunder, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 260,000.

[8.] 7. **Bekämpande av arbetslösheten.** I proposition nr 255 till 1930 års riksdag begärde Kungl. Maj:t ett extra reservationsanslag till bekämpande av arbetslösheten å 2,000,000 kronor, vilket anslag tillika var avsett att användas till bestridande av vissa utgifter för avveckling av arbetslösheten på Seskarö. Anslagsbeloppet höjdes av riksdagen i anledning av väckta motioner till 2,500,000 kronor, av vilket belopp jämväl skulle få bestridas utgifter för inköp av Sandviks sågverk på Seskarö m. m. till ett sammanlagt belopp av högst 300,000 kronor. Riksdagens skrivelse i ämnet (nr 392) är dagtecknad den 11 juni 1930. I nämnda skrivelse anhöll riksdagen tillika, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa skyndsamt utredning, huruvida och under vilka villkor ett reservationsanslag kunde böra beredas för att efter Kungl. Maj:ts beprövande tagas i anspråk vid tillfällen av ökad arbetslöshet av mera betydande omfattning.

Genom särskilda beslut har Kungl. Maj:t i anledning av denna riksdags skrivelse *dels* ställt medel från ifrågavarande anslag till förfogande för det därmed huvudsakligen avsedda ändamålet, *dels* på föredragning av chefen för jordbruksdepartementet anvisat sammanlagt högst 300,000 kronor av anslaget för inköp av Sandviks sågverk m. m., *dels ock* bemyndigat chefen för socialdepartementet att tillkalla högst fyra utredningsmän att inom departementet biträda med utredning angående anordnande av allmänna arbeten till motverkande av arbetslöshet. De med stöd av detta bemyndigande tillkallade sakkunniga kunna förväntas under förra hälften av innevarande månad avgiva betänkande i frågan.

Statens arbetslöshetskommission har nu i skrivelse den 28 november 1930 gjort framställning om anvisande av fortsatt anslag till ifrågavarande ändamål. Av denna skrivelse framgår, att kostnaderna för arbetslöshetens bekämpande under tiden juli—oktober 1930 väsentligt överstigit kostnaderna under motsvarande tid år 1929, i det de uppgått till omkring 1,404,378 kronor mot 1,061,381 kronor för samma tid år 1929. Med inräknande av det för innevarande budgetår beviljade anslaget hade den 1 juli 1930 ett belopp av 5,488,000 kronor funnits disponibelt för kommissionens verksamhet. På närmare anförda grunder har kommissionen emellertid beräknat, att *kostnaderna för denna verksamhet under löpande budgetår* skola komma att uppgå till i runt tal 7,628,000 kronor, därvid kommissionen räknat med att vid den tid, då arbetslösheten är som mest omfattande, genom arbete bisträcka omkring 7,100 personer. Följaktligen skulle tillgängliga medel av arbetslöshetsanslaget icke bli för sitt ändamål tillräckliga, utan ett underskott på omkring 2,140,000 kronor skulle komma att uppstå. Dessutom behövdes alltjämt en medelsreserv på omkring 1,500,000 kronor. Utöver tillgängliga medel skulle således cirka $(2,140,000 + 1,500,000)$ 3,640,000 kronor ytterligare erfordras till bestridande av arbetslöshetskommissionens verksamhet under innevarande budgetår. I denna fråga har emellertid arbetslöshetskommissionen vidare anført, att då en eventuell brist på rörliga medel syntes komma att göra sig gällande först mot slutet av budgetåret, det icke syntes föreligga anledning att till övervägande upptaga frågan om tilläggsanslag

för löpande budgetår förrän under riksdagens senare del, då jämväl det allmänna arbetsmarknadsläget kunde bättre överblickas.

Vad angår beräkningen av *det för budgetåret 1931/1932 erforderliga beloppet* har kommissionen därefter uttalat, bland annat, följande.

Under åren före 1930 hade arbetsmarknaden utvecklat sig i gynnsam riktning, vilket även avspeglat sig i sjunkande arbetslöshetssiffror. Huru länge och i vilken omfattning den försämring i läget, som därefter givit sig tillkänna, komme att fortfara, vore det för närvarande omöjligt att uttala sig om, men då nu en period av goda tider uppenbarligen nått sin avslutning, syntes det i betraktande av den hittills städse återkommande växlingen i konjunkturerna mellan goda och dåliga tider ej osannolikt, att man hade att motse en period av mindre goda tider, även om dessa möjligen komme att mildras i skärpa under inflytande av internationellt verkande faktorer av skilda slag. Kommissionen hade för den skull ansett sig böra räkna med att kostnaderna för hjälpverksamheten under nästa budgetår skulle bli ungefär av samma storlek som under nu löpande period, i avrundat tal dock ej lägre än 7,000,000 kronor. Enär enligt vad förut anförts någon besparing å innevarande års anslag icke kunde beräknas uppkomma, måste hela sistnämnda belopp ny-anvisas.

Arbetslöshetskommissionen har sålunda hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att anvisa ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor för fortsatt bedrivande av åtgärder för arbetslöshetens bekämpande under budgetåret 1931/1932.

Departements-
chefen.

Vid behandlingen de senaste budgetåren av frågan om formerna för den statliga verksamheten till arbetslöshetens bekämpande har såsom skäl för att denna verksamhet tills vidare borde fortsättas i hittillsvarande former, bland annat, hänvisats till att utredning i ämnet pågår dels hos den s. k. arbetslöshetsutredningen, som har till uppdrag att inkomma med utredning rörande arbetslöshetens karaktär och orsaker samt medlen för dess bekämpande, dels också hos socialstyrelsen, som anbefallts att i vissa hänseenden verkställa kompletterande utredning till det av 1926 års arbetslöshetssakkunniga avgivna betänkandet i arbetslöshetsförsäkringsfrågan. Samma skäl för att nu icke företaga en omläggning föreligga alltså. Vad särskilt angår arbetslöshetsutredningens arbete vill jag framhålla, att utredningen meddelat, att första delen av dess betänkande, innehållande redogörelse för arbetslöshetens orsaker, inom kort kommer att föreligga tryckfärdig. Det kan då icke gärna ifrågasättas, att icke denna redogörelse skulle avvaktas, innan ståndpunkt tages i frågan.

På grund härav liksom även av andra skäl, vilka jag torde få tillfälle att i senare sammanhang utveckla, har man enligt min mening att räkna med att statens verksamhet till bekämpande av arbetslösheten kommer att även under nästa budgetår bedrivas efter i huvudsak samma grunder som hittills. Vad beträffar det anslagsbelopp, som under denna förutsättning erfordras för nämnda tid, torde det icke vara lämpligt att redan nu träffa slutligt avgörande. På sätt som ägt rum de senaste fem åren lär man nämligen före-avlatandet av förslag i ämnet till riksdagen böra så långt som möjligt avvakta

utvecklingen på arbetsmarknaden. Särskilt i år, då större ovisshet än vanligt i betydelsefulla avseenden är rådande angående denna utveckling, är ett dylikt avvaktande att tillråda. Jag anhåller därför, att med framläggande av definitivt förslag i ämnet måtte få tills vidare anstå. Vid den tidpunkt, då jag sålunda har att återkomma till ämnet, torde det bland annat bliva anledning att närmare ingå på de särskilda punkterna av det föreliggande problemet.

I fråga om det *anslagsbehov, som bör beräknas för nästa budgetår*, är det redan nu uppenbart, att en högst avsevärd höjning av anslagsbeloppet blir nödvändig, detta beroende ej blott på den väntade ökningen i arbetslösheten utan även därpå att någon motsvarighet till de reservationer, som under de sista åren undan för undan bidragit till att de nybeviljade anslagsbeloppen kunnat hållas nere, nu icke kommer att finnas. Jag vill också tillägga, att jag — utan att ännu hava kunnat taga definitivt ståndpunkt till frågan — ansett mig icke böra för närvarande förorda en lägre uppskattning, än arbetslöshetskommissionen föreslagit. Kommissionens kalkyler bygga på att man för nästa budgetår bör räkna med en arbetslöshet av ungefär samma omfattning som den, vilken hittills uppstått och antages komma att uppstå under löpande budgetperiod. Med de erfarenheter, som hittills gjorts, torde försiktigheten bjuda, att man för närvarande icke utgår från gynnsammare förutsättningar. Större möjlighet att bedöma anslagsbehovet kommer givetvis att, såsom nyss anförts, finnas vid den tidpunkt, då definitivt förslag i frågan senast bör framläggas.

Vad angår anslagsbehovet för innevarande budgetår lär det med hänsyn till vad arbetslöshetskommissionen anført vara uppenbart, att förstärkning av de nu tillgängliga medlen måste på ett eller annat sätt åstadkommas, ehuru storleken av det erforderliga beloppet icke nu kan med säkerhet beräknas. I en tid av stigande arbetslöshet, sådan som den nuvarande, är det naturligen alldeles nödvändigt, att arbetslöshetskommissionens verksamhet kan fortgå i all önskvärd och ur olika synpunkter lämplig omfattning utan att hindras av begränsad medelstillgång. Liksom kommissionen räknar därvid även jag med att det, måhända i betydlig utsträckning, kan bli nödvändigt att under innevarande vinter med kontanta understöd bispringa vissa grupper av arbetslösa. Med avgörande av frågan rörande sättet för beredande av sålunda erforderligt tilläggsanslag torde emellertid ävenledes kunna anstå.

Vad slutligen angår det av riksdagen ifrågasatta reservationsanslaget att tagas i anspråk vid tillfällen av ökad arbetslöshet av mera betydande omfattning, får jag återopå vad chefen för finansdepartementet denna dag till statsrådsprotokollet över finansärenden anført i ämnet.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må komma att avlätas i ämnet, till *bekämpande av arbetslösheten* för budgetåret 1931/1932 beräkna ett *extra* reservationsanslag

av kronor 7,000,000.

8. Yrkesinspektionen, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 301,500.

[9.] 9. Yrkesinspektionens verksamhet. Utöver det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen har alltsedan den nuvarande yrkesinspektionens tillkomst eller från och med år 1913 för varje budgetperiod varit anvisat ett extra anslag till upprätthållande av inspektionens verksamhet. Sistnämnda anslag upptogs för var och en av budgetperioderna 1927/1928 och 1928/1929 till 74,800 kronor.

Vid 1930 års riksdag beslöts *dels* att den dittills från förevarande anslag avlönade skogs- och flottledsinspektören skulle från och med den 1 juli 1930 överflyttas till ordinarie stat och i följd därav erhålla avlöning från det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, *dels ock* att vid yrkesinspektionen skulle anställas två icke-ordinarie tjänstemän med uppgift att biträda nämnde inspektör vid fullgörande av honom åliggande arbete. Vad angår sistnämnda båda tjänstemän förutsatte riksdagen, att den ene skulle tjänstgöra året om och erhålla avlöning enligt 20:e lönegraden, medan den andre, som enligt riksdagen borde placeras i 16:e lönegraden, beräknades bliva erforderlig under en tid av endast fem månader årligen. Vid uppskattningen av medelsbehovet för yrkesinspektionens verksamhet under budgetåret 1930/1931 räknade därför riksdagen med att anslaget för nämnda ändamål å ena sidan skulle kunna *ned sättas* med ett belopp, motsvarande den avlöning som under förra budgetåret utgick till skogs- och flottledsinspektören, men å andra sidan *finge ökas* med vad som erfordrades för avlönande av ifrågavarande icke-ordinarie tjänstemän. I överensstämmelse härmed blev anslaget för löpande budgetperiod i riksstaten uppfört med 75,000 kronor.

För användningen av det för sistnämnda period anvisade anslaget har Kungl. Maj:t genom brev den 9 maj 1930 fastställt följande stat.

	Kronor.
Avlöningar samt vikariats- och övertidsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare ävensom ersättning till experter och för tillfällig skrivhjälp, högst	59,240
Förstärkning av den i yrkesinspektionens ordinarie stat upptagna anslagsposten till kontorskostnader m. m., förslagsvis	15,760
Summa kronor	75,000

I skrivelse den 12 september 1930 har *socialstyrelsen* hemställt, att ifrågavarande anslag måtte jämväl för budgetåret 1931/1932 beräknas till 75,000 kronor.

Departements-
chefen.

Någon ändring i anslagsbeloppets storlek av hänsyn till de ändamål, vilkas kostnader för närvarande bestridas därifrån, läser icke vara påkallad. Av annan orsak torde emellertid anslaget böra höjas. Generaldirektören Stridsberg har i sitt i annat sammanhang berörda betänkande rörande planläggning av tjänsteresor m. m. bland annat föreslagit, att ett särskilt förslagsanslag å 120,000 kronor till reseersättningar vid yrkesinspektionen skulle uppföras å riksstaten. Dessa ersättningar skulle alltså ej längre, liksom hittills, bestridas från femte huvudtitelns anslag till rese- och traktaments-

penningar. Mot förslaget om utbrytning av ifrågavarande ersättningar från nyssnämnda anslag har jag intet att erinra. Lämpligare än att uppföra ett nytt anslag torde dock vara, att medel för ändamålet beräknas inom förevarande anslag, vilket i så fall bör erhålla förslagsanslags natur. Det belopp, varmed anslaget av denna anledning skulle behöva höjas, synes kunna beräknas till det av Stridsberg föreslagna beloppet, 120,000 kronor. Anslaget skulle i sådant fall bära upptagas med (75,000 + 120,000) 195,000 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *yrkesinspektionens verksamhet* för budgetåret 1931/1932
anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 195,000.

[10.] 10. **Föreningen för arbetarskydd i Stockholm.** Alltsedan år 1907 har föreningen för arbetarskydd i Stockholm åtnjutit statsbidrag. Detta bidrag har till och med budgetåret 1925/1926 uttryckligen anvisats såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för en av föreningen anordnad permanent utställning härstädes av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Beträffande bidragets belopp under tiden till och med budgetåret 1928/1929 hänvisar jag till den redogörelse, som i detta hänseende lämnats i statsverkspropositionen till 1929 års riksdag (femte huvudtiteln, punkt 10).

För budgetåret 1929/1930 utgjorde bidragsbeloppet 6,000 kronor. Med nämnda belopp är anslag för ifrågavarande ändamål jämväl uppfört i löpande budgetårs riksstat.

Vid beviljande av anslaget för innevarande budgetperiod uttalade 1930 års riksdag, att riksdagen uppmärksammat, att av de bidrag, ifrågavarande förening år 1929 fått mottaga från enskilda sammanslutningar, det från ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening utgående beloppet utgjorde allenast 600 kronor, ett belopp, som synts riksdagen anmärkningsvärt ringa, eftersom det borde ligga i sistnämnda förenings intresse att effektivt understödja den verksamhet, föreningen för arbetarskydd främjade (riksdagens skrivelse nr 5 A, punkt 10).

Genom brev den 9 maj 1930 ställde Kungl. Maj:t det av riksdagen anvisade statsbidraget till föreningens för arbetarskydd i Stockholm förfogande för fullföljande av föreningens verksamhet under budgetåret 1930/1931. Samtidigt anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att fästa föreningens uppmärksamhet på det nyss återgivna, av riksdagen i samband med anslagets beviljande gjorda uttalandet.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av socialstyrelsen med eget utlåtande överlämnad skrift har *föreningen för arbetarskydd i Stockholm* gjort framställning om statsbidrag även för budgetåret 1931/1932.

Av denna framställning ävensom en därvid fogad berättelse för år 1929 av förvaltningsutskottet inom styrelsen framgår angående föreningens verksamhet följande.

Verksamheten är väsentligen inriktad på att väcka och vidmakthålla intresse för vidtagande av åtgärder till skydd mot olycksfall och ohälsa i arbete och att sprida kännedom om anordningar, som i sådant syfte kunna vidtagas.

Den av föreningen för främjande av detta ändamål anordnade permanenta utställningen i Stockholm omfattar *dels* en del olika slag av arbetsmaskiner, försedda med lämpliga anordningar till skydd mot olycksfall och till förhindrande av spridandet av vid arbetet uppstående damm, *dels* ett antal föremål, belysande såväl orsakerna till de ofta förekommande olycksfallen vid lastning och lossning från fartyg som lämpliga anordningar vid sådant arbete, *dels* även en del fotografier, ritningar och modeller å arbetarbostäder, skogsarbetarbaracker m. m. samt en avdelning, som på ett populärt och åskådligt sätt visar människans behov av luft, ljus, värme, näring m. m., *dels* slutligen en uppsättning gipsavbildningar, avsedda att utvisa olika yrkessjukdomars inverkan på arbetarna jämte de förändringar, vilka dessas organ därvid undergå. Utställningen har under år 1929 i olika hänseenden utvidgats.

Utställningen hålles å annonserade tider dagligen avgiftsfritt tillgänglig för allmänheten och har under år 1929 varit besökt av omkring 6,000 personer. Dessutom visas utställningen även å andra tider avgiftsfritt för sammanslutningar, elever från Tekniska högskolan och Karolinska institutet, verkstadsklubbar, Stockholms stads folk- och yrkesskolor m. fl., varvid utställningsföremålen demonstreras och föredrag i för besökande lämpade ämnen hållas av sakkunniga personer. Antalet föredrag under år 1929 utgjorde 47 med sammanlagt över 900 åhörare.

I upplysningssyfte utger föreningen i likhet med vad som tidigare ägt rum tidskriften Arbetarskyddet, som utkommer en gång i månaden.

Föreningen har under år 1929 i den utsträckning det varit möjligt — utom genom berörda föredrag — i skrift samt medelst en nyanskaffad större skyddsfilm drivit propaganda i syfte att lära arbetare och arbetsledare vad den personliga försiktigheten betyder för minskandet av olycksfallens antal. Ytterligare sådana filmer hava anskaffats. Föreningen har också under året igångsatt tryckandet av en serie s. k. skyddsbilder, omfattande 26 stycken bilder (format 50 × 70 cm) i 3-färgstryck, avsedda att spridas å de olika arbetsplatserna. Även på flera andra sätt har föreningen tagit initiativ till säkerhetspropaganda på de särskilda arbetsplatserna. I samband därmed har föreningen bland arbetsgivarna verkat för organiserande av direkt samarbete med de av arbetarna utsedda säkerhetsombuden.

Föreningen har i sin skrivelse vidare anført, att det vore dess avsikt att anskaffa nya, ur arbetarskyddssynpunkt praktiskt betydelsefulla föremål, närmast modeller över skyddsanordningar, och i övrigt inrikta sig på utvidgad propaganda bland arbetare och arbetsledare i nyss nämnda syfte.

Vidare har föreningen meddelat, att densamma för år 1930 från enskilda sammanslutningar erhållit bidrag av tillhopa 4,600 kronor, därav 1,500 kronor från svenska arbetsgivareföreningen, 1,500 kronor från landsorganisationen i Sverige och 1,600 kronor från de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening. Av sistnämnda belopp hade 600 kronor avsetts för föreningens tidskrift Arbetarskyddet, medan återstoden lämnats såsom bidrag till tryckningen av i det föregående omförmälda skyddsbilder.

Under återopande av det sålunda anförda har föreningen hemställt, att föreningen för uppehållande och utvidgande av sin verksamhet måtte för budgetåret 1931/1932 tillerkännas ett statsbidrag av 6,000 kronor.

I sitt förut omnämnda utlåtande har *socialstyrelsen* tillstyrkt framställningen. Styrelsen har därvid erinrat, att frågan om förebyggande av olycks-

fall i arbete behandlats i en av den internationella arbetsorganisationens konferens å dess tolfte sammanträde i Genève år 1929 antagen rekommendation samt att denna fråga av statsmakterna ägnats en betydande uppmärksamhet.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att föreningen för arbetarskydd alltså fortsätter sin sedan länge bedrivna verksamhet till arbetarskyddets rämjande och att föreningen strävar att, i den mån de ekonomiska resurserna sådant medgiva, utvidga och fördjupa verksamheten. Därför bör föreningen enligt min mening fortfarande komma i åtnjutande av statsunderstöd. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att i den av socialstyrelsen återopade rekommendationen rörande förebyggande av olycksfall i arbete bland annat hemställles, att staten måtte upprätta eller främja upprättandet av ständiga säkerhetsutställningar, där de bästa apparater, anordningar och metoder för förebyggande av olycksfall och främjande av säkerhet skulle förevisas och där råd och anvisningar skulle lämnas åt företagschefer, arbetare, elever i ingenjörs- och tekniska skolor samt andra intresserade. Vid behandlingen av ifrågavarande rekommendation (se proposition nr 71 till 1930 års riksdag och riksdagens skrivelse den 4 april 1930, nr 139) hade statsmakterna icke någon erinran att framställa mot rekommendationens innehåll i berörda del.

Vad angår bidragsbeloppets storlek synes mig någon anledning till nedläggning av det senast beviljade beloppet icke föreligga.

Med stöd av det anförda får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *föreningen för arbetarskydd i Stockholm* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av kronor 6,000.

[11.] 11. **Arbetsrådet.** Det extra förslagsanslaget till arbetsrådet utgick under vart och ett av budgetåren 1927/1928, 1928/1929 och 1929/1930 med 47,650 kronor. I 1930 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, att befattningshavarna hos rådet skulle från och med den 1 juli 1930 överföras till det nya lönesystemet och inplaceras i lönegrad å löneskala, gällande vid den allmänna civilförvaltningen. I samband därmed hemställde Kungl. Maj:t, att anslaget till arbetsrådet måtte för budgetåret 1930/1931 höjas till 56,000 kronor. Kungl. Maj:ts förslag i berörda hänseenden bifölls av riksdagen.

Genom brev den 20 juni 1930 fastställde Kungl. Maj:t därefter följande stat för användningen av anslaget till arbetsrådet för budgetåret 1930/1931.

	Kronor.
Ordförande och chef, arvode ¹⁾	4,000
1 ledamot, tillika byråchef, lönegraden B 30 ¹⁾	10,020
6 ledamöter, arvoden à 4,000 kronor	24,000

¹⁾ Dessa tjänster innehavas av samma person.

	Kronor.
1 extra ordinarie kansliskrivare, 11:e lönegraden	3,144
1 » » expeditionsvakt, 5:e lönegraden	2,208
1 » » kontorsbiträde, 4:e lönegraden	2,052
Avlöningar till övriga icke-ordinarie befattningshavare, avlöningsförhöjningar m. m., högst	7,876
Vikariatsersättningar m. m.	800
Ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga, ersättningar till på arbetsrådets föranstaltande vid allmän underrätt hörda vittnen och sakkunniga ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för rådets ledamöter, förslagsvis	400
Tryckningskostnader samt kostnader för uppvärmning, belysning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m., förslagsvis	1,500
	Summa kronor 56,000

Den sålunda fastställda staten ansluter sig helt och hållet till de beräkningar rörande anslaget användning, vilka framlades i oförmälda statsverksproposition.

I skrivelse den 8 september 1930 har *arbetsrådet* nu gjort framställning om äskande av anslag för budgetåret 1931/1932. Till grund för sina anslagsberäkningar har arbetsrådet därvid lagt den gällande staten. Emellertid har rådet föreslagit vissa höjningar i fråga om posterna till avlöningar till övriga icke-ordinarie befattningshavare, avlöningsförhöjningar m. m., till ersättningar för särskilda utredningar m. m. och till tryckningskostnader m. m. I denna del har rådet anfört i huvudsak följande.

Från posten till *avlöningar till övriga icke-ordinarie befattningshavare, avlöningsförhöjningar m. m.* utginge under innevarande budgetår till avlöningsförhöjningar åt de i staten upptagna befattningshavarna 2,904 kronor och till avlöning (inklusive avlöningsförhöjning) åt en extra ordinarie tjänsteman i 18:e lönegraden med begränsad daglig tjänstgöringstid ett belopp av 3,523 kronor. För de övriga utgifter, som skulle bestridas från förevarande avlöningspost (ersättning åt ett extra skrivbiträde, övertidsersättningar m. m.), återstode endast 1,449 kronor, vilket belopp uppenbarligen vore alltför knappt tillmätt. Därtill komme, att två av rådets nuvarande befattningshavare, nämligen kansliskrivaren och expeditionsvakten, därest de bibehölle sina befattningar hos rådet, under nästa budgetår komme att bliva berättigade till uppflyttning i löneklass, varigenom det till avlöningsförhöjningar erforderliga beloppet komme att ökas med 279 kronor. Det syntes därför ofrånkomligt, att ifrågavarande post höjdes med 1,000 kronor.

Posten till *ersättningar för särskilda utredningar m. m.* vore bland annat avsedd till arvoden åt suppleanter, som inkallades såsom ersättare för rådets ledamöter. Till sådana arvoden hade under budgetåret 1929/1930 erfordrats ett belopp av 2,326 kronor, därav 1,436 kronor utgått till den suppleant, som uppehållit en under hela budgetåret vakant ledamotsbefattning hos rådet, och 890 kronor till övriga suppleanter. Några andra utgifter under

denna post hade icke förekommit under nämnda budgetår. Under förutsättning att den nu vakanta befattningen komme att vara tillsatt under nästa budgetår, syntes till utgifter under nu förevarande post böra beräknas ett belopp av 1,000 kronor eller 600 kronor mera än som för ändamålet upptagits i gällande stat.

Arbetsrådets samtliga *expenser* hade under budgetåret 1929/1930 uppgått till 3,538 kronor 46 öre. Antalet till arbetsrådet inkomna ärenden hade dittills under år 1930 varit lika stort som eller till och med något större än vid motsvarande tid under år 1929. Därtill komme, att arbetsrådet funnit nödigt att nu, sedan arbetstidslagen erhållit permanent giltighet, igångsätta en revision av de dispenser från lagens bestämmelser, som under rådets första verksamhetstid meddelats utan begränsning till viss tid. Denna revision, som syntes komma att fortgå under de närmaste åren, komme givetvis att medföra ytterligare ökning i rådets arbete. Under sådana förhållanden syntes i varje fall icke någon minskning i rådets kontorskostnader och övriga *expenser* för närvarande vara möjlig. Med hänsyn därtill borde den i gällande stat upptagna anslagsposten till *tryckningskostnader m.m.* för nästa budgetår höjas från sitt nuvarande belopp, 1,500 kronor, till det belopp, som under det sista budgetåret visat sig erforderligt, eller i runt tal 3,500 kronor. För detta ändamål vore således en anslagsökning av 2,000 kronor nödvändig.

Arbetsrådet, som beträffande *övriga anslagsposter* icke ifrågasatt någon ändring, har under återopande av det anförda hemställt, att anslaget måtte för nästa budgetår höjas med (1,000 + 600 + 2,000) 3,600 kronor och alltså beräknas till 59,600 kronor.

Mot arbetsrådets föreliggande anslagsberäkningar synes mig något icke vara att erinra. Jag förordar därför den av rådet begärda anslagshöjningen.

Departements-
chefen.

I överensstämmelse härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *arbetsrådet* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 59,600.

[12.] 12. **Upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor.** I 1930 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 14) lämnade föredragande departementschefen en redogörelse beträffande från olika håll ifrågasatta åtgärder för anordnande av upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor och i samband därmed gjorda uttalanden. Av denna redogörelse framgick, bland annat, att institutet för svensk utlandstjänst — som stiftats år 1927 med uppgift att förmedla anställning utomlands för högskolebildade och därmed jämförliga personer — förklarat sig villigt att, under förutsättning av statsbidrag, utvidga sin verksamhet till att omfatta insamlande av upplysningsmaterial i emigrationsfrågor och lämnande av upplysningar i dylika frågor jämväl åt personer, som tillhörde andra än de kvalificerade kategorier, för vilka institutets informationstjänst dithills varit avsedd. Institutet hade ursprungligen ansett ett statsbidrag av 25,000 kronor för år erforderligt för ändamålet men sedermera erbjudit sig att i viss begränsad omfattning försöksvis bedriva dylik upplysningsverksamhet även mot ett statsbidrag av endast 10,000 kronor för år.

Beträffande behovet av upplysningsverksamhet på förevarande område anförde föredragande departementschefen i huvudsak följande.

Det syntes råda en ganska allmän mening därom, att en upplysningsverksamhet i rent objektiva former rörande förhållanden, som sammanhänge med emigrationen, ur olika synpunkter måste vara till gagn och att den därför borde utsträckas att avse även andra kategorier än dem, som för det dåvarande i sådant syfte tillgodosåges. Det måste ur alla synpunkter vara önskvärt, att de svenskar, som bestämde sig för att utvandra till främmande land, varit i tillfälle att fatta sitt beslut under så fullständig kännedom som möjligt om de förhållanden, som de hade att möta i det nya hemlandet, i den trakt där de ämnade slå sig ner och i sitt yrke. Långt ifrån att en dylik upplysningsverksamhet kunde väntas i stort sett uppmuntra till utvandring, vore det väl snarare sannolikt, att de upplysningar, som kunde lämnas, ofta bleve sådana, att förut befintliga, mera obestämda förhoppningar på förbättrade villkor i utlandet efterträddes av en viss betänksamhet. En upplysningsverksamhet sådan som den nu ifrågasatta borde endast avse att tillhandagå med faktiska uppgifter och således vara fullkomligt opartisk och objektiv. Därmed sammanhänge även, att de upplysningar som lämnades borde vara grundade på så fullständiga och väl kontrollerade uppgifter som möjligt. Några råd i ena eller andra riktningen borde icke lämnas, och några speciella anställningar i utlandet borde icke förmedlas.

Vidkommande lämpligaste sättet för anordnande av en dylik upplysningsverksamhet gjorde departementschefen härefter följande uttalande.

Det syntes obetingat vara att föredraga, att den upplysningsverksamhet, som i antytt syfte borde komma till stånd, icke bedreves av statliga organ eller i statens namn. Det gjorda erbjudandet från institutet för svensk utlandstjänst syntes därför böra antagas. Givetvis hade det med hänsyn till effektiviteten av verksamheten varit önskvärt, att det årsbelopp om 25,000 kronor, som institutet ansett nödvändigt för en effektiv upplysningsverksamhet, kunnat ställas till förfogande. Ur andra synpunkter syntes det emellertid vara lämpligt, att verksamheten till en början bedreves mera försöksvis för att sedermera utvecklas, så vida erfarenheten kunde därtill föranleda. Departementschefen tillstyrkte därför ett anslag å allenast 10,000 kronor. Huruvida den begränsning i verksamheten, som måste följa av anslagsbeloppets nedskärning, borde ske så att verksamheten inskränktes till vissa länder av särskild betydelse i förevarande sammanhang, eller på sådant sätt att verksamheten avsåge alla invandringsländer men att materialanskaffningen och bearbetningen därav verkställdes i mera begränsad omfattning, vore en fråga, till vilken det först efter närmare vunnen erfarenhet torde vara lämpligt att taga ståndpunkt. I denna liksom i andra punkter syntes det kunna överlätas åt institutets styrelse att träffa avgörande. Några i detalj gående direktiv för institutets verksamhet borde icke på dåvarande stadium lämnas. Departementschefen erinrade i detta sammanhang, att vissa ledamöter i institutets styrelse ävensom revisorerna utsåges av chefen för socialdepartementet. Därtill komme, att, då stadgar för institutet vore avsedda att fastställas av Kungl. Maj:t, granskningen av stadgarna kunde ske med beaktande även av förevarande förslag. Bidraget skulle enligt det anförda lämnas under allenast det villkor, att institutet förbunde sig att, i den mån så vore möjligt utan intrång på institutets dåvarande verksamhet samt utan att kostnaderna överskred statsanslaget, tillmötesgå hänvänelser om upplysningar i emigrationsfrågor jämväl från personer tillhörande andra kategorier än dem, för vilka institutets informationstjänst dittills

varit avsedd, ävensom insamla material för dylik upplysningsverksamhet. Dessutom syntes böra föreskrivas, att institutets styrelse skulle hava att årligen till chefen för socialdepartementet samt socialstyrelsen avgiva berättelse över sin verksamhet i förevarande hänseende.

I anslutning till departementschefens förslag i ämnet hemställde Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen, att riksdagen måtte till upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor. Denna hemställan blev av riksdagen bifallen (riksdagens skrivelse nr 5 A punkt 11).

Genom brev den 9 maj 1930 har Kungl. Maj:t för budgetåret 1930/1931 ställt till institutets för svensk utlandstjänst förfogande det sålunda beviljade beloppet av 10,000 kronor för bedrivande av upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor enligt de riktlinjer, som av föredragande departementschefen i nyssnämnda statsverksproposition angivits, under villkor dels att institutets stadgar bleve av Kungl. Maj:t godkända, dels att institutet förklarade sig villigt att — i den mån så vore möjligt utan intrång på institutets dittillsvarande verksamhet samt utan att kostnaderna överskrede nämnda belopp — insamla material för upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor jämväl från personer, tillhörande andra kategorier än dem, för vilka institutets informationstjänst dittills varit avsedd, ävensom tillmötesgå hänvändelser om upplysningar jämväl från dylika personer. Därjämte har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att — sedan stadgar för institutet blivit av Kungl. Maj:t fastställda samt institutet avgivit förklaring av angivet innehåll — till institutet, på rekvisition, utbetala nämnda belopp från omförmälda till upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor anvisade anslag.

På därom av institutet för svensk utlandstjänst gjord framställning har Kungl. Maj:t sedermera genom brev den 21 november 1930 fastställt stadgar för institutet. Stadgarna innehålla bland annat följande bestämmelser.

Institutet har till ändamål att — utan bedrivande av propaganda vare sig för eller emot emigration eller immigration — meddela sakliga upplysningar till tjänst dels för svenskar, som hava för avsikt att utvandra, dels för utlandssvenskar, som hava för avsikt att återflytta till hemlandet. För detta ändamål införskaffar och sammanställer institutet samt tillhandahåller vid förfrågan erforderligt upplysningsmaterial rörande förhållandena på arbetsmarknaden i skilda länder. Där fråga är om kvalificerade befattningar, lämnar institutet, i den omfattning så prövas lämpligt, sin medverkan vid svenskers anställande i utlandet samt vid utlandssvenskers anställande i hemlandet.

Institutets angelägenheter handhas av en styrelse, bestående av ordförande jämte åtta ledamöter. Ordföranden samt två av ledamöterna utses av Kungl. Maj:t. Revisorer att granska institutets förvaltning utses jämväl av Kungl. Maj:t. Styrelsens och revisorernas berättelser skola inom viss tid ingivas till chefen för socialdepartementet.

Institutet, som avgivit sådan förklaring, som avsågs i förenämnda brev den 9 maj 1930, har härefter uppburit det belopp av 10,000 kronor, vilket genom samma brev tillerkänts institutet.

I skrivelse den 21 oktober 1930 har styrelsen för *institutet för svensk utlandstjänst* hemställt, att institutet måtte jämväl för budgetåret 1931/1932 till-

erkännas ett statsbidrag av 10,000 kronor för bedrivande av upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor.

I skrivelsen anför institutets styrelse, att verksamheten vid institutet under första halvåret 1930 bedrivits efter samma riktlinjer och i likartad omfattning som under åren 1927—1929, men att styrelsen — med hänsyn till den utvidgning av verksamheten, som förutsatts vid beviljande av statsanslag för budgetåret 1930/1931 — numera vidtagit vissa förberedande åtgärder för utökande av institutets organisation och personal. Styrelsen hyste förhoppningar om att hithörande frågor skulle inom den närmaste tiden bliva på ett tillfredsställande sätt lösta. Styrelsen meddelar tillika, att styrelsen gått i författning om att med biträde av utanför institutet stående sakkunniga företaga vissa utredningar av betydelse för den allmänna upplysningstjänsten i utvandringsfrågor.

Styrelsen anför vidare följande.

Den ekonomiska kris, som under den gångna delen av år 1930 med särskild häftighet drabbat några av de viktigaste immigrationsländerna, hade föranlett skärpta restriktioner och minskad invandring till dessa länder. I Kanada hade till och med utfärdats temporärt förbud mot immigration. Dessa omständigheter och de relativt gynnsamma förhållandena på den svenska arbetsmarknaden hade i Sverige medfört en minskning av emigrationen.

Enär utvandringen efter de invanda fårorna försvårats, vore det möjligt, att andra utvandringsmål kunde få ökad aktualitet, särskilt därest den ekonomiska krisen komme att medföra försämring å den svenska arbetsmarknaden. I detta fall kunde institutet komma att ställas inför viktiga och vanskliga uppgifter. Komme däremot förbudet mot invandring till Kanada att upphävas, syntes institutets arbete böra väsentligen inriktas på att klarlägga förutsättningarna i olika avseenden för utvandring till detta land. Därest institutet skulle i önskvärd omfattning kunna bedriva sin upplysningsverksamhet, syntes institutet under alla förhållanden vara i behov av fortsatt statsunderstöd.

Till följd av remiss har *socialstyrelsen* i ärendet avgivit utlåtande den 1 november 1930. Däri har styrelsen till en början lämnat vissa statistiska uppgifter rörande antalet under åren 1928—1930 till främmande världsdelar utvandrade personer, av vilka uppgifter framgår, att utvandringen från vårt land sedan hösten 1929 avsevärt minskat i omfattning. I anslutning härtill har styrelsen anfört följande.

Orsaken till nedgången i emigrationen syntes ej vara att söka i förhållandena i vårt land utan torde i första hand kunna hänföras till ogynnsamma förhållanden på arbetsmarknaderna inom våra hittills viktigaste invandringsländer och därstädes genom lagstiftningsåtgärder eller i administrativ väg vidtagna begränsningar av immigrationen eller förbud mot sådan. Om de sålunda minskade möjligheterna för utvandring till dessa länder hade den stora allmänheten i regel blivit väl informerad. Med anledning därav hade antalet av dem, som för närvarande umgives med aktuella planer att utvandra, otvivelaktigt avtagit. Ett tecken på att utvandringslusten emellertid alltjämt vore livlig inom vårt folks breda lager och att densamma vid minskade invandringshinder ånyo komme att taga sig uttryck i ökad utvandring, såge socialstyrelsen, som jämlikt sin instruktion hade att följa emigrationsrörelsen, däri, att fortfarande förfrågningar — muntliga och skriftliga — inkomme till styrelsen om förhållandena i skilda länder för invandrare. Numera hänvisade styrelsen, som icke föfogade över särskild arbetskraft för emigrationsärendenas handläggning, dem, som inkomme med dylika förfrågningar, till institutet för svensk utlandstjänst.

Rörande den inverkan, som den minskade emigrationen kunde utöva å institutets verksamhet, uttalar sig socialstyrelsen på följande sätt.

Även om de skrankor, som under senare tid över hela världen rests mot invandring, icke inom den närmare framtiden komme att borttagas, och man således hade att räkna med en fortsatt utvandring av allenast mindre omfattning, syntes institutets arbetsuppgifter ej därför bliva av mindre vikt eller omfattning. Det förtjänade påpekas, att i samma mån de traditionella målen för utvandringen ej längre kunde nås, hågen inriktades mot nya, mindre kända länder och att de omfattande invandringslagarna och de tid efter annan förändrade invandringsbestämmelserna i den mångfald länder, som sålunda komme i fråga, fordrade ett fortlöpande insamlings- och studiearbete — allt omständigheter, som vore ägnade att göra en informationsverksamhet av den art institutet bedreve särskilt behöfvlig men också i hög grad tidsödande och krävande.

Under hänvisning till det anförda ävensom till de skäl, vilka utgjort anledningen till att institutet beviljats statsbidrag för löpande budgetår, har socialstyrelsen tillstyrkt institutets framställning om statsbidrag jämväl för budgetåret 1931/1932.

Såsom framgår av föreliggande framställning, har institutet för svensk utlandstjänst hittills väsentligen endast vidtagit åtgärder för organiserande av den upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor, för vars bedrivande institutet erhållit statsbidrag. Någon nämnvärd erfarenhet rörande verksamhetens praktiska betydelse kan under dessa omständigheter ännu icke föreligga. De skäl, som talade för beviljande av anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1930/1931, äga emellertid alltså giltighet. Att emigrationen under senaste tiden minskats synes mig icke utgöra någon anledning att inskränka den upplysningsverksamhet på förevarande område, för vars understödjande statsbidraget är avsett. Tvärtom torde — såsom ock institutet och socialstyrelsen framhållit — de hinder, som på senare tid rests mot emigrationen till de hittills viktigaste och därför mera kända invandringsländerna, göra nämnda verksamhet särskilt nödvändig, så mycket mer som det är att antaga, att försämrade ekonomiska konjunkturer inom det svenska näringslivet kunna komma att inom vårt land medföra en ökad lust till utvandring även till hittills mera oprövade områden. Jag anser alltså, att även för budgetåret 1931/1932 bör anvisas ett anslag till upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor, vilket anslag bör ställas till institutets för svensk utlandstjänst förfogande för fullföljande av institutets upplysningsverksamhet, allt enligt de riktlinjer i ämnet, som uppdrogos i 1930 års statsverksproposition. Anslagets årsbelopp torde — i brist på närmare erfarenhet rörande institutets kostnader för ifrågavarande verksamhet — fortfarande böra bestämmas till 10,000 kronor. För erhållande av bidragsbeloppet torde böra gälla villkor, motsvarande dem, som angivits i nämnda proposition. Jag erinrar emellertid, att dessa villkor delvis blivit uppfyllda genom fastställandet av institutets stadgar, vilka icke kunna ändras utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Under återopande av vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *upplysningsverksamhet i emigrationsfrågor* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 10,000.

Departements-
chefen.

[13.] 13. **Bidrag till arbetsledarekurser.** Jag anhåller nu att få anmäla uppkommen fråga rörande åtgärder från statens sida för främjande av kurser, ägnade att, framför allt i arbetsfredens intresse, bereda ökad utbildning åt det s. k. mellanbefälet inom industrien, d. v. s. i främsta rummet verkmästare och förmän samt med dem likställda.

Den s. k. arbetsfredskonferensen, som hölls i slutet av år 1928, avslutades med ett enhälligt beslut av innebörd bland annat att konferensen hemställde till Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen att utse vardera fem ledamöter i en delegation med uppgift att sammanfatta vid konferensen framkomna synpunkter och uppslag, i vad de vunnit mera allmän tillslutning från konferensdeltagarnas sida, samt framlägga förslag till åtgärder, ägnade att förverkliga konferensens syfte: främjandet av samförstånd och arbetsfred till gagn för näringslivet och samhället i dess helhet. Tillika hemställde konferensen till Kungl. Maj:t att i delegationen utse ytterligare ett lämpligt antal ledamöter, däribland representanter för ingenjörer och underbefäl. Sedan i enlighet härmed ledamöter utsetts såväl av Kungl. Maj:t som av nyssnämnda organisationer, höll den sålunda tillsatta s. k. arbetsfredsdelegationen den 23 januari 1929 konstituerande sammanträde. Den 27 september 1929 har delegationen sedermera avgivit sin rapport. Sammanfattningsvis anför delegationen däri bland annat, att arbetsbefälets, såväl det högre som det lägre, utbildning tillagts stor betydelse för goda förhållanden på arbetsplatserna. Delegationen hade därför funnit sig böra förordna ökat utrymme för undervisning i ämnen, som vore av större betydelse för det blivande arbetsbefälet. Vidare hade behov ansetts föreligga av en central utbildningsanstalt för det lägre arbetsbefälet.

Beträffande förstnämnda spörsmål har i anledning av framställning från delegationen förslag framställts om beredande av ökat utrymme för undervisning i med arbetsledning sammanhängande frågor vid Tekniska Högskolan i Stockholm samt vid Chalmers tekniska institut, på sätt torde komma att framgå vid behandlingen av åttonde huvudtiteln.

Vad angår utbildningsanstalt för det lägre arbetsbefälet riktade *arbetsfredsdelegationen* samtidigt med avgivande av sin rapport eller alltså den 27 september 1929 en framställning till Sveriges industriförbund, däri det heter bland annat följande.

Vid arbetsfredskonferensens förhandlingar hade från skilda läger den meningen understrukits, att det lägre arbetsbefälet — verkmästare och förmän, manliga och kvinnliga — spelade en betydelsefull roll för åstadkommande och befastande av goda förhållanden å arbetsplatserna, men att brister på sina håll gjorde sig gällande med avseende å detsammans utbildning för sitt kall. Under de överläggningar, som ägt rum inom arbetsfredsdelegationen, hade man funnit anledning ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om det lägre arbetsbefälets utbildning, och hade man därvid ansett denna fråga betydelsefull ej endast för ernäendet av en tekniskt insiktsfull arbetsledning utan också för åvägbringandet av ett gott samarbete på arbetsplatserna.

För det dåvarande funnes i vårt land ett antal läroanstalter, inriktade på utbildning av lägre arbetsbefäl inom vissa specialfack. Ytterligare funnes några enskilda statsunderstödda tekniska läroanstalter med särskilda kurser för verkmästare och förmän, vilka kurser dock syntes huvudsakligen avse teknisk ut-

bildning inom olika industrier. Vidare vore att märka, att inom landet finnes ett helt system av lärlings- och yrkesskolor m. fl. liknande anstalter med mer eller mindre omfattande undervisning, som givetvis kunde underlätta rekryteringen av verkmästare och förmän. I detta sammanhang borde även bemärkas, att Sveriges hantverksinstitut årligen anordnade ett stort antal kurser, som visserligen huvudsakligen vore avsedda för utövare av hantverksyrken men som i icke ringa utsträckning vore till gagn även för förmansrekryteringen inom industrien.

Såsom framginge av det anförda, finnes särskilda läroanstalter för utbildning av lägre arbetsbefäl endast för vissa specialfack. För andra viktiga industrier, exempelvis den mekaniska verkstadsindustrien, finnes visserligen olika utbildningsmöjligheter, men dessa vore icke så anordnade, att de helt kunde tillgodose moderna krav på ändamålsenlig verkmästare- och förmansutbildning. Samma vore förhållandet beträffande sådana industrier med relativt fåtaligt befäl, för vilka permanenta specialskolor ansetts icke kunna upprätthållas. Undervisningen vid de sålunda till buds stående läroanstalterna syntes emellertid — om man bortsåg från förmannsskolan i Domnarvet, vilken hade anordnats efter mera moderna principer — ej alls eller endast i otillräcklig grad inrikta sig på ämnen rörande arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem.

Med hänsyn därtill och i den uppfattningen, att utbildningen av lägre arbetsbefäl ej borde inskränka sig till bibringande av teknisk kunskap utan även inrikta sig på att utveckla de rent personliga egenskaper, som erfordrades för arbetsledarkallet, hade arbetsfredsdelegationen trots det vara av behovet påkallat att, såsom ett komplement till de redan förefintliga skolorna, en central utbildningsanstalt för lägre arbetsbefäl anordnades. Till närmare utvecklande av denna tanke finge arbetsfredsdelegationen anförda följande.

En central utbildningsanstalt för verkmästare och förmän kunde lämpligen erhålla formen av en internatskola, förlagd till plats i Stockholms närhet, dit lämpliga lärarkrafter lättast torde kunna förvärvas. Tillträde till undervisningen vid anstalten borde stå öppet för sådana förmän och till arbetsledare lämpliga arbetare, som av vederbörande arbetsgivare hänvisades till densamma. Såsom inträdesfordringar borde vidare gälla nödiga kunskaper i svenska språket, matematik och sådana tekniska ämnen, vilka kunde på förhand inhämtas vid aftonskolor på de olika orterna. Undervisningen borde bedrivas under formen av korta kurser, den ena följande efter den andra, och inriktas i första hand på arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem. I den mån behov därav förefunnes, kunde undervisningen därjämte omfatta olika för förmansställningen erforderliga specialfack, varvid samarbete kunde anordnas dels med hantverksinstitutet, dels med Tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut, dels med Stockholms stads yrkesskolor.

Naturligen finge en dylik internatskola för utbildning av lägre arbetsbefäl till en början anordnas efter blygsam skala. I den mån anslutningen till densamma vuxe, kunde den utökas.

Beträffande kostnaderna för en utbildningsanstalt av nu skisserad art torde böra påpekas, att anslag till densamma syntes kunna påräknas av statsmedel med belopp, som av Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall bestämdes. i enlighet med de i kungörelsen den 4 november 1921 angående statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning meddelade grunder, nämligen *dels* till lärares avlöning högst 3 kronor för varje undervisningstimme, dock att understödsbeloppet ej finge överstiga två tredjedelar av sammanlagda beloppet av den till skolans lärare för den tid, understödet avsåge, utgående avlöning, *dels* till ersättning åt föreläsare med högst 15 kronor för föreläsningss-

timme, när rese- och traktamentsersättning icke utginge till föreläsaren, och med högst 30 kronor för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning utginge, dock att understödsbeloppet ej finge överstiga hälften av sammanlagda beloppet av de till föreläsarna för den tid, understödet avsåge, utgående arvoden och förekommande rese- och traktamentsersättningar, *samt dels* till undervisningsmaterial med belopp, motsvarande hälften eller i vissa undantagsfall intill två tredjedelar av kostnaderna för densamma. Då de för tillgodonjutande av statsunderstöd stipulerade villkoren skulle föranleda en viss bundenhet vid på förhand för läsåret uppgjorda undervisningsplaner, kunde ifrågasättas, om det ej vore lämpligare, att anstalten, åtminstone till en början, kunde bedriva sin verksamhet, obunden av berörda villkor. Det syntes därför önskvärt, att anstalten kunde anordnas och åtminstone till en början bedrivas såsom en helt enskild läroanstalt på bekostnad av någon av industriens organisationer med bidrag jämväl från intresserade arbetsledarorganisationer.

Sammanfattningsvis har delegationen i skrivelsen till Industriförbundet slutligen anført, att delegationen, vilken beaktat frågan företrädesvis ur arbetsfreds- och samförståndssträvanden synpunkt, velat hos Industriförbundet, som tidigare ägnat denna fråga uppmärksamhet, bringa under övervägande tanken på ett särskilt arbetsledareinstitut. Delegationen förutsatte, att Industriförbundet vid det ifrågasatta institutets planläggning och organisation skulle samarbeta med Sveriges arbetsledareförbund och andra vederbörande organisationer.

I anledning av denna framställning beslöt Industriförbundets styrelse att upprätta ett *centralt arbetsledareinstitut i Stockholm* med uppgift att verka för en ändamålsenlig utbildning av det lägre arbetsbefälet inom industrien.

Innan jag ingår på behandling av de ansökningar om statsbidrag till av detta institut anordnade kurser, som nu föreligga till behandling, torde jag få i kort-het redogöra för institutets organisation och föreliggande planer rörande dess verksamhet.

Enligt *det för institutet fastställda reglementet* är dess ändamål att vara en central utbildningsanstalt för arbetsledare samt för arbetare, avsedda att befordras till befälsställning inom industrien. Vid institutet skall meddelas undervisning huvudsakligen i sådana ämnen av icke teknisk art, i vilka insikt är av betydelse för utövande av arbetsledarskap inom industrien. Utbildningen skall försiggå i form av kurser, omfattande dels föreläsningar och övningar, dels demonstrationer och studier på arbetsplatser. Undervisningsplan med timplan och kursfördelning upprättas av institutets styrelse och underställes skolöverstyrelsen för fastställelse. För deltagande i kursen fordras i regel att hava fyllt 25 år ävensom att hava erforderlig praktik och vara anställd som arbetsledare eller hava av sina förmän blivit rekommenderad till kursen såsom lämplig till arbetsledare. Bland de inträdessökande utväljer styrelsen ett lämpligt antal för varje kurs, varvid skall tillses, att antalet ej sättes högre, än att utbildningen kan på ett tillfredsställande sätt tillgodogöras. Beträffande kursdeltagarnas skyldigheter skall i tillämpliga delar gälla vad som beträffande den kommunala yrkesundervisningen är föreskrivet i den därför gällande stadgan. Kursdeltagare, som tillfredsställande bevistat en kurs, tilldelas efter kursens slut intyg därom av institutets styrelse. Denna skall bestå av fem personer jämte två suppleanter, utsedda av styrelsen för Sveriges industriförbund. Institutets styrelse har att antaga föreståndare och lärare.

Av en vid reglementet fogad *undervisningsplan*, fastställd att gälla tills

vidare, framgår vidare följande. Varje kurs skall pågå sex veckor. Vid undervisningen skall hänsyn tagas därtill, att kursdeltagarna i allmänhet ej kunna förut sättas äga nämnvärd vana vid att tillgodogöra sig undervisning i föreläsningsform. Eleverna skola även erhålla tillfälle till meningsutbyte om de under föreläsningarna behandlade spörsmålen, varvid en eller flera elever äga att särskilt förbereda sig på inledande inlägg. Under övningsstimmar skola eleverna erhålla övning och handledning i användandet av uppslagsböcker, tabellverk, formelsamlingar och statistik. Det skall läggas vikt vid att eleverna vid utförande av alla skriftliga uppgifter och muntliga framställningar vänja sig vid kortfattade och klart disponerade redogörelser i rapportform. Varje kurs skall omfatta föreläsningar under 108 timmar, 60 timmar lektioner och 96 timmar demonstrationer och övningar.

De två huvudämnena äro *arbetsledning* ävensom *yrkeshygien samt yrkes- och arbetarlagstiftning*. I ämnet arbetsledning ingå först organisatoriska, sociala och arbetspsykologiska spörsmål såsom företagets ekonomi och sociala struktur, arbetsledarens ställning och allmänna uppgifter, ändamålsenlig samverkan mellan företagets olika avdelningar, ordergång och arbetsledning inom olika organisations- och arbetsformer, innebörden av arbetsledares ställning, arbetsgivar- och arbetarorganisationernas uppkomst och uppgifter, avtals- och förlikningsväsendet, arbetsdomstolen, innebörden av de nutida rationaliseringssträvandena, särskilt av arbets- och tidsstudierna, serietillverkning, ackordssättningens principer, psykologiska och fysiologiska betingelser för god anpassning till olika huvudarter av kroppsarbete, psykologiska moment i rekrytering och arbetsfördelning, instruktions- och ordergivning, arbetsmiljön, åtgärder för trötthetens motverkande o. s. v.

En annan huvuddel av detta ämne är ekonomiska spörsmål. Dit höra de ekonomiska betingelserna för modern, industriell verksamhet, industriens betydelse för den nutida handelsomsättningen och levnadsstandarden, sparandets roll i det ekonomiska framåtskridandet, penningväsendets roll, prisbildning och prisreglering, omkostnadernas art och inflytande på självkostnadspriset, kapitalets roll, kapitalränta och vinst, arbetets ställning, olika former för arbetslön och dennas beroende av de prisbildande faktorerna.

Härtill komma tillämpningsövningar, såsom ackordsberäkningar och övningar i ritningars läsande. Vid studierna på arbetsplatser skola även iakttagas anordningarna för att motverka olyckor och ohälsa i arbetet.

Demonstrationerna och studierna på arbetsplatser skola främst avse att giva eleverna övning i att på ett objektivt sätt iakttaga, hur ledningen av ett arbete i praktiken genomföres, ävensom vilka moment som befordra och vilka som motverka ett rationellt genomförande därav, varjämte eleverna skola övas i att av de gjorda iakttagelserna draga slutsatser med avseende på arbetsledningens planerande uppgifter. Studierna skola även avse anordningar för att motverka olyckor och ohälsa i arbetet. Vid studierna på arbetsplatser fördelas eleverna i grupper på högst 3 man.

Ämnet *yrkeshygien samt yrkes- och arbetarlagstiftning* omfattar den personliga hygienens betydelse för en god arbetsförmåga, arbetshygieniska krav på kläder, föda och dryck, hygien på arbetsplatsen, såsom fordringar på luft, ljus, ordning och snygghet, de vanliga yrkessjukdomarna och anledningarna till olyckshändelser samt skyddsanordningar däremot, safety-first-rörelsen och dess innebörd, de viktigaste åtgärderna för bringande av första hjälpen vid olycksfall, sådana delar av närings- och arbetarlagstiftningen, som belysa nuvarande förhållanden och tendenser inom näringslagstiftningen samt slutligen det viktigaste av gällande bestämmelser rörande arbetarskydd, yrkesinspektion, olycksfallsförsäkring och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetare.

Av jämväl ingivna handlingar framgår, att arbetsledareinstitutets styrelse är sammansatt av företagsledare samt personer, tillhörande det högre och lägre arbetsbefälet. Föreståndare för institutets första kurser är föreståndaren för Bergslagens praktiska skolor och Järnkontorets förmannsskola i Domnarvet, doktor G. Ekelöf. Såsom föreläsare och lärare har institutet förvärvat personer med framstående sakkunskap på olika områden. Under arbetsåret 1930/1931 anordnas två kurser, av vilka den ena redan ägt rum under tiden 10 november —20 december 1930. Antalet deltagare i denna kurs var 19.

Som inledningsvis antytts, har institutet nu gjort framställning om statsbidrag till ifrågavarande kurser såväl för innevarande budgetår som för budgetperioden 1931/1932. Dessa framställningar hava behandlats såsom särskilda ärenden, men anhåller jag nu att få i ett sammanhang redogöra för dem båda.

I *skrivelse den 10 juni 1930* anhöll institutet om statsbidrag för innevarande budgetår med ett belopp av 6,480 kronor. Detta belopp hade beräknats i enlighet med de för bidrag till yrkesundervisning gällande grunderna eller efter 25 kronor för varje föreläsning och 3 kronor för varje lektionstimme. Av bilaga till ansökningen framgår, att varje kursdeltagares avgift beräknades till 100 kronor samt att Industriförbundet räknat med att för egen del få bidraga med 9,870 kronor. Av jämväl bifogat protokollsutdrag från sammanträde med Industriförbundets arbetsutskott framgår, att arbetsutskottet beslutat ikläda sig de med institutets uppehållande under läsåret 1930/1931 förenade kostnaderna, i den mån dessa ej täcktes av det sökta statsunderstödet eller av andra inkomster.

I yttrande den 26 juli 1930 över denna ansökan anförde *skolöverstyrelsen* bland annat följande. Det till ansökningen fogade förslaget till reglemente syntes kunna godkännas, och den därtill hörande undervisningsplanen syntes i stort sett lämplig. Då vidare det sökta understödets storlek beräknats enligt de grunder, som gällde i fråga om understöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning, samt den avsedda verksamheten efter allt att döma skulle bli till avsett gagn, ville överstyrelsen livligt tillstyrka understödets beviljande. Enär emellertid den ifrågavarande undervisningen finge anses vara av väsentligt annan art än den, för vars understödjande anslaget till enskilda anstalter för yrkesundervisning blivit beräknat, och för övrigt detta anslag icke vore tillräckligt för dess egentliga ändamål, kunde överstyrelsen icke föreslå, att det sökta understödet anvisades av nämnda anslag, utan tillstyrkte dess beviljande endast under förutsättning, att medel kunde beredas på annat sätt.

Statskontoret yttrade sig den 23 augusti 1930 över samma ansökan och anförde därvid, att statskontoret på de av skolöverstyrelsen anförda skälen ansåge, att Kungl. Maj:t icke borde utan riksdagens medgivande anlita anslaget till enskilda anstalter för yrkesundervisning. Lämpligast syntes emellertid vara, att framställning gjordes till riksdagen om ett särskilt anslag för ändamålet, vilket syntes böra erhålla reservationsanslags natur. Då intet vore att erinra mot storleken av det begärda understödet, syntes detta anslag kunna bestämmas till det äskade beloppet. För innevarande budgetår skulle anstalten alltså icke erhålla något understöd, såvitt Kungl. Maj:t icke därför ville disponera åttonde

huvudtiteln's anslag till extra utgifter. Statskontoret föreställde sig dock, att därest Industriförbundet ville bedriva undervisning redan under budgetåret 1930/1931, förbundet icke saknade utväg att även utan statsunderstöd uppehålla verksamheten vid institutet.

Den 20 augusti 1930 ingav *arbetsledarcinstitutets styrelse* ansökan om statsbidrag för de kurser, som planerades under läsåret 1931/1932. I denna ansökan anförde institutets styrelse i huvudsak följande.

Den undervisning, som institutet hade till syfte att meddela, krävde givetvis anlitaandet av högt kvalificerade lärarkrafter. De lärarlöner, som institutet måste räkna med, komme alltså att ligga på ett väsentligt högre plan än som i allmänhet gällde beträffande den kommunala och enskilda yrkesskolundervisningen. Med hänsyn härtill och i betraktande av den allmänna betydelse, som en utbildningsanstalt för det lägre arbetsbefälet inom industrien kunde förväntas få, hemställde styrelsen, att statsunderstödet icke måtte sättas lägre än till två tredjedelar av institutets effektiva kostnader för lärarlöner samt hälften av kostnaden för undervisningsmateriel.

Enligt sålunda angivna beräkningsgrunder skulle statsanslaget komma att uppgå till 22,980 kronor, vilket också är det belopp, som avses med institutets hemställan. Detta belopp har beräknats på följande sätt.

Enligt den uppgjorda planen skulle sammanlagt hållas fyra kurser under nämnda läsår. Lärarlönerna vid dessa fyra kurser skulle tillhopa uppgå till 33,720 kronor, av vilket belopp två tredjedelar eller 22,480 kronor borde utgå som statsbidrag. Utgifterna för undervisningsmateriel hade beräknats till 1,000 kronor, varav begärdes statsanslag med hälften eller 500 kronor. Övriga inkomster utgjordes enligt den uppgjorda inkomst- och utgiftsstaten av kursavgifter, beräknade efter 100 kronor för var och en av sextio elever, samt av Industriförbundet anvisade medel, 10,740 kronor.

Rörande denna sistnämnda ansökan har *skolöverstyrelsen* i yttrande den 3 september 1930 anfört väsentligen följande.

Skolöverstyrelsen funne nu liksom förut i hög grad glädjande, att det avsedda arbetsledarcinstitutet komme till stånd, och ansåge synnerligen önskvärt, att dess verksamhet fortsattes och utvecklades på sätt, som enligt framställningen åsyftades. I och för ett tillstyrkande av fortsatt understöd av statsmedel hade det naturligtvis varit önskligt, att överstyrelsen dessförinnan hade haft tillfälle att följa de först planerade kurserna, men då en framställning angående eventuellt förslag till riksdagen avseende understöd för budgetåret 1931/1932 torde böra avgivas, innan förenämnda kurser avslutats, och det för övrigt syntes överstyrelsen otvivelaktigt, att ifrågavarande kurser bleve så genomförda, att den avsedda fortsättningen skulle befinnas önskelig och värd att understödjas av statsmedel, så tvekade överstyrelsen icke att redan nu skänka framställningen sitt principiella tillstyrkande.

Vad sedan anginge formen för understödets beviljande ansåge skolöverstyrelsen av skäl, som i det föregående angivits, att understöd till en anstalt av det särskilda slag, varom här vore fråga, icke lämpligen borde utgå av anslaget till understödjande av enskilda anstalter för yrkesundervisning, utan att det samma borde i likhet med vad som skedde beträffande vissa andra enskilda undervisningsanstalter, t. ex. bergsskolan i Filipstad, vävskolan i Borås, fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala m. fl. anvisas av riksdagen direkt.

Den i framställningen beräknade kostnaden för kurserna förefölle ganska hög, särskilt posten lärarlöner, men då däri syntes ingå även ersättning för

kursernas planläggning, administration och pedagogiska ledning samt, såsom institutets styrelse framhölle, lärarkrafterna måste vara högt kvalificerade, torde, då hänsyn toges jämväl till att många föreläsningar komme att hållas av personer från skilda orter, kostnaden icke kunna beräknas mycket lägre än som skett.

Skolöverstyrelsen ansåge emellertid, att statsbidraget icke borde beräknas högre än som vore möjligt med tillämpning av de bestämmelser, som gällde i fråga om andra anstalter för yrkesundervisningen. Vid de tekniska läroverken vore arvudet till icke ordinarie lärare bestämt till i medeltal 175 kronor för veckotimme eller 4,200 kronor per år, vilket belopp tillsammans med därå belöpande tillfällig löneförbättring och dyrtidstillägg motsvarade i runt tal 7 kronor eller något mera för undervisningstimme. För de vid de tekniska läroverken förekommande föreläsningarna vore medel beräknade i läroverkens stater motsvarande en kostnad av i medeltal 30—40 kronor för varje föreläsning. Enligt gällande bestämmelser angående statsunderstöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning finge statsunderstöd utgå till avlöning åt rektor och övriga lärare i yrkesskola för industri, hantverk eller handel med 3 kronor för varje undervisningstimme. Som villkor därför gällde bland annat, att arvoden åt ifrågavarande befattningshavare utginge med i medeltal minst 4 kronor 50 öre för undervisningstimme. Till ersättning åt föreläsare vid fristående föreläsningar eller serier av dylika vid yrkesskola finge statsbidrag utgå med högst 15 kronor för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning icke utginge till föreläsaren, och med högst 30 kronor för föreläsningstimme, när rese- och traktamentsersättning utginge, dock att understödsbeloppet ej finge överstiga hälften av sammanlagda beloppet av de till föreläsarna för den tid, understödet avsåge, utgående arvoden och förekommande rese- och traktamentsersättningar. Vidare finge utgå understöd till anstalter för yrkesundervisningen för undervisningsmateriel med belopp motsvarande hälften eller i vissa fall två tredjedelar av kostnaderna för densamma.

Med denna motivering har skolöverstyrelsen ifrågasatt, att statsbidraget borde beräknas med utgångspunkt från att lärare vid arbetsledareinstitutet borde tillerkännas samma arvode som icke ordinarie lärare vid tekniska läroverk eller något över 7 kronor för undervisningstimme, inbegripet demonstrationer och övningar, och att statsbidrag finge beräknas till två tredjedelar härav eller i runt tal 5 kronor för undervisningstimme. Vad beträffar statsbidraget till arvode åt föreläsare, borde detta enligt skolöverstyrelsen beräknas enligt det högsta för yrkesskolor medgivna beloppet eller i regel 30 kronor för varje föreläsning. Efter dessa grunder skulle statsbidraget enligt den uppgjorda undervisningsplanen uppgå till 4,020 kronor för varje kurs eller för fyra kurser 16,080 kronor, vartill skulle komma för undervisningsmateriel hälften av 1,000 kronor eller 500 kronor. Enligt skolöverstyrelsen borde emellertid dessa efter högsta tillämpliga grunder beräknade understödsbelopp kunna något reduceras, exempelvis till 15,000 kronor.

På sålunda anförda skäl tillstyrker skolöverstyrelsen ett statsanslag för nästa budgetår av 15,000 kronor. Såsom villkor för detta anslag borde enligt överstyrelsen gälla, att arbetsledareinstitutets verksamhet skulle stå under skolöverstyrelsens inseeende och bedrivas i den omfattning och i huvudsak efter den plan, som angivits i ansökningsen. Därjämte skulle institutets styrelse vara skyldig att snarast efter verksamhetsårets slut ingiva berättelse över verksamheten.

I särskilt yttrande den 19 september 1930 över ansökningen har *statskontoret* anført, att även med den av institutets styrelse beräknade omfattningen av verksamheten under nästa budgetår anslaget syntes böra nedsättas till det av skolöverstyrelsen beräknade beloppet, 15,000 kronor. Å andra sidan ansågo statskontoret de beräkningar av ersättningen för varje föreläsning och lektions-timme, varpå sistnämnda belopp grundade sig, icke vara högre, än att någon ytterligare minskning av beloppet icke syntes vara lämplig. Däremot syntes det kunna ifrågasättas, om icke verksamheten under nästkommande budgetår skulle kunna i avbidan på större erfarenhet något inskränkas, exempelvis till tre kurser i stället för fyra. I så fall borde anslaget begränsas till i runt tal 11,000 kronor. Slutligen har statskontoret anført, att den undervisning, som vore avsedd att meddelas vid ifrågavarande kurser, syntes vara av den art, att det anslag, som kunde beviljas, lämpligast borde uppföras under femte huvudtiteln.

Socialstyrelsen har i gemensamt yttrande över båda ansökningarna anført följande.

Det torde allmänt erkännas, att vårt näringsliv förfogade över en kår av plikttroget och kunnigt lägre arbetsbefäl, som utgjort en väsentlig faktor i den utveckling på det industriella området, varåt vårt land kunnat glädja sig under senare år. Med hänsyn till den ömtåliga mellanställning, som det lägre arbetsbefälet intog å arbetsplatsen mellan det högre arbetsbefälet å den ena och arbetarna å den andra sidan, krävdes emellertid av detsamma — förutom tekniska insikter och personlig duglighet — även noggrant aktgivande å det egna uppträdandet, förmåga att i befälsutövningen förstå arbetarnas kynne samt förtrogenhet med de sociala spörsmål, inför vilka arbetsbefälet ställdes under utövandet av sitt kall. Under de överläggningar, som hållits vid arbetsfredskonferensen år 1928 ävensom inom den efterföljande arbetsfredsdelegationen, gjordes från skilda håll gällande, att samarbetet mellan det lägre arbetsbefälet och arbetarna ej sällan visat sig vara mindre gott, varav följde irritation och vantrevnad i arbetet samt risk för onödiga konflikter. Såsom en väsentlig väg för tryggande av arbetsfreden vid de enskilda arbetsplatserna inom industrien pekades därför på utbildning av det lägre arbetsbefälet ej endast, såsom redan nu skedde vid olika utbildningsanstalter, i ämnen av teknisk natur, utan även i sådana andra ämnen, som sammanhänge med arbetsledningens praktiskt ekonomiska, sociala, yrkeshygieniska och arbetspsykologiska problem.

Socialstyrelsen har vidare upplyst, att i det förberedande arbetet för institutets anordnande biträtt en representant för arbetsledarna och att dessa genom sin organisation Sveriges arbetsledareförbund ådagalagt intresse för institutets verksamhet genom att besluta ställa medel till förfogande för beviljande av studielån åt de förbundsmedlemmar, som ville tillgodogöra sig undervisningen vid institutet. Vidare har socialstyrelsen framhållit, att den beslutade begränsningen av antalet kursdeltagare vore betingad av praktiska och pedagogiska skäl, men att därav följde, att verksamheten endast så småningom kunde leda till åsyftat resultat på de många industriella arbetsplatserna. Det syntes därför angeläget, att antalet kurser icke gjordes mindre, än som nu planerats. Vidare borde framhållas, att institutet på sitt program hade, förutom den direkta undervisningen, *uppgifter av allmänt upplysande karaktär*. I programmet för institutet hette det sålunda bland annat, att i den mån tiden det medgäve, skulle till institutets kurser anslutas annan upplysande och konsulterande verksamhet i syfte att befrämja arbetsledarekårens allmänna skolning och ett för industrien gagneligt handhavande av de personliga arbetsledareuppgifterna. I dylik verksamhet skulle ingå att på anmodan biträda industriföretagen med att ute på arbetsplatserna anordna kortare instruktionskurser, avsedda för arbetsledningen

och i första hand för äldre arbetsledare, som icke kunde besöka institutets kurser, ävensom att lämna upplysningar och råd i alla frågor, som berörde utbildning av arbetsbefäl, samt att utgiva populärt avfattade skrifter rörande arbetsledningen och därmed sammanhängande problem.

I fortsättningen av sitt yttrande har socialstyrelsen instämt med övriga hörda myndigheter därutinnan, att institutets verksamhet finge anses vara av väsentligt annan art än den undervisning, som lämnades vid de kommunala och enskilda anstalterna för yrkesutbildning. Institutets verksamhet inriktade sig ju sålunda på att genom arbetsbefälets upplysande lägga grunden för goda förhållanden på de enskilda arbetsplatserna. Det ingivna reglementet för institutet gäve icke anledning till erinran, och den därtill hörande undervisningsplanen syntes i stort sett lämplig. Med hänsyn jämväl därtill, att institutet förfogade över goda lärarkrafter, vore det enligt socialstyrelsen att förvänta, att institutets verksamhet skulle bliva till avsett gagn. Då slutligen ifrågavarande undervisning vore en angelägenhet av stor social och ekonomisk betydelse ur det allmännas synpunkt och därför förtjänt av statsmakternas kraftiga stöd, ville socialstyrelsen livligt tillstyrka tilldelande av statsunderstöd med de begärda beloppen såväl för innevarande som för nästkommande budgetår.

Departements-
chefen.

Den strävan för åstadkommande av ökat samförstånd på det industriella området, som under de senaste åren på olika sätt kommit till uttryck jämväl inom vårt land, är uppenbarligen förtjänt av kraftigt understöd från det allmännas sida. Ett dylikt samförstånd är ägnat att utjämna motsättningarna mellan arbetsgivare och arbetstagare. Särskilt genom den ökade upplysning, som därigenom kan vinnas å ena sidan angående det företag, i vilket arbetarna äro anställda, och de betingelser, under vilka detta arbete kan fortgå, och å andra sidan rörande de önskemål och stämningar, som röra sig bland arbetarna, kunna många orsaker till störningar av arbetsfreden undanröjas. Denna måste ju allmänt erkännas för hela landet vara av den största betydelse, icke minst under nuvarande, av intensiv internationell konkurrens präglade förhållanden på den industriella produktionens område.

Det är vidare otvivelaktigt, att en mycket viktig faktor i detta samförståndsarbete utgöres av arbetsledarna, i det de såsom på en gång arbetsgivarnas förtroendemän och nära förbundna med arbetarna kunna i hög grad bidra till ett gott förhållande på arbetsplatserna. Förbättrad upplysning för arbetsledarkåren i allmänna frågor av betydelse för dess verksamhet måste därför vara ett viktigt samhälleligt intresse. Det är därför ägnat att väcka tillfredsställelse, att den vädjan, som arbetsfredsdelegationen ställde till Industriförbundet om beredande av dylik upplysning, så snart och på ett, såvitt för närvarande kan bedömas, så lyckligt sätt vann gensvar. Det synes mig också uppenbart, att statsmakterna böra lämna sin medverkan till upprätthållande av denna kursverksamhet, som måste göra arbetsledarna mera ägnade att fylla sin makt-påliggande uppgift i arbetsfredens tjänst, och därigenom på samma gång visa intresse för denna verksamhet. Jag delar följaktligen myndigheternas uppfattning, att statsbidrag bör lämnas för ändamålet. I likhet med statskontoret är jag också av den meningen, att dessa bidrag böra beredas genom uppförande av ett särskilt anslag under riksstatens femte huvudtitel. Härav följer, att även

enligt min mening bidrag för innevarande budgetår icke lämpligen kan ställas till förfogande.

Vad angår beloppet av det sålunda ifrågasatta statsbidraget för nästa budgetår synes mig detsamma av statsfinansiella skäl böra sättas något lägre än myndigheterna förordat eller till 10,000 kronor. Då detta belopp icke, på sätt skolöverstyrelsen föreslagit, beräknats med viss summa för varje föreläsning och lektionstimme, lärar härav få följa, att såsom villkor för bidragets åtnjutande icke bör i enlighet med överstyrelsens yrkande uppställas, att den framlagda undervisningsplanen noggrant följes, utan allenast att kursverksamheten under nästa budgetår upprätthålles i den omfattning, som finnes möjlig och lämplig, dock att minst tre kurser skola hållas. Däremot torde även med detta bidragsbelopp böra stadgas, att kurserna skola stå under inspektion av skolöverstyrelsen och att berättelse däröver skall avgivas i den för den statsunderstödda yrkesundervisningen stadgade ordningen. En annan följd av vad jag förordat beträffande anslagsberäkningen lärar böra bliva, att anslaget icke, såsom statskontoret förordat, erhåller reservationsanslags karaktär.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, i händelse anslag för ändamålet beviljas, meddela de närmare föreskrifter, som i olika hänseenden må böra lämnas rörande anslagets åtnjutande.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *bidrag till arbetsledarekurser* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 10,000.

[14.] 14. **Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.** Från och med budgetåret 1925/1926 är i riksstaten uppfört ett ordinarie förslagsanslag till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens. Anslaget, som ursprungligen upptogs till 15,000 kronor, höjdes från och med budgetåret 1928/1929 till 20,000 kronor. Från anslaget skola gäldas samtliga kostnader för Sveriges deltagande i de sammanträden, som hållas av omförmälda konferens, vidare de kostnader, som — när Sveriges regering genom en ledamot eller en suppleant är representerad i styrelsen för den internationella arbetsbyrån, vilken utgör arbetsorganisationens verkställande organ — kunna uppstå genom regeringsrepresentantens deltagande i styrelsens sammanträden, samt slutligen kostnaderna för Sveriges deltagande i sådana specialkonferenser, som anordnas av den internationella arbetsorganisationens organ och vid vilka Kungl. Maj:t finner Sverige böra representeras.

Av Sveriges medlemskap i den internationella arbetsorganisationen föränledas emellertid vissa andra utgifter, som icke falla inom det nuvarande anslagets ram. Sålunda förekommer det, att arbetskonferensen eller arbetsbyråns styrelse tillsätter särskilda kommissioner eller inkallar specialkonferenser och därvid till ledamot utser en representant för den svenska regeringen. Så skedde exempelvis i slutet av år 1929, då den svenska regeringens representant i arbetsbyråns styrelse erhöll uppdrag att såsom företrädare

av regeringsombuden inom nämnda styrelse följa förhandlingarna i en teknisk konferens, som inkallats för att förbereda handläggningen av vissa med kolindustrien förbundna frågor, särskilt arbetstiden i kolgruvorna. Samma representant har också av nämnda styrelse utsetts till ledamot i dess kommissioner för emigrationsfrågor och för industriell hygien. Vidare har arbetsorganisationens konferens beslutat att för en förberedande behandling av vissa sjöfartsfrågor tillsätta en kommission, i vilken alla mera betydande sjöfartsländer, däribland Sverige, skola vara representerade. Det är uppenbart, att de kostnader, som föranledas i sådana fall som de nu nämnda och liknande, böra bestridas från förevarande anslag, vilket emellertid hittills i allmänhet ansetts icke vara möjligt. Detsamma gäller beträffande sådana speciella fall, då en särskild representant för den svenska regeringen anses böra närvara vid arbetsbyråns styrelsesammanträden för deltagande i handläggningen av vissa frågor av intresse för vårt land, eller då det svenska regeringsombudet i styrelsen behöver biträde av en honom åtföljande expert.

Anslaget torde på grund av den föreslagna utvidgade användningen böra erhålla i någon mån ändrad rubrik.

Vad angår behovet av medel för här ifrågavarande ändamål, må först framhållas, att enligt vad erfarenheten visat det nuvarande anslaget å 20,000 kronor ungefärligen torde vara tillräckligt för gäldande under normala förhållanden av de utgifter, vilka för närvarande bestridas från anslaget. Visserligen föreligger för budgetåret 1929/1930 en betydande överbelastning, i det utgifterna å anslaget för nämnda budgetår utgöra ej mindre än 39,687 kronor, men detta förhållande har väsentligen sin grund dels däri att under sagda budgetår mot vanligheten höllos två konferenssammanträden, dels däri att från anslaget kommit att gäldas även delar av kostnaderna för ett sammanträde, som ägt rum under ett tidigare budgetår. Härtill kommer, att med all sannolikhet svenska regeringen, i motsats mot för närvarande, under nästa budgetår icke kommer att vara representerad av en ledamot i arbetsbyråns styrelse, vadan kostnaderna i anledning av dylik representation torde komma att bortfalla. Däremot måste givetvis den utvidgning av anslagets användning, som jag i det föregående förordat, medföra ökat anslagsbehov. På grund av nu anförda förhållanden anser jag anslaget böra från och med nästa budgetår upptagas till ett belopp av 25,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, med uteslutande ur riksstaten av det under avdelningen sociala verk och inrättningar, underavdelningen arbetsfred, arbetsförmedling, arbetarskydd m. m., uppförda ordinarie förslagsanslaget till Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens, under samma avdelning och underavdelning med rubriken *Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens konferens m. m.* uppföra ett ordinarie förslagsanslag av kronor 25,000.

[15.] 15. **Avveckling av statens byggnadsbyrå.** Enligt den för statens byggnadsbyrå gällande, den 26 september 1921 (nr 560) utfärdade instruktionen åligger det byggnadsbyrån att i överensstämmelse med reglerna i instruktionen och övriga av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter uppgöra förslag till fördelning av de medel, som anvisats för beredande av statsunderstöd till främjande av bostadsproduktionen samt att i övrigt utöva en central ledning över ifrågavarande understödsverksamhet och handlägga de ärenden, som föränledas av densamma. De medel, som det sålunda tillkommer byggnadsbyrån att närmast handhava, äro de, som för nyss angivna ändamål under en följd av år ställts till förfogande ur statens bostadslånefond.

Före budgetåret 1929/1930 har särskilt anslag icke erfordrats för bestridande av kostnaderna för byggnadsbyrån, enär andra medel funnits tillgängliga för ändamålet (se statsverkspropositionen 1930, femte huvudtiteln, sid. 77). Av anledning, för vilken jag här ej torde behöva redogöra, ansågos emellertid särskilda medel vara erforderliga för ändamålet från och med budgetåret 1929/1930, varför på förslag av Kungl. Maj:t 1929 års riksdag (skrivelse nr 293) beslöt att till statens byggnadsbyrå för nämnda budgetår anvisa ett extra anslag av 34,000 kronor.

I detta sammanhang torde även böra erinras, att 1929 års riksdag medgivit, att för år 1930 finge i huvudsaklig överensstämmelse med i statsverkspropositionen angivna grunder till beredande av nya lån ur statens bostadslånefond av de till fonden inflytande amorteringarna och räntorna för år 1929 disponeras ett belopp av högst 3,000,000 kronor.

Vidare bör här anmärkas, att 1929 års riksdag (skrivelse nr 308), i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 214, antagit förslag till förordning om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, vilket förslag sedermera resulterat i utfärdandet den 3 augusti 1929 av Kungl. Maj:ts förordning om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar (nr 256).

I sin skrivelse i ämnet (nr 235) anförde 1929 års riksdag bland annat följande.

Det då föreliggande — och sedermera i avseende å grundlinjerna godtagna — förslaget i fråga om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar avsåge att tillgodose behovet av primär- och sekundärkredit för egnahem samt av sekundärkredit för bostadskooperationen och för övriga bostadsfastigheter i städer och andra tätare bebyggda sambällen. Detta kreditbehov skulle tillgodoses genom inrättandet av en ny kreditorganisation, vilken skulle utgöras av en sammanslutning av låntagarna själva och alltså, ehuru organiserad under statlig medverkan, vara en enskild kreditinrättning. Även om åtgärder vidtoges för ifrågavarande organisations bildande redan under år 1929, kunde det näppeligen tänkas, att densamma kunde erhålla någon egentlig omfattning förrän tidigast under år 1930. Förefunnes behov av understöd under sagda år för den byggnadsverksamhet, varom fråga vore, ansåge riksdagen för den skull, att den dittills bedrivna långivningen på dithörande område borde fortsättas. Då av den i ärendet lämnade utredningen framginge, att åtgärder för bostadsproduktionens främjande alltjämt vore av behovet påkallade å flera platser inom landet, hade riksdagen

alltså medgivit, att långivning genom byggnadsbyrån finge äga rum även under år 1930.

Även för år 1931 har på framställning av Kungl. Maj:t dylikt medgivande lämnats, såsom närmare framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 161 till 1930 års riksdag angående lån till främjande av bostadsproduktionen och riksdagens skrivelse den 17 maj 1930, nr 254.

I sagda proposition anförde föredragande departementschefen bland annat följande.

Då år 1929 tillskapades en organisation för ordnande på ett stadigvarande sätt av statens medverkan beträffande bostadskrediten i förevarande hänseenden, hade givetvis avsetts, att denna organisation skulle ersätta den medelst anlåtande av statens bostadslånefond sedan åtskilliga år bedrivna statliga låneverksamheten. Emellertid hade det från början förutsatts, att det måste taga viss tid, innan den nya organisationen kunde träda i funktion. Med hänsyn därtill hade den genom fonden bedrivna kreditgivningen ansetts böra fortsättas även för år 1930.

Av en av statens byggnadsbyrå verkställd utredning framginge, att det fortfarande på flera platser förefunnnes viss knapphet på bostäder, särskilt vad anginge smålägenheter, och att det alltjämt måste anses önskvärt, att medel funnes tillgängliga för att, i den mån det prövades lämpligt, användas till åtgärder från det allmännas sida för bostadsproduktionens främjande. Även om det kunde antagas, att ifrågavarande kreditbehov komme att under år 1930 kunna i stor utsträckning fyllas genom den nya kreditorganisationen, syntes det kunna förekomma fall, där så icke kunde ske men där kredit vore ur social synpunkt önskvärd. På grund därav syntes det böra möjliggöras, att den genom bostadslånefonden bedrivna statliga kreditgivningen kunde i någon utsträckning fortgå även för år 1931. Givetvis borde det emellertid nogga tillses, att denna kreditgivning i enlighet med det anförda bleve rent supplerande till bostadskreditkassans verksamhet, så att någon slags konkurrens icke ifrågakomme. Garanti för att detta beaktades föreläge däri, att det vore Kungl. Maj:t, som för varje år fördelade lånemedlen; det gällde ju här endast att bereda möjlighet för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder, därest sådana skulle finnas erforderliga.

Under hänvisning till det anförda hemställdes i propositionen, att riksdagen måtte medgiva, att för år 1931 finge till beredande av nya lån ur statens bostadslånefond, i överensstämmelse med vissa av departementschefen i propositionen angivna grunder, av de till fonden inflytande amorteringarna och räntorna för år 1930 disponeras ett belopp av högst 1,000,000 kronor.

Riksdagen biföll propositionen, dock med viss smärre ändring beträffande grunderna för lånens beviljande. I berörda skrivelse, nr 254, anförde därvid riksdagen, bland annat, att även riksdagen hyste den uppfattningen, att möjlighet borde beredas till att den med anlåtande av bostadslånefonden bedrivna statliga kreditgivningen kunde fortgå även år 1931 men att kreditgivningen allenast borde suppleras Svenska bostadskreditkassans verksamhet, till dess densamma kunde i full utsträckning tillgodose ifrågavarande kreditbehov.

I anslutning till de av riksdagen beslutade grunderna utfärdade därefter Kungl. Maj:t den 23 maj 1930 kungörelse angående lån ur statens bostadslånefond (nr 169).

1930 års riksdag anvisade även anslag för budgetåret 1930/1931 till upprätthållande av statens byggnadsbyrås verksamhet. Angående behovet av medel för detta ändamål uttalade sig föredragande departementschefen i 1930 års statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 15, på i huvudsak följande sätt:

Av en av statens byggnadsbyrå gjord framställning framginge, att byråns verksamhet borde fortsättas under budgetåret 1930/1931 eller åtminstone under viss del därav, beroende på hur pass hastigt arbetet med utlämnandet av lånen för år 1930 komme att fortgå. Under alla förhållanden syntes det å andra sidan kunna fastslås, att byggnadsbyråns verksamhet icke borde utsträckas efter utgången av budgetåret 1930/1931. Det arbete, som efter den 1 juli 1931 kunde återstå med de senast för år 1930 beviljade lånen, måste nämligen bliva alltför obetydligt för att motivera fortvaron av ett särskilt statligt organ. Och om nya medel skulle komma att beredas för bedrivande av långivning i dittillsvarande former för år 1931, torde dock denna långivning erhålla betydligt minskad omfattning, detta med hänsyn till att den nya kreditorganisationen för i huvudsak motsvarande ändamål, bestående av Svenska bostadskreditkassan och till densamma anslutna bostadskreditföreningar, beräknades kunna senast under sistnämnda år upptaga dylik låneverksamhet. Efter utgången av budgetåret 1930/1931 torde alltså de byggnadsbyråns åliggande göromålen icke bliva av större omfattning, än att de skulle kunna övertagas av ett centralt ämbetsverk, låt vara att detta möjligen åtminstone till en början vid utförandet av hithörande arbetsuppgifter skulle i viss omfattning behöva anlita sakkunnig medverkan.

Byggnadsbyrån hade ansett ett anslag å 28,000 kronor vara erforderligt för budgetåret 1930/1931. Detta belopp innebure i förhållande till det för budgetåret 1929/1930 disponibla en minskning med 6,000 kronor. Med hänsyn till vad anförts rörande väntad minskning i omfattningen av byråns verksamhet syntes man dock kunna ytterligare beskära anslaget, förslagsvis till 20,000 kronor. Det torde sedermera få bero på omständigheterna, särskilt den hastighet varmed de väsentligaste delarna av arbetet med 1930 års lån kunde slutföras, huruvida detta belopp borde användas till fortsättande i full utsträckning av byggnadsbyråns verksamhet under allenast en del av budgetåret 1930/1931, eller om verksamheten borde fortgå i minskad omfattning under hela budgetåret.

I anslutning härtill hemställde Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen om anvisande för innevarande budgetår av ett anslag till statens byggnadsbyrå å 20,000 kronor. Denna hemställan blev av riksdagen bifallen.

Genom brev den 27 juni 1930 har därefter Kungl. Maj:t ställt nämnda anslag till byggnadsbyråns förfogande. Vid meddelande av detta beslut förutsattes, att byggnadsbyråns verksamhet skulle komma att fortgå under hela innevarande budgetår men bedrivas i minskad omfattning.

I skrivelse den 30 september 1930 har nu *statens byggnadsbyrå* meddelat, att man — sedan numera bostadskreditföreningar bildats i olika delar av riket — syntes kunna förutsätta, att år 1932 erforderlig sekundärkredit skulle kunna tillhandahållas bostadsproduktionen genom dessa föreningar. Byggnadsbyråns ansåge därför, att långivningen genom bostadslånefonden då kunde upphöra, och byrån komme på grund härav icke att göra någon framställning om anvisande av ytterligare lånemedel för år 1932.

Samtidigt har ordföranden hos statens byggnadsbyrå i särskild promemoria — med instämmande av byråns verkställande och extra ledamöter —

hemställt om ett mindre anslag till upprätthållande i viss omfattning av byråns verksamhet under budgetåret 1931/1932. Till stöd för uppfattningen att byggnadsbyrån jämväl under nästa budgetår lämpligen bör i viss utsträckning vara i funktion har i promemorian anförts bland annat:

Huru än förhållandena komme att gestalta sig beträffande de för år 1931 anvisade lånemedlen, för vilka ansökningstiden utginge den 1 november 1930, erfordrades uppenbarligen även efter den 1 juli 1931 något organ, som kontrollerade att givna bestämmelser följdes och som handlade från låneförmedlarna inkommande framställningar, bland annat om byggnadstidens förlängning, om ändring av fastställda byggnadsritningar m. m. Särskilt bleve detta nödvändigt, om enskilda låneförmedlare tilldelades lån av ifrågasvarande medel. Dessa låneförmedlare ägde nämligen icke lyfta lånet, förrän byggnaderna färdigställets, värdering skett, taxeringsvärde åsatts fastigheten och primärlånen ordnats. Till följd därav hade lånen till enskilda förmedlare dittills icke kunnat utanordnas förrän under året efter det byggnaderna tagits i bruk.

Att, såsom ifrågasatts, under avvecklingstiden överflytta de byggnadsbyrån åliggande göromålen till något centralt ämbetsverk, som i viss omfattning skulle äga anlita sakkunnig medverkan, syntes mindre lämpligt. Någon besparing torde därigenom icke ernås, ty viss förstärkning av vederbörande ämbetsverks arbetskrafter bleve utan tvivel erforderlig, vartill komme ersättning till det sakkunniga biträdet. Utrymme för byråns ganska omfattande arkiv, vilket bland annat innehölle ritningar till omkring 11,000 byggnader och som måste finnas tillgängligt, torde också saknas, varför lokal för detsamma kanske måste förhyras.

Arbetet å byggnadsbyrån hade dittills skett under enkla former, och byggnadsföretagarna vore nu vana att omedelbart erhålla svar å av dem gjorda framställningar, vilket mången gång vore nödvändigt för att byggnadsarbetet ej skulle hindras. Skulle arbetet anförtras åt en med förhållandena obekant tjänsteman och ärendena måhända föredragas inför ämbetsverkets ledning, vore det fara värt att detta skulle försena och förtynga ärendenas handläggning. Det vore därför önskligt och för såväl staten som låneförmedlarna fördelaktigast, om även under avvecklingstiden den centrala ledningen av den statsunderstödda byggnadsverksamheten icke överflyttades i nya händer.

Vidkommande det anslagsbelopp, som för ändamålet skulle vara erforderligt under budgetåret 1931/1932, uttalas i promemorian härefter följande.

På grund av, bland annat, det jämförelsevis ringa lånebelopp, som kunde disponeras under år 1931, syntes det ej nödvändigt, att byggnadsbyråns nuvarande organisation bibehölles oförändrad efter den 1 juli 1931. Det torde vara tillräckligt, om åt en person med erfarenhet å området uppdroges att under avvecklingstiden handlägga förekommande ärenden. Byggnadsbyråns ordförande vore villig att utan ersättning under avvecklingstiden efter den 1 juli 1931 handlägga dessa ärenden, varvid det dock bleve nödvändigt, att han erhöile hjälp av tillfälligt skrivbiträde. Intill den 1 oktober 1931, då det mesta arbetet med 1930 års lån beräknades vara avslutat, torde sådant biträde behöva anlitas under två à tre timmar dagligen men efter sistnämnda tid endast några få timmar i veckan.

Såsom nämnts finnes hos statens byggnadsbyrå ett ganska omfattande arkiv, innehållande bland annat ansökningshandlingar, byggnadsritningar med arbetsbeskrivningar samt korrespondens med låneförmedlare och byggnadsföretagare. Det vore nödvändigt, att större delen av detta arkiv finnes tillgängligt även under avvecklingstiden. Bland annat med hänsyn härtill

torde även för nästa budgetår räknas med nuvarande kostnad för förhyrande, uppvärmning och städning av lokal.

Med hänvisning till det sålunda anförda har byggnadsbyråns ordförande — under förutsättning att byråns avveckling skulle behöva pågå under hela budgetåret 1931/1932, vilket dock vore osannolikt — beräknat kostnaderna för byråns verksamhet under nämnda tid till högst 5,000 kronor samt hemställt, att till bestridande av utgifterna för avvecklingen av byråns arbete måtte för nästa budgetår anvisas ett anslag av högst berörda belopp.

Det må här nämnas, att Kungl. Maj:t den 4 december 1930 fattat beslut angående fördelning av det lånebelopp, som jämlikt beslut av nämnda års riksdag stod till förfogande. De därvid utdelade beloppen uppgå till sammanlagt 1,705,200 kronor.

I likhet med statens byggnadsbyrå anser jag tidpunkten nu vara inne att låta den nya organisation på bostadskreditväsendets område, som bildats i följd av 1929 års riksdags beslut i ämnet, helt och hållet ersätta den från statens bostadslånefond bedrivna statliga låneverksamheten. Någon kreditgivning från bostadslånefonden bör under sådana förhållanden icke förekomma under år 1932, och medel för sådant ändamål behöva alltså icke av 1931 års riksdag ställas till förfogande.

Departements-
chefen.

Däremot erfordras givetvis tills vidare ett organ för avveckling av den ännu pågående statliga låneverksamheten på förevarande område. I fjolårets statsverksproposition förutsattes, att denna avveckling lämpligen skulle kunna ske genom ett centralt ämbetsverk, möjligen förstärkt med särskilt sakkunnig person. Vad byggnadsbyråns ordförande i omförmälda promemoria anfört har emellertid bibragt mig den uppfattningen, att det skulle bliva såväl för staten som för vederbörande låntagare fördelaktigast, om denna avveckling kunde ske under de former, som i promemorian skisserats. Den sålunda förordade lösningen skulle, tack vare ordförandens om varmt intresse för saken vittnande erbjudande att utan ersättning fullfölja avvecklingen, sannolikt icke för statsverket medföra ökade kostnader. Jag ansluter mig därför till det sålunda framlagda förslaget. Såsom redan omnämnts hava kostnaderna för avvecklingen av statens byggnadsbyrås verksamhet under de förordade formerna uppskattats till högst 5,000 kronor, ett belopp mot vilket någon erinran icke synes vara att göra. Summan har emellertid ansetts erforderlig endast under den förutsättningen, att verksamheten skulle behöva fortgå under hela nästa budgetår, och byråns ordförande har själv tänkt sig möjligheten av en snabbare avveckling. Nyssnämnda belopp är följaktligen att betrakta som ett maximum. Det bör givetvis ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter angående byggnadsbyråns organisation m. m. under avvecklingstiden.

Under återopande av vad jag sålunda anfört får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *avveckling av statens byggnadsbyrå* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av kronor 5,000.

Olycksfallsförsäkring.

16. **Riksförsäkringsanstalten, oförändrat ordinarie förslags-
anslag**..... kronor 245,200.

[16.] 17. **Riksförsäkringsanstaltens verksamhet.** För upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet har riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1930/1931 beviljat, utöver det ordinarie anslaget, ett extra förslagsanslag av 1,405,000 kronor. Motsvarande anslag utgjorde för budgetåret 1927/1928 1,325,000 kronor, för budgetåret 1928/1929 1,360,000 kronor och för budgetåret 1929/1930 1,385,000 kronor.

För användningen av de för budgetåret 1930/1931 anvisade medlen till förevarande ändamål har Kungl. Maj:t genom brev den 27 juni 1930 fastställt följande stat (för jämförelse angivas inom parentes de belopp, som voro upptagna i den genom brev den 14 juni 1929 fastställda staten för budgetåret 1929/1930):

	(1929/1930)	1930/1931
avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga lönetillägg m. m., högst	kronor (865,000)	871,000
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, resekostnads- och traktamentsersättningar, rättegångskostnader, kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall av arbetsgivare eller av annat anslag bekostas, samt andra dylika kostnader, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaffande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, annonsering m. m., förslagsvis	» (220,000)	226,500
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, förslagsvis	» (300,000)	310,000
omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder (däri inberäknat avlöning till en icke-ordinarie befattningshavare i 21:a lönegraden, avdelning B, i löneplanen, och en extra ordinarie befattningshavare i 11:e lönegraden samt kostnad för erforderligt skrivbiträde ävensom arvoden och ersättning till särskilda ledamöter, jämte suppleanter, vid behandling inom anstalten av frågor rörande fondförvaltningen), förslagsvis	» (16,500)	22,000
Summa kronor	(1,401,500)	1,429,500

Härvid ber jag emellertid att få erinra, att Kungl. Maj:t genom brev den 27 juni 1930 företog vissa ändringar i den för budgetåret 1929/1930 fastställda staten. Sålunda höjdes posten till hyra m. m. till förslagsvis 227,000 kronor

och posten till kostnad för ortsombuden m. m. till förslagsvis 340,000 kronor, medan å andra sidan posten till avlöningar m. m. sänktes till högst 856,000 kronor. Samtidigt bestämdes slutsumman för staten under budgetåret 1929/1930 till 1,439,500 kronor.

Såsom framgår av de anförda siffrorna, överstiger statens slutsumma för budgetåret 1930/1931 med 24,500 kronor det för samma budgetår beviljade anslaget.

Detta förhållande sammanhänger *dels* därmed att Kungl. Maj:t genom nyss-nämnda brev den 27 juni 1930 medgivit, att vissa ytterligare lokaler i den fastighet, som för närvarande till avsevärd del förhyres för anstaltens räkning, finge mot en årlig hyresersättning av 2,550 kronor tills vidare från och med den 1 juli 1930 upplåtas till anstalten, *dels ock* därmed, att utöver det extra anslaget till upprätthållande av anstaltens verksamhet skall för varje budgetår till anstalten utbetalas visst belopp av anstaltens olycksfallsförsäkringsfonds medel såsom ersättning till statsverket för anstaltens bestyr med förvaltningen av nämnda fond. Sistberörda belopp, som tidigare varit bestämt till 16,500 kronor, är genom nämnda brev den 27 juni 1930 tills vidare fixerat till 22,000 kronor.

I skrivelse den 18 september 1930 har *riksförsäkringsanstalten* gjort framställning rörande beräkning av extra anslag för upprätthållande av anstaltens verksamhet under nästkommande budgetår.

Vad till en början angår posten till *avlöningar m. m.* har anstalten därvid meddelat, att under budgetåret 1929/1930 för nämnda ändamål utgivits 854,388 kronor, samt anför, att nämnda post, som — såsom förut nämnts — i staten för löpande budgetår är upptagen till 871,000 kronor, för nästa budgetår torde få höjas avsevärt. Såsom skäl härför har anstalten först och främst framhållit *den ökning, som under senare år inträtt i anstaltens arbetsbörda*. I sådant hänseende erinrar anstalten, hurusom anstalten vid begäran om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1930/1931 framhållit, att antalet anmälda olycksfall förededde en betydande stegring samt att det, därest stegringen i antalet olycksfall komme att fortsätta, syntes bliva oundvikligt att utöka anstaltens personal i större omfattning, än som vore en följd av de under senare år genomförda lagändringarna. Riksförsäkringsanstalten framhåller nu, att under senaste tiden såväl antalet olycksfallsanmälningar som även antalet i anstaltens arbetsgivarregister upptagna arbetsgivare fortsatt att ökas i högst betydande grad. Anstalten hänvisar härvid till en anstaltens skrivelse bilagd promemoria, som utvisar bland annat följande.

Ökningen i antalet årligen anmälda olycksfall har under åren 1922—1928 utgjort 39,005 eller i genomsnitt 5,570 per år beträffande försäkringar i riksförsäkringsanstalten och de enskilda försäkringsbolagen tillsammans. Av sist-nämnda antal hava omkring 3,290 belöpt på riksförsäkringsanstalten och omkring 2,280 på bolagen. Motsvarande ökning uppgår för år 1929 till 25,780 olycksfall eller till mer än 4 gånger den genomsnittliga ökningen för åren 1922—1928. Av 1929 års ökning belöpa på anstalten 12,909 och på bolagen 12,871 olycksfall.

Under månaderna januari—augusti 1930 hava för anstalten och bolagen tillsammans anmälts 82,754 olycksfall, vilket vore 13,470 mera än under motsvarande tid år 1929. Av ökningen komma på anstalten 9,815 och på bolagen 3,655

olycksfall. Under det att ökningen under år 1929 var ungefär lika fördelad på anstalten och bolagen, har ökningen alltså under de första 8 månaderna av år 1930 varit inemot tre gånger så stor för anstalten som för bolagen.

Antalet i anstaltens arbetsgivarregister upptagna arbetsgivare utgjorde år 1919 296,940, år 1928 449,140 och år 1929 469,330. Ökningen faller emellertid helt på s. k. mindre arbetsgivare, d. v. s. i allmänhet sådana, som icke regelbundet under hela året sysselsätta minst fem arbetare, medan antalet s. k. större arbetsgivare nedgått från 48,440 år 1919 till 42,230 år 1928 och 43,100 år 1929.

I anslutning till dessa uppgifter har riksförsäkringsanstalten härefter anfört följande.

Den stegring i arbetsmängden, som sålunda ägt rum, hade — oaktat rationellt utnyttjande av tillgängliga arbetskrafter och ytterligare utökning av antalet arbetsbesparande maskiner, däribland med en bokföringsmaskin — icke kunnat mötas utan viss ökning av personalen. Denna hade därför under tiden 1 januari 1929—1 september 1930 i antal ökats från 307 till 327, rent tillfälliga arbetskrafter oberäknade. Beträffande den sålunda företagna personalökningen hade anstalten av sparsamhetsskäl iakttagit större återhållsamhet än som i fortsättningen — sedan ökningen i arbetet numera visat sig konstant — kunde upprätthållas. Enligt anstalten hade personalen på grund av den ökade arbetsmängden blivit och vore fortfarande hårt pressad, och övertidsarbete hade i stor utsträckning förekommit. Härtill komme, att arbetet inom anstalten till stor del vore av natur att fordra snabb handläggning och att det med en otillräcklig personal kunde befaras, att de anspråk, som därutinnan måste ställas, icke kunde uppfyllas.

Rörande de avlöningskostnader, som föranledas av det ökade personalbehovet, har anstalten härefter anfört i huvudsak följande.

Avlöningskostnaderna för den nuvarande icke-ordinarie personalen kunde för budgetåret 1930/1931 — inklusive avlöningsförhöjningar — beräknas till omkring 900,000 kronor. Därtill komme för vikariatsersättningar, avlöningar till tillfälliga arbetskrafter, övertid ersättningar m. m. sammanlagt omkring 10,000 kronor. Summan härav utgjorde 910,000 kronor. Med hänsyn därtill, att vid en del vikariat ersättningen utginge från det ordinarie anslaget, kunde emellertid denna summa minskas med 12,000 kronor. Belastningen å anslagsposten till avlöningar m. m. till icke-ordinarie befattningshavare kunde alltså för innevarande budgetår beräknas till omkring 898,000 kronor, eller till 27,000 kronor mera än det belopp, vartill sagda post upptagits i nu gällande stat.

För budgetåret 1931/1932 beräknade anstalten kostnaderna för avlöning av den nuvarande icke-ordinarie personalen, inklusive sedvanliga avlöningsförhöjningar, till omkring 925,000 kronor. Emellertid måste man — även om ökningen av antalet registrerade arbetsgivare och anmälda olycksfall icke skulle komma att fortsätta — räkna med ett ökat personalbehov under nästa budgetår. Den redan inträdda ökningen i arbetet komme nämligen delvis att göra sig gällande först under budgetåret 1931/1932, varjämte för redan nu förefintliga arbetsuppgifter oundgängligen krävdes viss personalförstärkning. Kostnaden för den erforderliga utökningen av personalen kunde uppskattas till omkring 30,000 kronor. För vikariatsersättningar, tillfälliga arbetskrafter, övertid ersättningar m. m. syntes även för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 10,000 kronor. Sammanlagda kostnaderna skulle då bliva 965,000 kronor, vilket belopp dock med hänsyn till de vikariatsersättningar, som belastade det ordinarie anslaget, kunde reduceras med omkring 12,000 kronor eller till 953,000 kronor.

Av infortrade kompletterande uppgifter från riksförsäkringsanstalten framgår vidare följande. För den icke-ordinarie personal, som den 1 september 1930 funnits anställd, hade verkställt detaljerad beräkning av löneförmånerna. Därvid hade framgått, att avlöningarna till befattningshavare å extra stat samt övriga extra ordinarie befattningshavare beräknades för budgetåret 1930/1931 till omkring 837,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 till omkring 852,000 kronor. För extra befattningshavare beräknades avlöningarna för 1930/1931 till cirka 62,000 kronor och för 1931/1932 till ungefär 72,000 kronor. De båda sistnämnda beloppen avse avlöning åt 30 befattningshavare, anställda under tiden från juni 1929. Till samma befattningshavare hade under budgetåret 1929/1930 utgått sammanlagt omkring 13,000 kronor. Den beräknade kostnaden 30,000 kronor för ytterligare ökning av personalen avser 4 manliga och 10 kvinnliga befattningshavare. Senare har emellertid anstalten upplyst, att efter det skrivelsen med anslagsberäkningen ingivits ytterligare måst anställas 6 extra befattningshavare, vilket — om även en viss, först numera känd avgång av andra tjänstemän toges i beräkning — motsvarade en nettoökning i kostnaden för innevarande budgetår med omkring 4,000 kronor.

Beträffande den av anstalten sålunda beräknade ökningen i personalkostnaderna anmärker anstalten, att densamma syntes kunna bestridas utan stegring i statsverkets verkliga utgifter. Härom anför anstalten närmare följande.

Enligt § 16 i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete skulle såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för försäkringsrådets och riksförsäkringsanstaltens verksamhet för varje försäkring i anstalten till statsverket erläggas tilläggsavgift med belopp motsvarande fem procent av försäkringsavgiften. Under de senaste åren hade beloppet av till anstalten inflytande försäkringsavgifter avsevärt stigit, och detta hade medfört en motsvarande stegring av tilläggsavgifterna. Sålunda hade försäkringsavgifterna från år 1928 till år 1929 ökats med omkring 2,000,000 kronor, i följd varav tilläggsavgifterna ökats med omkring 100,000 kronor. De från anslaget till anstaltens verksamhet utgående avlöningarna hade under år 1928 uppgått till 834,079 kronor. Bortsåge man från utgifterna för avlöningsförhöjningar, komme enligt anstalten säkerligen nyssnämnda belopp av 100,000 kronor att väl täcka merkostnaderna både för den redan genomförda och för den av anstalten föreslagna personalökningen.

Enligt anstaltens i det föregående framlagda beräkningar skulle anslagsposten till avlöningar m. m. för nästa budgetår upptagas till 953,000 kronor. Anstalten har emellertid hemställt, att nämnda post måtte ytterligare höjas med 1,000 kronor eller till 954,000 kronor. Denna hemställan sammanhänger med ett av anstalten framlagt *förslag rörande viss förändring i ställning och avlöningsförhållanden för de tillfälliga ledamöter*, vilka för närvarande förestå tre av anstaltens byråer.

Innan jag ingår på detta förslag, ber jag att i anslutning till en av anstalten i ämnet lämnad redogörelse i korthet få erinra om det sätt, varpå de särskilda byråerna inom anstalten alltsedan år 1917 förestått, samt de förändringar i berörda hänseende, som under årens lopp genomförts eller föreslagits.

I det betänkande, som ålderdomsförsäkringskommittén avgav den 19 oktober 1915 och som låg till grund för den sedermera antagna lagen den 17 juni 1916

om försäkring för olycksfall i arbete, beräknades, att sju byråchefsbefattningar skulle vara erforderliga för riksförsäkringsanstalten. I sin skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 april 1916 med förslag till stat för anstalten under 1917 och 1918 anslöt sig riksförsäkringsanstalten till denna uppfattning men föreslog för organisationsåret 1917 en begränsning av antalet byråchefer till sex, vilka borde uppföras å ordinarie stat. I samband med framläggande för 1916 års riksdag av proposition (nr 111) med förslag till lag om försäkring för olycksfall i arbete föreslog emellertid Kungl. Maj:t i särskild proposition (nr 250), bland annat, att å ordinarie avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten skulle upptagas tre byråchefer samt att för år 1917 skulle beräknas arvoden å extra stat för ytterligare tre byråchefer. Riksdagen, som biföll förslaget om uppförande av tre byråchefer å ordinarie stat, ansåg däremot, att å extra stat icke borde uppföras några tjänstebefattningar i tredje lönegraden (dåvarande byråchefsgraden), enär därigenom den blivande utredningen rörande anstaltens behov av befattningshavare i olika grader skulle föregripas.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 september 1916 föreslog riksförsäkringsanstalten uppförande å ordinarie stat av ytterligare tre byråchefsbefattningar, varjämte en byråchefsbefattning å extra stat borde beräknas för den frivilliga försäkringen under den i olycksfallsförsäkringslagen föreskrivna karenstiden av 35 dagar. Kungl. Maj:t, som ansåg att den ordinarie staten borde bibehållas oförändrad för år 1918, föreslog emellertid i statsverkspropositionen till 1917 års riksdag, att anstalten skulle äga att å extra stat för år 1918 antaga ytterligare två befattningshavare i tredje lönegraden. Föredragande departementschefen framhöll därvid, bland annat, att det givetvis måste medföra avsevärda olägenheter för anstaltens rekrytering, att ej heller för år 1918 några befattningshavare anställdes i tredje lönegraden utöver de å ordinarie staten uppförda. Det syntes under alla förhållanden uppenbart, att riksförsäkringsanstaltens arbetsmängd efter den nya lagens tillkomst bleve så omfattande, att en bestående uppdelning av anstaltens verksamhet å minst fem byråer erfordrades. Riksdagen ansåg emellertid, att av skäl, som av 1916 års riksdag uttalats, några tjänstebefattningar av tredje lönegraden icke borde uppföras å den extra staten.

I anledning av hemställan från riksförsäkringsanstalten föreslog Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1919 års riksdag uppförande å extra stat av en byråchefsbefattning, avsedd för anstaltens försäkringsbyrå. Riksdagen, som icke hade något att erinra mot detta förslag, beviljade medel för ändamålet.

I skrivelse den 30 augusti 1919 avgav riksförsäkringsanstalten förslag angående anstaltens försättande på ordinarie stat i större utsträckning, vilket förslag bland annat innefattade uppförande av ytterligare två byråchefsbefattningar å sådan stat jämte en dylik befattning å extra stat. I statsverkspropositionen till 1920 års riksdag uttalade emellertid vederbörande departementschef att, enär ett genomförande av allmän sjukförsäkring kunde komma att i vissa hänseenden påverka riksförsäkringsanstaltens organisation, borde med prövningen av anstaltens nyssnämnda framställning tills vidare anstå. Riks-

försäkringsanstalten upprepade i skrivelse den 15 juni 1920 sin framställning i ämnet, men densamma föranledde ej heller då till någon åtgärd.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 december 1917 gjorde riks-försäkringsanstalten framställning om förordnande av fyra tillfälliga ledamöter, som skulle tjänstgöra som chefer å de fyra byråer, vilka ej förestodos av byråchefer. Enligt beslut den 31 december 1917 förordnade Kungl. Maj:t i anledning härav fyra tjänstemän hos anstalten att tills vidare under tiden från och med den 1 januari till och med den 30 juni 1918 vara *tillfälliga ledamöter* hos anstalten. Förordnande av tillfälliga ledamöter skedde därefter i en följd och till samma antal intill utgången av år 1919. Från och med år 1920, då byråchefsbefattningen å extra stat tillkom, och alltsedan hava de tillfälliga ledamöterna varit tre till antalet. De tillfälliga ledamöterna hava städse haft samma befogenheter och åligganden som byråchefer.

Jag återgår härefter till riks-försäkringsanstaltens framställning.

Anstalten meddelar, att anstalten, vars byråindelning i stort sett varit oförändrad alltsedan år 1918, enligt den för anstalten gällande arbetsordningen består av följande sju byråer, nämligen administrativa byrån, försäkringsbyrån, försäkringsmatematiska och statistiska byrån, första, andra och tredje skaderegleringsbyråerna samt byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden. Av dessa byråer förestås andra och tredje skaderegleringsbyråerna samt byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden av tillfälliga ledamöter. Rörande de arbetsuppgifter, som enligt arbetsordningen tillkomma sistnämnda tre byråer, lämnar anstalten följande redogörelse.

Andra skaderegleringsbyrån handlägger ärenden rörande:

1) ersättning enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag och lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar till i statens tjänst anställda arbetare, utom till officerare, underofficerare och vederlikar;

2) invaliditets- och dödsfallsersättningar och i samband därmed utgivna ersättningar för läkarvård, proteser o. dyl. enligt samma lagar till övriga arbetare utom i fråga om första tillerkännande av invaliditetsersättning åt arbetare i jordbruk och hushåll (sistnämnda ärenden tillhöra första skaderegleringsbyrån);

3) ersättning enligt 1901 års olycksfallsersättningslag;

4) utbetalande av ersättningar för utländska försäkringsinrättningsräkning; samt

5) utlåtanden till domstolar eller myndigheter rörande invaliditetsersättning.

Å tredje skaderegleringsbyrån handläggas ärenden rörande:

1) ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring;

2) ersättning enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag till officerare, underofficerare eller deras vederlikar; samt

3) ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig.

Byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden handlägger:

1) frågor, huruvida *försäkringsplikt* enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag föreligger och vem denna åvilar samt huruvida person, som skadats genom olycksfall eller ådragit sig yrkessjukdom, är att anse såsom arbetare enligt nämnda lag och vem som är att betrakta såsom skadad arbetares arbetsgivare

samt frågor rörande omfattningen av frivillig försäkring för olycksfall utom arbete; samt

2) samtliga *fiskarförsäkringen* rörande ärenden, som icke äro av försäkrings-teknisk eller statistisk art. (Till byrån höra jämväl ärenden rörande de särskilda ombuden för fiskarförsäkringen.)

I fråga om arbetet å berörda tre byråer och den å desamma anställda personalen har anstalten lämnat vissa uppgifter. Av dessa inhämtas bland annat följande. Å *andra skaderegleringsbyrån* äro, inräknat ledamoten, en sekreterare och två notarier, anställda 21 personer. Under år 1929 utgjorde antalet utgående skrivelser från byrån 22,446 och summan av utanordnade ersättningsbelopp 4,376,748 kronor. Å *tredje skaderegleringsbyrån* äro, inräknat ledamoten och en notarie, anställda 10 personer. Under år 1929 utgjorde antalet utgående skrivelser 8,695 och summan av utanordnade ersättningsbelopp 1,371,303 kronor. Å *byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden* slutligen tjänstgöra, inräknat ledamoten och två notarier, sammanlagt 9 personer. Antalet utgående skrivelser utgjorde under år 1929 6,467 och summan av på grund av fiskarförsäkringen utanordnade ersättningsbelopp var 130,644 kronor. Beträffande arbetet å sistnämnda byrå har anstalten vidare anført, att försäkringspliktsärendena ofta vore av mycket svårlöst natur och krävde ingående utredningar samt att de vore av stor ekonomisk betydelse för riksförsäkringsanstaltens verksamhet. Under hänvisning till de lämnade uppgifterna framhåller anstalten, att arbetet å samtliga ifrågavarande tre byråer under de senare åren varit stätt i ständig ökning. År 1928 hade dåvarande chefen för anstalten, generaldirektören K. Levinson, företagit en undersökning för utrönande om möjligen någon av dessa byråer skulle kunna indragas. Undersökningen hade emellertid givit till resultat, att med hänsyn till ärendenas mängd och beskaffenhet sådan indragning icke borde ske.

Enligt av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser äger tillfällig ledamot i anstalten — utöver lön å egen befattning — uppbära särskild vikariatsersättning med belopp, motsvarande vad i sådant hänseende tillkommer honom vid förordnande å byråchefsbefattning, ävensom åtnjuta semester enligt för byråchef fastställda grunder. På grund av nyssnämnda bestämmelser åtnjuta de nuvarande tre tillfälliga ledamöterna i anstalten, vilka äro sekreterare hos anstalten, utöver sekreteraravlöningen en särskild ersättning, beräknad efter 3 kronor om dagen.

Anstaltens nu framlagda förslag går ut därpå, att de tre tillfälliga ledamotsbefattningarna måtte från och med nästa budgetår ersättas med en byråchef och två byrådirektörsbefattningar å extra stat. Till stöd för detta förslag har anstalten närmare anført följande.

Sedan den nuvarande ordningen med tillfälliga ledamöter såsom chefer för vissa byråer ägt bestånd i mer än tolv år, under vilken tid anstaltens arbetsbörda varit i stark ökning, funne anstalten det uppenbart, att ifrågavarande ledamöter borde erhålla en ställning, som motsvarade de befogenheter och det ansvar, som åvilade dem. Därest ledamöterna i riksförsäkringsanstalten fortfarande skulle hava avsevärt sämre ställning än motsvarande befattningshavare i andra ämbetsverk, komme detta att försvåra möjligheterna för anstalten att förvärva och bibehålla dugliga arbetskrafter för de högre tjänsterna. Den starka avgången från anstalten under de senaste åren av kvalificerade tjänstemän vore

ägnad att ingiva allvarliga betänkligheter. Dessutom syntes det vara av rättvisa och billighet påkallat, att ifrågavarande tillfälliga ledamöter, av vilka en varit förordnad sedan år 1918 och de övriga från respektive 1921 och 1927, erhöles någon förbättring i sin ställning.

Med hänsyn till de kvalificerade och ekonomiskt betydelsefulla ärenden, som handlades av ifrågavarande ledamöter, vore det utan tvivel motiverat, att samtliga, på sätt tidigare föreslagits, erhöles byråchefs ställning. Emellertid ansåge sig anstalten böra tills vidare inskränka sig till att föreslå en byråchefs-befattning, avsedd för andra skaderegleringsbyrån, och två byrådirektörs-befattningar i 28:e lönegraden, avsedda för de båda övriga byråerna. Därvid hade riks-försäkringsanstalten tagit hänsyn till att, med den fördelning av ärendena mellan byråerna, som för närvarande tillämpades och visat sig mest ändamålsenlig, å andra skaderegleringsbyrån handlades en större mängd ärenden av stor ekonomisk betydelse. I anledning därav vore också på denna byrå alltsedan byråns tillkomst placerad en sekreterare såsom ledamotens närmaste man.

De föreslagna nya befattningarna syntes tills vidare böra uppföras å extra stat.

Riks-försäkringsanstalten, som förutsätter, att samtidigt med de nya befattningarnas inrättande tre sekreterarbefattningar å extra stat skulle indragas, framhåller, att under denna förutsättning kostnaderna för genomförandet av den ifrågasatta förändringen skulle bliva relativt obetydliga. Rörande dessa kostnader meddelar anstalten följande.

Sammanlagda årskostnaden för de nuvarande tre tillfälliga ledamöterna utgjorde, inberäknat ledamotsarvoden men oavsett dyrtidstillägg, 29,505 kronor. Under förutsättning, att de nuvarande ledamöterna förordnades till respektive byråchef och byrådirektörer å extra stat samt erhöles rätt att tillgodoräkna sin tjänstgöring som ledamöter i enlighet med 12 § 1 mom. avlöningsreglementet, skulle de blivande kostnaderna utgöra:

1 byråchef (30 lönegraden)		kronor 10,980:—
1 byrådirektör och ledamot (28 lönegraden)		» 10,020:—
1 » » » (28 » »)		» 9,060:—
Summa kronor 30,060:—		

Därvid vore att märka, att den yngste ledamoten, därest han förordnades å byrådirektörsbefattning, skulle få vidkännas en avlöningsminskning av 615 kronor, varför personligt lönetillägg motsvarande minskningen syntes böra tillerkännas honom. Kostnadsökningen för alla tre tjänstemännen skulle inklusive nämnda lönetillägg tills vidare sammanlagt bliva (30,060 — 29,505 + 615) 1,170 kronor årligen.

Med anledning av nämnda kostnadsökning har anstalten, som förut beräknat kostnaderna för *avlöningar m. m.* till icke-ordinarie befattningshavare för budgetåret 1931/1932 till sammanlagt 953,000 kronor, ansett denna summa böra höjas till 954,000 kronor.

Jag övergår härefter till att redogöra för riks-försäkringsanstaltens förslag beträffande övriga anslagsposter. Vad därvid först beträffar anslagsposten till *hyra m. m.* har anstalten meddelat, att utgifterna från posten under budgetåret 1929/1930 uppgått till 233,424 kronor. För budgetåret 1930/1931 har, som förut nämnts, för detta ändamål beräknats ett belopp av 226,500 kronor. Kostnaderna å posten för budgetåret 1931/1932 skulle enligt riks-försäkrings-

Femte huvudtiteln.

anstaltens beräkning fördela sig på följande sätt (för jämförelse meddelas belastningssiffrorna för budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 och de för budgetåret 1930/1931 i huvudtiteln beräknade beloppen).

	1928/1929 (utgivet be- lopp)	1929/1930 (utgivet be- lopp)	1930/1931 (beräknat be- lopp)	1931/1932 (beräknat be- lopp)
	kronor	kronor	kronor	kronor
Hyra	130,680	130,680	133,200	99,900
Uppvärmning, belysning och städning	19,191	18,974	19,300	24,000
Resekostnads- och traktaments- ersättningar	4,062	2,901	8,000	8,000
Rättegångskostnader	1,501	2,156	800	800
Kostnad för läkarundersökning m. m.	442	172	500	300
Tryckningskostnader	23,484	23,778	24,000	27,500
Kostnader för prenumeration å tidningar och tidskrifter, in- köp och inbindning av böcker, liggare, diariier	6,715	6,557	6,700	6,500
Anskaffande och underhåll av inventarier	9,371	17,860	10,000	15,000
Skrivmaterialier	10,407	11,755	11,000	12,000
Telefoner och telegram, annon- sering m. m.	18,046	18,591	18,000	19,000
Summa kronor	223,899	233,424	231,500	213,000

Av Kungl. Maj:t gjord nedsätt-
ning av posten i dess helhet..

5,000

Summa 226,500

Beträffande vissa av de i denna sammanställning avsedda delposterna har anstalten anfört följande.

Kostnaden för *hyra*, som under budgetåret 1929/1930 uppgått till 130,680 kronor, komme i enlighet med det förut omnämnda medgivandet av Kungl. Maj:t till viss utökning av anstaltens lokaler att för innevarande budgetår ökas till omkring 133,200 kronor. Från och med den 1 april 1932 kunde emellertid riks försäkringsanstalten antagas erhålla lokal i den ämbetsbyggnad, som komme att uppföras å tomterna nr 8 och 9 i kvarteret Grönlandet Södra i Stockholm och där hyra icke skulle erläggas. I anledning därav syntes hyreskostnaden för budgetåret 1931/1932 kunna nedsättas till 99,900 kronor.

Å andra sidan syntes i följd av inflyttningen i den nya ämbetslokalen kostnaderna för *värme, belysning och städning* komma att ökas. För värme — som för närvarande inginge i hyresbeloppet — borde för tiden 1 april—30 juni 1932 beräknas omkring 3,000 kronor, däri inbegripen kostnad för maskinist. För elektrisk ström — som för närvarande till en del inginge i hyresbeloppet — samt för städning borde beräknas en ökad kostnad av omkring 2,000 kronor. Utgiftsposten till värme, belysning och städning syntes på grund härav böra upptagas till 24,000 kronor.

Resekostnads- och traktamentsersättningarna hade under budgetåret 1929/1930 uppgått till 2,901 kronor, medan ifrågavarande delpost för nämnda budgetår varit beräknad till 4,000 kronor. På anstaltens förslag hade denna post för löpande budgetår beräknats till 8,000 kronor. Detta förslag hade anstalten framför allt motiverat därmed, att den starka stegringen i olycksfalls-

kostnaderna nödvändiggjorde ett närmare personligt samarbete mellan härför lämpade tjänstemän hos anstalten och ledningen för de särskilda i anstalten försäkrade industriföretagen i syfte att söka begränsa nämnda kostnader. Då detta skäl alltjämt ägde giltighet, föreslog anstalten, att för nämnda ändamål även för nästa budgetår måtte beräknas ett belopp av 8,000 kronor.

Utgifterna i anledning av rättegångar hade under budgetåret 1929/1930 uppgått till 2,156 kronor. Emellertid hade under samma tid influtit 2,455 kronor i riks försäkringsanstalten tillerkända rättegångskostnader m. m. Enär storleken av det belopp, som framdeles kunde komma att på så sätt inflyta, ej kunde beräknas, syntes det icke tillrådligt att upptaga anslagsposten till lägre belopp än det nuvarande eller 800 kronor.

Vad anginge *tryckningskostnaderna* hade desamma under budgetåret 1929/1930 belöpt sig till 23,778 kronor. Med hänsyn till verksamhetens ökade omfattning syntes dessa kostnader icke kunna för budgetåret 1931/1932 beräknas till lägre belopp än 25,000 kronor.

Emellertid skulle riks försäkringsanstalten av särskild anledning vilja ifrågasätta, att denna utgiftspost beräknades till något högre belopp. Enligt medgivande av Kungl. Maj:t den 13 april 1923 tillhandahölle riks försäkringsanstalten mot viss låg ersättning — för närvarande 5 öre för dublettexemplar — åt arbetsgivare m. fl. formulär till anmälan om olycksfall i arbete. Inkomsten å försäljningen av dessa formulär hade under senaste budgetåret uppgått till omkring 2,000 kronor, varmed alltså nettoutgifterna under ifrågavarande post minskats. Enär klagomål anförts över att anstalten betingade sig ersättning för ifrågavarande för ingivande av anmälningar till anstalten erforderliga formulär, syntes det önskvärt, att anstalten kunde sättas i tillfälle att på begäran utlämna desamma kostnadsfritt. Med beräkning av någon ökning i förbrukningen torde för ändamålet ett belopp av omkring 2,500 kronor vara erforderligt. Utgifterna för tryckningskostnader borde i händelse av bifall till detta förslag upptagas till 27,500 kronor.

Beträffande anslagsposten till *anskaffande och underhåll av inventarier* meddelar anstalten, att utgifterna från denna post under budgetåret 1929/1930 uppgått till 17,860 kronor. En väsentlig del av denna kostnad hade föranletts av inköp av en bokföringsmaskin till ett pris av 6,210 kronor, genom vars användning kostnaderna för minst två biträden inbesparats. Enär ett antal av anstaltens skriv- och räknemaskiner, som anskaffats under krigstiden, vore förslitna, vore enligt anstalten nyanskaffning av sådana nödvändig. Anslagsposten för inventarier syntes, bland annat med hänsyn härtill, böra beräknas till 15,000 kronor.

I fråga om anslagsposten till *kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader* har anstalten uttalat sig på följande sätt.

Belastningen å posten, som i staten för budgetåret 1929/1930 upptagits till förslagsvis 300,000 kronor, hade under samma budgetår uppgått till 337,641 kronor. Därav utgjordes emellertid ett belopp av 31,500 kronor av utgifter, som rätteligen belöpte å budgetåret 1928/1929, medan återstoden eller omkring 306,000 kronor utgjordes av utgifter, som verkligen hänförde sig till budgetåret 1929/1930. Utgifterna för ortsombuden hade numera i viss mån begränsats därigenom, att ersättningarna till ombuden till största delen bestämts att utgå i form av fixa arvoden. För vissa ombud hade dock rörliga arvoden bibehållits, nämligen för sjukkassorna, som erhöle visst belopp för varje reglerat olycksfall, för mantalsombuden, som upprättade arbetsgivarförteckningarna och härför erhöle visst belopp per arbetsgivare, samt i fråga om ombuden för fiskarförsäkringen, till vilka provision utginge vid anskaffning och förnyelse av försäkringar. Beloppet av dessa rörliga arvoden hade alltjämt stigit i mån som verksamheten tillväxt. På grund av verksamhetens starkt ökade omfattning

syntes anslagsposten för budgetåret 1931/1932 icke kunna beräknas till lägre belopp än 320,000 kronor.

Anslagsposten till *omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder* har av anstalten beräknats till samma belopp som för budgetåret 1930/1931 eller till 22,000 kronor.

Enligt sålunda angivna beräkningsgrunder har riksförsäkringsanstalten uppskattat det för upprätthållande av anstaltens verksamhet för budgetåret 1931/1932 utöver det ordinarie anslaget erforderliga beloppet på följande sätt:

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, ersättningar till sakkunniga, personliga löne-tillägg m. m., förslagsvis	kronor	954,000
hyra, kostnad för uppvärmning, belysning och städning, rese-kostnads- och traktamentsersättningar, rättegångskostna-der, kostnad för läkarundersökning och anskaffande av läkarbetyg, då sådant ej skall bekostas av arbetsgivare eller ersättas från annat anslag, samt andra dylika kost-nader, tryckningskostnader samt kostnader för prenume-ration å tidningar och tidskrifter, inköp av böcker, anskaf-fande och underhåll av inventarier, för skrivmaterialier, telefoner och telegram, annonsering m. m., förslagsvis ..	»	213,000
kostnad för ortsombuden samt andra dylika kostnader, för-slagsvis	»	320,000
omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder (däri inräknat avlöning till en icke-ordinarie be-fattningshavare i 21:a lönegraden, avdelning B, i löneplanen och en extra ordinarie befattningshavare i 11:e lönegra-den samt kostnad för erforderligt skrivbiträde ävensom arvoden och ersättning till särskilda ledamöter jämte suppleanter vid behandling inom anstalten av frågor rörande fondförvaltningen), förslagsvis	»	22,000
Summa kronor		1,509,000

I enlighet med denna beräkning och efter frändragande av förenämnda från olycksfallsförsäkringsfonden utgående belopp av 22,000 kronor skulle alltså enligt riksförsäkringsanstaltens förslag det extra anslaget till anstaltens verksamhet under nästkommande budgetår upptagas med 1,487,000 kronor, motsvarande en höjning i förhållande till nuvarande anslag med 82,000 kronor.

I anledning av riksförsäkringsanstaltens framställning hava infordrade ut-låtanden avgivits av statskontoret den 9 oktober 1930 och av allmänna civil-förvaltningens lönenämnd den 5 november 1930.

Statskontoret har i huvudsak anfört följande.

Vad beträffade anslagsposten till avlöningar till icke-ordinarie befattnings-havare m. m. innebure det begärda beloppet en höjning i förhållande till vad som för samma ändamål beviljats för innevarande budgetår med icke mindre än 83,000 kronor eller alltså med nära 10 %. Under budgetåret 1929/30 hade de till icke-ordinarie befattningshavare utbetalade avlöningarna icke uppgått till det för nämnda budgetår beviljade anslagsbeloppet, 865,000 kronor, utan stannat vid 854,388 kronor. I förhållande till sistnämnda belopp innebure den nu be-gärda summan en ökning av i det närmaste 100,000 kronor.

Statskontoret funne sig svårigen kunna göra något bestämt uttalande om huruvida den begärda förhöjningen av ifrågavarande anslagspost kunde anses

betingad av den onekligen avsevärda ökningen av riks försäkringsanstaltens arbetsbörda. Förhöjningen förefölle dock — även i betraktande av det på senare åren ökade antalet till riks försäkringsanstalten inkomna olycksfallsanmälningar — att vara tämligen hög.

Vidkommande framställningen i vad den avsåge uppförande å extra stat av en byråchefsbefattning (B 30), avsedd för andra skaderegleringsbyrån, och två byrådirektörsbefattningar (B 28), avsedda för tredje skaderegleringsbyrån och byrån för försäkringsplikts- och fiskarförsäkringsärenden måste givetvis betänkligheter möta att, utan samband med en allmän översyn av riks försäkringsanstaltens personalbestånd, nu upptaga denna fråga till särskild prövning. För den händelse emellertid Kungl. Maj:t skulle finna dessa betänkligheter icke böra vara utslagsgivande, ville statskontoret i ärendet anföra följande. Statskontoret funne det i och för sig berättigat, att de sekreterare i lönegraden B 24, vilka innehade förordnanden som tillfälliga ledamöter, erhöles en med hänsyn till deras ställning som ledamöter av ämbetsverket och ledare av arbetet å självständiga byråer bättre avvägd placering å löneplanen. I betraktande av de uttalanden, som gjordes av 1916 och 1917 års riksdagar i anledning av då föreliggande förslag att å extra stat uppföra tjänstebefattningar i dåvarande tredje lönegraden, nuvarande lönegraden B 30, ansåge sig statskontoret dock icke kunna biträda framställningen om inrättande av en dylik befattning för andra skaderegleringsbyråns vidkommande. Statskontoret ansåge sig därför allenast kunna — under förut angiven förutsättning — på så sätt förorda bifall till framställningen i denna del, att i stället för de tre tillfälliga ledamötsbefattningarna upprättades byrådirektörstjänster å extra stat.

Av riks försäkringsanstaltens framställning framginge, att, därest de nuvarande tillfälliga ledamöterna placerades i lönegraden B 28, de två äldsta ledamöterna skulle erhålla lön enligt 29:e och den yngste ledamoten enligt 27:e löneklassen. Därigenom skulle sistnämnde ledamot, som för närvarande uppbure en avlöning av sammanlagt 9,675 kronor för år, därav 8,580 kronor i egenskap av sekreterare med placering i 26:e löneklassen och 1,095 kronor såsom ledamot, komma att få vidkännas en årlig löneminskning å 615 kronor. Enär vissa betänkligheter syntes kunna anföras mot att, på sätt riks försäkringsanstalten föreslagit, tillgripa utvägen att genom personligt lönetillägg tillförsäkra denne befattningshavare samma avlöningsförmåner å extra stat, som tillkommit honom före vederbörande befattnings omplacering å löneplanen, ville statskontoret med hänsyn till de i detta fall föreliggande säregna omständigheterna i stället ifrågasätta, huruvida icke billigheten krävde, att det medgäves, att ifrågavarande befattningshavare, därest han komme att tillträda befattning såsom byrådirektör å extra stat, omedelbart finge placeras i 28:e löneklassen med rätt för honom att därefter vinna fortsatt uppflyttning, först då han enligt eljest gällande bestämmelser skulle bliva berättigad därtill. Genom en dylik anordning skulle han praktiskt taget undgå en minskning i nuvarande löneinkomster. Därest nu ifrågasatta medgivande lämnades, skulle de årliga kostnaderna för avlöningar åt ifrågavarande tre befattningshavare till en början komma att uppgå till 29,580 kronor, vilket i förhållande till deras nuvarande avlöningsförmåner om tillhopa 29,505 kronor innebure en årlig ökning av endast 75 kronor. Sedan dessa tre befattningshavare erhållit uppflyttning i högsta för byrådirektör å extra stat gällande löneklass skulle de årliga kostnaderna uppgå till sammanlagt 31,500 kronor ($3 \times 10,500$) eller 1,995 kronor mera än deras nuvarande sammanlagda avlöning.

I övrigt hade förevarande framställning icke givit statskontoret anledning till annat uttalande, än att det syntes kunna ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreläge att frängå hittills tillämpad praxis att utkräva en viss, låt vara låg ersättning för de formulär till anmälan om olycksfall i arbete, som riks försäkringsanstalten tillhandahölle arbetsgivare m. fl. Även om inkomsten

därav endast uppginge till obetydliga belopp, torde likväl ett borttagande av denna ersättning kunna föranleda, att åtgången av dessa blanketter skulle avsevärt ökas.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som allenast yttrat sig beträffande anstaltens förslag rörande de tillfälliga ledamöterna i anstalten, har i sådant hänseende anfört följande.

Med hänsyn därtill, att riksförsäkringsanstaltens organisations- och personalförhållanden, med de arbetsuppgifter som för närvarande ankomme på denna anstalt, ännu icke varit föremål för någon mera genomgående undersökning ur besparingssynpunkt, funne visserligen lönenämnden någon tvekan kunna råda, huruvida anstaltens förslag om uppflyttning i lönegrad av anstaltens tillfälliga ledamöter borde upptagas till omedelbart avgörande. Då emellertid nämnden i likhet med statskontoret funne det berättigat, att ifrågavarande befattningshavare erhöles en med hänsyn till deras ställning såsom ledamöter av ämbetsverket och ledare av arbetet å självständiga byråer bättre avvägd placering å löneplanen, hade nämnden funnit sig icke böra framställa någon erinran mot att åtgärder i den av ämbetsverket angivna riktningen nu vidtoges.

Innan en undersökning i antydda syfte blivit verkställd, ansåge sig dock nämnden icke kunna förorda bifall till anstaltens förslag, i vad detta avsåge inrättande av en ny extra byråchefsbefattning, utan finge nämnden i anslutning till vad statskontoret i sitt yttrande anfört förorda, att å anstaltens extra stat uppfördes — i stället för föreslagna en byråchefs- och två byrådirektörsbefattningar — tre byrådirektörstjänster med placering i 28:e lönegraden. I samband därmed syntes tre av de å anstaltens extra stat uppförda sekretterartjänsterna böra indragas.

Beträffande de avlöningsförmåner, som vid bifall till detta nämndens förslag enligt gällande bestämmelser skulle tillkomma de såsom tillfälliga ledamöter nu tjänstgörande befattningshavarna, därest dessa komme att tillträda befattning såsom byrådirektör å extra stat, vore att märka att, såsom riksförsäkringsanstalten framhållit, en av dem skulle få vidkännas en direkt löneminskning av 615 kronor för år. Till undvikande därav hade anstalten och statskontoret framlagt olika förslag.

För egen del finge nämnden anföra, att då de befattningshavare, varom här vore fråga, under hela den tid deras förordnanden varat fullgjort åligganden motsvarande dem, som ankomme på byråchef hos anstalten, och då jämväl en annan av ifrågavarande tillfälliga ledamöter skulle vid bifall till nämndens förslag komma att få vidkännas någon mindre löneminskning, billighetsskäl syntes tala för att de vid placering i löneklass såsom byrådirektörer på extra stat finge oavkortat tillgodoräkna sig förutvarande tjänstetid såsom tillfällig ledamot. Ett liknande tillgodoräkningssätt hade tidigare tillämpats vid den år 1925 beslutade uppflyttningen i lönegrad av vissa i förutvarande 15:e (nuvarande 24:e) lönegraden placerade befattningshavare, som före den nya löne-regleringen tillhört den förutvarande andra normalgraden. Genom ett medgivande av den innebörd, nämnden nu föreslagit, skulle eljest motsedda löneminskningar till följd av lönegradsuppflyttningen väsentligen bortfalla.

Därest löneförmånerna efter uppflyttningen beräknades på sätt nämnden nu förordat, skulle kostnaderna för avlöningar till ifrågavarande tre extra byrådirektörer belöpa sig till 30,540 kronor (två befattningshavare i 30:e löneklassen och en i 28:e löneklassen), vilket belopp i jämförelse med deras nuvarande avlöningsförmåner om tillhoppa 29,505 kronor innebure en årlig utgiftsökning under den närmaste tiden av 1,035 kronor.

Departements-
chefen.

Vad beträffar anslagsposten till *avlöningar m. m.* har anstalten i huvudsak motiverat den föreslagna höjningen dels därmed att den på senare tid inträdda

starka stegringen av antalet olycksfall i arbete nödvändiggjort en utökning av anstaltens icke-ordinarie personal, en ökning som, därest anstaltens arbete skulle kunna på tillfredsställande sätt medhinnas, måste i viss omfattning fortgå jämväl under nästa budgetår, dels ock med den fortgående kostnadsökningen på grund av avlöningsförhöjningar till redan anställd icke-ordinarie personal. Därjämte har anstaltens förslag rörande omreglering av de tre befattningarna såsom tillfälliga ledamöter i anstalten föranlett en höjning av det under nämnda post beräknade beloppet med 1,000 kronor.

Vad till en början angår sistnämnda förslag, finner jag det i likhet med riks-försäkringsanstalten skäligt och riktigt, att de tre tillfälliga ledamöterna i anstalten nu erhålla en tjänsteställning, som bättre än den hittillsvarande svarar mot de kvalificerade och omfattande arbetsuppgifter, vilka tillkomma dessa befattningshavare. Med hänsyn därtill att riksdagen år 1919 medgivit inrättande av en extra byråchefsbefattning, avsedd att ersätta en tidigare befintlig ledamotsbefattning, synes mig av statskontoret återopade uttalanden av 1916 och 1917 års riksdagar mot nyinrättande av tredjegradsbefattningar icke i och för sig utgöra något skäl mot tillfällig ledamots placering såsom extra byråchef. Enär emellertid enligt mitt förmenande tillräckliga skäl icke föreligga för att i detta sammanhang göra sådan åtskillnad, att ledamoten å andra skaderegleringsbyrån skulle placeras i högre lönegrad än de andra ifrågavarande ledamöterna, får jag i anslutning till vad statskontoret och lönenämnden i sina yttranden hemställt förorda inrättande från och med nästa budgetår av tre befattningar å extra stat, samtliga placerade i lönegraden B 28 och med uttrycklig beteckning såsom ledamot och byrådirektör, på sätt förekommer exempelvis i försäkringsinspektionen. I och med inrättandet av dessa befattningar böra — såsom anstalten i sitt förslag förutsatt — indragas tre sekreterarbefattningar å extra stat. Vidare får jag — med biträdande av lönenämndens förslag i ämnet — föreslå, att befattningshavare, som vid övergången innehar förordnande såsom tillfällig ledamot i anstalten, må, därest han förordnas till ledamot och byrådirektör, berättigas att, utan hinder av de i avlöningsreglementet stadgade inskränkningarna för placering i löneklass, i den nya befattningen oavkortat räkna sig till godo förutvarande tjänstetid såsom tillfällig ledamot. Därest detta förslag godkännes, kan det icke inträffa, att någon av de nuvarande tillfälliga ledamöterna genom förordnande till byrådirektör erhåller nämnvärd minskning i avlöningsförmåner. På grund härav synas mig av anstalten ifrågasätta särskilda bestämmelser om rätt till personlig lönefyllnad till en av ledamöterna bliva överflödiga. Beslut om rätt till här föreslaget tillgodoräknande torde, därest riksdagen ej framställer någon erinran däremot, böra meddelas av Kungl. Maj:t. Då ett bifall till mitt förslag beträffande de tillfälliga ledamotsbefattningarna kan för nästa budgetår beräknas medföra en ökad årsutgift av 1,035 kronor, anser jag här ifrågavarande anslagspost böra av denna anledning höjas med 1,000 kronor eller samma belopp, som av anstalten beräknats för ändamålet.

Vad härefter beträffar den höjning av nämnda post, som erfordras till följd av stegringen i antalet olycksfall, så framgår av det föregående, såväl att denna stegring varit högst betydande som ock att anstalten redan sett sig nödsakad

att i anledning av densamma avsevärt utöka sin icke-ordinarie personal. Den sålunda anställda personalen lär säkerligen bliva behöfelig även under nästa budgetår. Däremot torde man tills vidare icke böra utgå från att anstaltens arbetskrafter skola jämväl under budgetåret 1931/1932 behöva i större utsträckning förstärkas. De försämrade ekonomiska konjunkturerna och därmed följande driftsinskränkningar inom ett flertal industrier synas mig nämligen giva grundad anledning antaga, att stegringen i antalet olycksfall under den närmaste tiden kommer att avtaga och att därigenom anstaltens behov av ytterligare personal skall i motsvarande mån minskas. Det av anstalten för avlöning till dylik personal under nästa budgetår beräknade beloppet av 30,000 kronor, torde därför kunna nedsättas med hälften eller till 15,000 kronor.

Vidare torde av vissa från riksförsäkringsanstalten infortrade uppgifter framgå, att anstalten möjligen beräknat kostnaderna för avlöningsförhöjningar väl högt och att en minskning av det beräknade beloppet för nämnda ändamål med omkring 10,000 kronor synes kunna företagas.

Med anledning härav synes mig anslagsposten till avlöningar m. m., som av anstalten uppskattats till 954,000 kronor, kunna begränsas till (954,000 — 15,000 — 10,000) 929,000 kronor.

I fråga om anslagsposten till *hyra m. m.* ansluter jag mig i stort sett till anstaltens förslag. Dock synes det mig icke lämpligt att vid innevarande tidpunkt göra en sådan ändring, att de formulär till anmälan om olycksfall i arbete, vilka för närvarande genom anstalten tillhandahållas arbetsgivarna mot en ersättning av 5 öre per dubblettexemplar, skulle, på sätt anstalten ifrågasatt, utlämnas kostnadsfritt. Ersättningen torde också vara så låg, att den utan olägenhet kan bibehållas. Under förutsättning att ersättning för formulären fortfarande kommer att uttagas, torde ifrågavarande anslagspost kunna sänkas med 2,000 kronor i förhållande till anstaltens förslag. Jag får därför förorda, att posten för nästa budgetår upptages till 211,000 kronor.

Beträffande anslagsposten *omkostnader för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder* biträder jag anstaltens förslag. Däremot synes i avbidan på ytterligare erfarenhet och i anslutning till vad nyss anfördes rörande väntad inverkan av konjunkturförsämringen posten till *kostnad för ortsombuden m. m.* kunna bibehållas vid oförändrat belopp, vilket innebär en nedsättning med 10,000 kronor i förhållande till anstaltens förslag.

Enligt de nu angivna beräkningsgrunderna skulle alltså den extra staten för riksförsäkringsanstalten kunna beräknas till (15,000 + 10,000 + 2,000 + 10,000) 37,000 kronor lägre belopp än anstalten föreslagit eller alltså till (1,509,000 — 37,000) 1,472,000 kronor. Av detta belopp skulle i överensstämmelse med vad förut anförts en summa av 22,000 kronor motsvaras av omkostnaderna för förvaltningen av riksförsäkringsanstaltens fonder samt bestridas av olycksfallsförsäkringsfondens medel. Det extra förslagsanslaget till riksförsäkringsanstaltens verksamhet skulle alltså upptagas till 1,450,000 kronor.

Under återopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *riksförsäkringsanstaltens verksamhet* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 1,450,000.

18. **Försäkringsrådet.** Det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsrådet är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 83,600 kronor. Gällande stat för rådet, vilken stat godkänts av 1925 års riksdag och av Kungl. Maj:t fastställts genom brev den 8 maj 1925, är av följande lydelse.

Stat.	Kronor.
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	65,600
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	2,000
Arvode à 4,000 kronor till en var av två representanter för arbetsgivare och två representanter för arbetare.....	16,000
	Summa kronor 83,600

För upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet har riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1930/1931 beviljat, utöver det ordinarie anslaget, ett extra förslagsanslag av 44,600 kronor. I riksstaten för budgetåret 1929/1930 var för samma ändamål upptaget ett extra förslagsanslag å likaledes 44,600 kronor.

Genom beslut den 27 juni 1930 har Kungl. Maj:t fastställt följande stat för användningen av det extra förslagsanslaget till försäkringsrådets verksamhet under budgetåret 1930/1931.

avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare, högst	kronor 19,000
ersättning till sakkunniga, arvode till suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna, m. m., förslagsvis	» 17,500
reskostnads- och traktamentsersättningar, förslagsvis	» 400
kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m., förslagsvis	» 7,700
	Summa kronor 44,600

I skrivelse den 14 augusti 1930 har försäkringsrådet avgivit förslag dels rörande omförmälda ordinarie anslag, dels ock beträffande det extra anslaget för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet under budgetåret 1931/1932.

Innan jag ingår på försäkringsrådets förslag, ber jag att beträffande den hos rådet anställda personalen få erinra om följande.

Enligt den stat för försäkringsrådet, som fastställdes vid 1917 års riksdag, skulle rådet bestå av en president, två ordinarie försäkringsråd samt två representanter för arbetsgivare och två representanter för arbetare, varjämte å ordinarie stat uppfördes, bland andra, en sekreterare och en notarie. På extra stat beviljades dessutom anslag till ett försäkringsråd, en sekreterare och en notarie. Till grund för bestämmande av personalbehovet lades här-

vid ett beräknat antal besvärsmål av 3,000 för år, dock att nyssnämnda antal befattningshavare ansågs behövt även för det fall att besvärsmålen antal icke skulle bli större än omkring 1,500. Enligt planen skulle målen handläggas på två avdelningar med fyra föredragningsdagar i veckan. Skulle mot förmodan antalet mål bli så ringa, att någon uppdelning på särskilda avdelningar icke skulle erfordras, ansågs det möjligt att undvara de på extra stat uppförda befattningshavarna.

Antalet ordinarie befattningshavare hos rådet har sedan försäkringsrådets tillkomst icke undergått någon förändring. Detsamma gäller icke den hos rådet anställda icke-ordinarie personalen.

Vid 1923 års riksdag företogs i samband med allmän granskning av personalbehovet inom vissa centrala verk en undersökning rörande försäkringsrådets arbetsförhållanden. Därvid befanns, att försäkringsrådet arbetade endast på en avdelning och att antalet inkomna besvärsmål väsentligt understigit det beräknade antalet, i det att detsamma det år, då det varit högst, utgjort 829, vartill kommit mål, vilka utan att besvär anförts infordrats för granskning, till ett antal av 492. Första halvåret 1922 hade besvärsmålen antal utgjort 564 och antalet utan besvär infordrade mål 83. Dock upplystes samtidigt, att målens handläggning visat sig förenad med större besvär och förutsatte betydligt vidlyftigare förberedande utredning, än som på förhand antagits. Emellertid hemställde departementschefen, att med hänsyn till vad som upplysts den på extra stat uppförda avdelningen av försäkringsrådet måtte indragas. Detta förslag godkändes av Kungl. Maj:t och riksdagen. I enlighet härmed bestämdes det för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet avsedda extra förslagsanslaget från och med den 1 juli 1923 till 27,000 kronor.

Emellertid har försäkringsrådets arbetsbörda, såsom kommer att framgå av det följande, sedermera varit stadd i kraftig ökning. Härav hava föranletts åtskilliga höjningar såväl av anslaget till försäkringsrådets verksamhet som av den i anslaget ingående anslagsposten till avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare. Sistnämnda post, som för budgetåret 1924/1925 var upptagen till 2,040 kronor, höjdes sålunda för perioden 1925/1926 till 8,800 kronor, för perioden 1926/1927 till 12,300 kronor, för perioden 1927/1928 till 15,000 kronor, för perioden 1928/1929 till 17,400 kronor och för perioden 1929/1930 till 20,400 kronor.

Vid den i 1930 års statsverksproposition företagna beräkningen av anslaget till försäkringsrådets verksamhet för innevarande budgetår uppskattades i överensstämmelse med försäkringsrådets förslag medelsbehovet för ifrågavarande anslagspost till sistnämnda belopp eller 20,400 kronor. Vid fastställandet den 27 juni 1930 av stat för användningen av nämnda anslag nedsattes emellertid anslagsposten, såsom redan framgått av det anförda, till 19,000 kronor. Från posten beräknades därvid utgå -- förutom vikariatsersättningar och ersättningar för tillfällig skrivhjälp -- belopp till de ändamål, som angivas i följande uppställning.

Ersättning till ordinarie sekreteraren såsom tillfällig ledamot	kronor	1,095
Avlöning till en sekreterare å extra stat	»	7,212
Ersättning till sekreteraren å extra stat såsom tillfällig ledamot	»	900
Avlöning till 2 amanuenser i 16:e lönegraden, 14:e löneklassen (2 × 4,104)	»	8,208
Avlöning till en e. o. tjänsteman i 4:e lönegraden, 5:e löneklassen	»	2,520
Avlöning till en e. o. tjänsteman i 1:a lönegraden, löneklass c	»	1,836
Summa kronor		21,771

Att posten det oaktat ansågs kunna fastställas till endast 19,000 kronor berodde därpå, att man med ledning av erfarenheten från tidigare budgetår utgick från att de icke-ordinarie befattningshavarna skulle komma att under nu löpande budgetår i viss utsträckning uppehålla förordnanden å ordinarie tjänster, vilket — enär avlöningen under dylika förordnanden utgår från det ordinarie anslaget — skulle medföra viss besparing å ifrågavarande anslagspost. Vid postens bestämmande räknades emellertid också med att en mindre höjning av densamma måhända sedermera skulle visa sig erforderlig. Med anledning av det första beloppet i uppställningen vill jag vidare erinra, att sedan oktober 1924 den ordinarie sekreteraren hos rådet varit anlitad såsom tillfällig ledamot och därvid i sistnämnda egenskap uppburit en ersättning av 3 kronor om dagen från nu förevarande anslagspost. Beträffande de andra och tredje beloppen i uppställningen må framhållas, att sedan oktober 1929 hos rådet är anställd en sekreterare å extra stat samt att denne, vilken tidigare på förordnande uppehöll den ordinarie sekreterartjänsten, sedan något år vid sidan av sekreterargöromålen i avsevärd utsträckning tjänstgör som tillfällig ledamot och härför enligt vissa grunder äger uppbära arvode efter högst 900 kronor för år.

Den personal, som för närvarande mera permanent finnes tillgänglig för deltagande i ärendenas handläggning, utgöres alltså av, förutom försäkringsrådets chef, de två ordinarie försäkringsråden ävensom den ordinarie sekreteraren och sekreteraren å extra stat. Enligt lagen om försäkringsrådet skola ärendena prövas och avgöras av fem ledamöter eller av fyra ledamöter, om de äro ense. Av dessa ledamöter skall en vara representant för arbetsgivarna och en för arbetarna. Övriga utgöras av här avsedda, hos rådet anställda tjänstemän.

De nuvarande formerna för arbetets fördelning mellan de tjänstemän, som anlitas för deltagande i handläggningen, samt den omläggning av dessa former, som skulle möjliggöras genom ifrågasatt tillsättande av ytterligare ett försäkringsråd, framgå av följande, av försäkringsrådet lämnade redogörelse:

De till försäkringsrådet inkommande målen lottas på tre avdelningar. De två försäkringsråden samt den ordinarie sekreteraren äro föreståndare

för var sin avdelning och hava att envar å sin avdelning, med biträde av en föredragande, ombesörja målens erforderliga utredning och förberedande till föredragning. Föredragningen verkställles sedan dels av föreståndaren dels av föredraganden. Föreståndarna tjänstgöra dessutom vid rådets sammanträden i tur och ordning såsom ledamöter å varandras avdelningar. Såsom föredragande tjänstgör på en avdelning sekreteraren å extra stat, på en annan avdelning en t. f. sekreterare och på en tredje en t. f. notarie. Chefen deltagar såsom ledamot regelbundet å två avdelningar samt, i den mån övriga göromål sådant medgiva, jämväl å den tredje avdelningen. Å den avdelning, där sekreteraren å extra stat är föredragande, tjänstgör denne såsom ledamot vid avgörandet av de utav honom föredragna målen samt, då chefen ej är närvarande, även vid avgörandet av de mål, som föredragas av föreståndaren för avdelningen. Vid alla sammanträden tjänstgöra enligt särskild plan en representant för arbetsgivarna och en för arbetarna. På detta sätt komma i avgörandet av målen att deltaga fem ledamöter, nämligen dels tre av Kungl. Maj:t omedelbart tillsatta ledamöter eller i vissa fall i stället för någon av dem sekreteraren å extra stat såsom tillfällig ledamot och dels två representanter, en för arbetsgivarna och en för arbetarna.

Tillämpningen av denna arbetsordning är inskränkt på två sätt. Dels måste under en del av semestertiden en provisorisk arbetsordning tillämpas. Dels avgöras mål, som anses vara av särskilt prejudicerande betydelse, i plenum, däri rådets samtliga ledamöter med undantag av sekreteraren å extra stat deltaga.

Om försäkringsrådets ordinarie personalstat utökades med ett försäkringsråd, erbjuder sig såsom en lämplig anordning, att arbetet bedrives på fyra avdelningar med var sin föreståndare. De tre föredragandena finge då fördela sin föredragning på fyra i stället för såsom nu på tre avdelningar. Ökningen av arbetsresultatet skulle alltså uppstå därigenom att det arbete med utredning, inläsning och föredragning å egen avdelning samt biträdande såsom ledamot å andra avdelningar, som fullgöres av föreståndarna på avdelningarna, komme att utföras av fyra i stället för som nu av tre personer.

Jag övergår härefter till behandling av det av försäkringsrådet i skrivelse den 14 augusti 1930 framlagda förslaget.

Till belysande av rådets arbetsbörda har rådet i denna skrivelse till en början hänvisat till följande tablå, utvisande antalet till försäkringsrådet under åren 1922—1929 inkomna ärenden.

År	Bevärs- och underställda mål	Infordrade ärenden	Ansökningar om utbyte av livränta mot kapital m. m.	Summa
1922	1,170	328	275	1,773
1923	1,595	90	316	2,001
1924	1,948	75	269	2,292
1925	2,426	380	259	3,065
1926	2,525	267	340	3,132
1927	2,753	208	365	3,326
1928	2,806	170	345	3,321
1929	3,422	157	375	3,954

Till komplettering av tablån har rådet anført, att under tiden 1 januari—30 juni 1930 till rådet inkommit sammanlagt 2,241 ärenden, därav besvärsoch underställda mål 2,015. Motsvarande antal utgjorde för första halvåret 1929 sammanlagt endast 1,994 ärenden.

Antalet balanserade ärenden (besvärsoch underställda mål, infordrade ärenden, ansökningar om kapitalutbyte m. m.) utgjorde vid slutet av år 1924 747, vid utgången av år 1925 785, vid slutet av år 1926 890, vid utgången av år 1927 980, vid slutet av år 1928 1,041, den 30 juni 1929 1,377, den 31 december 1929 1,421 och den 30 juni 1930 1,487.

I de angivna siffrorna vore icke inräknade de vanligen förekommande förvaltningsärendena, ärenden av mera allmän natur, kungl. remisser m. m.

I detta sammanhang har försäkringsrådet erinrat, att den hos rådet uppkomna balansen vid behandlingen av försäkringsrådets anslagsbehov för nu löpande budgetår föranlett vissa uttalanden från statsmakternas sida. Rådet har härom anført följande.

Vid sina anstagsäskanden för budgetåret 1930/1931 hade *försäkringsrådet* i trots av föreliggande balans icke ansett sig böra föreslå någon höjning av posten till avlöningar och vikariatersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos rådet. Rådet hade nämligen ansett lämpligt att först avvakta resultatet av den nya anordningen med en sekreterare å extra stat ävensom att se till huruvida den starka ökningen av besvärmålen antal vore av mera tillfällig art. Vid behandlingen av denna fråga i 1930 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 17) hade *föredragande departementschefen* yttrat, att den omständigheten att summan av balanserade mål alltjämt stegrats visserligen vore ägnad att inge starka betänkligheter men att han i likhet med försäkringsrådet ansåge, att innan ytterligare åtgärder vidtoges, erfarenheterna av den senast gjorda personalökningen borde avvaktas. 1930 års riksdag hade i samma ämne uttalat, att riksdagen delade de av departementschefen uttalade betänkligheterna i fråga om den på senare år starkt stegrade balansen av oavgjorda mål hos rådet. I likhet med departementschefen och rådet ansåge emellertid riksdagen, att erfarenheterna av den senast gjorda personalökningen borde avvaktas, innan några ytterligare åtgärder vidtoges.

Under hänvisning till de lämnade sifferuppgifterna, för vilka i det föregående redogjorts, har försäkringsrådet beträffande rådets arbetsbörda anført i huvudsak följande.

Antalet inkommande ärenden vore alltjämt statt i ökning, och någon minskning syntes knappast vara att förvänta. Därvid borde även beaktas, att lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar, som medförde viss utvidgning i rådets arbetsområde, trätt i kraft först den 1 januari 1930. Verkningarna av nämnda lag beträffande rådets arbetsbörda hade därför ännu icke hunnit göra sig gällande, men det vore högst sannolikt att, då lagen varit i tillämpning någon tid och blivit mera känd, den komme att föranleda ytterligare ökning av antalet besvärmål till rådet.

Sedan försäkringsrådet börjat sin verksamhet hade — även frånsett nämnda lag — tillkommit flera författningar, som medfört vidgade arbetsuppgifter för rådet. I sådant hänseende vore att märka förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänst-

göring, och lagen den 24 maj 1928 (nr 135) om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

Genom sistnämnda lagändring hade bland annat borttagits ursprungligen stadgade karenstidsbestämmelser beträffande sjukpenningen. Detta hade medfört ett ökat antal besvärsmål rörande beräkningen av arbetsförtjänsten för bestämmande av sjukpenningens storlek.

Då det för övrigt gällde att bedöma försäkringsrådets arbetsbörda, borde hänsyn tagas därtill, att rådet — i olikhet med vad som i regel vore fallet beträffande övriga domstolar i fråga om civila mål — själv ombesörjde erforderliga kompletterande utredningar i förekommande ärenden, ett utredningsarbete, som krävde mycken tid. Skulle försäkringsrådet döma allenast med ledning av de uppgifter eller utredningar, som vederbörande parter genom egen försorg förebragte, skulle rådets arbete icke oväsentligt underlättas, men å andra sidan skulle i dylikt fall avsevärda kostnader förorsakas de skadade, respektive arbetsgivarna, som i flertalet ärenden skulle se sig nödsakade att till undvikande av rättsförlust anlita sakkunnigt biträde för utförande av sin talan.

Angående behovet av medel under nästa budgetår för *avlöning till rådets befattningshavare* har rådet härefter yttrat sig sålunda.

Den personalförstärkning rådet erhållit genom ökningen för budgetåret 1929/1930 av anslagsposten till avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hade på grund av det ständigt stegrade antalet ärenden icke varit tillräcklig att hålla antalet balanserade ärenden nere i önskelig grad. Ej heller vore rådet med nuvarande personal i tillfälle att annat än i mycket ringa omfattning fullgöra den prövning rörande försäkringsinrättnings beslut, som tillkomme rådet i de fall då dylika beslut icke överklagats. En utökning av rådets personal vore därför nödvändig.

Beträffande sättet för denna utökning har rådet anfört följande.

Försäkringsrådet vore högsta instans i frågor om tillämpningen av olycksfallsförsäkringslagen, lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar samt militärsättningsförordningen. Därjämte tillkomme det — såsom nyss antytts — rådet att, oaktat att klagan icke förts över försäkringsinrättnings beslut, till prövning upptaga dylika beslut. Försäkringsinrättningarnas avgöranden kunde gälla ganska betydande belopp. Det vore därför av högsta vikt, att de personer inom rådet, som i sista hand handlade ärendena, vore väl kvalificerade. De borde ock så långt möjligt i sin egenskap av domare vara tillförsäkrade den självständiga ställning, som en ordinarie anställning innebure.

Enligt rådet borde nu antalet ledamöter hos rådet utökas. Med hänsyn till det anförda borde därvid icke inrättas någon ny befattning som tillfällig eller extra ledamot utan borde i stället personalen förstärkas genom upp-tagande i den ordinarie staten av ytterligare ett försäkringsråd. Även om den ordinarie personalen på föreslaget sätt förstärktes, syntes det på grund av föreliggande balans vara nödvändigt att tills vidare behålla de nuvarande tillfälliga ledamöterna hos rådet.

Försäkringsrådet beräknar, att inrättandet av en befattning såsom försäkringsråd skulle behöva föranleda en höjning av det ordinarie anslaget till försäkringsrådet med 10,700 kronor, därav 10,500 kronor skulle erfordras för avlöning till innehavaren av den nya befattningen samt 200 kronor skulle

avses till förstärkning av anslagsposten till vikariatsersättningar. På grund härav har försäkringsrådet hemställt dels om höjning av den ordinarie statens anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän från 65,600 kronor till 76,100 kronor, av samma stats anslagspost till vikariatsersättningar från 2,000 kronor till 2,200 kronor samt av den ordinarie statens slutsumma från 83,600 kronor till 94,300 kronor, dels ock om höjning av det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsrådet till sistnämnda belopp.

Härefter har försäkringsrådet uttalat sig rörande den under anslaget till upprätthållande av *försäkringsrådets verksamhet* upptagna posten till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare*. Rådet har därvid först meddelat, att denna post, som för budgetåret 1929/1930 varit upptagen till högst 20,400 kronor, under nämnda budgetår belastats allenast med ett belopp av 18,321 kronor 73 öre. Beträffande denna underbelastning anför rådet, att den uppkommit dels och till det väsentliga därigenom att sekreteraren å extra stat kunnat förordnas först från och med den 4 oktober 1929, medan avlöning för honom beräknats från den 1 juli samma år, dels av förut antydda anledning, nämligen att icke-ordinarie befattningshavare haft förordnande för ordinarie tjänstemän och därunder uppburit avlöning från ordinarie förslagsanslaget samt vikarier ej kunnat förordnas å de icke-ordinarie befattningarna. Försäkringsrådet har vidare upplyst, att de icke-ordinarie befattningshavarna hos rådet uppbure avlöning från ifrågavarande anslagspost med de belopp, varmed räknats i den i det föregående angivna uppställning, vilken legat till grund för anslagspostens beräkning för löpande budgetår, allenast med den förändring att en av amanuenserna uppflyttats från 14:e till 15:e löneklassen. Beträffande denna post har rådet därefter anfört följande.

Vid beräkningen av posten för nästa budgetår måste hänsyn tagas därtill att dels sekreteraren å extra stat vore berättigad att redan från och med den 1 oktober 1930 erhålla uppflyttning från 23:e till 24:e löneklassen samt att den icke-ordinarie befattningshavaren i 4:e lönegraden från och med den 1 juli 1931 bleve berättigad till uppflyttning från löneklass 5 till löneklass 6. Detta medförde en kostnadsökning av (456 + 156) 612 kronor. Vidare erfordrades medel för vikariatsersättningar samt för ersättning åt tillfälligt biträde vid brådskande tillfällen, vartill komme, att den ene av amanuenserna, som länge tjänstgjort och fullgjort åligganden, som förut utfördes av en förste amanuens, billigtvis borde uppflyttas i högre lönegrad. Å andra sidan hade man att räkna med att en viss besparing å posten uppstode vid förordnande av icke-ordinarie befattningshavare på ordinarie tjänst.

Under förutsättning av bifall till försäkringsrådets förslag om inrättande av en ny ordinarie försäkringsrådsbefattning syntes enligt rådet ifrågavarande post böra beräknas till det belopp av 20,400 kronor, vartill posten varit upptagen för budgetåret 1929/1930, med tillägg av det till 600 kronor avrundade belopp som erfordrades för uppflyttning i högre löneklass av förstnämnda två befattningshavare. Posten borde i enlighet härmed beräknas till 21,000 kronor.

Beträffande anslagsposten till *ersättning till sakkunniga, arvode till suppleant för ledamot i försäkringsrådet, vilken representerar arbetsgivarna eller arbetarna,*

m. m. meddelar rådet, att utgifterna från denna anslagspost, vilken upptagits för budgetåret 1929/1930 till 15,500 kronor och för innevarande budgetår till 17,500 kronor, under förstnämnda budgetår uppgått till 19,500 kronor. Utgifterna hade uteslutande avsett ersättning för utlåtanden eller annat biträde av sakkunniga på medicinens område. Såsom försäkringsrådet vid olika tillfällen framhållit, vore det för rådets verksamhet nödvändigt att erhålla läkarutlåtanden i vederbörlig utsträckning av väl kvalificerade personer. Då ärendenas antal alltjämt ökades, borde enligt rådets mening ifrågasvarande post för budgetåret 1931/1932 icke beräknas till lägre belopp än 20,000 kronor.

I fråga om posten till *resekostnads- och traktamentsersättningar*, som för innevarande budgetår är upptagen till 400 kronor, har försäkringsrådet föreslagit en höjning till 1,000 kronor eller samma belopp, vartill posten beräknades för budgetåret 1929/1930. Rådet anför, att under sistnämnda budgetår visserligen icke från posten utbetalats mer än 295 kronor 95 öre, men detta hade allenast berott därpå att arbetet inom rådet icke lämnat tid övrig för företagande av eljest erforderliga tjänsteresor.

Posten till *kostnad för uppvärmning, belysning och städning, tryckningskostnader samt kostnader för prenumeration å tidskrifter, för inköp av böcker, för anskaffning och underhåll av inventarier m. m.* är i staten för budgetåret 1930/1931 upptagen till samma belopp som för budgetperioden 1929/1930 eller till 7,700 kronor. Rörande denna post, som enligt uppgift av försäkringsrådet under sistnämnda period belastats med 7,698 kronor 89 öre, har rådet i huvudsak anfört följande.

Inom försäkringsrådet fördes ett kortregister över arbetsgivare och arbetare, som anfört besvär över försäkringsinrättningarnas beslut eller vilkas angelägenheter av annan anledning kommit under rådets prövning. Sedan ett par år hölle detta register på att omläggas för ernående av större smidighet och tidsbesparing vid dess begagnande. De nya kortskåp, som för omläggningen måste anskaffas, krävde rätt avsevärda kostnader. Då rådet icke haft medel tillgängliga för inköp av dylika skåp till erforderligt antal, hade det gamla kortsystemet måst till en del anlitas jämsides med det nya, vilket vållade avsevärt besvär och även en viss osäkerhet. Önskvärt vore därför att kunna på en gång inköpa för den närmaste framtiden erforderligt antal kortskåp av den nya typen. För detta ändamål erfordrades ett belopp ej understigande 3,000 kronor.

Från och med oktober 1930 komme försäkringsrådets ämbetslokal att utökas med en våning. Merkostnaden i anledning härav, vartill hänsyn icke tagits vid bestämmande av anslagsposten för innevarande budgetår, kunde beräknas till omkring 1,000 kronor för år.

På grund av vad sålunda anförts har rådet föreslagit, att ifrågasvarande post måtte för nästa budgetår höjas med (3,000 + 1,000) 4,000 kronor och alltså upptagas till 11,700 kronor.

I anslutning till det sålunda framställda förslaget i avseende å den extra staten har rådet hemställt, att anslag till försäkringsrådets verksamhet måtte för budgetåret 1931/1932 beviljas med (21,000 + 20,000 + 1,000 + 11,700) 53,700 kronor.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 29 september 1930 i ärendet avgivit utlåtande.

Däri har statskontoret vidkommande frågan om behovet av förstärkning av rådets personal anfört i huvudsak följande.

Den inträdda ökningen av antalet ärenden hos rådet hade visserligen varit betydande, men å andra sidan hade under årens lopp vidtagits avsevärda höjningar av rådets avlöningsanslag. Då sekreterare å extra stat endast funnits förordnad sedan den 4 oktober 1929, kunde det ifrågasättas, huruvida tillräcklig erfarenhet redan föreläge rörande behovet av personalförstärkning. Med hänsyn härtill syntes det statskontoret knappast böra ifrågakomma att nu vidtaga åtgärder för ytterligare utökande av den nuvarande personalen. I varje fall syntes icke nu böra inrättas någon ny befattning å ordinarie stat. Därest det skulle befinnas nödvändigt att ställa ytterligare arbetskraft till försäkringsrådets förfogande, syntes detta böra ske genom höjning av den under anslaget till försäkringsrådets verksamhet upptagna anslagsposten till avlöningar och vikariatsersättningar åt icke-ordinarie befattningshavare. Statskontoret ansåge dock, att man i avvaktan på ytterligare erfarenhet borde stanna vid den av rådet begärda höjningen av denna anslagspost och alltså upptaga densamma till 21,000 kronor.

Vad angår försäkringsrådets framställning i övrigt har statskontoret anfört, att densamma icke givit statskontoret anledning till annat uttalande än att de båda förslagsvis beräknade posterna till ersättning till sakkunniga m. m. och till rese- och traktamentsersättningar med hänsyn till storleken av utgifterna under sistförflutna budgetår knappast syntes böra upptagas till högre belopp än respektive 19,000 och 400 kronor.

Av försäkringsrådets redogörelse framgår, att antalet till rådet inkommande ärenden, som under de senaste åren oavbrutet ökats, alltjämt befinner sig i tillväxt. Därvid är att märka, att ökningen så gott som uteslutande faller på besvär- och underställningsmål, medan antalet av rådet infordrade ärenden är från år minskats. Till följd av den ökade arbetsbördan har även antalet balanserade ärenden stegrats, detta i trots av den förstärkning av rådets arbetskrafter, som rådet erhållit från och med budgetåret 1929/1930.

Departements-
chefen.

Den sista tidens erfarenhet synes mig därför hava visat, att även efter den senaste personalökningen det med rådets nuvarande arbetskraft icke är möjligt att undvika en ökning av balansen. I likhet med min företrädare i ämbetet och 1930 års riksdag finner jag emellertid redan en balans av nu förefintlig storlek synnerligen betänkelig, särskilt som de flesta mål torde angå ersättning åt skadade arbetare, vilka givetvis icke utan största olägenhet kunna länge vänta på avgörandet av sina anspråk. Det synes även mycket olyckligt, att rådet under de senaste åren i så obetydlig omfattning sett sig i stånd att genom infordrande av vissa ärenden, särskilt från de enskilda försäkringsbolagen, utöva kontroll och verka för en enhetlig lagtillämpning.

Jag ser mig därför nödsakad att föreslå en ytterligare utökning av rådets personal. Med hänsyn till vikten av de ärenden, vilka handläggas av rådet,

och rådets karaktär av högsta instans är det självfallet ett önskemål, att rådet har god tillgång till väl kvalificerade befattningshavare. I likhet med rådet anser jag följaktligen, att rådets arbetskrafter lämpligen nu böra förstärkas genom inrättande av en ny befattning såsom försäkringsråd. Av den föregående redogörelsen framgår, att genom en dylik åtgärd skulle möjliggöras ärendenas handläggning på fyra i stället för som nu på tre avdelningar, vilket skulle bli av stor betydelse för arbetsresultatets omfattning. Bland annat på grund av det svävande läge, vari frågan om den sociala olycksfallsförsäkringens blivande organisation alltjämt befinner sig, kan jag dock icke tillstyrka rådets förslag att uppföra sagda befattning å ordinarie stat, utan synes densamma tills vidare böra uppföras å extra stat och befattningens innehavare erhålla avlöning från anslaget till försäkringsrådets verksamhet. På grund av det anförda finner jag anledning saknas att nu vidtaga någon ändring beträffande det *ordinarie förslagsanslaget* till rådet.

Vad angår det *extra anslaget till försäkringsrådets verksamhet* under nästa budgetår har rådet beträffande anslagsposten till *avlöningar och vikariatersättningar till icke-ordinarie befattningshavare* föreslagit en höjning av posten från 19,000 kronor till 21,000 kronor, vilket senare belopp med 600 kronor överstiger det belopp, vartill samma post upptogs för sistförflutna budgetår. Mot denna beräkning har jag i och för sig icke något att erinra. Vid bifall till mitt förslag om inrättande av en ny befattning såsom försäkringsråd å extra stat måste emellertid posten höjas med ytterligare i runt tal 10,000 kronor. Ifrågavarande post bör alltså nu uppskattas till 31,000 kronor.

Anslagsposten till *ersättning åt sakkunniga m. m.* har av försäkringsrådet föreslagits höjd från 17,500 kronor till 20,000 kronor. En viss höjning av denna post är uppenbarligen motiverad med hänsyn till storleken av det för budgetåret 1929/1930 för ifrågavarande ändamål utbetalade beloppet. Det är tydligen av största vikt, att försäkringsrådet har möjlighet att i all den utsträckning, som för ärendenas grundliga bedömande finnes nödigt, införskaffa sakkunniga uttalanden. Emellertid anser jag i likhet med statskontoret, att posten icke för nästa budgetår behöver upptagas till högre belopp än 19,000 kronor.

Vad angår *övriga poster* i den extra staten för försäkringsrådets verksamhet har jag ej funnit tillräcklig anledning till höjning av posten till resekostnads- och traktamentsersättningar från nuvarande beloppet 400 kronor. Ej heller torde för närvarande böra beviljas begärt engångsbelopp å 3,000 kronor till vissa kortskåp. I följd härav torde posten till kostnad för uppvärmning m. m. kunna upptagas till 8,700 kronor.

I enlighet härmed synes anslaget till försäkringsrådets verksamhet böra för nästa budgetår upptagas till $(31,000 + 19,000 + 400 + 8,700)$ 59,100 kronor. En avrundning nedåt på sätt skedde i fjolårets statsverksproposition synes denna gång icke böra äga rum, vid det förhållandet att anslaget för sistförflutna budgetår företer en överbelastning av omkring 2,400 kronor.

Beträffande äskande av extra anslag till försäkringsrådets verksamhet gör jag framställning under nästföljande punkt.

I riksstaten för budgetåret 1931/1932 torde det *ordinarie* förslagsanslaget till *försäkringsrådet* upptagas med *oförändrat belopp* kronor 83,600.

[17.] 19. **Försäkringsrådets verksamhet.** Åberopande vad jag nyss anført beträffande anslaget till försäkringsrådet får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *försäkringsrådets verksamhet* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av kronor 59,100.

[18.] 20. **Kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.** Det under riksstatens femte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till bestridande av kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. avser huvudsakligen medel, som skola av statsverket förskjutas i anledning av arbetsgivares försumlighet att på föreskrivet sätt erlagga honom påförda försäkringsavgifter.

Enligt bestämmelserna i § 4 mom. 5 av förordningen den 31 mars 1922 (nr 130) angående uppbörd av avgifter för försäkringar i riksförsäkringsanstalten jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete åligger det anstalten att särskilt för varje län uppgöra förteckningar över de avgifter, vilka icke blivit i föreskriven ordning erlagda, samt överlämna dessa förteckningar till vederbörande länsstyrelser. Sedan detta skett, hava länsstyrelserna att från ifrågavarande anslag låta till riksförsäkringsanstalten utanordna avgifternas belopp samt verkställa indrivning av avgifterna i föreskriven ordning. Vid indrivningen inflytande belopp tillgodoföras sedermera samma anslag (kungörelse den 31 mars 1922, nr 132, § 2).

Till och med budgetåret 1928/1929 hade motsvarande anslag rubriken kostnader enligt 19 och 37 §§ i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Genom lag den 24 maj 1928 om ändring i vissa delar av olycksfallsförsäkringslagen blevo emellertid ditintills gällande särbestämmelser beträffande den s. k. karenstiden upphävida, varvid 37 § i olycksfallsförsäkringslagen förklarades skola upphöra att gälla. Förstnämnda lag trädde i kraft den 1 januari 1929, dock att anspråk, som grundades å olycksfall, vilket inträffat dessförinnan, skulle bedömas enligt äldre lag.

Från och med den 1 januari 1929 bestridas i följd härav från förevarande anslag i huvudsak endast kostnaderna enligt 19 § i olycksfallsförsäkringslagen men därjämte de kostnader, som enligt nyssnämnda övergångsbestämmelse till 1928 års lagändring ännu kunna drabba statsverket därigenom att riksförsäkringsanstalten i anledning av olycksfall, som inträffat senast den 31 december 1928, i arbetsgivares ställe utgive vissa ersättningar i sådana fall, som avsågos i den numera upphävida 37 §.

Ifrågavarande anslag — som på grund av sistberörda lagändring från och med budgetåret 1929/1930 erhållit sin nuvarande rubrik — beräknades för budgetåret 1927/1928 till 125,000 kronor, för vartdera av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930 till 240,000 kronor samt för budgetåret 1930/1931 till 255,000 kronor.

Femte huvudtiteln.

I en den 26 augusti 1930 dagtecknad promemoria har *riksförsäkringsanstalten* till en början framhållit, att vid beräkningen av storleken av anslaget hänsyn icke behövde tagas till statens kostnader enligt övergångsbestämmelsen vid upphävandet av 37 § i olycksfallsförsäkringslagen, enär dessa kostnader för närvarande vore synnerligen obetydliga och så småningom komme att helt försvinna.

Rörande bruttoutgifter och inkomster för anslaget samt skillnaden mellan dessa båda belopp i avseende å de senaste fem budgetåren har riksförsäkringsanstalten därefter hänvisat till följande tabell:

1.	2.	3.	4.	5.
Budgetår	Utgifter för anslaget	Inkomster för anslaget		Nettoutgift (skillnad mellan kol. 2 och kol. 3)
	kr.	kr. i % av kol. 2		kr.
1925/1926	496,570: 24	336,137: 27	68	160,432: 97
1926/1927	637,760: 43	402,467: 66	63	235,292: 77
1927/1928	703,558: 62	510,591: 80	73	192,966: 82
1928/1929	773,152: 16	551,587: 92	71	221,564: 24
1929/1930 ¹⁾	835,172: 11	595,733: 64	71	239,438: 47

I anslutning härtill har i promemorian anförts följande.

Under förutsättning av i huvudsak oförändrad försäkringsstock kunde, med ledning av nu föreliggande erfarenhet beträffande verkningarna av den s. k. karenstidens bortfallande, följande premiebelopp, inklusive tilläggsavgifter, beräknas inflyta till riksförsäkringsanstalten under budgetåret 1931/1932.

För mindre arbetsgivare	kr.	4,000,000: —
» större »	»	8,300,000: —
Summa kr. 12,300,000: —		

Mot detta premiebelopp svarande restantier hade uppskattats till för mindre arbetsgivare $15\frac{1}{4}\%$ å 4,000,000 = 610,000 kronor
 » större » $3\frac{3}{4}\%$ å 8,300,000 = 311,000 »
 eller tillsammans i avrundat tal 920,000 kronor.

Anslagets inkomster (indrivna försäkringsavgifter) syntes kunna uppskattas till 70 % av utgifterna eller sålunda till 644,000 kronor. Det erforderliga anslagsbeloppet skulle under dessa förutsättningar uppgå till omkring 275,000 kronor.

Vid dessa beräkningar hade hänsyn ej tagits till de verkningar, som en försämring av de ekonomiska konjunkturerna skulle kunna medföra. En konjunkturförsämring kunde å ena sidan leda till en minskning av premiebeloppen, men å andra sidan dels till en ökning av restantiernas relativa storlek, dels till en försämring av indrivningens resultat. Som helhet syntes därför en konjunkturförsämring böra beräknas medföra ökad belastning av anslaget.

Då emellertid verkningarna i förevarande avseende av en konjunkturförsämring icke för närvarande kunde beräknas, hemställde riksförsäkringsanstalten, att anslaget måtte i överensstämmelse med förenämnda kalkyler för budgetåret 1931/1932 upptagas med ett till 275,000 kronor förhöjt belopp.

¹⁾ Preliminära uppgifter.

Lika med riksförsäkringsanstalten finner jag visserligen en höjning av ifrågavarande anslag vara erforderlig. Emellertid torde man med hänsyn till redan inträffad och ytterligare förväntad avmattning i den industriella utvecklingen kunna beräkna, att antalet sysselsatta arbetare liksom också den sammanlagda arbetstid, varunder arbetarna anlitas, sannolikt kommer att under budgetåret 1931/1932 vara lägre än under det gångna budgetåret och i varje fall icke väsentligt överstiga detta. Härav följer, vad beträffar det nu behandlade anslaget, att det knappast är att förmoda, att den sammanlagda premiesumman skall bliva av den storlek, som riksförsäkringsanstalten antagit. Å andra sidan lär man väl näppeligen vara nödsakad att för närvarande räkna med en avsevärd försämring av avgiftsbetalning och indrivningsresultat. Med hänsyn till vad nu anförts synes anslaget kunna uppskattas något lägre än enligt anstaltens förslag och lämpligen bestämmas till 265,000 kronor.

Departements-
chefen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det *ordinarie* förslagsanslaget till *kostnader enligt 19 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.*, nu 255,000 kronor, med 10,000 kronor till kronor 265,000.

[19.] 21. **Dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond.** Till bestridande av riksförsäkringsanstaltens dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond har sedan ett flertal år i riksstaten upptagits ett extra förslagsanslag. Ändamålet med anslaget är att sätta anstalten i tillfälle att jämlikt bestämmelserna i kungörelse den 30 juni 1920 (nr 509) angående särskilda villkor och bestämmelser för livförsäkring å personer, som erhålla lån ur statens egnahemslånefond, utbetala ifrågavarande dödsfallsersättningar, innan de premier influtit, som enligt beräkningarna skola täcka dödsfallsersättningarna.

Anslaget beräknades för var och en av budgetperioderna 1925/1926, 1926/1927 och 1927/1928 till 5,000 kronor men har sedermera med hänsyn till den ringa belastningen sänkts, först till 3,000 kronor, till vilket belopp anslaget upptogs under vartdera av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930, och därefter till 1,000 kronor, med vilket belopp anslaget är upptaget i riksstaten för löpande budgetår.

I skrivelse den 21 augusti 1930 har riksförsäkringsanstalten hemställt, att anslaget — som under budgetperioden 1929/1930 icke belastats med någon utbetalning — måtte jämväl för nästa budgetår beräknas till 1,000 kronor.

Då jag icke har något att erinra mot detta förslag, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till dödsfallsersättningar i anledning av livförsäkring i samband med lån ur statens egnahemslånefond för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av kronor 1,000.

[20.] 22. **Statens bidrag till fiskares försäkring.** Genom kungörelse den 2 oktober 1908 infördes en särskild, för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall. Bestämmelserna rörande ersättning enligt denna försäkring voro i väsentliga delar byggda på lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete. Den försäkrade skulle enligt nämnda kungörelse erlagga en avgift av 5 kronor 50 öre om året, under det att staten skulle betala det belopp, som eventuellt ytterligare erfordrades för täckande av den risk, som försäkringen avsåg, bortsett från förvaltningskostnaderna. Nämnda avgift hade beräknats så, att den skulle motsvara ungefär hälften av kostnaderna, fränsett förvaltningskostnaderna, och statens bidrag skulle alltså motsvara återstående kostnader. Sedan 1901 års olycksfallsersättningslag blivit ersatt av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete, genomfördes nya grunder för fiskarförsäkringen enligt den 11 juni 1918 dagtecknad förordning (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

Denna förordning byggde beträffande fördelningen av kostnaderna på samma grunder som 1908 års kungörelse. Statens bidrag till försäkringen hade sålunda, utom förvaltningskostnaderna, tänkts skola motsvara omkring hälften av den för täckande av risken nödvändiga årliga nettopremien, vilken beräknats till respektive 28 kronor 80 öre, 22 kronor 28 öre och 15 kronor 76 öre vid en antagen årlig arbetsförtjänst av respektive 1,200 kronor, 900 kronor och 600 kronor. Med tillämpande av nyssnämnda princip hade den årspremie, som försäkringstagaren själv hade att erlagga, bestämts till respektive 14 kronor 50 öre, 11 kronor 25 öre och 8 kronor vid en antagen årlig arbetsförtjänst av 1,200, 900 och 600 kronor. Statens bidrag till själva försäkringen skulle bestridas från ett särskilt förslagsanslag.

I proposition (nr 53) till 1922 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i anledning av framställning från riks-försäkringsanstalten viss nedsättning av de år 1918 bestämda försäkringsavgifterna. Enligt en av anstalten verkställd utredning hade nämligen under tiden 1 juli 1918—31 december 1920 summan av försäkringsavgifterna avsevärt överstigit det erforderliga statsbidraget. Anstalten framhöll, att antalet försäkrade fiskare nedgått under åren 1920—1921 och att det syntes sannolikt, att många fiskare under då rådande depressions-tid hade svårt att komma ut med försäkringsavgiften. Anstalten ansåg, att enligt den sålunda gjorda erfarenheten de försäkrades avgifter skulle, med bibehållande av den av statsmakterna antagna principen att dessa avgifter skulle motsvara ungefär hälften av de utgående ersättningarnas värde, kunna sänkas till omkring $\frac{2}{3}$ av då gällande försäkringsavgifter. Nämnda erfarenhet vore också enligt anstaltens mening tillräcklig för att visa, att dessa avgifter, under förutsättning att staten alltjämt skulle bidraga med ungefär hälften av de utgående ersättningarnas värde, skulle kunna något sänkas. Något större säkerhetstillägg syntes nämligen ej vara erforderligt, eftersom staten svarade för ersättningarnas utgående. Anstalten föreslog på dessa grunder, att avgifterna måtte nedsättas till respektive 10, 8 och 6 kronor vid en antagen årlig arbetsförtjänst av respektive 1,200, 900 och 600 kronor.

Vid ärendets föredragning uttalade dåvarande chefen för socialdepartementet, att det syntes vara av vikt, att statens bidrag till försäkringen icke, relativt sett, bleve mindre än från början varit avsett. Om försäkringsavgifterna med upprätthållande av principen att staten skulle bidraga med ungefär hälften av kostnaderna kunde icke obetydligt sänkas, skulle detta antagligen för åtskilliga fiskare i viss mån underlätta bibehållandet av försäkring av ifrågavarande slag. Staten skulle därav icke åsamkas större utgifter för detta ändamål, än som avsetts vid försäkringens inrättande. På grund av det sålunda anförda anslöt sig departementschefen till riksförsäkringsanstaltens förslag. Förenämnda, i enlighet med denna uppfattning avlåtna proposition bifölls av riksdagen, och den 31 mars 1922 utfärdades förordning (nr 131) om ändrad lydelse av vissa delar av nyssnämnda förordning den 11 juni 1918. Sedermera hava i anledning av vissa ändringar i olycksfallsförsäkringslagen genom förordning den 18 juni 1926 vidtagits motsvarande ändringar i sistnämnda förordning, vilka ändringar dock icke beröra försäkringsavgifterna.

Det till bestridande av statens bidrag till fiskares försäkring alltsedan år 1918 uppförda ordinarie förslagsanslaget har för de tre senast förflutna budgetperioderna varit upptaget med följande belopp, nämligen för budgetåren 1927/1928 och 1928/1929 med 45,000 kronor och för budgetåret 1929/1930 med 50,000 kronor. För innevarande budgetperiod är anslaget uppfört med 60,000 kronor. Anslagsberäkningen har årligen skett på det sätt, att anslaget upptagits med ungefärligen samma belopp som det, vilket kunde beräknas komma att under motsvarande tid inflyta i försäkringsavgifter.

I anledning av att den del av försäkringskostnaderna, som stannat å statsverket och utgått av nyssnämnda anslag, under de senaste åren avsevärt överstigit det enligt angivna grunder beräknade anslaget, har inom riksförsäkringsanstalten verkställts en försäkringsteknisk utredning till utrönande av hur riskförhållandena inom fiskaryrket gestaltat sig under tioårsperioden 1920—1929. Denna utredning har anstalten överlämnat med en skrivelse den 8 oktober 1930. I denna återger anstalten till en början en sammanställning av uppgifter om antalet försäkrade fiskare samt om försäkringsavgifter och brist att täckas av statsmedel under de senaste kalenderåren. Denna sammanställning är av följande innehåll.

År	Antal försäkrade fiskare vid årets slut	Försäkringsavgifter kronor	Brist att täckas av statsmedel kronor
1922	2,822	31,722	29,005
1923	3,464	33,939	39,515
1924	3,962	38,069	68,570
1925	4,327	41,180	26,260
1926	4,506	44,631	67,104
1927	4,722	46,873	49,043
1928	5,095	50,547	90,990
1929	5,918	58,827	118,338
Summa		345,788	488,825

Härefter lämnar anstalten följande redogörelse för resultatet av utredningen.

Försäkringarna enligt fiskarförsäkringsförordningen äro uppdelade i tre klasser efter den årliga arbetsförtjänst, som enligt vad i det föregående anförts skall läggas till grund för ersättningarna, nämligen klass A: 1,200 kronor, klass B: 900 kronor och klass C: 600 kronor.

Vid undersökningens genomförande hava de olika försäkringsformerna särskilts. För var och en av klasserna A, B och C hava för vart och ett av åren 1920—1929 sammanställts uppgifter om antalet försäkrade fiskare, antalet olycksfall samt beloppet av ersättningar av olika slag (för läkarvård m. m., sjukpenning, invaliditets- och dödsfallsersättningar). Dessa uppgifter hava därjämte fördelats på tre länsgrupper, nämligen Göteborgs och Bohus län, övriga kustlän samt inlandslänen.

Av utredningen framgår, att det vida övervägande antalet försäkrade fiskare (år 1929 97.5 %) tillhöra klass A. Summan av antalen under de olika åren försäkrade uppgick för femårsperioden 1920—1924 till 15,041 och för femårsperioden 1925—1929 till 23,343 eller tillsammans 38,384. Antalet olycksfall i fiskeyrket utgjorde under den förra perioden 1,561, varav 43 invaliditetsfall och 19 dödsfall, och under den senare perioden 3,262, varav 64 invaliditetsfall och 38 dödsfall, eller för hela tioårsperioden 4,823 olycksfall, varav 107 invaliditetsfall och 57 dödsfall. Sammanlagda ersättningsbeloppet uppgick för den förra perioden till 357,393 kronor och för den senare till 616,281 kronor eller tillsammans till 973,674 kronor.

Av utredningen framgår vidare, att frekvensen av samtliga olycksfall varit i stigande (10.4 % i genomsnitt under den första femårsperioden och 14.0 % i genomsnitt under den andra), varemot frekvensen av invaliditets- och dödsfall under de olika åren varit starkt varierande och icke visat någon bestämd tendens. Kostnaderna för läkarvård m. m. per försäkringsår hava stigit från kronor 4:19 i genomsnitt under åren 1920—1924 till kronor 5:96 i genomsnitt under åren 1925—1929 eller med mer än 40 %. Kostnaden för sjukpenning per 1,000 kronors beräknad lönesumma har även stigit, ehuru ej alls så mycket — från kronor 6:11 till kronor 6:56, d. v. s. med omkring 7 %. Kostnaden för invaliditets- och dödsfallsersättningar slutligen har under tioårsperioden varierat betydligt, lägst 5.55 ‰ år 1921 och högst 16.08 ‰ år 1922. För båda femårsperioderna var den genomsnittliga kostnaden för dessa ersättningar praktiskt taget densamma.

Den för en försäkrad i klass A erforderliga premien visar för de olika åren skiftande värden (lägsta beloppet kronor 15:86 år 1921, det högsta kronor 32:11 år 1922). I genomsnitt för den förra femårsperioden har erhållits kronor 24:39 och för den senare kronor 26:64.

De resultat, vartill utredningen sålunda lett, innebära, att de år 1918 gjorda försäkringstekniska beräkningarna hållit streck så att, om försäkringspremierna bibehållits vid de då fastställda beloppen, statens bidrag ungefärligen skulle hava motsvarat hälften av totala kostnaden.

Emellertid säger nu riksförsäkringsanstalten rörande en eventuell höjning av de försäkrades premier, att en höjning till omkring hälften av den vid utredningen påvisade försäkringskostnaden skulle för de försäkrade fiskarna i allmänhet, på grund av deras merendels mycket svaga ekonomiska förhållanden, försvåra och för många omöjliggöra bibehållandet av en effektiv försäkring. Riksförsäkringsanstalten har på den grund ansett sig icke nu böra

föreslå någon höjning av ifrågavarande premier. Däremot bör enligt anstaltens uppfattning utredningens resultat medföra en ändring av de grunder, som tillämpats för beräkningen av statsanslaget. Anstalten anför därom följande.

Enligt den verkställda utredningen hade det erforderliga statsbidraget per försäkrad i klass A under åren 1920—1929 visat starkt varierande siffror. För år 1921 utgjorde det exempelvis — under det antagandet att de försäkrades premier då skulle hava utgått med nuvarande belopp — kronor 5:86 men för år 1922 — under samma antagande — ej mindre än kronor 22:11. Även de senare årens erfarenhet gäve vid handen, att statsbidragets storlek starkt påverkades av tillfälligheter, vilket också vore naturligt med hänsyn till såväl försäkringsbeståndets litenhet som den inom fiskeyrket rådande dödsfallsriskens storlek. Om emellertid erfarenheten under den senaste femårsperioden lades till grund för beräkningen och om någon systematisk förändring av riskförhållandena icke antoges komma att inträda, syntes det erforderliga statsbidraget kunna i genomsnitt för en period av flera år beräknas till omkring 17 kronor per försäkrad i klass A. För försäkrad i klass B kunde statsbidraget under samma förutsättningar antagas uppgå till omkring 13 kronor 50 öre och för försäkrad i klass C till omkring 10 kronor, allt per år.

Antalet försäkrade fiskare utgjorde för närvarande omkring 6,450, varav omkring 6,290 i klass A, omkring 95 i klass B och omkring 65 i klass C. Det för budgetåret 1931/1932 erforderliga anslaget kunde med ledning härav beräknas till 108,860 kronor eller i avrundat tal 110,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts hemställer nu riksförsäkringsanstalten, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att det ordinarie förslagsanslaget till statens bidrag till fiskares försäkring, nu 60,000 kronor, måtte för budgetåret 1931/1932 höjas med 50,000 kronor till 110,000 kronor.

Såsom framgått av det anförda, har ifrågavarande anslag i regel under senare år avsevärt överskridits. Den nu verkställda utredningen utvisar vidare, att en betydande överbelastning alltjämt är att vänta, så vida anslagsberäkningen verkställs på samma sätt som hittills. Då en dylik överbelastning uppenbarligen bör undvikas, anser jag lika med riksförsäkringsanstalten, att en omreglering av grunderna för anslagsberäkningen bör äga rum. Mot den uppskattning, som anstalten nu med ledning av erfarenheten under den sista femårsperioden och de försäkrades antal gjort rörande de blivande kostnaderna för försäkringen, har jag intet att erinra. Då jag vidare lika med anstalten utgår från att en höjning av de försäkrades premier nu icke bör ifrågakomma, vill jag förorda, att ifrågavarande anslag i enlighet med riksförsäkringsanstaltens hemställan för nästa budgetår bestämmas till 110,000 kronor.

Departements-
chefen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att höja det ordinarie förslagsanslaget till statens bidrag till fiskares försäkring, nu 60,000 kronor, med 50,000 kronor till kronor 110,000.

Sjukförsäkring.

[21.] 23. **Sjukkasseväsandets befrämjande.** I skrivelse den 12 september 1930 har socialstyrelsen gjort framställning om att det ordinarie förslagsanslaget till sjukkasseväsandets befrämjande, vilket i riksstaten för innevarande budgetår är uppfört med 3,670,000 kronor, måtte för nästa budgetår höjas till 3,940,000 kronor.

Som motivering för anslagshöjningen har socialstyrelsen — efter erinran att styrelsen i sitt anslagsäskande beräknat anslagsbehovet för innevarande budgetår till 3,760,000 kronor — anfört i huvudsak följande.

För budgetåret 1929/1930 hade anslaget i riksstaten uppförts med 3,500,000 kronor. I sina anslagsäskanden för tiden 1 juli 1930—30 juni 1931 hade styrelsen framhållit, att det för budgetåret 1929/1930 anvisade beloppet sannolikt komme att överskridas — i likhet med vad förhållandet varit under närmast föregående år — på grund av, bland annat, den alltjämt höga sjukligheten inom sjukkassorna. Hela det för budgetåret 1929/1930 behövlige beloppet uppskattade styrelsen preliminärt till i runt tal 3,640,000 kronor, innebärande ett överskridande av det anvisade beloppet med 140,000 kronor.

Det exakta belopp, varmed anslaget överskridits, visade sig sedan uppgå till 106,517 kronor 89 öre. Från anslaget hade nämligen under budgetåret utgått följande belopp:

under tiden 1 juli—31 december 1929	kr. 2,399,728: 51
» » 1 januari—30 juni 1930	» 1,206,789: 38

Summa kronor 3,606,517: 89

Under budgetåret 1930/1931 hade såsom statsbidrag för år 1930 dittills utanordnats kronor 2,154,150: 39 och återstode att för sagda år utanordna omkring 465,000 kronor. Under samma budgetår beräknades vidare skola utbetalas en tredjedel av statsbidragen för kalenderåret 1931. Det härför erforderliga beloppet syntes kunna beräknas till omkring 1,300,000 kronor. Hela det för budgetåret 1930/1931 behövlige beloppet kunde därför preliminärt uppskattas till i runt tal 3,920,000 kronor. Ett överskridande av det beviljade anslaget vore alltså även i detta fall att motse, beroende dels på att medlemsökningen inom sjukkassorna blivit betydligt större, än vid anslagets beräkning antagits, dels ock därpå att sjukligheten under år 1929 icke, såsom vid beräkningen förutsatts, hållit sig vid 1928 års nivå utan varit icke oväsentligt högre.

Vad därefter beträffade anslaget för budgetåret 1931/1932 hade styrelsen vid dess beräknande att likaledes söka komma till en uppskattning av dels sjukligheten inom sjukkassorna, dels det sannolika medlemsantalet vid utgången av de båda åren 1930 och 1931. I betraktande av de senaste årens erfarenhet syntes man i förstnämnda hänseende böra räkna med att den ökade sjuklighet, som under dessa år konstaterats vid jämförelse med tidigare år, komme att tills vidare bestå. Sjukligheten hade under år 1929 varit större än under år 1928. Då 1929 års sjuklighet varit osedvanligt stor, hade styrelsen ansett sig kunna räkna med att sjukligheten under åren 1930 och 1931 komme att bli av samma omfattning som under år 1928. Vidkommande medlemsantalet i sjukkassorna hade styrelsen vid sina anslagsäskanden för innevarande budgetår räknat med en ökning under åren 1929 och 1930 i fråga om sjukkassorna av 40,000 à 45,000 per år mot tidigare 30,000 à 35,000 och i fråga om fortsättningskassorna av 8,000 per år

mot tidigare 6,000 à 8,000. Enligt numera tillgängliga preliminära uppgifter hade medlemsökningen i sjukkassorna under år 1929 varit betydligt större, än som sålunda antagits, i det densamma uppgått till omkring 52,000 i sjukkassorna och cirka 10,000 i fortsättningskassorna. Då det kunde antagas, att stegringen i medlemsantalet komme att avtaga något under åren 1930 och 1931, kunde man enligt styrelsen räkna med en ökning av detta antal för sjukkassornas del med 40,000 för år 1930 och 30,000 à 35,000 för år 1931 samt beträffande fortsättningskassorna med 8,000 år 1930 och 6,000 à 8,000 år 1931.

Med sålunda gjorda antaganden kunde de för kalenderåren 1931 och 1932 behövliga statsbidragen beräknas till respektive 3,900,000 konor och 4,030,000 kronor. Då av anslaget för budgetåret 1931/1932 beräknades skola utbetalas $\frac{2}{3}$ av statsbidraget för år 1930 och $\frac{1}{3}$ av statsbidraget för år 1931, bleve alltså det för ändamålet behövliga anslaget 3,943,333 kronor eller i runt tal 3,940,000 kronor.

Under framhållande av att socialstyrelsens förslag innebure, att ifråga-
varande anslag — som för vart och ett av de tre senaste budgetåren höjts med 170,000 kronor — nu skulle höjas med 270,000 kronor, har styrelsen vidare påpekat, att det av styrelsen beräknade beloppet dock endast med 180,000 kronor överstege det av styrelsen för löpande budgetår *begärda* anslaget. Under förutsättning att styrelsens nu gjorda beräkningar för budgetåret 1930/1931 vore riktiga, skulle därför här föreligga allenast en tillfälligt stegring i anslagsbehovet, väsentligen betingad av de mera ovanliga förhållanden, som under de senast förflutna åren — särskilt under år 1929 — varit rådande inom sjukkasseverksamheten.

Såsom socialstyrelsen i sin skrivelse framhållit, överstiger den av styrelsen föreslagna ökningen av ifråga-
varande anslag med icke mindre än 100,000 kronor det belopp, varmed anslaget under de senaste budgetåren årligen plägat höjas. Ökningens storlek sammanhänger enligt styrelsen väsentligen med sjukkasserörelsens osedvanligt snabba utveckling under senare år — närmast under år 1929 — vilken kan förväntas medföra, att anslaget för innevarande budgetår visar sig hava varit för lågt beräknat. För nästa budgetår har styrelsen emellertid räknat med allenast normal utgiftsstegring. Då mot styrelsens beräkningar icke synes vara något att erinra, torde ifråga-
varande anslag med utgångspunkt från nuvarande bidragsgrunder böra för nästa budgetår upptagas till det av styrelsen föreslagna beloppet 3,940,000 kronor.

Departements-
chefen.

Emellertid må här erinras därom, att för 1930 års riksdag framlades förslag till reformerad sjukförsäkring, vilket förslag bland annat avsåg förhöjda statsbidrag till sjukkassorna, varav för nästkommande budgetår skulle hava följt viss ökning av statens utgifter för ändamålet. Berörda förslag godkändes med några smärre ändringar av andra kammaren med 118 röster mot 73, medan däremot första kammaren avlog förslaget — ehuru med blott en rösts majoritet — i följd varav frågan förföll.

Under den tid, som förflutit efter ärendets behandling i riksdagen, hava från skilda sjukkasseorganisationer ävensom från enskilda sjukkassor gjorts ett flertal framställningar av innebörd att 1930 års regeringsförslag måtte

utan större ändringar föreläggas 1931 års riksdag. Dylika framställningar föreligga sålunda från Sveriges allmänna sjukkasseförbund, från styrelsen för nämnda förbund, från rikssjukkassornas centralorganisation med överlämnande av yttrande i samma riktning från organisationens styrelse samt från Skånes sjukkassors centralförening, möte med ombud för nitton sjukkasseorganisationer i Östergötland och Örebro sjukkassors centralkommitté, liksom även från sjuk- och begravningskassan Ålderdomsförbundet, allmänna rikssjukkassan, Sveriges träarbetares sjukkassa och Sveriges arbetares allmänna sjuk- och begravningskassa.

I den sålunda föreliggande situationen har det ansetts böra övervägas, huruvida utan rubbning av det senaste regeringsförslagets allmänna läggning sådana jämkningar skulle kunna vidtagas däri, att de farhågor, som förslaget på sina håll väckt, skulle kunna minskas eller undanröjas. Dylika överväganden hava efter samråd med representanter för vederbörande ämbetsverk och med enligt Kungl. Maj:ts medgivande tillkallade sakkunniga ägt rum inom socialdepartementet. Rörande de mera väsentliga av de jämkningar, som man därvid funnit böra bliva föremål för närmare övervägande, utarbetades inom nämnda departement en promemoria, över vilken yttranden inhämtats från vederbörande statliga myndigheter och från intresserade enskilda organisationer. Sedan sålunda infordrade yttranden numera inkommit, är frågan föremål för fortsatt behandling inom socialdepartementet.

I samband med sjukförsäkringsfrågan har till övervägande förelegat ett av moderskapsunderstödssakkunniga den 26 september 1929 avgivet betänkande angående moderskapsskydd jämte däröver avgivna utlåtanden ävensom ett stort antal framställningar, som från kvinnoorganisationer, representerande skilda politiska partier ävensom olika intresse- och åsiktsgrupper för övrigt, gjorts därom, att nämnda sakkunnigförslag omedelbart måtte upptagas till behandling och i huvudsak oförändrat läggas till grund för framställning till riksdagen. I ett betydande antal av dessa framställningar har särskilt framhållits önskvärdheten av att frågan om moderskapsskydd löstes i samband med sjukförsäkringsreformen.

Jämväl sistnämnda fråga har, i vad angår den del av de sakkunnigas förslag, som avser understöd åt barnaföderskor i form av förlossningshjälp, barnmorskévård och kontanta bidrag, varit föremål för överläggningar med de tillkallade sjukförsäkringssakkunniga samt med representanter för ämbetsverken. Därvid har den uppfattningen tämligen allmänt gjort sig gällande, att frågans lösning lämpligen borde sökas i ett sammanförande av nämnda former av understöd med den sjukkasseorganisation, som är avsedd att åstadkommas genom den tillämnade reformen. Med denna utgångspunkt har inom socialdepartementet utarbetats en promemoria, vari närmare utvecklas, huru en sådan anslutning av moderskapshjälpen till sjukförsäkringen skulle kunna anordnas dels genom en utbyggnad av den moderskapsförsäkring, som redan nu bedrivs av sjukkassorna och som ingår i det föreliggande sjukförsäkringsförslaget, dels genom att åt sjukkassorna anförtro uppgiften att åt vissa kategorier av icke försäkrade barnaföderskor förmedla understöd av statsmedel till nyss-

nämnda ändamål. Jämväl över sistnämnda promemoria hava yttranden inhämtats från vederbörande ämbetsverk och organisationer, och även denna fråga är för närvarande föremål för fortsatt behandling inom socialdepartementet.

Det är min förhoppning, att nytt förslag i sjukförsäkringsfrågan, kombinerat med framställning rörande åtgärder för moderskapskydd i nyss angivna hänseende, skall kunna föreläggas innevarande års riksdag. Därvid skulle bland annat komma att prövas frågan om ändrade grunder för statsbidrag till sjukkassorna. Enligt det blivande förslaget räknas visserligen med en övergångstid av tre år, men den nya ordningen skall, där en kassa så önskar, kunna träda i kraft den 1 januari 1932. Då statsbidragen enligt förslaget skola beräknas för kalenderår och i regel utbetalas årsvis i efterskott, kommer regelmässigt bidrag efter de ändrade grunderna icke att belasta nästkommande budgetårs anslag. Enligt en i förslaget ingående undantagsbestämmelse skall emellertid sjukkassa äga att efter varje kvartals slut påkalla utbetalning av intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å det nästföregående kvartalet. Ehuru det icke är sannolikt, att denna undantagsbestämmelse kommer att tillämpas i sådan omfattning, att belastningen å nästa budgetårs anslag röner nämnvärd inverkan därav, bör emellertid tydligen på grund av densamma riksdagens medgivande inhämtas till att förevarande anslag får redan under nästa budgetår anlitas jämväl för bidrag enligt de nya grunderna, i den mån sjukkassorna inrätta sig efter de krav, som utgöra förutsättning för de högre statsbidragen. Med definitivt äskande av anslag till sjukkasseväsandets befrämjande torde därför böra anstå, till dess förslaget till reformerad sjukförsäkring kan föreläggas riksdagen. Jag erinrar, att jag förut hemställt om motsvarande behandlingsätt beträffande anslagen till socialstyrelsen och dess verksamhet, vilka anslag redan nästa budgetår kunna komma att få bära vissa utgifter för sjukförsäkringsreformens genomförande.

Med hänsyn härtill och under åberopande av vad jag i det föregående anfört rörande anslagsbeloppet får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, i riksstaten beräkna det *ordinarie* förslagsanslaget till *sjukkasseväsandets befrämjande* till kronor 3,940,000.

[22.] 24. **Sjuk-kassor, som meddela moderskapsunderstöd.** Det extra förslagsanslaget till sjuk-kassor, som meddela moderskapsunderstöd, vilket anslag för budgetåret 1929/1930 var i riksstaten uppfört med 200,000 kronor, höjdes med hänsyn till väntad ökning av belastningen för budgetåret 1930/1931 till 210,000 kronor.

I skrivelse den 12 september 1930 har *socialstyrelsen* hemställt, att anslaget måtte jämväl för nästa budgetår upptagas med sistnämnda belopp.

Då belastningen å förevarande anslag under de senaste budgetåren avsevärt understigit den beräknade, synes mig anslaget, beräknat efter nuvarande grunder, kunna nedsättas, förslagsvis till 190,000 kronor.

Under nästföregående punkt har jag redan anfört, att det av tillkallade sakkunniga framlagda förslaget angående moderskapsskydd sannolikt kommer att till viss del föreläggas den kommande riksdagen i samband med det under förberedande varande förslaget till reformerad sjukförsäkring. För den händelse att så blir fallet, gäller om detta anslag vad nyss anförts rörande inverkan av nämnda förslag på anslaget till sjukförsäkringens befrämjande. Även beträffande moderskapsförsäkring skulle i undantagsfall de föreslagna nya grunderna för statsbidrag kunna komma i tillämpning under nästa budgetår. Med hänsyn härtill torde med definitivt äskande också av detta anslag böra få anstå, till dess förslag i sjukförsäkrings- och moderskapsskyddsfrågorna framlägges.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på den proposition, som må komma att avlåtas i ämnet, till *sjuk-kassor, som meddela moderskapsunderstöd*, för budgetåret 1931/1932 beräkna ett *extra* förslagsanslag av kronor 190,000.

Allmänna pensionsförsäkringen.

25. Pensionsstyrelsen, *oförändrat ordinarie förslagsanslag* kronor 640,000.

[23.] 26. Pensionsstyrelsens verksamhet m. m. I statsverkspropositionen till 1930 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att riksdagen måtte till pensionsstyrelsens verksamhet m. m. för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra förslagsanslag av 650,000 kronor.

Anslagsbeloppet hade därvid beräknats under iakttagande *dels* av att till styrelsen för innevarande budgetår komme att av pensionsförsäkringsfondens medel utbetalas det i fullmäktiges för fonden den 10 maj 1929 fastställda stat upptagna beloppet av 65,000 kronor, som avser ersättning till statsverket för pensionsstyrelsens bestyr med fondförvaltningen, *dels ock* därav att ett belopp av 8,000 kronor beräknades komma att inflyta till anslaget såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för den frivilliga pensionsförsäkringen.

Sammanlagt skulle alltså under budgetåret 1930/1931 ett belopp av 723,000 kronor stå till förfogande för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.

Sistnämnda belopp hade i statsverkspropositionen beräknats på följande sätt:

ersättning till sakkunniga hos styrelsen.....	kronor	5,000
avlöningar och vikariatersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m., förslagsvis	»	366,000
ersättning åt styrelsens ombud, förslagsvis	»	90,000
resekostnads- och traktamentsersättning åt nämnda ombud, förslagsvis	»	135,000
resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsen samt dess sakkunniga, förslagsvis	»	6,000

städning av styrelsens lokaler, värme och belysning m. m., förslagsvis	kronor	28,000
skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m., förslagsvis	»	26,000
tryckningskostnader, förslagsvis	»	45,000
inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner, för- slagsvis	»	11,000
utgifter för fastigheterna samt diverse utgifter, förslagsvis ..	»	11,000
Summa kronor		723,000

Dessa poster skilde sig från motsvarande poster i staten för budgetåret 1929/1930, sådan denna stat i enlighet med beräkningar i 1929 års statsverksproposition lydde vid tiden för avlåtande av statsverkspropositionen till 1930 års riksdag, därigenom, att posten till avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m. höjts med 10,000 kronor och posten till resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud sänkts med 5,000 kronor. Dessutom hade en i staten för budgetåret 1929/1930, liksom i staterna för tidigare budgetår, upptagen post till lönetillägg till generaldirektören å 4,000 kronor bortfallit.

Riksdagen biföll vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit. Genom brev den 20 juni 1930 har Kungl. Maj:t därefter fastställt stat för pensionsstyrelsens verksamhet m. m., vilken stat slutar på 723,000 kronor. I staten bestämdes de olika anslagsposternas belopp i överensstämmelse med nyss återgivna beräkning.

I detta sammanhang torde jag få erinra, att riksdagen vid anmälan av sitt beslut angående ifrågavarande anslag tillika uttalade, att riksdagen förutsatte, att åtgärder komme att vidtagas av Kungl. Maj:t i syfte att åvägbringa, att fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden beträffande medelsplaceringar i enskilda bankinstitut likställde jordbrukarbanken med de dittills av fullmäktige anlitate bankföretagen. Genom brev den 9 maj 1930 har Kungl. Maj:t bringat riksdagens nyssnämnda uttalande till fullmäktiges kännedom.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har *pensionsstyrelsen* framlagt förslag rörande anslag för budgetåret 1931/1932 till upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m. Detta förslag innebär ändring i förhållande till gällande stat allenast beträffande beloppet av posten till tryckningskostnader, vilken föreslagits höjd med 7,000 kronor.

Beträffande sistnämnda anslagspost har styrelsen anført följande.

Denna post, vilken till sitt belopp varit oförändrad från och med budgetåret 1924/1925, hade visat sig otillräcklig. Sålunda förbrukades budgetåret 1925/1926 54,174 kronor 71 öre, budgetåret 1926/1927 52,435 kronor 15 öre, budgetåret 1927/1928 47,159 kronor 17 öre, budgetåret 1928/1929 51,572 kronor 25 öre samt budgetåret 1929/1930 54,209 kronor 20 öre. I avslutning till de belopp, varmed posten sålunda för respektive budgetår överskridits, syntes en ökning av anslagsposten böra ske med 7,000 kronor till 52,000 kronor, vilket belopp i det närmaste motsvarade medeltalssiffran per år för tryckningskostnaderna under nämnda femårsperiod.

I fråga om anslagsposten till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m.* har styrelsen bland annat framhållit, att en ökning av utgifterna under posten, betingad av personalens rätt till lönetillägg, visserligen vore att emotse, men att, då denna kostnadsökning enligt verkställd uppskattning icke uppginge till mera än omkring 5,000 kronor, styrelsen icke ansåge nödvändigt att enbart för mötande av denna merutgift begära ökning av posten, att ersättningen till styrelsens läkare, vartill medel utgår från förevarande anslagspost, syntes böra bestämmas till sammanlagt oförändrat belopp, 17,700 kronor, jämväl för budgetåret 1931/1932, samt att styrelsen utginge från att medgivande skulle lämnas styrelsen att jämväl under budgetåret 1931/1932 av anslagsposten till avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m. använda ett belopp av högst 1,000 kronor för år för anlitande av extra läkarbiträde.

Beträffande anvisade och förbrukade belopp för budgetåret 1929/1930 — med undantag för posten till resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud — har styrelsen lämnat följande sammanställning:

Anslagspost	Anvisade belopp, sammanlagt kronor	Förbrukat belopp, kronor
lönetillägg till generaldirektören.....	4,000: —	1,811: 38
ersättning till 4 sakkunniga hos styrelsen	5,000: —	4,380: —
avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos sty- relsen m. m.	363,000: —	361,539: 49
ersättning åt styrelsens ombud	90,000: —	89,134: 17
resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsen samt dess sakkunniga.....	6,000: —	5,806: 30
städning av styrelsens lokaler, värme och belysning m. m.	28,000: —	28,762: 24
skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m.	26,000: —	25,600: 45
tryckningskostnader	55,000: —	54,209: 20
inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner	14,000: —	13,945: 48
utgifter för fastigheterna samt diverse ut- gifter	11,000: —	10,927: 94

I anslutning till denna sammanställning har pensionsstyrelsen anfört följande.

I fråga om anslagsposterna till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m.*, tryckningskostnader samt *inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner* hade Kungl. Maj:t, sedan de i omkostnadsstaten för budgetåret 1929/1930 upptagna beloppen härför visat sig otillräckliga, genom särskilt brev den 20 juni 1930 höjt avlöningsposten (högst 356,000 kronor) till högst 363,000 kronor samt de båda sistnämnda posterna (förslagsvis 45,000 kronor respektive förslagsvis 11,000 kronor) till förslagsvis 55,000 kronor respektive förslagsvis 14,000 kronor.

Därest, såsom styrelsen förordat, anslagsberäkningen för budgetåret 1931/1932 verkställdes efter samma grunder som för nu löpande budgetår, allenast med den skillnaden, att anslagsposten till tryckningskostnader ökades med 7,000 kronor, skulle till pensionsstyrelsens verksamhet under förstnämnda budgetår erfordras en summa av 730,000 kronor.

Pensionsstyrelsen har vidare framhållit, att även för budgetåret 1931/1932 ett belopp av 65,000 kronor av pensionsförsäkringsfondens medel syntes böra utgå såsom ersättning till statsverket för styrelsens bestyr med fondförvaltningen. Därjämte borde man vid beräkning av anslaget storlek för budgetåret 1931/1932 räkna med det bidrag, som skulle utgå till bestridande av omkostnaderna för den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen. Styrelsen har uppskattat storleken av detta bidrag till enahanda belopp som det, vilket influtit till anslaget för budgetåret 1930/1931. Detta belopp utgör i runt tal 15,000 kronor.

I enlighet härmed har pensionsstyrelsen beräknat anslaget till styrelsens verksamhet m. m. för nästa budgetår till (730,000 — 65,000 — 15,000) 650,000 kronor, d. v. s. oförändrat belopp.

De till styrelsens biträde förordnade sakkunniga, herrar Kvarnzellius, Nilsson och Eriksson samt fröken Wedberg, hava förklarat sig instämma i vad styrelsen sålunda anfört och hemställt.

Under återopande av den utredning styrelsen förebragt tillstyrker jag, att posten till *tryckningskostnader* höjes med 7,000 kronor. Departements-
chefen.

I fråga om posten till *avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m.* får jag erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 12 september 1930 fastställt ändrade arvoden till styrelsens läkare. Enligt detta beslut skall för tiden från och med den 1 oktober 1930 tills vidare till och med den 30 juni 1931 i arvode utgå till överläkaren högst 7,200 kronor för år samt till de biträdande läkarna högst 7,200 kronor, respektive högst 3,300 kronor för år. Detta beslut innebär icke någon höjning i det sammanlagda ersättningsbeloppet. Pensionsstyrelsen har nu förklarat, att arvoden till läkarna syntes böra utgå med samma belopp jämväl under budgetåret 1931/1932. Arvoden till styrelsens läkare torde alltså icke påkalla ändring av anslagspostens storlek. I överensstämmelse med vad som medgivits för innevarande budgetår läres för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 1,000 kronor för anlitande av extra läkarbiträde. Ej heller detta föranleder ändring i anslagspostens nuvarande belopp. Emellertid har pensionsstyrelsen räknat med en automatisk stegring av utgifterna under posten med omkring 5,000 kronor — betingad av personalens rätt till lönetillägg — men likväl icke ansett nödvändigt att på den grund begära höjning därav. Ett bibehållande av anslagsposten vid dess nuvarande belopp torde dock med all sannolikhet komma att medföra, att beloppet under nästa budgetår visar sig otillräckligt och överskrides med ungefär 5,000 kronor. I överensstämmelse med vad som tidigare förekommit får jag fördenskull förorda, att posten höjes med sistnämnda belopp.

Vad angår posten till *resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud* har enligt från riksräkenskapsverket införskaffad uppgift belastningen å densamma för budgetåret 1929/1930 utgjort omkring 143,000 kronor. För budgetåret 1928/1929 utgjorde belastningen å samma anslagspost omkring 135,000 kronor samt för budgetåren 1926/1927 och 1927/1928 omkring 143,000, respektive 141,000 kronor. Posten nedsattes i staten för innevarande budgetår med hänsyn till belastningssiffran för budgetåret 1928/1929 från 140,000 till 135,000 kronor. Emellertid synes den nedgång i belastningen å anslagsposten, som ägde rum under budgetåret 1928/1929, hava varit av tillfällig beskaffenhet. På grund härav får jag föreslå, att posten för nästa budgetår åter upptages till 140,000 kronor och alltså höjes med 5,000 kronor.

Beträffande *övriga poster*, som finnas upptagna i *gällande stat*, synes ej ändring böra ske — det må anmärkas, att utgiftsstegringen under förra budgetåret å posten till inköp av inventarier berodde på en större nyanskaffning av kontorsmaskiner. Den extra staten för pensionsstyrelsens verksamhet m. m. skulle således komma att uppgå till ett sammanlagt belopp av 740,000 kronor, motsvarande slutsumman i den nuvarande staten — 723,000 kronor — ökad med *dels* den föreslagna höjningen med 7,000 kronor av posten till tryckningskostnader *dels* ock de av mig föreslagna höjningarna, vardera å 5,000 kronor, av posterna till avlöningar och vikariatsersättningar till icke-ordinarie befattningshavare hos styrelsen m. m. samt till resekostnads- och traktamentsersättning åt styrelsens ombud, eller alltså sammanlagt med 17,000 kronor.

Även för budgetåret 1931/1932 torde böra från pensionsförsäkringsfonden utgå ett belopp av 65,000 kronor såsom ersättning för pensionsstyrelsens arbete med fondförvaltningen.

Beträffande det bidrag, som skall utgå för bestridande av omkostnaderna för den på frivilliga avgifter grundade pensionsförsäkringen, torde jag här få erinra, att Kungl. Maj:t genom brev den 22 juni 1928 utfärdat bestämmelser rörande nämnda försäkring. Därvid föreskrevs, att av det belopp, varmed de för en person under ett kalenderår erlagda avgifterna sammanlagt överstege 100 kronor, 3 procent skulle utgå såsom bidrag till bestridande av omkostnaderna för den på frivilliga avgifter grundade försäkringen samt att bidraget för varje år skulle tillgodoföras det anslag, som vore eller kunde bli anvisat till pensionsstyrelsens verksamhet m. m. Genom beslut den 6 december 1929 har Kungl. Maj:t vidare förordnat, att ifrågavarande förvaltningsbidrag skall utbetalas till pensionsstyrelsen efter ingången av varje budgetår och tillgodoföras det nu behandlade anslaget. På grund härav har till det för budgetåret 1930/1931 avsedda anslaget infutit 15,051 kronor 48 öre. Pensionsstyrelsen har ansett, att ungefär enahanda belopp kan påräknas i förvaltningsbidrag för nästa budgetår eller alltså i runt tal 15,000 kronor. Häremot synes icke någon erinran vara att göra.

På grund av vad sålunda anförts skulle anslaget behöva för nästa budgetår upptagas till (740,000 — 65,000 — 15,000) 660,000 kronor eller till 10,000 kronor mer än för löpande budgetår.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *pensionsstyrelsens verksamhet m. m.* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* förslagsanslag av ... kronor 660,000.

[24.] 27. **Statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.** Enligt 10 § i lagen om allmän pensionsförsäkring den 30 juni 1913 bestrides kostnaden för de jämlikt samma lag utgående pensionstilläggen till $\frac{3}{4}$ av staten och till $\frac{1}{4}$ av landstingen och kommunerna. Detsamma gäller i fråga om understöd, som i enlighet med 33 § i nämnda lag utgå till personer, vilka icke erlagt pensionsavgift och alltså icke kunna erhålla pensionstillägg.

Genom lag den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av lagen den 30 juni 1913 inbegrepos i rätten till understöd enligt 33 § i sistnämnda lag vissa kategorier av personer, som på grund av särskilda övergångsförhållanden ej innefattats under den ursprungliga lagen. Å andra sidan gjordes genom 1915 års lag den inskränkningen i pensionsrätten enligt lagen den 30 juni 1913, att beloppet av pensionstillägg, understöd och ökning därav jämväl för dem, som under åren 1919—1929 förvärvade sådan rätt, bestämdes till 90 i stället för 100 procent av i sistnämnda lag eljest stadgat belopp.

Efter år 1915 hava vidtagits vissa ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring och lagen om övergångsbestämmelser, vilka ändringar medfört ökning av kostnaderna för pensionstillägg och understöd enligt båda de omförmälda lagarna.

Härutinnan tillåter jag mig att hänvisa till den redogörelse, som finnes införd i 1926 års statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 31, sid. 90).

Anslag för statens andel i kostnaden för pensionstillägg och understöd enligt lagen om allmän pensionsförsäkring hade för innevarande budgetår av pensionsstyrelsen äskats med 43,000,000 kronor, varav 100,000 kronor beräknats för styrelsens s. k. sjukvårdande uppgifter, d. v. s. för sådana åtgärder till förebyggande eller hävande av invaliditet, som avses i 8 och 12 §§ i pensionsförsäkringslagen. I en senare ingiven promemoria från pensionsstyrelsen anfördes, att det begärda anslagsbeloppet borde höjas med 100,000 kronor. Kungl. Maj:t och riksdagen upptogo emellertid på förslag av föredragande departementschefen anslaget av statsmedel till jämnt 43,000,000 kronor.

I skrivelse den 30 augusti 1930 har nu *pensionsstyrelsen* gjort framställning om förslag till riksdagen rörande anslag för ifrågavarande ändamål för nästkommande budgetår. Det erforderliga beloppet beräknas av styrelsen i nämnda skrivelse till 45,800,000 kronor, däri inräknad en summa av 100,000 kronor, som skulle ställas till styrelsens förfogande för den sjukvårdande verksamheten.

I sin berörda skrivelse har pensionsstyrelsen till en början hänvisat till en tablå rörande statens andel i *utgifterna för pensionstillägg och understöd* inklusive s. k. barntillägg, vilken tablå är av följande utseende.

År, resp. budgetår	Ursprung- ligen beräknat belopp 1,000-tal kr.	Verkligt belopp 1,000-tal kr.	Ökning från före- gående år, resp. budgetår	År, resp. budgetår	Ursprung- ligen beräknat belopp 1,000-tal kr.	Verkligt belopp 1,000-tal kr.	Ökning från före- gående år, resp. budgetår
1914.....	2,660	1,230	1,230	Transport	142,800	127,380	—
1915.....	3,600	3,260	2,030	1923/1924	30,220	26,990	—
1916.....	11,710	11,350	8,090	1924/1925	31,910	28,060	1,070
1917.....	12,250	12,420	1,070	1925/1926	33,500	31,540	3,480
1918.....	13,100	12,640	220	1926/1927	34,970	33,710	2,170
1919.....	15,080	12,820	180	1927/1928	36,400	36,700	2,990
1920.....	16,220	13,800	980	1928/1929	37,800	38,210	1,510
1921.....	25,830	22,660	8,860	1929 1930	39,160	40,760	2,550
1922.....	27,660	24,050	1,390	Summa	386,760	363,350	—
1— ³⁰ / ₆ 1923	14,690	13,150	—	1930/1931	40,600	—	—
Transport	142,800	127,380	—	1931 1932	42,000	—	—

I kolumnen för *ursprungligen beräknat belopp* hava upptagits de vid *pensionsförsäkringslagens genomförande* beräknade beloppen, ökade med belopp, som i samband med senare lagändringar beräknats motsvara beslutad förhöjning av pensionstillägg och understöd samt medgiven utsträckning av pensionsrätten. I fråga om de för de särskilda budgetperioderna *beviljade anslagen* får jag hänvisa till redogörelse i 1929 års statsverksproposition ävensom till i 1930 års statsverksproposition lämnade uppgifter. — Rörande de i kolumnen *verkligt belopp* upptagna siffrorna må anmärkas, att desamma från och med år 1920 icke överensstämmer med i föregående års anslagsskrivelser upptagna belopp. Orsaken härtill är den, att nu till grund för uppgifterna lagts dels de verkliga *utbetalade* pensionsbeloppen och ej som tidigare varit fallet i fråga om åren efter 1919 de under respektive år *utanordnade* beloppen, dels pensionsbeloppet för vederbörande budgetår och ej såsom tidigare medeltalet av beloppen för två kalenderår.

Sammanlagda verkliga kostnaderna till och med budgetåret 1929/1930 utgöra alltså 363.85 miljoner kronor, vilket är 23.41 miljoner kronor mindre än det belopp, som angivits såsom det ursprungligen beräknade. Av den verkliga kostnaden hava 47.65 miljoner kronor bestritts genom bidrag och förskott ur pensionsförsäkringsfonden, medan återstoden eller närmare 316 miljoner kronor utgått av i riksstaten uppförda anslag. I detta sammanhang bör nämnas, att summan av för ändamålet beviljade anslag varit väsentligt större eller nära 335 miljoner kronor. Mycket betydande belopp hava således, särskilt under tidigare år, tillförts kassafonden.

Såsom framgår av den sista kolumnen i nu återopade tablå, har ökningen av statens andel i pensionstillägg och understöd även under de senaste budgetåren varit betydligt växlande. Härom anför pensionsstyrelsen, att detta i avsevärd utsträckning vore en följd av den lagändring, som genomfördes år 1927 och varigenom rätten till retroaktiv utbetalning av pensionstillägg och understöd inskränktes för personer, som ingåve ansökning därom efter 1928 års ingång. Tidigare hade pensionstillägg och understöd kunnat utgå för högst

23 månaders tid före ansökningsmånaden, medan de numera utginge för en tid av högst 6 månader före nämnda månad. Enär de äldre lagbestämmelserna beträffande rätten till retroaktiv utbetalning redan före den 1 juli 1929 för-
lorat all ekonomisk betydelse, kunde man enligt pensionsstyrelsen vid upp-
skattningen av här ifrågavarande medelsbehov numera helt och hållet bortse
från förändringarna i det årliga retroaktiva pensionsbeloppet.

Pensionsstyrelsen har härefter lämnat bland annat vissa sifferuppgifter
rörande *pensionstillägg och understöd, fränsett barntillägg*, under åren 1926—
1929. Dessa uppgifter äro, kompletterade med motsvarande siffror för tidi-
gare år, av följande innehåll.

Antal sökande, avrundat till hundratal.

År 1922	40,400
» 1923	38,000
» 1924	35,900
» 1925	36,800
» 1926	39,500
» 1927	41,200
» 1928	41,700
» 1929	41,600 (därav $\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$ 20,400)
» 1930 ($\frac{1}{1}-\frac{30}{6}$)	20,700

Antal pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade	Upphörda	Nettoökning
1922	29,226	23,536	5,690
1923	33,070	21,700	11,370
1924	27,298	23,063	4,235
1925	33,436	23,146	10,290
1926	36,497	24,013	12,484
1927	39,720	27,207	12,513
1928	36,944	25,815	11,129
1929	37,122	26,689	10,433

Årsbelopp av pensionstillägg och understöd.

År	Beviljade, kronor	Upphörda, kronor	Nettoökning, kronor
1922	3,692,239	2,878,478	813,761
1923	4,579,460	2,698,876	1,880,584
1924	4,186,750	2,919,845	1,266,905
1925	5,543,957	3,013,844	2,530,113
1926	6,411,955	3,228,384	3,183,571
1927	7,067,764	3,725,044	3,342,720
1928	6,755,524	3,644,619	3,110,905
1929	6,880,942	3,872,615	3,008,327

I jämförelse med de motsvarande sifferuppgifter, som återfinnas i 1930
års statsverksproposition, förete de nu återgivna siffrorna vissa avvikelser.
I allmänhet bero dessa på smärre korrigeringar på grund av senare inhäm-
tade upplysningar. Större olikhet föreligger emellertid beträffande års-
beloppen av beviljade pensionstillägg och understöd för åren 1927 och 1928.
Anledningen härtill är den, att pensionsstyrelsen denna gång — i motsats mot

vid beräkningarna till 1930 års statsverksproposition — i dessa siffror inräknat nytillkommen kostnad på grund av jämkningar i tidigare meddelade pensionsbeslut.

Under hänvisning till de sålunda lämnade uppgifterna har pensionsstyrelsen uttalat, dels att man syntes kunna utgå från att antalet personer, som sökte pensionstillägg och understöd, vilket antal under de senaste åren utgjort inemot 42,000 årligen, icke under de närmaste åren komme att undergå någon större förändring, dels att man torde kunna räkna med att nettoökningen av årsbeloppen av pensionstillägg och understöd, som från år 1928 till år 1929 nedgått från omkring 3,110,000 kronor till omkring 3,008,000 kronor, komme att minska år 1930 till cirka 2,900,000 kronor och år 1931 till cirka 2,800,000 kronor. Rörande dessa uppgifter har pensionsstyrelsen ytterligare på anförda skäl anmärkt, att kostnadsökningen för budgetåret 1930/1931 kunde beräknas till samma belopp som ökningen i utgående pensionstillägg och understöd kalenderåret 1930 och kostnadsökningen för budgetåret 1931/1932 till samma belopp som ökningen kalenderåret 1931 i utgående belopp. Kostnadsökningarna för nämnda budgetår kunde i följd härav uppskattas till 2,900,000 kronor respektive 2,800,000 kronor.

Beträffande de belopp, som under de sist förflutna fyra budgetåren utbetalats såsom *barntillägg*, meddelar pensionsstyrelsen följande uppgifter.

Budgetår	Utbetalat belopp
1926/1927	1,632,848
1927/1928	1,923,301
1928/1929	2,110,817
1929/1930	2,306,072

Då enligt dessa uppgifter kostnaderna för barntillägg under vart och ett av de senaste två budgetåren ökats med i det närmaste 200,000 kronor, har pensionsstyrelsen ansett sig kunna räkna med en liknande ökning jämväl för budgetåren 1930/1931 och 1931/1932.

Pensionsstyrelsen har i följd härav uppskattat ökningen — jämfört med närmast föregående budgetår — i den årliga totalkostnaden för pensionstillägg och understöd för detta och nästa budgetår på följande sätt:

Budgetår	För pensionstillägg och understöd frånsett barntillägg	För barn- tillägg	Summa
1930/1931	2,900,000	200,000	3,100,000
1931/1932	2,800,000	200,000	3,000,000

Den på staten belöpande delen av kostnadsökningen skulle enligt denna beräkning utgöra för budgetåret 1930/1931 ($\frac{3}{4} \times 3,100,000$) 2,325,000 kronor och för budgetåret 1931/1932 ($\frac{3}{4} \times 3,000,000$) 2,250,000 kronor.

Med utgångspunkt från den förut återgivna siffran för det verkliga beloppet av statens andel i totalkostnaderna för pensionstillägg och understöd för budgetåret 1929/1930 eller 40,760,000 kronor har pensionsstyrelsen följaktligen för nästa budgetår beräknat denna andel till (40,760,000 + 2,325,000 + 2,250,000) 45,335,000 kronor.

Vid statsanslagets fastställande för budgetåret 1931/1932 borde emellertid enligt styrelsen till det sålunda beräknade beloppet för statens andel i kostnaderna läggas dels ett belopp av 100,000 kronor för åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, dels ock visst belopp till täckande av ökningen i landstingens och kommunernas andelar i kostnaderna för pensionstillägg och understöd, vilka andelar av staten förskotterades och av landstingen och kommunerna ersattes först under nästföljande budgetår. Sist avsedda belopp syntes kunna uppskattas till 375,000 kronor. Med hänsyn härtill borde anslagsbeloppet för nästa budgetår enligt pensionsstyrelsen upptagas till $(45,335,000 + 375,000 + 100,000)$ 45,810,000 kronor eller, i avrundat tal, till 45,800,000 kronor.

Det av pensionsstyrelsen sålunda beräknade beloppet överstiger med ej mindre än 4,800,000 kronor det för budgetåret 1929/1930 anvisade anslaget och med 2,800,000 kronor det anslag, som beviljats för löpande budgetår. I anledning härav har pensionsstyrelsen anmärkt, att utgifterna å anslaget för budgetåret 1929/1930 överstigit de vid anslagets beviljande beräknade med 198,555 kronor samt att anslaget för innevarande budgetår enligt *nu* gjorda beräkningar kunde antagas komma att visa sig hava varit 600,000 kronor för lågt uppskattat.

De till pensionsstyrelsens biträde förordnade sakkunniga, herrar Kvarnzelius, Nilsson och Eriksson samt fröken Wedberg, hava förklarat sig instämma i vad styrelsen sålunda anfört och hemställt.

Vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga i fjolårets statsverksproposition anförde min företrädare i ämbetet, att det uppenbarligen icke vore lämpligt att, medan pensionsförsäkringskommitténs utredningsarbete pågår, vidtaga några modifikationerna vare sig i materiellt eller i organisatoriskt hänseende av gällande regler angående försäkringen och att man för den skull vid anslagsberäkningen hade att utgå från försäkringstekniska kalkyler rörande medelsbehovet under ifrågavarande tid med tillämpning av sagda regler. Vad sålunda anförts äger tillämpning även detta år. Pensionsförsäkringskommitténs arbete pågår alltjämt, och resultaten därav kunna icke föreligga å sådan tid, att de kunna få inverkan på storleken av statens utgifter för pensionsförsäkringen under nästa budgetår.

Följaktligen bör man vid anslagsberäkningen utgå från pensionsstyrelsens uppskattning. Vid behandlingen av denna faller det först i ögonen, att styrelsen numera beräknar, att utgifterna för innevarande budgetår skola komma att med 600,000 kronor överstiga det belopp, som av styrelsen ursprungligen föreslogs förra året och som upptogs i 1930 års statsverksproposition. Anledningen till den nya, högre uppskattningen framgår av pensionsstyrelsens skrivelse, jämförd med fjolårets kalkyl. Under det att man förra året beräknade, att kostnadsökningen för staten från budgetåret 1928/1929 till budgetåret 1929/1930 skulle uppgå till omkring 2,300,000 kronor, visa nu räkenskaperna, att den faktiska kostnadsökningen utgjorde nära 2,600,000 kronor. Och under det att pensionsstyrelsen år 1929 beräknade kostnadsökningen från sistnämnda budgetår till budgetåret 1930/1931 till omkring

Departements-
chefen.

2,100,000 kronor, uppskattar numera styrelsen med ledning av vunnen erfarenhet samma kostnadsökning till 2,325,000 kronor. Av samma anledning som dessa öknings tillkommer också viss höjning av landstingens och kommunernas kostnader, vilka förskötteras av statsverket och icke ersättas förrän under nästföljande budgetår.

Ytterligare är att anmärka, att pensionsstyrelsen i sin nu förevarande skrivelse tillämpat en annan beräkningsmetod än tidigare. Före år 1930 grundades uppskattningen av ifrågavarande anslag på en såvitt möjligt noggrann avvägning av alla de faktorer, som inverka på anslagets storlek — se härutinnan exempelvis statsverkspropositionen 1929, femte huvudtiteln sid. 86 och följande. I 1930 års statsverksproposition byggde man emellertid i stället i enlighet med pensionsstyrelsens förslag på en genomsnittsberäkning av kostnaderna för de tre sistförflutna budgetperioderna. Styrelsen ansåg nämligen, att då antalet nytillkomna pensionstagare och antalet inkomna ansökningar dåmera börjat stabiliseras, man kunde lägga ett dylikt medeltal till grund för beräkningen för de närmast följande budgetperioderna, såvida man endast därjämte toge hänsyn till under de senaste åren vidtagna lagändringar och till folkökningen i de ifrågavarande åldersgrupperna. Anledningen till denna omläggning av beräkningssättet torde även hava varit, att, ehuru utvecklingen i det stora hela med den tidigare använda, mera komplicerade uppskattningsmetoden låter sig rätt väl beräkna, de särskilda åren sinsemellan kunna förete variationer, beroende på tillfälliga omständigheter som icke kunna förutberäknas. Erfarenheten har med andra ord visat, att en uppskattning, som bygger på beräkning av var och en av de inverkanse faktorerna, icke för visst år ställer sig tillförlitligare än en mera summarisk uppskattning.

Såsom framgår av det föregående, har pensionsstyrelsen nu ytterligare förenklat beräkningssättet och uteslutande gått efter erfarenheten från de båda senaste budgetperioderna. Eftersom antalet ansökningar om pensions-tillägg och understöd under de senaste åren visat sig vara tämligen konstant samt procenttalet av de ansökningar, vilka icke kunnat bifallas, likaledes håller sig stabilt, har pensionsstyrelsen härvid ansett sig kunna grunda beräkningen direkt på de siffror, som angiva den årliga nettoökningen i beloppet för utgående pensionstillägg och understöd. Styrelsen har med avseende härå utgått från att den nedgång i denna nettoökning, som konstaterats under den sista tiden och vilken år 1929 utgjorde omkring 100,000 kronor, skulle komma att fortsätta och under de närmaste åren hålla sig vid nämnda belopp. De under detta antagande för kalenderåren 1930 och 1931 erhållna siffrorna å nettoökningen i utgående pensionstillägg och understöd har styrelsen ansett jämväl angiva kostnadsökningarna för budgetåren 1930/1931, respektive 1931/1932.

Mot den sålunda tillämpade metoden för anslagsberäkningen och de i samband därmed gjorda antagandena synes mig intet vara att erinra, låt vara att den erfarenhet, på vilken man bygger i fråga om antagandet angående nedgången i den årliga nettoökningen i utgående pensionstillägg och